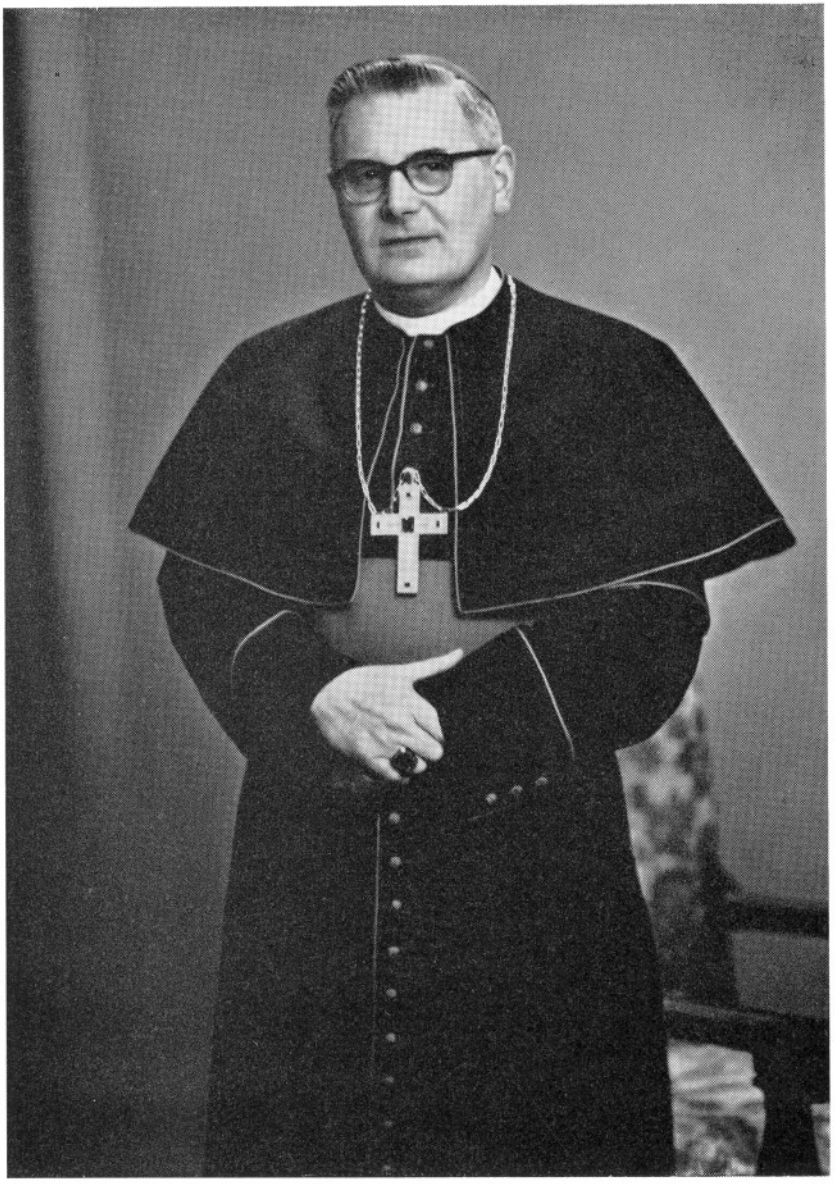

copyright M. Koch, Roermond

Het verwachte onverwachte werd op die zaterdagmorgen van de 31e januari midden onder de derde les door het ongewone weerklinken van de anders zo normale bel tot werkelijkheid: onze president opperherder van het bisdom Roermond! De stemming, die zich daarna langzaam van de bewoners van Rolduc meester maakte, in woorden vangen, is een moeilijke taak.

President Moors was niet lang op Rolduc, goed 'n jaar. Bij zijn benoeming eigenlijk een onbekende voor alle Rolduciens, wist hij in zeer korte tijd niet alleen de welwillende sympathie maar veel meer de liefdevolle aanhankelijkheid van leraren en leerlingen te winnen. Zijn natuurlijkheid, zijn spontaneïteit, zijn hartelijkheid, zijn kameraadschappelijkheid, kortom zijn warm-toegenegen menselijkheid; maar ook zijn kwaliteiten als bestuurder, rustig, zakelijk, efficiënt en toch open blijvend voor de moeilijkheden en de eigen aard van de afzonderlijke leraren en jongens: wellicht was dat het aantrekkende geheim van zijn persoonlijkheid. Hij zelf heeft zijn innerlijk bloot gelegd, door bij zijn afscheid deze magnifieke woorden te spreken: „Het hoogste geschenk dat God ons gegeven heeft is: de evenmens". President Moors was niet lang op Rolduc, goed 'n jaar, maar het was een heel goed jaar. Daarom was de Rolducse gemeenschap door zijn benoeming tot bisschop eigenlijk enigszins terneergeslagen.

Onze president bisschop van Roermond! Iedere Rolducien van hoog tot laag en van klein tot groot weet of voelt aan wat het woord „bisschop" zeggen wil: niet slechts een hoog bestuurder doch veeleer een apostel van Christus levende onder ons. Dat was dan ook de bron van onmiskenbaar uitbundige vreugde op Rolduc: een vreugde om wat Christus onder ons, aan een der onzen gewerkt had; een vreugde ook om ons bisdom dat eindelijk opnieuw het fonkelende licht van Christus op de Roermondse kathedra zou zien stralen. „Het hoogste geschenk dat God ons gegeven heeft is: de evenmens", zeker wanneer die evenmens Mgr. Moors is, die dan bovenal ook nog de plaatsbekleder is van de Goddelijke Evenmens, Christus. Dit was en is onze blijdschap en daarom hopen wij oprecht dat de Heer hem ditmaal vele, vele goede jaren moge schenken.

Mgr Moors, de H. Geest van Christus moge U wel doen varen, want in christelijk geloof vertrouwen wij onwankelbaar, voor tijd en eeuwigheid, op Uw apostolische stuurmanskunst. Uw episcopaat moge een „proficiat naar het onontdekte maar beloofde land" voor U zelf en voor Uw bisdom zijn. Rolduc zal er dagelijks om bidden, want U bent en blijft ondanks Uw uitverkiezing „een van ons".

V. J. H. HERMENS.

Jan Peters, Vb.

PRESIDENT-BISSCHOP

Als we, op die bewuste zaterdag van januari, op de cour zijn verzameld, horen we officieel: Habemus episcopum! Er wordt geklapt en gezongen, de klokken luiden, bij ons en in het hele dekenaat: Roermond heeft weer een bisschop! En toch klinkt door die majeurstemming iets van mineur: wij zijn blij, omdat we een bisschop hebben, teleurgesteld, omdat men ons onze president weghaalt.

Mijnheer-Monseigneur. Een hele verandering. En het klinkt ons op de avond van diezelfde dag dan ook vreemd in de oren, als de gouverneur de nieuw-benoemde begroet met: Monseigneur Moors. Ik heb het voorrecht gehad, in de courraad te worden gekozen, en zo de vergaderingen bijgewoond die hij voorzat. Hij wist ons door heel zijn optreden voor zich in te nemen. Altijd goedlachs, altijd vriendelijk, voor ieder een goed woord. Hij had een grote interesse voor onze bezigheden buiten studie en les; voor de sport, de vrije clubs of voor welke vorm van vrije-tijdsbesteding ook. Hij nam geen overhaaste besluiten, maar als hij alle voor- en nadelen van een plan had gewikt en gewogen, dan werd er werk van gemaakt; en bij alle plannen dacht hij nooit het eerst aan zichzelf, altijd aan ons.

In zijn taak van godsdienstleraar hebben wij hem leren kennen, als iemand die nauwkeurigheid en stiptheid eiste. Alles moest korrekt zijn. Als hem iets gevraagd werd en hij wist het niet precies — wat kunnen wij niet allemaal vragen! — dan zocht hij het op, en de volgende les kon hij de vraag tot in de finesses beantwoorden. Hij haalde er bijna altijd St. Paulus bij, van wie hij een groot bewonderaar was.

Wij hebben hem leren kennen als priester, die altijd voor ons klaar stond. Je kon altijd bij hem aankloppen, als je ergens mee zat. En hij werd nooit moe naar je te luisteren. Wij in deze tijd kunnen slecht luisteren. Op dit punt was hij verheugend conservatief.

Zijn leidende, lerarende en priesterlijke taak is groter geworden, hij moet deze voor meer mensen uitoefenen. Wij op Rolduc zien hem niet graag gaan. Maar ook hij heeft, in het anderhalve jaar dat hij hier was, zich aan Rolduc gehecht. „Ik zal hier, als het aan mij ligt, nog vaak en graag terugkomen", zei hij zelf op de dag van het afscheid. En hier zal hij altijd welkom zijn! Rolduc's bewoners zullen dat anderhalve jaar niet licht vergeten!

Mathieu Thelen, III c

HIJ KWAM EN HIJ GING

President Moors was tot bisschop gekozen en in de late avonduren bracht de Rolducse harmonie hem 'n serenade. En ik zag 't goed, hij was diep ontroerd zoals ieder mens die in z'n diepste innerlijk gepakt wordt door een naderend afscheid van hen waartussen hij dag in dag uit geleefd heeft, van hen die hij als 'de zijnen' beschouwde. Hij was nu bisschop.

Als kleine jongen had ik vaak gedroomd hoe heerlijk 't zou zijn, in die mooie kleren rond te lopen; hoe prettig 't zou wezen met een eigen wagen overal heen te worden gereden. Nu besefte ik dat deze man als 'n gevangene-uit-eigen-wil zou worden opgesloten en bewaakt zou worden tussen vier dikke muren. De mooie woorden van „'t uitverkorene ambt van bisschop" grepen mij niet meer aan. Ik werd er mij bewust van, dat de taak die hij moest gaan vervullen zwaar zou zijn. Zijn juk zou niet licht zijn en toch, — 't lijkt 'n paradox —, hij zou het licht dragen.

Mijn gedachten die dag waren verward, ik kan mij nog goed herinneren dat ik gezongen heb op m'n slaapkamertje, terwijl ik overdacht dat wij hem eigenlijk kwijt werden. Weg van Rolduc. Weg van de leraren en de jongens, die zijn jongens waren. Hoevelen heeft hij niet geholpen bij hun zware taak? Hoevelen hebben hem niet bewonderd, toen hij ons allen op z'n presidentsfeest opriep om ons in te spannen voor de geest van eenheid op Rolduc. 'Op de dag dat ik kwam én vandaag is Rolduc één geweest'. Toen hij dit zei (op z'n presidentsfeest) meende hij dit ook. Hij wilde de wond, die bloedde niet bedekken met verband. Wat hij zei kwam recht uit z'n hart. En dit heeft ons allen zeker getroffen. We waren te blind om de on-een heid te zien maar hij was niet bang, ons onze blindheid te verwijten . . . Herinneringen zullen nu hierblijven. 'n Stoel zal leeg blijven staan in de eetzaal. Zijn beminnelijke figuur zullen wij missen. Slechts langzaam zullen wij ons gaan wennen aan 'n nieuwe president. Maar zal hij de leegte, die er is ontstaan na 't weggaan van Mgr. Moors kunnen opvullen? Ik weet 't niet, maar hem zijn we kwijt. Er is 'n tijd van gaan en die tijd was voor Mgr. Moors aangebroken. Hij was pas gekomen. Hij had 'z'n huis' leren kennen en ' 't huis' hem. Zij konden 't samen goed vinden en nu ging hij. De tijd riep hem weg tussen ons.

Laat in de avond stond ik buiten. De muggen, die dansend om mij heen vlogen, kondigden het mooie weer van de volgende dag aan. Terwijl ik zo voor mij uit peinsde, startte er 'n klein Renaultje. De bisschop ging naar Roermond en toen hij de laan uitreed was 't alsof de rode achterlichten 'n spoor nalieten, 't was alsof er 'n hand zich losmaakte van 't stuur en naar de hemel wees. Hij wees ons 'n weg, die avond, want doordat hij ging, aanvaardde hij 'n zware taak, omdat hij Gods priester was.

En wij die hier achterblijven, wij hebben één blij vooruitzicht. Eenmaal zullen wij hem ontmoeten als onze vader. Eenmaal zal hij zijn handen op ons hoofd leggen. Hoevelen van ons, die deze zware weg van teleurstellingen en meevallers opwandelen, zullen hem ooit zo voor zich zien staan? Hoevelen en wie?

En terwijl 't laatste licht zich langzaam terugtrok, op die avond, heb ik onbeholpen m'n handen gevouwen en gestameld: „Heer help hem, want hij zal eenzaam zijn, sta hem bij opdat hij zich niet alleen voelt".

Maar eenmaal zal 'n tijd komen dat hij alles volbracht heeft. Dan zal hij pas gaan leven want er staat geschreven: 'En alwie zijn huis, broers of zusters, vader of moeder, vrouw of kinderen of akkers verlaat om mijn Naam, hij zal honderdvoud ontvangen en het eeuwige leven verwerven'.

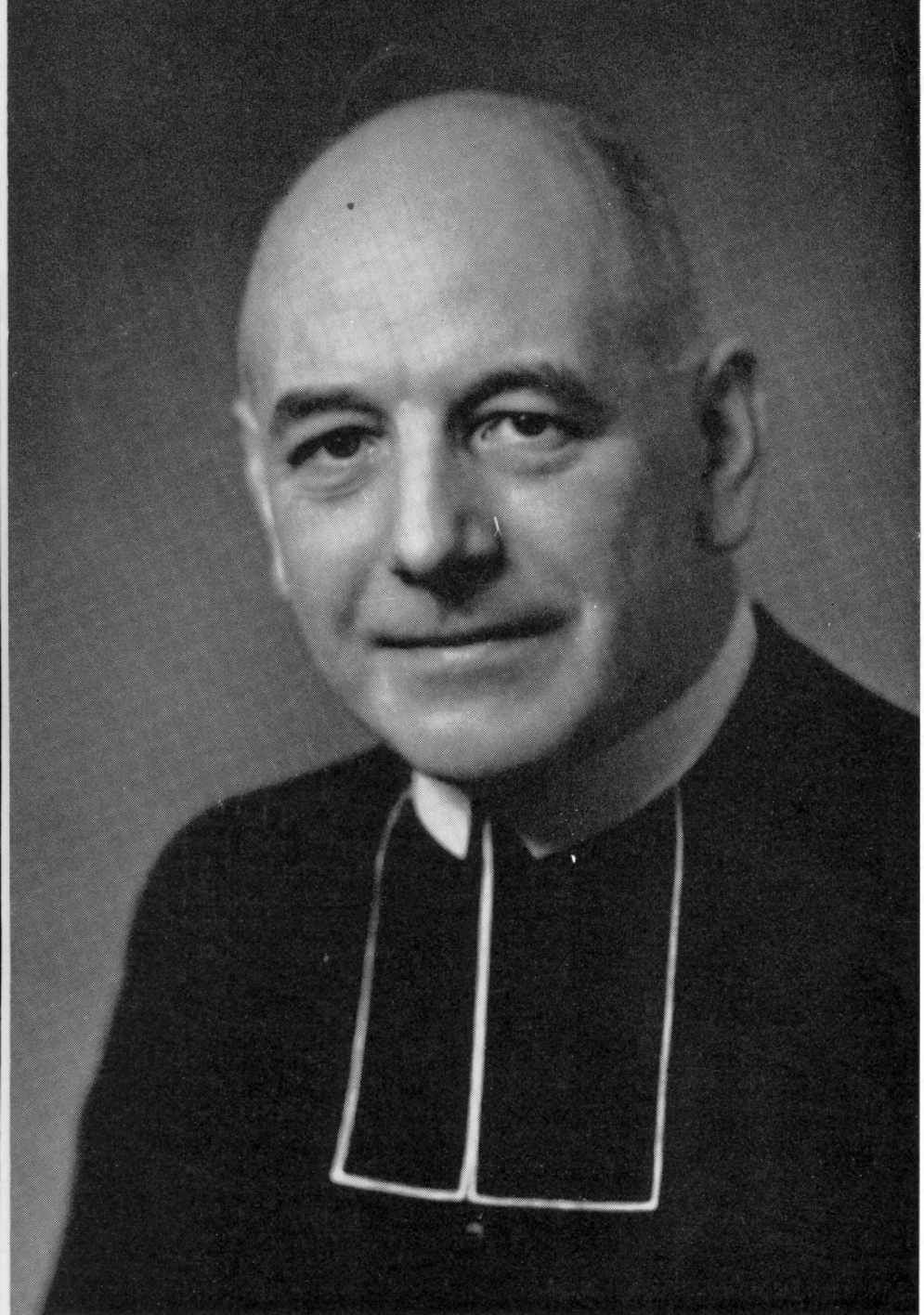

DE NIEUWE
PRESIDENT

DRS. H. L. W. J. JOCHEMS

KRONIEK-ROLDUC

Vakantie. Van zondag 3 tot dinsdag 5 augustus wordt ons huis weer een huis van studie. Ernstige denkers op sociaal gebied dompelen met supreme minachting voor het van muziek en plezier gonzende Kerkrade de talrijke deelnemers uit Noord en Zuid kopjeonder in de problemen van de moderne maatschappij. Oogwrijvend na de zeer wetenschappelijke inleidingen in de donkere aula treden deze in het felle zomerzonnetje en vluchten naar de muisstille plekjes van het bosquet, om even weg te dromen in idyllisch vakantiegenot. Hoe lang nog? Rustpoos, het staat er zo voldaan op het programma. Nog een poosje, mijne heren, en zelfs dit poosje rust zal u niet meer beschoren zijn! De brutale flatgebouwen aan de kant van de Duitse grens worden reeds betrokken en we horen van de ingrijpende veranderingen die het gemeenteplan aanwijst voor de andere kant van het Rolduckerveld. Nog voor het nieuwe schooljaar zijn einde neemt, grijpen vratige baggermolens in de Limburgse löss en begint de wegenaanleg. Doch keren wij terug tot de Sociale Studieweek, waar men wikt en weegt en debatteert en praatavond-t, tot laat, laat. Twee Excellenties waren bij de opening aanwezig: De kommissaris der koningin in Limburg en Mr. Höppener, Staatssekretaris van O. K. en W. Later bezoekt ook de Staatssekretaris voor Publiekrechtelijke Bedrijfsorganisatie en Bezitsvorming, Drs. Schmelzer, de congressisten.

Kerkrade heeft de feestneus opgezet. De muzieklievende wereld doet haar intrede in onze gemeente en deze verzorgt de divertimenti! De nog resterende bewoners van ons huis leiden een uitgaand leven. Binnen komen verscheidene gasten van het Wereldmuziekkonkoers: de criticus Wouter Paap vindt met zijn echtgenote voor de derde keer een gul onthaal; het schoolorkest van het gymnasium der Norbertijner-abdij Berne krijgt op Rolduc onderdak en in Kerkrade op de wedstrijden een tweede prijs. Enige weken later vragen de organisatoren om verblijf voor nieuwe gasten; het zijn — struikelt u niet, lezer — Die Chorgemeinschaft Wuppertal und der Konzertchor der Kulturgemeinde Volksbühne Wuppertal e.V.(?) und die Instrumental-Vereine von Wuppertal-Elberfeld. Op een avondconcert in de weidse muziekhal brengen zij ten gehore de negende symfonie van L. von Beethoven. Zij zijn zeer tevreden met het keurig-gedekte bed en de diverse maaltijden en wij zijn dankbaar voor de perfekte orde die deze Duitse dames en heren bewaren in het huis en de nette staat waarin zij het achterlaten; met pijn.

De verbouwingen en reparaties zijn deze vakanties niet van grootse allure en dientengevolge niet ingrijpend in de schatkist. De „gezeten" gelaatsuitdrukking van de provisor getuigt het. In het sousterrain komen de recreatie-lokalen klaar; de kilometers dakgoten worden geverfd; met een naar het eind toenemende ijver verven de filosofen hun casino; het ongekend-fris klaterende lokaal verwacht nu een nieuwe vloerbedekking; en dan nog een klussie hier en een kluifje daar, een steentje her en een plankje der en.... wij zijn gereed voor het nieuwe schooljaar.

Tegen het eind van de vakantie ontvangt onze leraar M. Waterval zijn benoeming tot pastoor te Reijmerstok. Na 23 jaar, achtereenvolgens als surveillant, onderprefekt van Klein Rolduc en prefekt aldaar, is zijn wens vervuld. Wij, kollega's en leerlingen zijn hem dankbaar voor wat hij temidden van ons heeft betekend. Jarenlang heeft hij met voorbeeldige trouw de kleine dagorde gevolgd en orde en tucht gehandhaafd met evenwichtige strengheid, de teugelschuwe jeugd regelmaat geleerd met een stratheid die bij het klimmen der jaren verzacht werd door wijze ervaring. Bizonder denken wij aan hem als vriendelijk en gastvrij kollega. Wij weten dat hij de eigenschappen bezit, om een goede en geachte herder te zijn en dat wensen wij hem toe.

Het donum profetiae is ook in de huidige kerk nog niet uitgestorven; later zullen wij tot die konklusie komen, als wij her-lezen het larmoyant berichtje in het plaatselijke blad dat „Mgr." P. J. M. Moors een ongeval heeft gehad. Bij een rondleiding van enige bezoekers in de donkere aula valt onze president van het toneel in de orkestbak. Het slachtoffer kwam met de schrik en een verstuikte arm vrij, zoals men dat zegt. De laatste draagt hij enige dagen in verband.

3 september. Terwijl de vakantie „harer dagen zat" langzaam afsterft, vernemen wij dat er grote veranderingen zullen zijn in de

algemene gang van zaken. De filosofie begint de banden met „het huis" al losser te maken. Een aanloop voor de grote sprong over de muur? Oordeelt u zelf: de sinjoren hebben nu een eigen kapel (het oratorium) een eigen eetzaal (behalve aan de middagdis, waar de apartheid echter gemarkeerd blijft) een eigen slaapzaal en een eigen dagorde. De surveillance op de slaapzalen nemen de zesde-gymmers over, die de nieuwe uitverkiezing fier aanvaarden en korrekt vervullen. Men verwacht dat de jongeren na de tweede bel slapen of althans dat er een rust heerst die zulks mogelijk maakt; de ordebewakers trekken zich dan terug op slaapzaal een, en treffen preparatieven voor hun eigen nachtfeest.

We laten Groot Rolduc voortsjokken in de dagorde van vorige jaren, maar geven de kleintjes twee keer in de week uitslapen; de morgenstudie valt dan voor hen uit. Tevens trekken wij, geprest door ruimtenood, het edikt van verbanning in: ze mogen weer bij ons in de kerk.

Gij die dit leest, is het wonder dat menigeen de eerste dagen in de diverse dagorden verdwaalde? Wat te denken bijvoorbeeld, als u in de prille uchtend een deel der bewoners in de studiezaal hoort zuchten en kuchen, terwijl elders het requiem wordt aangeheven en tegelijk reveille wordt geluid voor een derde groep?

4 september. We beginnen met een daverende verkeersopstopping op het voorplein. Er is geen verwrikken meer aan. Wie de poort is binnengetreden of -gereden, late alle hoop varen; hij komt er niet meer uit. Andere vehikels moeten dan hun lading opslaan voor de poort en daar begint het gesjor en gesjouw met koffers, pakken en bulten in kronkelwegen om de opgestuwde auto's heen. „Welkom in het zweet uws aanschijns", zingen de prefekten in alle toonaarden en dialekten. Onder hen de nieuwbenoemde prefekt met zijn „sub" van Klein Rolduc, Mhr. Penders en Mhr. Notermans, allebei „lieve heren", zoals een bezorgde moeder haar tevredenheid uitdrukte. Het zij hun wél toevertrouwd, het onwennige materiaal, met zachte kneepjes, te boetseren tot student van Rolduc.

De filosofie heeft een „kei" bijgekregen, in de persoon van Drs. J. H. Huyts, die Experimentele Psychologie gaat doceren. Reeds voor de vakantie heeft Mhr. Steijns pianolessen overgenomen. De blokfluiters willen ad

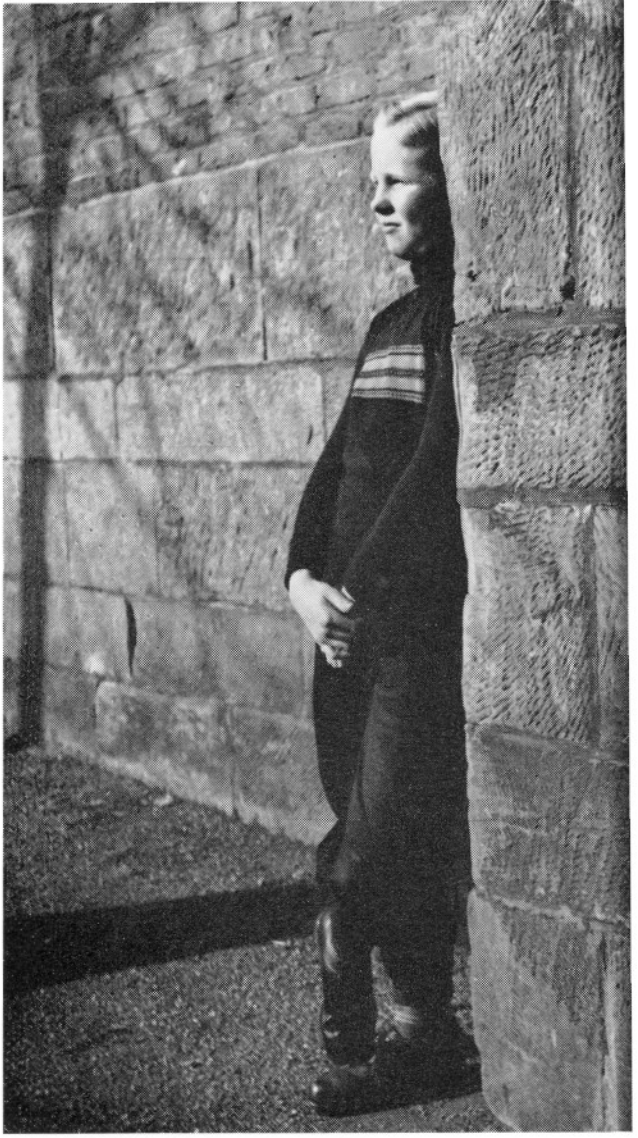

astra; zij trekken hogerop „in 't geleyde" van Mej. G. Hermans, een ster op het gebied van blokfluit en viola de gamba.

5 september. Vooralsnog met gulle gezichten, blakend als de warme najaarszon, ontvangen de hoofdleraren hun discipelen aan de klassedeuren. Ouderen hollen om een zelfgekozen plaatsje, knus en heel persoonlijk, luw ook bij stormgetij. Enkele rappe nieuwelingen blijken het ook reeds dóór te hebben. In de namiddag beginnen al de lessen.

13 september. Vandaag reikt burgemeester Mr. W. Baron Michiels van Kessenich aan onze oud-leraar en oud-prefekt L. W. Linssen de ere-medaille in zilver uit van de stad Maastricht, „overwegende — zo staat in de akte— dat hij zich in hoge mate verdienstelijk heeft gemaakt jegens de stad Maastricht

door op velerlei wijzen en in diverse functies als een voorbeeldig burger voor de stad en haar ingezetenen werkzaam te zijn". De hartelijke gelukwensen met deze hoge onderscheiding zenden hem al zijn Rolducse kennissen en niet het minst de redactie van het Jaarboek waarvan hij de medeoprichter was in 1921. Hij heeft haar wél verdiend; als pastoor der St. Lambertus-parochie, als direkteur van het R.K. Gymnasium en de H.B.S. voor jongens, als voorzitter van de raad voor culturele jeugduitvoeringen en van de Maastrichtse toneelakademie en niet het laatst als degene die in het leven riep het Bernulphusgilde dat in onze hoofdstad voortbracht de Toneelakademie en de Jan van Eijck-akademie. Vooral bij de tot-stand-koming van deze laatste was hij de centrale stuwkracht en tot op de dag van heden is hij voorzitter van haar curatorium gebleven. Regionaal vervult hij nog de functie van ondervoorzitter van de Culturele Raad Limburg en lid van de examencommissie van de Kweekscholen. Dit is de tweede onderscheiding die de Heer Linssen ten deel valt; reeds eerder mocht hij uit handen van Z. K. H. Prins Bernhard de zilveren anjer ontvangen; als gronden van verlening werden toen genoemd naast de bovenstaande „de bizonder grote stimulerende en organiserende arbeid op artistiek terrein in de ruimste zin in Zuid-Limburg".

18 september. Kerkrade's brandweer oefent met vol materieel op Rolduc. Als heel het geladderte is uitgerekt, reikt de spuitgast tot aan de nok van ons dak.

Mhr. Timmermans heeft een pietje gekregen. Maar één!

19 september. In de donkere kamer op de infirmerie komt dokter Appelman ons doorlichten. Reeds het tempo bewijst dat we kerngezond zijn.

20 september. Het surveillanten-congé overrompelt ons en vindt een enthousiast onthaal. In de avonduren draait de komische film Jour de Fête met Tati als postbode in Amerikaanse stijl. Deze zelfde dag gaat Mhr. Lenders naar het ziekenhuis voor een keeloperatie. We zullen hem tot Allerheiligen niet meer terugzien. De vervangingsrooster neemt intussen een gelijke omvang aan als de normale lesrooster, omdat Mhr. Buck sinds de vakantie wegens ziekte nog geen les heeft gegeven.

21 september. Op het jongenspensionaat te Bleijerheide speelt Roda Jeugd een natte wedstrijd en wint met 1-0.

28 september. De radioclub wordt aangevoerd door Mhr. Lemmens op zijn tocht naar de Firato te Amsterdam, tentoonstelling van elektronische mogelijkheden. Wij luisteren naar Nederland-België.

4 oktober. Werelddierendag. De fantasie van de nieuwe arbituriënten blijkt zonniger dit jaar. Na de werkpet van vorig jaar, een pet als een leuze, na het tot shawl gedegradeerde hoofddoekje van daarvoor, nu een fleurige das met bijpassend kasketje. De Kerkraadse kleuren doen menig inheems hart sneller kloppen.

5 oktober. Het klost en gonst in de gangen van bezoekers. De nieuwelingen mogen vandaag legaal bezoek ontvangen. Het mooie herfstweer lokt ook veel familieleden van de anderen.

9 oktober. Om 3.52 uur in de vroege morgen sterft Paus Pius de Twaalfde. Dubbel verweesd blijft het bisdom Roermond achter. Volgens wens van Nederlands episcopaat dragen ook wij een plechtige requiem-mis op voor zijn zielerust. De figuur van deze grote paus, zijn leven en verdiensten bieden de leerlingen stof voor vragen in de klas en vormen het thema van verscheidene lessen en conferenties.

12 oktober. Ons eerste elftal speelt een wedstrijd tegen Fortuna's jeugd. Ondanks sterk overwicht verliezen wij, op het nippertje, van de meer-geroutineerden.

Vandaag trekt onze harmonie naar het Volkshuis, om daar het Europa-Congres der K.V.P.-jongeren van Kerkrade op te luisteren. Ze speelt het Duitse en Nederlandse volkslied en in de pauze enkele lustige marsen.

18 oktober. Voor de tweede maal begeeft een buis van de waterleiding het vlak bij de koorabsis. Krypte en kerkgang staan blank, we waden naar de H. Mis.

19 oktober. Weer prijkt de missievlag op het bordes. Pater H. Hermans spreekt over zijn ervaringen in de gevangenissen van communistisch China. Geboeid luisteren wij en de spreker krijgt een ovationeel applaus. In kleinere groepen zet de inleider zijn rede voort als causerie, waarbij vooral het onder-

werp der hersenspoeling ter sprake komt. Nog eens worden de leerlingen geconfronteerd met de nieuwste snufjes die onze tijd uitdenkt in de strijd tegen politieke vijanden of wat daarvoor doorgaat. In de Engelse film The Prisoner, die het proces tegen kardinaal Mindszenty reconstrueert. Stil verlaten zij de aula na het aanschouwen van de ontlediging der persoonlijkheid, de systematische verhoren en de ontluistering van de waardigheid.

Gedurende enige weken zal in de kruisgangen een reeks goede reproducties van werken van Vincent van Gogh hangen; in dergelijke volgorde dat men er zijn hele ontwikkeling als schilder uit kan aflezen. Het betreft hier een verzameling die de Kerkraadse vroede vaderen hebben aangekocht voor de aankleding van het raadhuis en die ter instructie op meer scholen circuleert. En om bij de kunst te blijven: De St. Lucas-gezellen houden hun feestavond; de volgende morgen is er in de crypte een H. Mis, gecelebreerd door Mhr. Stassen voor de Kerkraadse Kunstkring, gevolgd door een feestelijk ontbijt.

Boogschutterskonkoers! Op de speelplaats doelen, banen, strobeschuttingen en kontroleurs; alles precies volgens de regels van het spel. Zelfs is er gezorgd voor het natje; het kille weer lokt echter niet tot het gebruikelijke bierfestijn. De grauwgroene consumptietent staat dan ook ijl te druilen onder de herfstbomen, met klam-verpieterde vlaggetjes. Het kwam nauwelijks tot enige krampachtige levendigheid, zeker bij het verkleumde publiek. Jammer voor de organisatoren, en dat niet alleen, omdat wij na de korte opflikkering van luidruchtigheid bij enkele Beegdenaren toch geredelijk hoge verwachtingen mochten koesteren van de echte schutterssfeer. Een pluim op de hoed van onze vereniging, die voor een vlotte en prettige afwikkeling van zaken had gezorgd. Het begon met een goed welkomswoord van Mathieu Theunissen en een openingsschot van de president. Na eindeloze regens van woedende pijlen werd de stand in de korpswedstrijd uiteindelijk: 1. Wilhelm Tell, Spekholzerheide. 2. Alpenjagers, Beegden. 3. Heidebloem, Roggel, 4. Familie Theunissen, Haelen-Beegden. 5. **Roos in bloei,** Rolduc. 6. Ons Genoegen, Beegden. 7. O.V.U., Heythuizen. De individuele punten geteld zijnde, bleek Frank Lucassen de zesde plaats te bezetten. Met de oprichting van de schutterij enige jaren geleden is een van de oudste verenigingen van Rolduc herleefd. Het kwasie-militaire vertoon, dat Van Deijssel in De Kleine Republiek niet zonder ironie beschrijft, missen de nazaten echter ten enen male. Wij doen enkele aanhalingen:

Om kwart voor twaalven was de parade van de schutters (Let wel, op dircteursfeest. Red.). Zij waren naar binnen gegaan, gewaarschuwd van kompanjie naar kompanjie door de Serzjanten. Zij hadden zich opgesteld in het karree en van-daar kwamen zij nu op de koer gemarcheerd, met glimmende oranje-roode kleploze petjes op de hoofden, met groene randjes onder-aan en een groene stalen rozet van voren. De Serzjanten droegen licht roode en witte veêren voor-op de petjes en liepen in hun

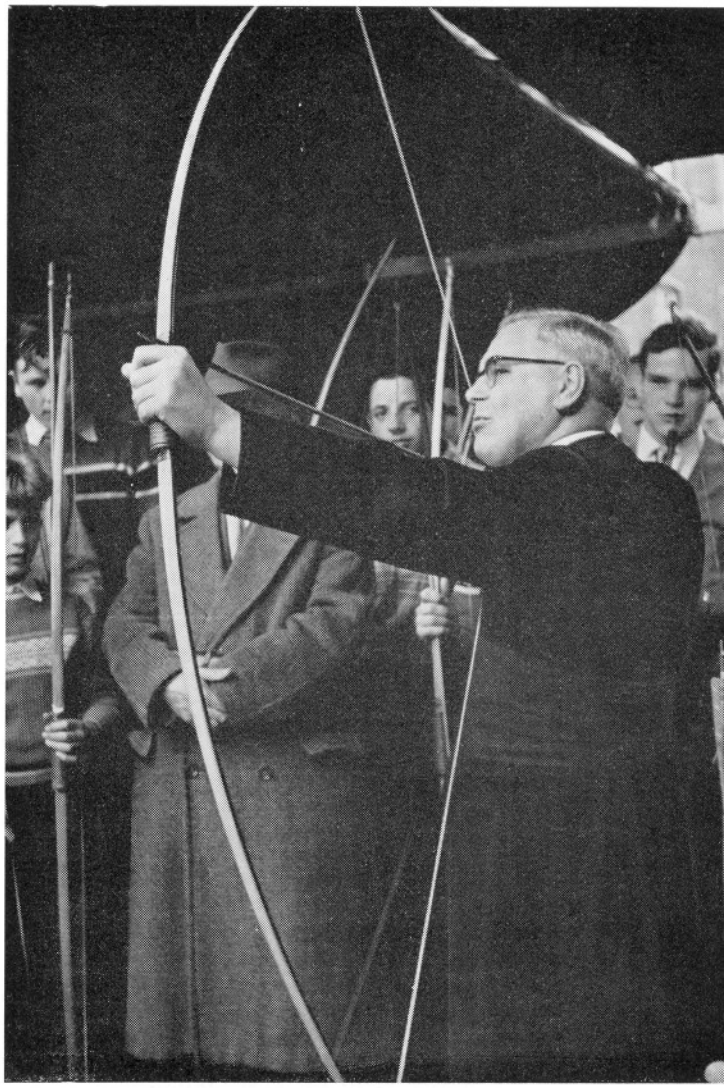

eentje tusschen de kompanjiën van twee-aan-twee loopende schutters, allen de boog tegen de rechter schouder en niet te dicht bij mekaâr, om de voorganger niet in de kuiten te pieken. Vóór de schutters gingen een fluitspeler en een met een dun klein trommeltje voor de buik gebonden en in ieder hand een stokje. Toen de harmonie gedaan had, begonnen die tweê weer, een mager geluid makend na het zware gedreun-schettterbrom van de Harmonie (O, speling der geschiedenis! Wie krijgt hierbij geen herinneringen aan de Kerkraadse hermandad tijdens de jaarlijkse processie! Chr.). Na het loopen hielden de schutters een korte parade, de grooten flink-fier in de bewegingen van Plaats-rust, Geeft-acht, Boog-op-schouder, in het bewust-zijn daden te doen die mooi waren om te zien, en die een fiksche mannelijkheid bewezen.

23 oktober. Met een plechtige hoogmis vieren we zoals gebruikelijk op deze dag het feest van de H. Daphne. Ter informatie van leerlingen en oud-studenten, welke laatsten zich deze gewoonte misschien nog vagelijk uit hun Rolducse tijd herinneren, het volgende: Het is dit jaar juist honderd jaar geleden dat een gunstbrief uit Rome aan de toenmalige bewoners toestond, een solemnele H. Mis op te dragen ter ere van de maagd en martelares, waarvan de relikwieën reeds in 1847 naar Rolduc waren overgebracht. Later werd aan de vereerders nog verleend een volle aflaat op de feestdag en een aflaat van 300 dagen dagelijks bij godvruchtige aanroeping van de Heilige.

Mozarts heerlijke muziek uit La Nozze di Figaro glijdt door de aula, strelend, hups en geestig. De zang verwarmde aller hart en het fleurige, kokette spel tezamen met de precieuze mise en scène in de stijl van de pruikentijd was een lust voor het oog. Een eerste kennismaking van onze studenten met de heuse opera.

24 oktober. Acht maanden heeft de Heer Regout gereisd van Alaska tot Straat Magelhaens; hij vertelt hierover voor de jongeren en vertoont enige zeer interessante films.

26 oktober. Kerkrade komt simultaan schaken, in de verhouding 4 tegen 1. Slechts drie van ons brengen het tot remise.

28 oktober. In de late namiddaguren zijn heren en zusters op de kleine treize ooggetuige van de proclamatie tot paus Joannes de drieëntwintigste van kardinaal Roncalli. Een verrassing, want niemand van ons beschouwde hem wegens zijn hoge leeftijd als ernstig-papabilis. Na aanvankelijke onzekerheid omtrent de kleur van de rookpluim — een simpel mislukken van een chemische proef, hetgeen meer schijnt voor te komen — worden de naarstig studerende jongelui op de hoogte gebracht. Aan hun grenzeloos enthousiasme is niet enkel de keuze van een nieuwe opperherder debet. De feestgave overtreft alle stoutmoedige verwachtingen: rondom Sinterklaas zal een „halftrimester" (de term is niet-toepasselijk bij deze „noch nie dagewesen" drie-deling) worden ingelast. Een schallend Te Deum in de kerk geeft uiting aan onze dubbele dankbaarheid.

30 oktober. We vertrekken na de morgenlessen voor de eerste onderbreking van de studie; in ware vakantiestemming: een volle week zullen de boeken opgeborgen blijven, de klassen onbetreden. Want als wij op 3 november terugkeren begint voor heren en jongens een driedaagse retraite. Op veler wens zijn er enige veranderingen aangebracht in de dagindeling en in de scheiding der groepen, en is de leiding aan een andere orde toevertrouwd. De paters Franciscanen hebben hun werk goed gedaan; hun persoonlijke aanpak en frisse preektrant slaan in. Heren en jongens zijn met de beste voornemens bezield.

5 november. Korte onderbreking van de inkeer: de Nederlandse televisie zendt een proefles uit over het vloeibaar maken van gassen. Uiteindelijk wordt er „slechts" lucht vloeibaar gemaakt (de insider zei het met teleurstelling in zijn stem. Ik vind het al heel wat.), die 4 gym en de Beta's mogen zien.

9 november. Mhr. Gerards, broer van onze harmonie-dirigent, vioolleraar ook voor onze studenten, geeft een recital voor een veertigtal studenten en enkele heren. De prefekt, zelf eens een vurig beoefenaar van deze edele konste is zeer tevreden over wat hij mocht beluisteren. En dit zegt meer dan wanneer de kroniekschrijver zijn oordeel geeft.

11 november. Eindelijk zou het dan gebeuren. Datgene wat na lange voorbereidende besprekingen, ondanks allerlei kinken in allerlei kabels, was gereedgekomen, het zou

eindelijk gebeuren. Datgene wat de faam van onze sportopvoeding tot buiten de grenzen zou verbreiden, het zou gebeuren. Datgene wat een reuzestap zou betekenen in zake internationaal kontakt van middelbare scholen, het zou vandaag gebeuren! De abdij van de Norbertijnen te Postel in België heeft een nieuwe bibliotheek nodig na de verwoesting van de oude. Er heeft zich een komitee gevormd onder leiding van notaris G. van Ussel dat de benodigde gelden wil bijeen brengen: de Vrienden van de abdij van Postel. Naast andere acties heeft men een voetbalwedstrijd gepland van de Belgische eerste-divisieclub Beringen tegen het roemruchte Fortuna uit Geleen. Tot meerdere attractie zal er een voorwedstrijd worden gespeeld tussen het college van Turnhout (Jezuïeten) en het Klein-Seminarie Rolduc (wereldheren). Wederzijdse besprekingen van de notaris en Mhr. Slangen, en van informaties komt het tot plannen, tot regelingen, tot persconferenties, waar woorden gesproken worden als bovenstaande, tot reklame en tot degelijke training aan beide zijden. We weten het: onze tegenstanders zijn niet mis! We lezen in een Belgische gazet over hen: „Het voetbalelftal van het St. Jozefscollege van Turnhout speelt regelmatig oefenwedstrijden en heeft bijna ieder jaar spelers in lijn, die aangesloten zijn bij, of naderhand hun weg maken in clubs van hogere afdelingen". Dit vermag onze spelers echter niet uit hun slaap te wekken. We voelen het immers: onze tegenstanders zijn bang; superieur staan wij hun toe, hier en daar een oud-student in hun linies op te nemen, dat zal het leeftijdsniveau meer gelijk maken; bij ons spelen immers filosofie-studenten mee! De zenuwoorlog hebben we al gewonnen.

O wi, o wach! Daar gingen we dan, argeloos, in bus en luxe-wagen langs Zottinghem en Seversel en Mopertingen naar Beringen. Daar stonden we dan, met vertrouwen, op de staantribunes, noteerden de onzekere blikken van al wat Turnhout supporteerde, trappelden krachtig de marsen van onze harmonie mee — ook wel van de kou — en luisterden met erbarmelijke waan naar de „hiepho's" vóór de wedstrijd. En toen ging het aan een turen door de bij vlagen diepe mist naar de bewegende schaduwen, die nu eens opeenpropten in de gevarenzône bij de goal (de onze), dan weer eenzaam voortschoven tegen het witte doek. Bij 1-0 trachtten we nog te glimlachen, bij 2-0 begon het Belgische plezier al hinderlijk te worden. 3-0: zorgrimpels en een boer-met-kiespijn-grijns. Rust! Onze hoop was wel tanende, maar geen die nu al een katastrofe had kunnen voorspellen. Rolduc zóu losbreken, het verband zóu hersteld worden, onze achterhoede kón wel resoluter ingrijpen. Terwijl de snelle voorhoede der Jezuïeten echter lustig door-kombineerde en onze „bak- en half-bak-aera" sloom ingrepen, liep de score vrolijk op tot 7-1! Och, dat luttele tegenzetje, het mag geen naam hebben. Het was van W. Stevens, maar het kwam te laat. „Da vind ik-ik genen voetbal precies", vertrouwde ons een volksvrouw toe, doelend op de vreemde verrichtingen van onze elf. Wie van onze Belgische vrienden het nog goed met ons meenden, loosden de verzuchting: „Als er nu maar niet nog meer doelpunten komen!" We bogen mismoedig het hoofd. Het einde was bevrijdend als de komst van de Ameri-

kaanse troepen in 1945. Vanonder baretten en hoeden loerden wij naar hoe de talrijke St. Jozefscollegianten wel keken. Onze supportersschaar, die na enkele schrille kreten het hoofd diep in de duffels had weggestoken, ging toen maar Fortuna aanvuren, en niet tevergeefs: Nederland won met twee nul. Het bloeden van ons nationaal hert werd wel gestelpt, maar de wonde gaapte en bleef gapen. Druipneuzig en steenkoud zochten we daarna het casino op, waar een hartelijk onthaal volgde. Het Hoogwaardig Heer, Prelaat C. Waterschoot nodigde spelers en gasten uit „op het avondmaal in de salons van het casino te Beringen". Onze erkentelijkheid, mijne heren, dat u bij de vele mooie woorden van dank aan de organisatoren en deelnemers geen melding meer maakte van onze dreunende nederlaag. Ze zát bij ons, als een harde linkse, een tiende-heup-zwaai.

En toch, spelers, een eresaluut! Je was er niet ín, maar je sportieve houding, je volhouden zonder de zekere ontmoediging te tonen, verdienen het. Schrijf onze schrijnende teleurstelling maar toe aan te hoge verwachtingen. Waren zij echter niet gerechtvaardigd na zo veel provinciale suksessen?

Warmer genoten hebben de thuisblijvers, bij René Clair's Porte des Lilas, een film die hun, tezamen met twee lessen vrij, wordt aangeboden als een late feestgave bij de pastoorsbenoeming van Mhr. Waterval.

20 november. De eerste hoela-hoepla is op Rolduc. De bezitters blijken virtuozen in hun genre; anderen trachten vruchteloos, zich de draaiende-heuplijn eigen te maken.

25 november. De pikanterie is er af! Wat tientallen van jaren de lakse novembersfeer met zijn vermodderde bladeren heeft gekruid, is koud langs onze kleren gegaan! Waarschijnlijk is er weer denderend feest gevierd in het casino; we weten het niet. Waarschijnlijk hebben de filosofen de patrones van hun studie weer gevierd met ettelijke vrije dagen; wij hebben er niets van gemerkt. Vooraleer de cour — in hun taaleigen „het plebs" — kon overgaan tot de gebruikelijke charges, om de titel van het toneelstuk te bemachtigen, hadden zij hem zelf al bekend gemaakt. Van geknor op de slaapzalen, van uitgezaagde varkentjes, van het trotse vaandel in de eetzaal, geen spoor. Voor ons is in de toekomst St. Kathrien, het voormalige k-u-zj-e-feest, een vrije dag geworden als zovele; met 's avonds toneel. Ware het niet dat 6 gym een prijzenswaardig initiatief had genomen, wij zouden niet eens gemerkt hebben dat er met sommige van de onzen iets aan het handje was. Tijdens het diner bood n.l. Ger Caldenborg onze gelukwensen aan aan het corps der wijsgeren in een speech die uitpuilde van te pas en te onpas aangewende filosofische citaten, en daardoor juist zo geestig was. Hij verraste er de feestelingen volkomen mee, die echter in hun president H. Bogers een kundig improvisator vonden, welke keurig antwoordde. Wat bleef er over van het eertijds zo roemruchte en deiningverwekkende feest? Een plechtige hoog-

mis, door filosofen gecelebreerd, geassisteerd en gezongen, waarin wij ons verenigden in gebed voor Limburgs priesterstudenten, die „de zon reeds in het verschiet" zien; en in de late namiddag het toneelstuk, hún toneelstuk, geheel door hen ingestudeerd en vertoond; en dat stemt ons dan weer zacht, en wij vergeven hen dat zij de twee jaar bij ons „wel een hele tijd" vinden die gelukkig „niet eeuwig duurt" en we danken hun voor de prettige uren die zij ons met dit stuk hebben bezorgd. Gespeeld werd: **Arsenicum en oude kant;** de schrijver is Joseph Kesselring, en als regisseur fungeerde de Heer H. Hunnekens, leraar te Weert, die dit stuk reeds eerder regisseerde. De rolverdeling was als volgt:

ABBY BREWSTER	Jo Kock
DOMINEE HARPER	Gerrit van Osch
TEDDY BREWSTER	Ger Cybulski
KLEIN, politie-agent	Jan Leunissen
BROTHY, politie-agent	Bert Salemans
MARTHA BREWSTER	Wiel Smeets
MORTIMER BREWSTER	Noud Franssen
GIBBS	Chris Wiermans
JONATHAN BREWSTER	Ton Sips
DR. EINSTEIN	Wiel Nohlmans
O'HARA, politie-agent	Joep Spitz
ROONEY, inspecteur van politie .	Bert Heffels
DR. WITHERSPOON	Piet Jacobs

Souffleur: H. Groetelaers
Grime: H. de Serno
Decor: R.T.T.
Costuums: D. van Nooyen, Rotterdam

Het werd een opvoering die grote verdiensten had. De mise-en-scène was af, dank zij de aanwijzingen van de regisseur en de vlijt van de R.T.T. Dank zij de regisseur vooral, léefde ieder in zijn rol, gaf ieder een aanvaardbare typering van zijn personage. De misdadigheid - in - blanke - onschuld - en - edele- - verontwaardiging kregen hun kans in het spel der twee „dames"; ook de weke, berekende onderdanigheid van Einstein, de niets-ontziende misdadigheid van Jonathan, het rondborstige ongeloof der agenten, en de radeloosheid van Mortimer, als hij op de hoogte komt van de „liefdadigheid" van zijn tantetjes, zij waren er; te ingehouden soms, waar het bizarre gegeven meer chargeren eiste, en ook met inzinkingen nu en dan, waaronder de spanning wel eens leed. Slechts met de vreemde figuur van Teddy wisten we geen raad. Dit spel wil geen afgrijzen wekken, het wil ons enkel amuseren bij het aanschouwen van de onvermoede gevolgen waartoe een kindse aberratie in de menselijke geest kan leiden. En geamuseerd heeft het ons! Wel een teken dat de ijverige regisseur met het spelersmateriaal — in de keuze daarvan was hij zeer beperkt — veel bereikt heeft. Onze dank aan hem voor de prettige avond en onze felicitaties met het sukses.

Rest ons nog, voor het nageslacht te bewaren, de herinnering aan een „novum" in de Rolducse muziekhistorie: harmonie en zangkoor gaven samen een vertolking van de Triomfmars uit Aïda van Verdi; na het voorbereidende werk van Mhr. Schrijen en Mhr. Gerards, dirigeerde laatstgenoemde het ensemble in de aula. Het langdurige en

stormachtige applaus was de beloning voor deze mooie uitvoering.

5 december. Terwijl we al bezig zijn aan de laatste ronden van onze race naar de composities, wordt er even verademing geblazen. We gaan voor 3 dagen naar huis, vieren onder andere ook pakjesavond in huiselijke kring.

8 december. IJzig koud is het, als we om 8 uur opgewekt terugkomen. Om iedere stagnatie in het verkeer te vermijden, leiden grotere jongens alle auto's langs de bosquetpoort van Klein-Rolduc naar de speelplaats, waar de ontlading dan plaats vindt. Op het voorplein mogen enkel de bussen.

23 december. Twee weken van harde studie zijn voorbij. De moeilijke proef op de som van onze kennis is geleverd; niet door allen, want een kleine, niet-hevige griepepidemie bespaarde verscheidene jongens de ellende en de heren veel papieren. Wij gaan naar huis voor de gezelligste van de vakanties.

13 januari. Er doet zich bij de terugkeer

stormachtige applaus was de beloning voor deze mooie uitvoering.

5 december. Terwijl we al bezig zijn aan de laatste ronden van onze race naar de composities, wordt er even verademing geblazen. We gaan voor 3 dagen naar huis, vieren onder andere ook pakjesavond in huiselijke kring.

8 december. IJzig koud is het, als we om 8 uur opgewekt terugkomen. Om iedere stagnatie in het verkeer te vermijden, leiden grotere jongens alle auto's langs de bosquetpoort van Klein-Rolduc naar de speelplaats, waar de ontlading dan plaats vindt. Op het voorplein mogen enkel de bussen.

23 december. Twee weken van harde studie zijn voorbij. De moeilijke proef op de som van onze kennis is geleverd; niet door allen, want een kleine, niet-hevige griepepidemie bespaarde verscheidene jongens de ellende en de heren veel papieren. Wij gaan naar huis voor de gezelligste van de vakanties.

13 januari. Er doet zich bij de terugkeer vandaag een handicap voor. De massa's sneeuw, vooral in de dorpen van Noord-Limburg beletten de bussen te rijden die anders de jongens ophalen. Dit wordt telefonisch en via Radio-Zuid één dag voor de terugkeer aan de ouders doorgegeven. Ieder zal dus „op eigen gelegenheid" moeten trachten Rolduc te bereiken. Treinreizigers worden in Heerlen opgevangen en met bussen tot boven op de berg vervoerd, vanwaar de tocht-te-voet met bagage en al begint. Stapvoets rijdend bereiken enkele particuliere voertuigen ons huis.

Materieel gezien treffen wij er geen verandering aan, dan enkel een zware glazen tochtdeur bij het begin van de koker die naar de cour leidt.

De voornaamste verandering echter betreft deze keer de jongste leerlingen. Mhr. Van der Heijden, hoofd van de Voorbereidende Klassen zal geen lessen meer geven wegens het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd. Te zeggen dat dit enkel een zaak is van de V.K., zou een onwaarheid zijn; de collega's van de scheidende betreuren het dat zo'n prettig vriend, zo'n onderhoudend causeur ook, hen heeft verlaten. Verdient dit onze dank ten volle, waardevoller zijn de merites in het onderwijs en voor de opvoeding, veel jaren, van veel Rolduciens. Rolduc zal hem daar altijd dankbaar voor zijn, en niet minder de oud-studenten, die zich mochten stichten aan zijn plichtsvervulling en zijn persoonlijke belangstelling mochten ondervinden. Wij missen een goed docent, die helder en aangepast aan zijn leerlingen uitleg gaf, aangenaam vertelde en bereid was ieder voort te helpen. Naast onze hartelijke dank, onze beste wensen voor de komende jaren: geve God dat ze gelukkig mogen zijn.

Mhr. J. Smeets volgt hem op als hoofd, terwijl de Heer H. Scheepers als nieuwe leerkracht aan de V.K. zijn Rolducse loopbaan begint. Veel geluk!

15 januari. In de reeks jeugduitvoeringen van de Kulturele Kring Kerkrade vertoont de toneelgroep Puck: Toen kwam dokter Frost. Een blijspel waarin de psychologie leukweg in de maling wordt genomen; te zwak van inhoud, boeide het door de vreemde samenloop van omstandigheden en het vlotte spel.

25 januari. In de geschiedenislessen is reeds vaker gesproken over de internationale samenwerking in Europa, zoals die groeide na de laatste wereldoorlogen en leidde tot een samenstel van supranationale organen op diverse maatschappelijke gebieden. De bezieling van de leraren voor dit streven naar Europese eenheid ging over op de jongens en gezamenlijk kwam men tot het organiseren van de Europa-dag van vandaag. „De jeugd trekt grenspalen uit de grond en plant de Europa-vlag", zo staat op het programma. Zonder ons over te geven aan het moeizame eerste deel van dit citaat, verwezenlijken we de verbroedering liever in gezelliger sferen, ook onder genoemde vlag. En wat betreft uitwisseling van mededelingen, indrukken en amicale blijken is deze dag zeker geslaagd. Onze gasten waren dan ook prettige lieden. Het waren: Die Oberprima des Städtischen St. Michael-Gymnasium, Monschau; de Rethorica van het Seminarie van Sint Truiden, Waalse en Vlaamse afdeling; het Philosophicum van Rolduc. Als wij het laatste hierbij vermelden, is dit enkel omdat deze dag georganiseerd werd door het gymnasium. Een drietalig programma, keurig, maakt ieder wegwijs in de dagorde.

De Rolduciens worden enige avonden door documentaire filmpjes ingeleid in de vormen van internationale samenwerking. Hiertussen blinkt vooral uit Herrliche Zeiten; ironische titel voor een boeiende film, sa-

mengesteld uit journaalfragmenten, maar uitgegroeid tot een boeiend dokument van het Europese gebeuren sinds 1900, waarin oorlogen, parades en manoeuvres zo veelvuldig voorkomen dat we de bedoeling van de compositeur niet kunnen misverstaan. Ook zijn de kruisgangen, niet bizonder flatteus maar wel instructief, reeds enige dagen behangen met affiches en plakborden, van waar mysterieuse afkortingen in allerlei fatsoenen, als N.A.V.O., E.G.K.S. (of was het E.K.S.G.? Misschien E. S. K. G.? Hoe weet ik dit nu?) E.E.G., O.E.E.S., S.E.R. enz. ons irriterend aangrijnzen. Om het jeugdig brein nog meer tot nadenken te brengen, is er een tekenwedstrijd; gevraagd wordt uitdrukking te geven aan iets wat samenhangt met of ten basis ligt aan de Europese gedachte. Het aantal artistieke inzendingen van Rolduc is verre in de meerderheid: 25 bij de laatste, 6 bij de hoogste groep; geen wonder dat de prijzen voor ons waren. De jury werd gevormd door de werkende leden van de Kerkraadse Kunstkring.

En nu het programma van de dag: Na de ontvangst der buitenlandse gasten de opening in de aula. Stijlvol paraderen jongens op het podium met de vlaggen der verenigde landen; de harmonie speelt bij elk het passende volkslied. Daarna werkt Dr. Ulrich uit Aken, Oberstudiendirektor und Schulbeauftragter der Europa-Union Deutschland, op ons gemoed in zijn enthousiaste toespraak: Hat Europa noch eine Chance? „Zu diesem aktuellen Thema nahm er positiv Stellung", schrijft de Aachener Nachrichten van 27 januari. Wie had anders verwacht! De eigenlijke kennismaking komt aan tafel, waar menigeen leerde onderscheiden wie van Monschau, wie van St. Truiden kwam. De tafels in de eerste helft staan in hoefijzervorm, en daaraan hebben de leraren onder de gasten en de dames-studenten plaats genomen; de anderen werden door de prefekt verspreid over de hele eetzaal. De banden zijn nu zo sterk dat men van harte overgaat tot het volgende punt van de agenda: pendant le temps libre après le dîner les élèves de Rolduc se plairons à montrer à leurs hôtes étrangers ce qu'il a à Rolduc d'intéressant à voir. Om 3 uur forum, carrefour, Gespräch im Spielsaal. Nu kunnen wijzelf met onze gedachte over de internationale problemen naar voren komen, inlichtingen vragen, wegen zoeken, en dit alles aan de deskundigen voorleggen. Om richting aan het debat te geven, houdt ieder der forumleden een korte inleiding, waarin genoeg vragen worden opgeworpen voor een gesprek. Leden van het forum zijn: H. de Laere O.P., Lid van de Belgische Nationale Raad der Europa-Beweging, redakteur van het tijdschrift Europa en prof. aan de Sociale School te Antwerpen; Mej. Mr. B. C. M. J. Twaalfhoven, lid van het hoofdbestuur van de Europese Beweging in Nederland, Vice-Voorzitster van de Nederlandse Jongerenraad, Nationaal Hoofdcommissaresse van de Nederlandse Gidsenbeweging; en de reeds genoemde Dr. Ulrich. De inspekteur van het Lager Onderwijs Drs. J. G. L. Ackermans en Mhr. Timmermans, die als voorzitter optreedt, geven de vragen van Naderlanders en Vlamingen aan het Duits prijs. Met grote zin voor realiteit bewegen de vragenstellers zich meestal op het praktische vlak; wat kunnen wij doen.... zou men niet kunnen zorgen dat.... moeten wij niet eerst bij ons zelf beginnen.... dat zijn de beginwoorden van verreweg de meesten. Knus in groepjes wordt besproken en eigen visie gegeven en vooral vriendschap geuit. Het is erg gezellig allemaal. Nog heeft er in de avonduren een soirée d'adieux plaats. Vertegenwoordigers van de drie deelnemende scholen vertonen hun artistiek en humoristisch kunnen en onze band met zijn ironische naam „The Songkillers" doorbreekt het programma

met luchtige wijsjes. We hebben goede herinneringen aan de komische Pyramus en Thisbe van Monschau, en dat in de Vlaanderen de volksromantiek nog springlevend is, bemerken we aan de hartverscheurende liederen der St. Truidenaren over het idyllische Kempenland met zijn arme moedertjes achter bestofte ruitjes. Rolduc kwam redelijk voor de dag met enkele voordrachten en schetsen. Het organiseren-op-afstand van zo'n zitting heeft zijn eigen moeilijkheden, omdat voorafgaand overleg en een vaste leiding meestal onmogelijk is. We waren echter van goede wil en apprecieerden het gebodene. Het uur van afscheid kwam natuurlijk weer ongelegen, maar de uitnodiging van een der Monschau-se leraren verlichtte de pijn; zes gym heeft er later gebruik van gemaakt; het weerzien met vrienden moet prettig geweest zijn.

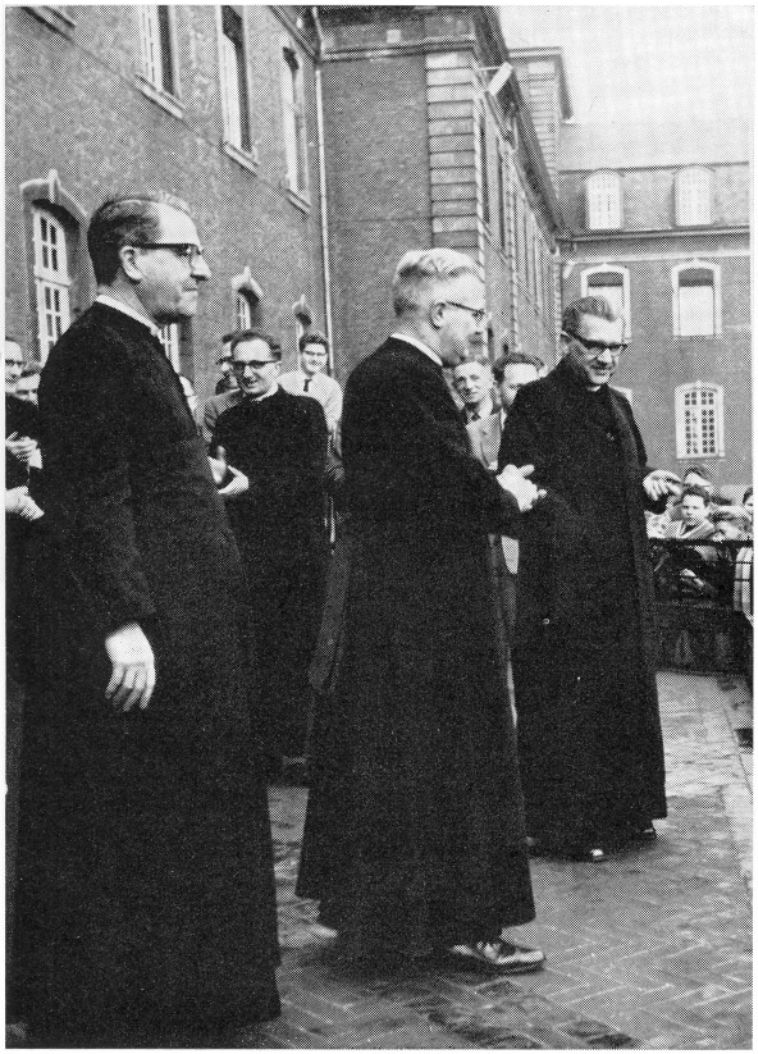

27 januari. In de eerste nachturen ontdekt de portier brand in het casino. Met behulp van de brandspuiters blust hij. Een zwarte plek in de hoek toont waar de snode prullebak gestaan heeft. Het kunstwerk is echter onbeschadigd! En met het kunstwerk bedoelen wij de wandschildering die enige studenten van de Maastrichtse akademie hebben gewrocht in vlijtige nachtelijke arbeid. Het is indertijd onthuld geworden op het feest van Sint Kathrien. Van hoog aan de muur zien sindsdien de ietwat blokkerige figuren neer op de ontspanning van de wijsgeren.

31 januari De rust van de lessen heerst in het grote gebouw. Nu en dan scheurt een schaterlach door de stilte; aan deze of gene deur kunt u een gezellig geroezemoes beluisteren; de een of andere klas zucht in een „schriftelijke les". Zo nadert twintig minuten voor twaalf. Dan luidt de bel! Verrassing, onzekerheid, aarzeling, dán lichten de ogen op in plotseling weten, gejuich en geren in de richting van het bordes. Met lang applaus wordt onze president, nu monseigneur, daar begroet. Hij dankt er met een kort woordje voor en vraagt ons gebed. Dan moeten wij hem weer laten gaan, want van Rolduc alleen is hij nu niet meer. Sommigen knikken wijs van wel gedacht, de hardnekkige praatjes wel geloofd. De meesten weten niet hoe er op te reageren; voluit blij met de benoeming zijn we niet: in de korte tijd dat monseigneur op Rolduc was, hebben wij veel sympathie en achting voor hem gekregen; niettemin

wensen wij hem geluk en zegen in zijn nieuwe taak.

Natuurlijk is er de rest van de dag vrij. Het is een va-et-vient in het voorhuis van kennissen en vrienden die de trappen bestijgen naar de presidentskamer, en dan zijn er nog de talrijke persfotografen en persschrijvers, die elkaar verdringen, om als vliegen alles uit ons te zuigen over de nieuwe bisschop. In de late namiddaguren staan we lang op het voorplein te wachten op de gouverneur; we worden weer weggestuurd en weer opgetrommeld, en dan is het eindelijk zo ver dat de wereldlijke bestuurder van provincie en bisdom zijn nieuwe geestelijke ambtgenoot komt begroeten; het is tevens het eerste officiële bezoek van Mr. Houben tijdens de ambtsperiode van Mgr. Moors. Beiden spreken ons toe, de een met het vuur en de bezieling die hem eigen zijn, de ander, nog beduusd door de plotselinge openbaarheid, met de gewone bedachtzaamheid en vindingrijkheid. Zo vermeldt hij dat voor hem, die altijd in het onderwijs jeugd en land gediend had, de benoeming gekomen was „op de feestdag van de patroon der jeugd en bij gelegenheid van de een-en-twintigste verjaardag van onze kroonprinses". De gouverneur sprak het laatste woord, voor ons zo plezierig, en gaf ons een dag vrij.

Het lijkt mij prettig, hier enige woorden aan te halen van father Patrick Moran, uit een brief naar aanleiding van de bisschopsbenoeming aan Mhr. Heynen geschreven. De meesten herinneren zich nog wel zijn bezoek (zie het vorige jaarboek): de harmonie heeft toen nog een staaltje van haar kunnen gegeven, niet zo heel en al enkel en alleen om de gast te groeten. Wij ontlenen aan de brief, omdat ook wij deze karaktertrek van de nieuwe bisschop in hem vonden bij zijn komst indertijd als president.

Needless to tell you, I did not know him very well, because of my short stay in Holland, but as I told you, I thought he was a most gracious gentleman; he should make a wonderful Bishop because of his democratic way of treating the priests at the College. I was very much impressed when we returned that Saturday night from Heerlen. Even though the hour was late, he was entertaining the Professors; it is very obvious to me that he is a very understanding man, and I'm sure he will be just as democratic as Bishop of your Diocese.

Dan volgen de felicitaties: I would appreciate it too if you extend to him my heartest

felicitations and congratulations on the great honor that has come to him, because of his wortheness for this great office, and I shall look forward to seeing him when I visit again in Holland....

Na vandaag zullen de kranten vol staan met de levensloop en met typeringen van de nieuw-benoemde, en zijn doen en laten zal

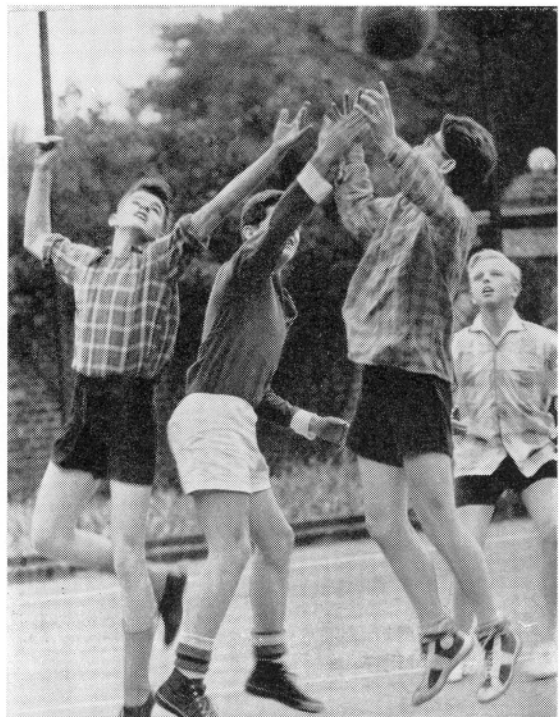

niet meer uit het nieuws zijn. Wij bewaren allen ons eigen beeld van onze oud-president; het wordt dicht benaderd door wat De Tijd schreef: een bescheiden, taktvol, beminnelijk, sportief en arbeidzaam man. Wij danken hem voor wat hij Rolduc schonk en bidden voor een zegenrijk episkopaat.

Aan de prefekt de moeilijke taak de winterse dag verder te vullen. Jo van de Ven, ons bekend uit de vertoning van Dode Duif (weer verwijzen we naar het vorige jaarboek), is dra bereid een declamatie-avond voor ons te houden. Met warme volle stem, soepel in het aannemen van een ander timbre, draagt hij voor Elckerlijk; vooral het eerste deel was indrukwekkend, in het aan actie en spelerswisseling rijke tweede deel maakte het uitblijven van een duidelijke toneelplastiek ons het volgen moeilijk. Voor de jongeren was een uitleg van het stuk voorafgegaan door de leraren-Nederlands. De tweede helft van zijn voordracht was gevuld met humoristische schetsen: het fragment der drie zwervers uit Timmermans' „Waar de Ster bleef stille staan"; sappig Vlaams, maar te veel toneel; het meer boud-grappige Oom Theodoor en het fijngeesteige Anna de Eendagsvlieg van Bomans, een hoogtepunt, soepel, nuchter, nonchalant en snel; naar wij vonden: „Bomans geschoten".

1 februari. En het leven op Rolduc gaat voort. De intercollegiale tafeltennis heeft plaats hier, en het gaat ons aanvankelijk naar den vleze. Na de voorwedstrijden zijn we met 3 man in de finale competitie; op de helft van de competitie is Jan Vaessen in het individuele klassement nog eerste en Rolduc als team ook. Dan is het voorbij: genoemde speler wint geen partij meer, Jo Ploum nog slechts een. Wel verricht J. van der Linden het huzarenstukje, van de oud-kampioen te winnen, maar hij speelt daarmee enkel Windhorst uit Roermond in de kaart, die kampioen wordt. Weert wordt weer college-kampioen, Rolduc volgt met veel kleiner verschil dan de voorafgaande jaren.

Vanavond vindt het gebruikelijke Maria-Lichtmis-toneel plaats: Getuige à charge, naar een detective van Agatha Christie. De rechtspraak die het spel van menselijke gedachten en gevoelens op de achtergrond van zijn handelen niet in rekening neemt, maar uitsluitend volgens bleke formules te werk gaat, staat in dienst van onwaarheid; een thema, waard om uitgebeeld te worden. Maar hier waren de leemten en de onwaarschijnlijkheden te groot; de meineed en het te elfder ure verschijnen van de aanleiding tot de moord wijzigden niet enkel de afloop, maar veranderden op de valreep nog tout à

niet meer uit het nieuws zijn. Wij bewaren allen ons eigen beeld van onze oud-president; het wordt dicht benaderd door wat De Tijd schreef: een bescheiden, taktvol, beminnelijk, sportief en arbeidzaam man. Wij danken hem voor wat hij Rolduc schonk en bidden voor een zegenrijk episkopaat.

Aan de prefekt de moeilijke taak de winterse dag verder te vullen. Jo van de Ven, ons bekend uit de vertoning van Dode Duif (weer verwijzen we naar het vorige jaarboek), is dra bereid een declamatie-avond voor ons te houden. Met warme volle stem, soepel in het aannemen van een ander timbre, draagt hij voor Elckerlijk; vooral het eerste deel was indrukwekkend, in het aan actie en spelerswisseling rijke tweede deel maakte het uitblijven van een duidelijke toneelplastiek ons het volgen moeilijk. Voor de jongeren was een uitleg van het stuk voorafgegaan door de leraren-Nederlands. De tweede helft van zijn voordracht was gevuld met humoristische schetsen: het fragment der drie zwervers uit Timmermans' „Waar de Ster bleef stille staan"; sappig Vlaams, maar te veel toneel; het meer boud-grappige Oom Theodoor en het fijngeesteige Anna de Eendagsvlieg van Bomans, een hoogtepunt, soepel, nuchter, nonchalant en snel; naar wij vonden: „Bomans geschoten".

1 februari. En het leven op Rolduc gaat voort. De intercollegiale tafeltennis heeft plaats hier, en het gaat ons aanvankelijk naar den vleze. Na de voorwedstrijden zijn we met 3 man in de finale competitie; op de helft van de competitie is Jan Vaessen in het individuele klassement nog eerste en Rolduc als team ook. Dan is het voorbij: genoemde speler wint geen partij meer, Jo Ploum nog slechts een. Wel verricht J. van der Linden het huzarenstukje, van de oud-kampioen te winnen, maar hij speelt daarmee enkel Windhorst uit Roermond in de kaart, die kampioen wordt. Weert wordt weer college-kampioen, Rolduc volgt met veel kleiner verschil dan de voorafgaande jaren.

Vanavond vindt het gebruikelijke Maria-Lichtmis-toneel plaats: Getuige à charge, naar een detective van Agatha Christie. De rechtspraak die het spel van menselijke gedachten en gevoelens op de achtergrond van zijn handelen niet in rekening neemt, maar uitsluitend volgens bleke formules te werk gaat, staat in dienst van onwaarheid; een thema, waard om uitgebeeld te worden. Maar hier waren de leemten en de onwaarschijnlijkheden te groot; de meineed en het te elfder ure verschijnen van de aanleiding tot de moord wijzigden niet enkel de afloop, maar veranderden op de valreep nog tout à

coup volkomen het aangezicht van het stuk. We werden overrompeld met surprises op het einde en bleven toch met lege handen. Liet de inhoud ons onbevredigd, het spel was tot in kleine rollen zeer verzorgd, en had als werkelijke uitblinkers de advokaat en de vrouw. Daarbij was het voor de jongeren onder ons leerzaam, omdat het hun op de hoogte bracht van het Schalten und Walten bij de rechtspraak.

2 februari. Maandagavond, jroeesse zietzong van der Kichröatsjer Karnavalsverein in de aula. Een voorstel van de courraad. Er staat een heuse Buut, er is geen prins en geen raad van elf, maar er zijn Buttereedners, straatzangers en troubadours. Ons klinken nog de grollen in de oren, sappig-Kerkraads, leuke en minder leuke, sprankelend nieuwe en reeds baardige, voorgedragen op onovertroffen komische wijze. Alles vond een goed onthaal en wij knalden de schlagers mee met onze onvervangbare band. Op dit enthousiaste hadden de gekken zelf niet gerekend.

6 februari. We moeten met vakantie! De dag voor de gouverneur meegerekend, duurt ze van Vrijdag tot Aswoensdag om één uur. In feite gaan we heel onbevredigd de periode van rust in: we hebben nauwelijks achttien dagen gewerkt, d.w.z. lessen gehad, en dat nog niet eens aan-een-stuk-door. De leraren klagen, de meer bezonnen leerlingen ook. Men zwaait reeds met de roede: Wacht maar, na halftrimester!

12 februari. Afscheid-voor-goed van Monseigneur. Een politie-eskorte en de Deken en Burgemeester van Kerkrade begeleiden hem tot aan de grens van de gemeente, in de machtige bisschoppelijke wagen. Ietwat beschaamd rijdt als laatste ook het Renaultje van de vertrekkende mee. Een laatste Lève Rolduc, en dan een hartelijk „tot ziens".

14 februari. In een spannende wedstrijd tegen Chevremont moeten wij het loodje leggen. 4-3 voor de bezoekers. Eerlijk dient erkend dat zij meer routine hadden dank zij lange competitie-ervaring en meer samenspel toonden. De feitelijke verhouding in het veld was dus niet zo op-het-nippertje als de uitslag doet geloven. Zij hielpen ons even, door zelf in ons voordeel een goal te fabriceren.

26 februari. Na alle blijde gebeurtenissen nu iets heel droevigs. Als we vanmiddag (donderdag) uit de lessen komen, horen we het ontstellende bericht dat Piet Ament van Ia vrij plotseling overleden is. Gisteren zat hij nog in de klas, in de avonduren is hij naar bed gegaan, wegens stijging van koorts werd hem nauwelijks anderhalf uur geleden een penicilline-spuit toegediend en daarop heeft hij verkeerd gereageerd. Plotseling deden zich hevige benauwdheden voor, de ijlings gewaarschuwde heren Salemans en Penders dienden hem nog de sacramenten der stervenden toe. De verslagenheid van dokter en ziekenzuster is groot, ook wij zijn diep onder de indruk. Sinds Rolduc Klein-Seminarie is, is dit in eigen huis niet meer gebeurd. Piet was geboren in Stramproy, had een broer, die echter juist wegens ziekte thuis vertoefde; hij was nog geen dertien en een half jaar. In de late avonduren wordt hij naar de herenbibliotheek overgebracht en daar opgebaard. Vredig en ontspannen ligt hij daar, omringd met bloemen. Gedurende de recreaties gaan scharen studenten geregeld kijken en bidden.

1 maart. Een prachtzondag! Niet enkel vanwege het premature voorjaarsweer; wat een verlichting, na veertien dagen potdichte mist, die ons de verlatenheid der oude abdij wel uitzonderlijk deed gevoelen. Echter ook een vrije dag zoals elke opvoeder zich die voor zijn pupillen wenst: gevuld met aktiviteiten voor ieder, en open. Er zijn sportfestijnen op voetbal en tennisveld; op het laatste winnen wij een wedstrijd tegen een club van Kerk-

rade. Wie voetbalcracks wil zien spelen, gaat naar Rapid-D.O.S., te voet of op kreunende herenfietsen. Pater Reijnen van de congregatie van de H. Geest spreekt voor diegenen die van ernstiger ontspanning houden, over de missie in Brazilië. Voor de politieke stuurlui-aan-wal is er een K.V.P.-forum met partijfunctionarissen. In de avonduren zijn er akademies, waarvan er een, die der filosofen, een dominee heeft uitgenodigd, ds. Moens uit Heerlen, voor een spreekbeurt over Levensstijl van Katholieken en Protestanten. En na een avondrecreatie, waarin zes gym nog mag wandelen, gaan we voldaan naar bed.

Op een solistenconcours te Chevremont bespeelt Sjef van Wersch van de vijfde zijn klarinet zo virtuoos, dat hij in de eerste afdeling het hoogste aantal punten behaalt. Dat betekent de eerste prijs. Als stuk heeft hij gekozen: La pluie d'or, van P. Bouillon.

2 maart. Vroeg, na het opstaan, vertrekt Piet Ament voor zijn laatste tocht naar huis. Klasgenoten dragen hem door de rijen van studenten, terwijl de harmonie Adieu Rolduc speelt. Menigeen is geroerd. Naast verscheidene heren gaan ook Piets klas- en clubgenoten de begrafenis bijwonen. Op 11 maart a.s. zal hier de plechtige rouwdienst worden gecelebreerd in het bijzijn van de ouders en de verdere familieleden.

8 maart. Weer is het halfvasten en weer is er het jaarlijkse „grote" toneel; nu onder regie van Mhr. Lenders. Hij heeft Genesius gekozen, van Henri Gheon, een van de stukken waarmee Albert van Dalsum indertijd zijn glanzende roem verwierf. De vrouwenrollen worden dit jaar voor het eerst niet in travestie gespeeld; de Kerkraadse dames onze vriendelijke dank voor de bereidwilligheid, de lange en vermoeiende repetities bij te wonen. De spelers waren:

GENESIUS, toneelspeler en leider van de toneelschool van Nicomedia	Wiel Smeets
ALBINA, jonge actrice	Marian Vandermeulen (g)
HERMES, TRIPHON, JULIA } toneelspelers	Henk Tielen, Ton Sips, Jo Riepen (g)
RUFIJN, kamerheer van de Keizer	Toon Jakobs
POPPEA, actrice en gunstelinge van de Keizer	Riek Rrepen (g)
Slaaf van Genesius	Sef Soons
DIOCLETIAAN, Keizer van Rome, die te Nicomedia resideert	Joep Spitz
POLYDORUS, dramaschrijver	Gerard Cybulski
BELISAAR, hofmaarschalk	Chris Wiermans
FELIX, een broer van Genesius, een christen	Naud Franssen

Verder werken mee: koor, leden van het keizerlijk hof, lijfwachten, herauten, gerechtsdienaren, volk van Nicomedia.

Grime: H. de Serno

Decors: R.T.T. — St. Lucas

Costumes: D. van Nooyen, Rotterdam

De opvoering had groot sukses, en verdiende dat ten volle. De grote ijver van regisseur en spelers vond daarin wel zijn beste beloning. Wij zien af dit jaar van een bespreking van de jaarlijkse opvoeringen door de studenten in een aparte toneelrubriek; maar we willen de lezers en ook Mhr. Lenders niet onthouden het prijzende oordeel van enkele spelers, zwijgende zowel als sprekende. Zij zullen ons de scènes noemen, die naar hun oordeel het gaafst gespeeld werden. En we menen dat dit oordeel een bizondere waarde heeft; zij immers zijn er getuige van geweest, hoe het spel geleidelijk vorm ontving volgens de intenties en de kundige aanwijzingen van de regisseur, tot het zijn uiteindelijke gestalte had.

„Het stuk in gedachten rekonstruerend, kom ik tot de konklusie dat de dialoog tussen Genesius en Poppea en de daarbij aansluitende monoloog van Genesius in het tweede bedrijf mij het meest getrappeerd heeft. Hier bereikte het spel een hoogtepunt.

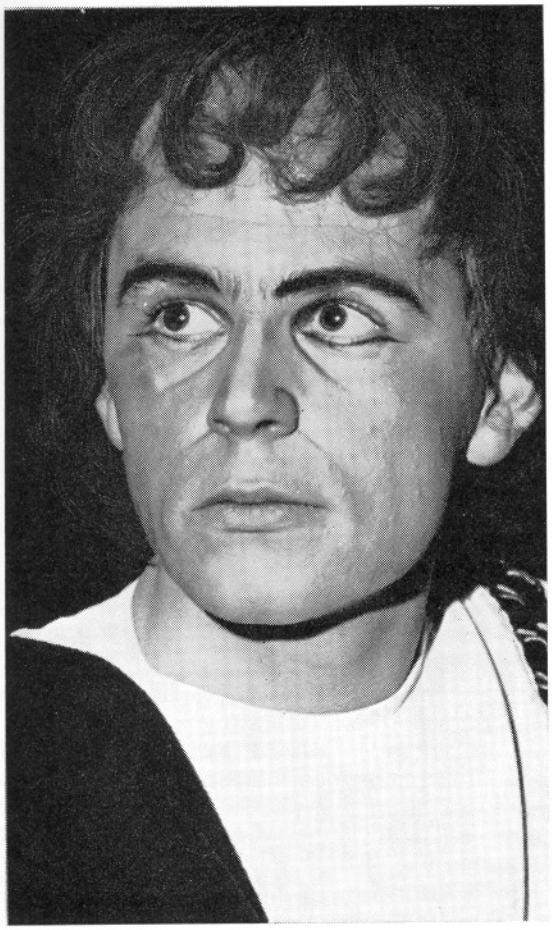

Poppea verheft zich uit het stadium van louter begerende liefde; in Genesius ontkiemt reeds het zaad van de genade, zonder dat hij het zich bewust is. Zo verschuiven dus beide naar een hoger niveau van mens-zijn, en dit is de oorzaak dat zij elkaar niet meer kunnen bereiken. Hier heeft de regisseur het hoogtepunt van het stuk gezien, en terecht. Hier kwamen zowel Poppea als Genesius tot hun sterkste spel en sleepten mee. De vrouw, die wanhopig zich tracht te redden uit de leegte die zij tot nu toe niet zag; de toneelspeler, bij wie de „begoocheling van het toneel" is verbroken en die nu erkent dat ook zijn leven geen inhoud heeft gehad. Deze scène vooral heeft mijn bewondering weggedragen, vanwege regie en spel". N. Fr.

„Felix: Gegroet mijn broer. . . ." Met deze woorden begon de scène uit Genesius, die mij het langst zal bijblijven; ik meen n.l. dat in geen enkele andere deel Genesius zo echt „gebracht" werd als de door twijfels gekwelde, zich verzettend tegen het geloof dat hem fascineert, maar dat hij nog niet in zijn kern heeft geproefd. Hij spot er nog mee, maar uit onmacht. Tegenover hem de rustige figuur van Felix, strijder voor het geloof, minder beweeglijk op het toneel, meer lyrisch vervoerd en overtuigd. Ook de felle belichting, rood voor Felix, geel voor Genesius, harmoniseerde hiermee. Een prachtige scène!" G. C.

„Op de eerste plaats moet ik zeggen dat Mhr. Lenders zich een uitstekend regisseur heeft getoond; aan zijn kundige aanwijzingen is het te danken dat het lange tweede bedrijf niet langdradig werd. In het bizonder boeiden mij de stillere momenten tussen Genesius en Poppea, geladen van persoonlijke emoties, en deze in tegenstelling met de meer algemeen en lichtere gesprekken met de komedianten. In het moeilijke derde bedrijf hield de regisseur het volk in bedwang en bespaarde ons uitwassen; de eenheid met de voorafgaande delen bleef zo bewaard. I. P.

Wil een regisseur vermijden dat een stuk uitgaat als een nachtkaars, dan moet hij er voor zorgen dat het laatste bedrijf sterk is qua spel en enscenering. Terwijl de twee eerste bedrijven vooral bestaan uit dialogen, vallen ze in het derde nauwelijks op in het bonte schouwspel dat de keizer en zijn hofhouding, de toneelspelers, toeschouwers en venters bieden. De „Bühne" was verdeeld in de volgende speelvlakken:
De keizerlijke loge, met tribune voor de toeschouwers, plan links.
Daartegenover het toneel van het theater. Iets lager aan dezelfde kant een plan voor

de gesprekken van spelers buiten het „Stuk". Het speelvlak gelijkvloers, woelige plaats ter vertreding tijdens de „Pauze".
Als het doek opengaat, zijn wij bijna aan het slot van de tragedie die voor de keizer wordt opgevoerd door Genesius en zijn troep. Men hoort luide toejuichingen. De keizer verlaat zijn troon om de spelers te komplimenteren, de toeschouwers zijn het lange zitten moe, venters en slaven lopen af en aan en bieden snuisterijen en wijn aan. Dit hoofdzakelijk op het vierde speelvlak. Op plan twee de spelers en de regisseur die van gedachten wisselen, gedachten die van wezenlijk belang zijn voor de ontknoping, die straks plaats vindt op het achterplan rechts; de keizerlijke kamerheren houden redenerend hun plaatsen in links. Het vereist een strakke leiding allemaal en het zal voor de toeschouwers niet zo gemakkelijk zijn geweest in het gewemel een lijn te ontdekken. Maar het was kleurig en echt. M.i. was het onvermijdelijk dat in dit gewoel de sprekende personagiën niet van alle kanten uit de zaal werden gezien. En dit vooral bij de ontknoping. Keizer Diocletiaan zegt meermalen van Genesius (het is een soort stopwoordje van hem): „Hij is subliem!". Wij spelers laten dit gelden voor de regisseur. T. S. en Chr. W.

10 maart. Voor de tweede keer wordt de diocesane priesterdag gehouden; nog onder voorzitterschap van Mgr. Moors, die over enkele geestelijke en materiële problemen in samenhang met het Klein-Seminarie een korte inleiding houdt en aldus een positief debat oproept. Dit jaar hebben ook toegang de regulieren die parochiële arbeid verrichten en we mogen wat meer jonge priesters begroeten. Het totale aantal wordt op 150 geschat. Mhr. Lenders met de zijnen vertoont nog eens Genesius voor diegenen die de zielzorg niet wegroept na het gezellige diner.

12 maart. De Kulturele kring heeft wederom een Duits stuk gekozen, zowel voor de hogere klassen der middelbare scholen, alsook voor haar senioren-leden. Het wordt in onze aula vertoond. Wilhelm Tell, gespeeld door het Stadttheater van Aachen. Na lezing in de lessen was de jeugd er op geprepareerd, maar de voorstelling werd zodanig dat ze vurige discussies opriep. Aan het authentieke stuk van Fr. von Schiller was dermate gesnoeid en gesneden, dat enkel de politieke vrijheidsstrijd had genade gevonden en alles wat zweemde naar zachtheid als offer was gevallen. Bij de opvoering lag volledig de nadruk op het woord; men kon aan declamatie denken. Alle scènes waren statisch, als verstard in strakke militaire tucht. Holle cadans van stampende voeten benadrukte dit nog. Dat er niettemin een interessante en zelfs boeiende voorstelling ontstond, pleit voor het kunnen van regisseur en spelers, wellicht ook voor de rijke mogelijkheden van het stuk.

17 maart. De bisschopswijding van onze oud-president wordt uitgezonden door de katholieke televisie. Zes toestellen zijn er geplaatst in de studiezalen, het zanglokaal en de Aardrijkskundeklas, zodat heren, zusters en jongens het hele verloop kunnen volgen. Met uitzondering van de voornaamsten des huizes en de courraad, die door monseigneur zijn toegelaten tot de kathedraal en ook daarna als zijn gasten worden beschouwd. Veel leraren trekken in de namiddaguren naar Roermond, om deel te nemen aan de receptie.

Een buitenkansje voor Rolduc's elftal: het speelt een lichtwedstrijd tegen een jeugdelftal van Fortuna, in het stadion van Geleen. Wel verliezen we, maar men prijst ons goede spel.

Intussen kijken de thuisblijvers gespannen naar De Ondergang van de Titanic; feestgave.

18 maart. Een wel zeer ongewoon jubileum viert onze oud-leraar J. H. F. Lemmens, beter bekend bij zijn voormalige leerlingen en bij allen die van hun sterke verhalen genieten, als Felix Lemmens. Vandaag is het 60 jaar geleden dat hij priester werd gewijd. Direct na de wijding ontving hij indertijd de benoeming op Rolduc, waar hij wiskundeleraar en onderprefekt was. Dit duurde tot 1926. Daarna heeft menige leraar van Rolduc hem nog voor de klas zien staan op het Bisschoppelijk College van Sittard. Bij de receptie verleent Monseigneur hem het voorrecht, een bef te dragen. Onze gelukwensen aan deze 88-jarige.

Dit is dan de laatste vermeldenswaardige gebeurtenis van dit trimester. Nu gaat Rolduc zich splitsen in een schrijvende en een kontrolerende groep: de composities staan voor de deur. Nu geen tijd meer voor grappen en feesten; de goede week verloopt eentonig. Maar er is een lichtpunt: het zal zo vakantie zijn!

Bart Somers, portier

4 april. De benoeming staat in de krant van de nieuwe president; Monseigneurs welwillende oog is gevallen op de direkteur van het Bisschoppelijk College te Roermond, de Zeereerwaarde Heer drs. H. Jochems. De weinige heren die dagen van rust slijten op Rolduc, gaan hem in de namiddag gelukwensen. Als het trimester begint, hebben allen gelegenheid hun nieuwe chef te begroeten, en dat gebeurt zeer amicaal.

7 april. Als een erg onprettige verrassing vernemen wij van een tweede sterfgeval. Vanmorgen om 8 uur wordt Bart Somers dood gevonden in zijn portiersloge. Hij was 47 jaar. Voor ongeveer 8 jaar kwam hij in dienst, eerst als helper van Sjang, totdat die zich vorig jaar te rusten zette. Reeds eerder had de dokter een hartkwaal gekonstateerd en hem aangeraden zeer voorzichtig te zijn. Dit komt toch nog zeer onverwacht. Hij heeft niet lang zijn nieuwe betrekking mogen vervullen, maar heren en jongens hebben zijn ijver en vriendelijkheid zeer gewaardeerd. We zullen hem in ons gebed niet vergeten.

8 april. Alweer worden we opgeschrikt door een onaangenaam bericht. Mathieu Steinbusch, die enige dagen lang als lid van de tuinclub gazonnetjes en bloembedden heeft verzorgd, rijdt op weg naar huis, verblind door wind en regen, tegen een auto op. Met inwendige verwondingen wordt hij in het ziekenhuis te Heerlen opgenomen. Na enige dagen worden de berichten over hem gunstiger.

10 april. Vanmorgen is Bart begraven. Veel leerlingen hebben hun plicht van dankbaarheid begrepen, zodat de uitvaart ondanks de vakantie nog druk en plechtig wordt. Hij ligt begraven op ons kerkhof.

15 april. Ad lauream assequendam in Sacra Theologia R.D. Josephus Buck e dioecesi Ruraemundensi doctoralem dissertationem: Het geloven van de Christen volgens Romano Guardini, die 15 aprilis 1959, hora 18.00, Romae palam defendet. Zo luidt de aankondiging; vandaag gebeurt het, wij denken er tijdens de dag vaker aan. Wij sturen hem een hartelijke gelukwens!

Martin Engels wordt tot portier benoemd. Ook hem onze beste wensen.

18 april. Nog maar net hebben wij het stof van de vakantie van onze voeten geschud, of er zijn weer wedstrijden. Onze schaakclub neemt deel aan een snelschaaktournooi in Kerkrade; in de jeugdkategorie halen we nog net de derde plaats. De tafeltennissers verliezen tegen Mino, uit Chevremont. En dan een heel exquis genot: een pijp-langrook-wedstrijd! Jan Jenniskens houdt het vuurtje 25 minuten en 24 seconden brandende, en wordt gehuldigd als kampioen. Men fluistert dat hij het nu zal opnemen tegen

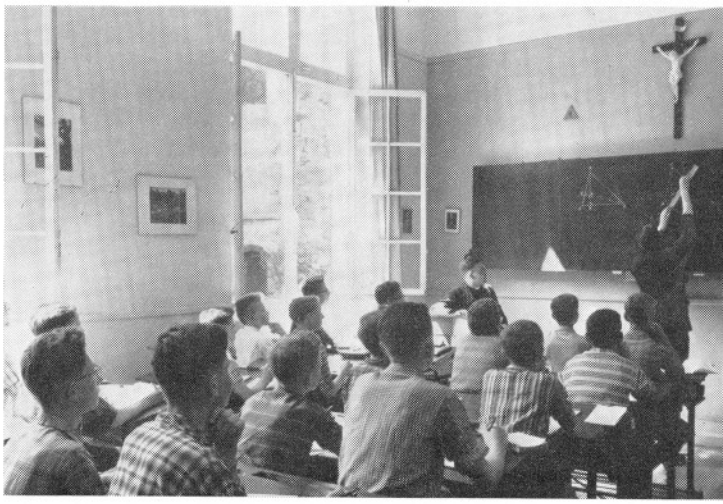

een gerenommeerde smoorder als Mhr. Lemmens.

19 april. Vandaag heeft de eerste officiële ontvangst plaats van Monseigneur en van

president Jochems. Tot inzet van de dag draagt de bisschop een pontificale hoogmis op voor de bewoners van het Klein-Seminarie en hun belangen. Dan is er een feestelijke zitting in de aula, waarbij het zangkoor en de harmonie voor de guirlanden zorgen. Daar heeft plaats wat de president noemt „de aflossing van de wacht". Over en weer worden woorden gewisseld en leuzen doorgegeven. Wij begroeten Monseigneur, die op zijn beurt Mhr. Jochems aan ons voorstelt, welke wij ook begroeten; wij danken onze oud-president, die weer dankwoorden heeft voor de prettige sfeer die hij hier mocht aantreffen, welke ook de opvolger weer

hoopt te vinden; wij beloven onze loyaliteit aan de nieuwe president, die wederom zijn volledige werkkracht en belangstelling aan monseigneur en aan ons belooft. Het was allemaal erg ingewikkeld, maar het was van harte; het liefst zouden wij het zelf hebben willen zeggen, maar namens ons omringden de beide praesides der filosofie de feestelingen met indringende woorden; leke-praeses, Harrie Bogers, open en flink en waardig, Mhr. Hermens die voor een jaar ook de begroetingswoorden sprak, belegerde de beide hoofden van Rolduc zachter, maar even gemeend. Monseigneur zei enige woorden, die wij niet licht zullen vergeten. Sprekend over het borstkruis dat de Rolducse gemeenschap hem bij zijn wijding had geschonken, zei hij: „Dit geschenk vind ik mooi; het is voor mij een symbool van deze gemeenschap: eenvoudig, voornaam en met stenen, grote en kleine, van verschillende schittering". En over zijn opvolger zei hij: „Ik heb aan Rolduc de beste gegeven die ik vinden kon; wacht op zijn daden en geeft hem dezelfde medewerking die ik heb ondervonden". Wij beloofden het met lang applaus.

Op de volgende receptie liep het storm. Bij elk feest behoort een feestmaaltijd: de zusters hadden ons ietwat rijkelijker bedacht. Het verwijt vertoornd van de hand wijzend, als zou hij des bisschops aanwezigheid niet hoog aanslaan, wil de kroniekschrijver als novum vermelden dat de heren lekenleraren met hun dames aanzaten.

25 april. Twee avonden lopen op Terwinselen de jaarlijkse declamatie-wedstrijden, waaraan scholen van Kerkrade en Heerlen deelnemen. Rolduc brengt een twintigtal voordragers op de been, en een ingewijde kan u verzekeren dat het peil van wat zij hebben geboden, redelijk goed was — die avond althans; als de prijswinnaars enige dagen later gefêteerd worden en als tegenprestatie weer hun voordrachten ten beste geven, halen sommigen lang niet de hoogte van vandaag. Wij snoepen veel prijzen weg:

Leerlingen van 12 tot 15 jaar:

M. Smeets, eerste prijs.
W. Pluymakers, vierde prijs.
L. Hunnekens en M. Mevis, zesde prijs.

Leerlingen van 15 tot 17 jaar:

T. Lenders, eerste prijs.

Oudste leerlingen:

W. Smeets, eerste prijs.
N. Franssen en T. Jakobs, tweede prijs.
Ivo Postma, vierde prijs.

Nog won Th. Herpers met een dialektvoordracht een boek. Voor de prijzen was een minimum van 70 punten vereist.

26 april. De missievereniging viert op deze dag haar veertigjarig bestaan, en op waardige en indrukwekkende wijze! Het feest begon met een plechtige H. Mis volgens de Byzantijnse ritus, een schouwspel, groots van symboliek, dat gedurende de hele dienst onze aandacht gevangen hield. Meer nog misschien ontroerde en doorzinderde ons de prachtige zang van het koor uit Utrecht onder leiding van dr. Miroslaw Antonowytsj, een Oekraïns vluchteling; glorieus, fel of zachteerbiedig, en altijd met iets exotisch als een Russische koepelkerk, soms een orgelkoraal gelijk, klonken de sonore mannenstemmen onder de gewelven van onze mooie kerk. We waren maar wat dankbaar dat we het koor in de namiddag nog eens mochten horen, in de aula, waar de zangers met gloed en buitengewoon inlevingsvermogen geestelijke en profane volksliederen uit Oost-Europa ten gehore brachten. De suggestie werd voltooid door de kleurige kleding, volledig met rode laarzen, blauwe broeken en geborduurde hemden. Mooie solistische passages wisselden de zang van het hele koor af, die nu eens weemoedig ruiste, dan weer speels en spottend lachte en forto's kende waarbij we als een geluidsbarrière om ons heen voelden stukknallen. Onze dank aan de jubilerende vereniging; wij vergeten dit niet licht. Voor een overzicht van de eerste veertig jaar zie men elders in dit boek. Het goed dat zij gedaan heeft aan de christelijke vorming van evenzovele jaargangen van studenten en aan de uitbreiding van het Rijk Gods valt moeilijk te berekenen. Het Klein-Seminarie wenst dat ze dit nog jaren doen. Tot slot vermelden wij de huidige samenstelling van het bestuur:

Henk Lenders, Voorzitter.
Ger, Willems, Secretaris.
Herman Meijers, Penningmeester.

Leden:

Jan Poell,
Henk Tielen,
Theo Willemssen,
Toon Frenken,

Moderator: Mhr. M. Berkels.

Nog een sportief nieuws: in Weert heeft plaats de intercollegiale voor jeugdige voetballers. Wij komen niet zo best voor de dag: in drie wedstrijden weten wij slechts een goal te fabriceren! Dries Soons is de „getter" en zij betekent de enige overwinning van ons team. Is dit een voorteken?

28 april. Op naar Kerkrade! Onze harmonie zal haar eerste volksconcert houden op de markt, om de oranje-feesten in te luiden. Trots planten wij ons rondom de kiosk; wij zijn er niet alleen: muzieklievenden van buiten willen ook wel eens horen wat de „sjtedente van Rólduc" er van terechtbrengen. Het weer is somber en kil, maar alle profeten ten spijt: het blijft droog. En we moeten toegeven: ze spelen verdraaid goed! Sommigen wedden al dat ze op een wereldmuziekconcours in een der lagere klassen een eerste prijs zouden behalen. De stelling is overigens akademisch, men verlaat ze dan ook weer gauw. Alleen blijft het voldane gevoel dat de harmonie de stukken, die natuurlijk aangepast zijn aan de krachten van een jongensband met vlottende bezetting, maar die vrij gevarieerd zijn, goed heeft gespeeld. Een dikke pluim aan dirigent en korps!

30 april. „Lang leve onze koningin!" riep Mhr. Stroux, nadat hij de vlag midden op de speelplaats had gehesen; en wij antwoordden met driemaal iets wat geleek op „Hou!"

En zo begon bij ons het vijftigste verjaringsfeest van onze vorstin.

We togen naar Bleijerheide, waar op het prachtige veld van de broederschool de laatste wedstrijd werd gespeeld voor 14-16-jarige voetballers. Dit in het kader der Oranjefeesten. Onze elf wonnen, verdiend en overmachtig, en daarmee mochten zij ter receptie op het stadhuis; daar overhandigde burgemeester Gijzen de wisselbeker aan aanvoerder André Reijnen.

In de vroege namiddag stonden wij op de stoepen, om de optocht van de verenigingen te zien voorbijgaan. Rolduc opende de stoet met de voltallige muzikanten en een reeks kleurige vlaggen, gedragen door de turnclub. Daarachter een Karel de Grote, machtige kolos, bewerkte boomstam, bonkige holbewoner, van hout tot in zijn baard toe, ontsproten aan de forse handen van onze timmerlui, in kleuren gezet volgens aanwijzingen van Mhr. Stassen. Hij rolde vervaarlijk door de straten, met een neiging tot vermorzelen, een dreigende god eerder dan de brenger van kultuur en godsdienst in deze streken.

Ook de avond is prettig gevuld, met de film: Spoken te Koop; een zachte satire op de business-mentaliteit van de Amerikanen.

5 mei. Intercollegiale voetbal te Sittard. Terwijl de bus met het elftal en de telken jare graag geziene harmonie de poort uit glijdt, trekt de rest van de studenten voort op pelgrimstocht naar Schaesberg; van daaruit volgen ze in de namiddag met veel bussen. Het werd een festijn! Allereerst de plaats: de wijde terreinen die het college heeft aangekocht, tezamen met een kasteeltje, waar kleedkamers de spelers ten dienste stonden en ruime kelders de heren een verfrissing boden. Dan de speelvelden! Wat voelen wij ons misdeeld, provisor, bij onze Limburgse broers! Ook het stralende lenteweer. Vervolgens de sportieve sfeer; het ietwat prikkelend spandoek met Weg Rolduc, een uitvinding van Weert, dat vorig jaar machteloos onder onze rupsbanden verpletterd werd, viel door een bliksem-actie van enkele roekelozen in onze handen. En dan de wedstrijden. Kort en goed: het einde kwam met een gelijk aantal punten voor Sittard, Weert en Rolduc, zodat er dus drie winnaars waren. Nou ja, er bestond ergens zo'n oud regeltje, uit 1938 of daaromtrent, dat in zulk geval „in een dringende behoefte voorziet"; er moet een winnaar zijn, zo zei men toentertijd, dus . . . men ging de goals tellen!! Toen was er voor ons niet veel meer te halen: wij werden derde. Maar . . . wij hadden dan tóch de winnaar Sittard verslagen, en met recht gezegd: overtuigend! Toch hadden wij wel enige schuld aan deze wanbof. Het is spreekwoordelijk op de voetbalvelden dat wij slechts moeilijk op gang komen, als een rups die eerst alle ringetjes lekker moet hebben uitgerekt, voordat er schot in komt. En we hadden moeten weten dat het zo vernederde Weert op wraak zon; tegen de frisse strijdlust van hun voorwaartsen kon onze te geroutineerde en daardoor overmoedige achterhoede niet op. En het was juist die 5-2 nederlaag tegen dit college, die de beker onze grijpgrage handen deed voorbijgaan.

7 mei. Hemelvaartsdag. Vier Klein-Rolducse jongens vieren hier het feest van de Hernieuwing der Doopbeloften. Het zijn Jan Berden en Hub Laven van de V.K., Henk Pierik en Fred Schobben van de eerste. Het unieke feit wordt stemmig gevierd op het oratorium; de ouders en vrienden zijn er bij tegenwoordig. Na het feestelijke ontbijt staat de altijd attente harmonie klaar voor een aubade.

11 mei. We gaan op Pinkstervakantie.

23 mei. Er is meer vrijheid gelaten aan wat wij reeds „vrije clubs" noemen, om de dag te bepalen waarop zij hun jaarlijkse excursie houden. Men wil hun namelijk de mogelijkheid bieden, deel te nemen aan gebeurlijkheden buiten (tentoonstellingen, vergaderingen e.d.), die in de lijn van hun aktiviteit liggen. Toch zijn er nog veel verenigingen die aan Sacramentsdag hebben vastgehouden. Zij vertrekken tegen negen uur onder een somber wolkendek en slagen er in, droog thuis te komen tegen het vallen van de avond. De verste tocht ondernamen de St. Lucas-gezellen, naar de Hoge Veluwe.

Voor de thuisblijvers gaat een smalfilmpje: Papa, Mama, la Bonne et moi, dat wij niet tot het einde toe konden aanzien. En enige uren heerlijk zwemmen op Ehrenstein.

30 mei. De filosofen hebben een Congolese gast: pater Frederic Etzu die een boeiende uiteenzetting geeft over de aktuele kwesties in de Congo en in Afrika in het algemeen. 's Avonds zet men de vergadering voort met lichtbeelden en inheemse muziek.

2 juni. Fraters Redemptoristen komen voetballen tegen onze Filosofen. De laatstgenoemden winnen; de intensieve sportbeoefening onder leiding van Mhr. Lemmens werpt haar vruchten af! Wij drukken op de volgende bladzijde ook de eerste foto's af van de kunstige gooi- en valsport die de heren beoefenen.

6 juni. De secretaris van de Akademie Alberdingk Thijm, Jan Houtackers schrijft ons het volgende: hedenavond had de feestelijke slotvergadering plaats van onze akademie. Hiermee kwam een leerzaam en geslaagd akademiejaar aan zijn einde. De leden kunnen terugzien op een rijk programma, waarin vooral een reeks van uitstekende causerieën opvallen. Voorzitter Jan Poell en moderator Mhr. Heijnen gaven ieder volgens zijn taak goede leiding aan de vereniging.

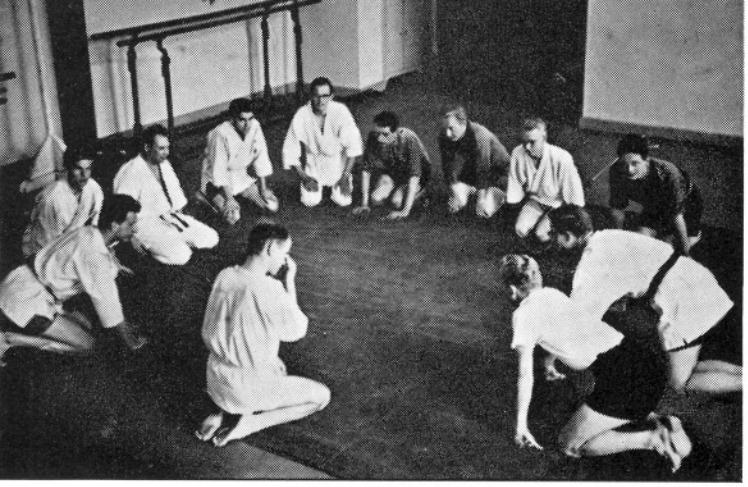

De Alberdingk Thijm-penning, onderscheiding voor goede prestatie, verwierf Mart. Vogten; Hub Bour en J. Grootjans kregen een eervolle vermelding.

18 juni. Vandaag begint het mondelinge eindexamen van de zesde-klassers, met de gebruikelijke spanning en onzekerheid. Wij zien de rector weer bedrijvig heen en weer lopen, van de bisschopszaal, waar de professoren zoals gewoonlijk hun woon hebben, naar de klassen en kamers waar gezwoegd en gezweet wordt. Voor het eerst evenaart het getal der bèta's dat der alpha's, ook het aantal van de examendagen zijn gelijk voor beide groepen. Gecommitterden zijn: Prof. Dr. F. L. R. Sassen (Leiden), oud-redakteur van het Jaarboek, oprichter tevens, oud-professor aan de filosofie alhier; Prof. Dr. J. H. Terlingen (Nijmegen); Prof. Dr. E. M. Bruins (Amsterdam) en Dr. G. A. J. van Os (Nijmegen).

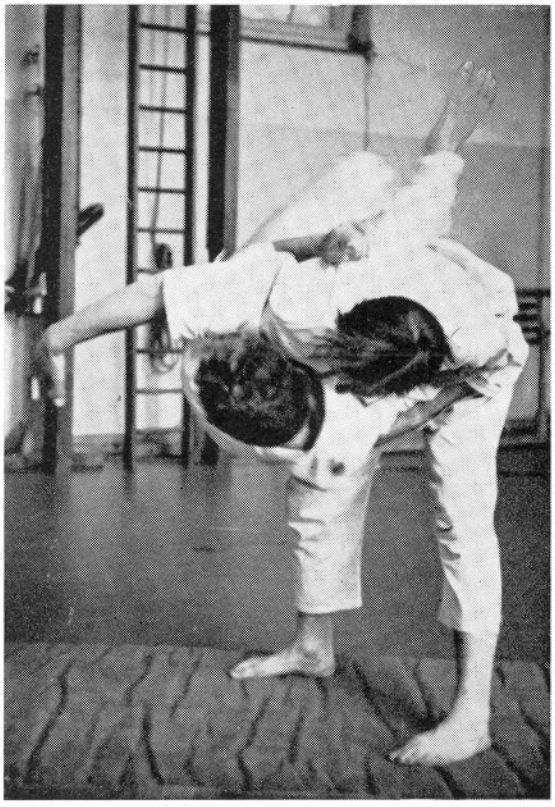

21 juni. Volgens iedere president, die wij tot nu toe hebben gekend, het „feest van het huis", volgens iedere student het presidentsfeest. Ook dit edelmoedige verschil van mening schijnt tot de tradities van het huis te gaan behoren. Hoe men er ook over denken moge: feest viert iedereen; en de traditionele inzet is de plechtige hoogmis, opgedragen door de feesteling, o pardon door het hoofd van het feestende huis. Daarna het defilé der strijdkrachten langs de veldheer en zijn generaals op het bordes; weer: zoals gebruikelijk. Chronicus geeft de organisatoren ter overweging, nu de gemeenschap hoe langer hoe meer gaat opgedeeld worden in werkgroepen en werkclubs, een volgend jaar een optocht der gilden op touw te zetten; folkloristisch festijn, waarbij iedere groep de emblemen van haar ambacht zou kunnen meevoeren. De „volkse weg" werd toch reeds ingeslagen tijdens het diner, door Mhr. Heijnen, die een met Nederlandse woorden doorspekte toespraak in het dialekt hield; spreker bleek de hele harp van volkse humor te beheersen, van de forse bastonen tot de fijne sopranen toe. Colla Bemelmans sprak er als lid van de courraad namens de jongens; een bizonder goed Nederlands speech-je, waarin hij al een kleine typering waagde van de nieuwe president: geen man van snelle besluiten maar iemand die, met kleine haaltjes aan een sigaartje trekkend, alle voorstellen ernstig overdenkt. H. Bogers, president der filosofen, beval frank en vrij de belangen dier heren in de aandacht van het hoofd des huizes aan, ook in het Nederlands.

Mag ik u tot slot de nouveauté vertellen die ons het best is bevallen? Dat waren de vrije oefeningen die de jongens uitvoerden na het defilé, op de speelplaats; het gebeurde keurig, dankzij de repetities die een onvermoeide Mhr. van Loo aan de uitvoering had doen voorafgaan. Onze gymnastiekleraar had sukses met zijn werk!

In de heerlijke zomeravond scharen wij banken en stoelen rondom het bordes, om te luisteren naar de Bergkapel, Korps der Domaniale Mijn te Kerkrade, onder leiding van L. Biessen. In sterk gedunde gelederen marcheren zij op, niet onder de pittige tonen van een mars, zoals wij hadden gehoopt. En dan valt een stilte-vol-verwachting, nog geaccentueerd door het ziepend gezwier der zwaluwen en de metalige tikken van de gevelklok. De werken, werden uitgevoerd met grote technische bekwaamheid, echter zonder de persoonlijke bezieling die een voorwaarde is voor kunstzinnig genot. Vanzelfsprekend was onze aandacht gespannen naar de uitvoering van de American Fantasie van Ruelle; niemand van de toehoorders zal hebben verwacht dat onze harmonie beter het gescandeerde ritme, de vlagen jazzmuziek, de driftige akkoorden tot hun recht doet komen dan het toch gerenommeerde korp uit Kerkrade. Is het verschil tussen generaties dan werkelijk zo groot?

22 juni. De jour des jeux heeft dit jaar weer het karakter van tweede presidentsdag. Het is een goede gedachte geweest van de organisatoren, naast de atletiekwedstrijden ook volksspelen te organiseren, om de minder met spieren begiftigde studenten ook een prettig amusement te verschaffen. Intensieve propaganda voor de diverse handigheidsspelen „schreeuwt" al enkele dagen van de muren; een spotvogel heeft al de oude vermakelijkheden ingenieuze namen toebedacht, als: eiersneuren, pikvogelen, vierbeenlopen en lianenklimmen. De uitslagen van de diverse kampen vernemen wij in de avonduren, bij de prijsuitdeling; wij willen de voornaamste sportieve prestaties vermelden. Beste biljarter van Rolduc is dit jaar Toon Frencken; de meest vaste hand bij het richten van de boog heeft — 't was te verwachten — koning Frank Lucassen, en bij de junioren P. Maes. Het meest gespierd is Jan Boots die het gewicht vijftig keer volgens alle regelen boven zijn hoofd bracht; dit rekord werd door geen der heren leraren zelfs maar benaderd! De vijfkamp won met 4720 punten Hub Aendekerk; in drie van de vijf onderdelen werd hij nog nummer één.

En nadat zo onze bemoeiingen waren gepremieerd, mochten wij kijken naar de kranige oefeningen en de sierlijke ritmische bewegingen van de heren en de dames der gymnastiekvereniging De Eendracht. Zij oogstten veel applaus en dat was zeer ver-

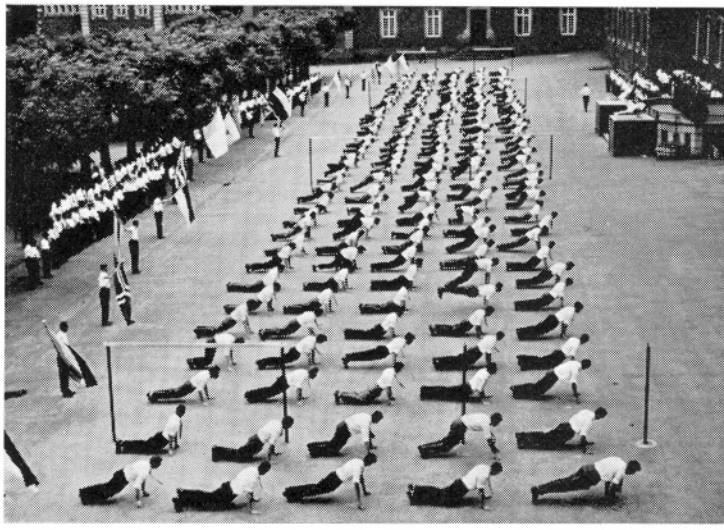

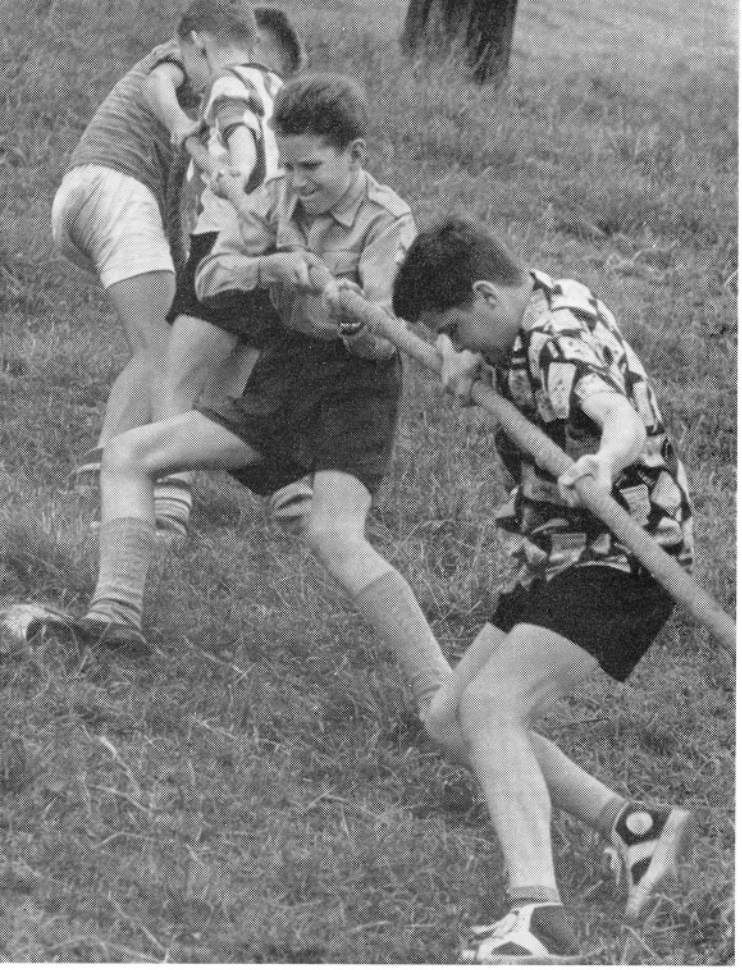

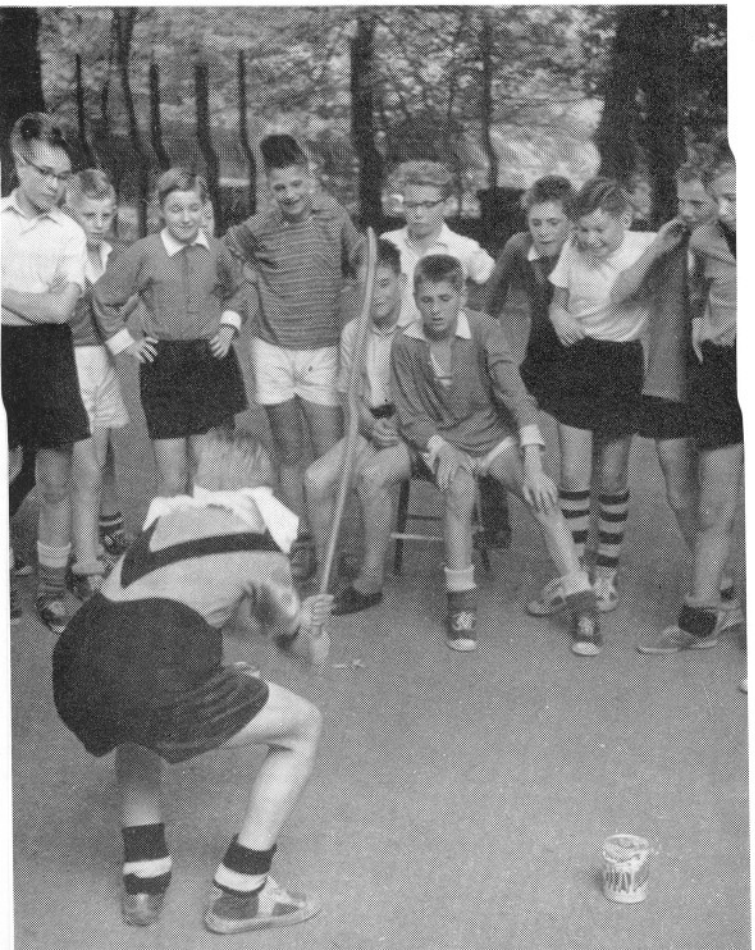

diend. Geen der toeschouwers die niet vol respekt was voor de prestaties. Laten onze gymnasten er zich aan optrekken; zij kenden reeds de jeugdgroep van deze vereniging; immers eerst enkele dagen te voren had zij in een wedkamp met de Rolducse groep de zegepalm behaald op alle onderdelen (vrije oefeningen, brug, mat en paard).

28 juni. Er wordt wat geëist van de hedendaagse sportbeoefenaars! Men vraagt doorlopend topprestaties van hen en de helden-zelf met het lichaam verlangen niet beter dan in het hete perk der matadoren op te treden. Men is met spel alleen niet tevreden. Er moet ge-intercollegiaald worden! Na de voetbal — voor junioren en senioren — en de handbal, na de volleybal en de hockeybal, na de biljartbal, de tennisbal en het pingpongballetje, na tot slot gemotoriseerde zweefvliegtuigjes intercollegiaal te hebben gehanteerd en intercollegiaal gelopen, gesprongen en geworpen te hebben, heeft men ergens op de vier colleges het lumineuze idee gehad, nu ook het zwemmen te intercollegiëren. Och, we willen er vrede mee hebben, mits de hele ontspanning in de diverse takken van sport niet gaat gericht worden op zulke, bijkomstige ontmoetingen.

Terwijl men dus elders in intercollegiale sfeer zwemt en tennist, verovert vijf gym op onze zandgrond het klasse-kampioenschap voetbal met een heel kleine, maar erg verdiende overwinning op klasse vier. Hier won de zwakkere ploeg, door zich met grotere vurigheid op het spel toe te leggen.

29 juni. Onze harmonie houdt vandaag haar „uitgangsdag". Met een overvolle bus wordt de tocht naar Roermond ondernomen. Daar nemen verscheidene leden een duik in het schitterend zwembad van het College. In de namiddag wordt, onder grote belangstelling van de Roermondenaren, een optocht gehouden door de drukste straten van de stad, naar het Groot Seminarie. Ter ere van het Presidentsfeest daar concerteren de jongens ruim een uur, aandachtig beluisterd door President, Professoren en studenten.

Na een overdadige koffiemaaltijd wordt weer een mars door de stad gemaakt, nu naar het Bisschoppelijk Huis op de Paredisstraat. Mgr. Moors staat zijn oud-leerlingen reeds op de trappen voor het Huis af te wachten en hoort verheugd weer de hem zo vertrouwd geworden klanken van het Rolducse corps. Dirigent, moderator en leden

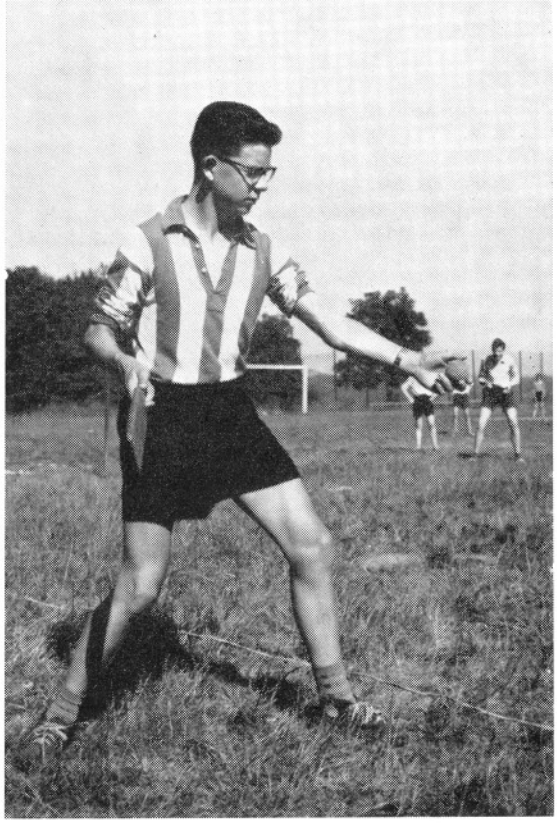

worden allen even door Mgr. Moors ontvangen, waarna de terugtocht met de bus wordt aanvaard.

Vanavond komen de trekkers terug, die onder leiding van vóórtrekker Mhr. Janssen twee dagen hebben gekampeerd. Het dient als voorbereiding voor de veeldaagse tocht naar Zwitserland die zij onder de vakantie denken te houden. Aan de excursie van vandaag is een langere voorbereiding voorafgegaan; onder meer dienden de zeilen op hun waterdichtheid te worden gekontroleerd in onze vijvers, waarbij de eerwaarde voorganger een misstap (letterlijk!) beging; en toen was het.... alle eendjes zwemmen in het water.

1 juli. De kleintjes doen toelatingsexamen voor de Voorbereidende Klas, netjes gewassen, gekamd, gesteven en gestreken. Mhr. Slangen blijkt de capaciteiten te bezitten hen bezig en zoet te houden.

2 juli. Een oud-Rolducien, Marcel Smeets, neemt Mhr. Notermans mee voor een rondvlucht boven Rolduc. Vanuit het luchtruim maakt deze verscheidene foto's van het hele complex gebouwen en grond. Sinds de laatste priesterdag is n.l. het plan uitgewerkt, een reeks van dia's te maken van de gebouwen, de lokaliteiten en het leven der studenten in zijn verschillende facetten; deze kunnen dan worden geleverd aan de kapelaans die, in de godsdienstlessen over het pristerschap en de roeping daartoe, de opleiding der priesters in ons bisdom zó aan de jongens van de hoogste klas kunnen tonen. Wij verwachten er veel sukses van bij de werving van kandidaten voor het Klein Seminarie. Het strookje komt na de vlucht van vandaag spoedig gereed; het telt 46 kleurendia's, zeer mooie naast zeer verdienstelijke, alle door het noeste werk van Mhr. Notermans klaargekomen. Tevens heeft hij een tekst samengesteld, die bij de projectie kan worden gebruikt, hem opgenomen op een band en afgewisseld met mooie muziek; spreker is Mhr. Timmermans.

4 juli. Eerst vandaag, nu alle herexamens eindelijk zijn afgenomen, hebben wij een overzicht van de gang van zaken bij de eindexamens. Van de 33 kandidaten zakten er de eerste keer 3; aan 13 jongens werd herexamen toegestaan, dat voor 4 te zwaar bleek. Ofschoon de uitslag, vergeleken bij die van andere scholen, niet direkt ongunstig is te noemen, heerst er toch enige ontstemming bij de leraren. Vijf studenten deden het S-examen en slaagden.

5 juli. Chronicus is zó verrast, dat hij de gebeurtenis van deze dag zo ordentelijk „verslagen" vindt op pagina 51 van dit jaarboek, dat hij er maar het zwijgen toe doet.

11 juli. Terwijl wij ons gereedmaken in hete klaslokalen de schriftelijke examens te ondergaan, vertrekken de filosofen op kamp; van zaterdag tot woensdagavond zullen zij uithuizig zijn. Wie echter mocht denken dat daarmee dus hun vakantie inzet, vergist zich. De Provinciale Opbouworganisatie Limburg (P.O.L.) heeft n.l. een onderzoek op zich genomen over de vrije-tijdsbesteding van de jeugd tot 20 jaar in de vlekken Panningen en Grashoek. Onze filosofen zijn in dit onderzoek ingeschakeld voor de interviews; twee aan twee zullen zij per dag 3 ondervragin-

gen afnemen, elk — naar men denkt — van anderhalf à twee uur. In de avonduren zullen zij dan weer naar hun woontenten in Haelen terugkeren.

13 juli. Onder luid gejuich van hun V.K.-aanhang wint Unitas vandaag eindelijk de cup. Drie wedstrijden zijn er nodig geweest, alvorens de beslissing valt: 1-1, 2-2, 2-1.

En op Groot Rolduc? Ondanks de tam-tam van Pantarei wint Minor dit jaar de trofee.

16 juli. „'k En kan niet meer", zucht menige leraar en menige leerling. „Ontverwd" ziet menig „aengezicht", „afgespannen" zijn de trekken. Aanmerkelijk is het getal diergenen die zeggen: „mijn tijd is hier geweest". En zij zijn er die moeten bekennen: „Helaes! Hoe bitter valt het scheiden....". Menigeen erkent het met voldoening, zelfs dient het velen tot troost: „Ik heb mijn' plicht voldaen". Men hoort ook menigwerven: „Helaes! wat gaet mij aen! Waer is mijn heil gevaeren!" En ook kan men hier en daar — doch o, zo zelden — een ernstige stem beluisteren: „Men recht met jammeren noch jancken hier niet uit: de traenen doen 't hem niet, al 't kermen is onnut: men moet de handen roeren!"

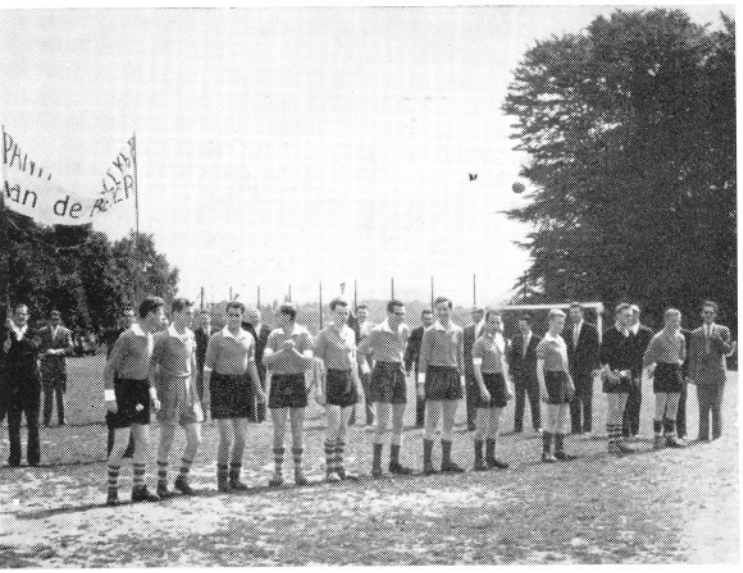

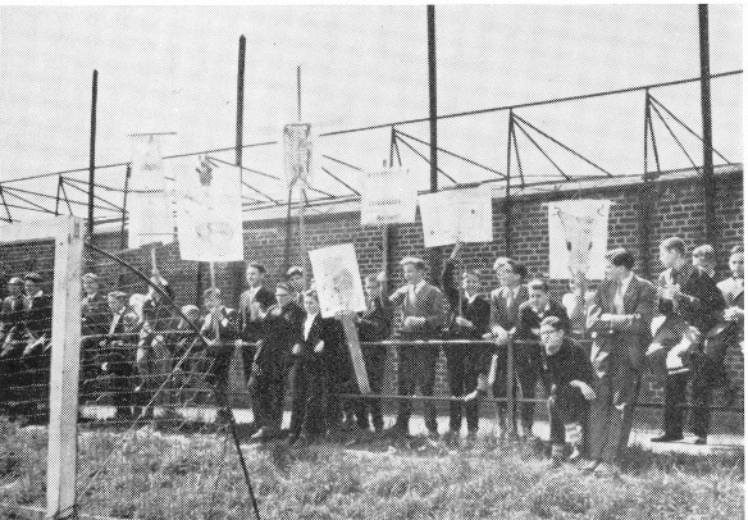

De vlam van het leed nog nauwelijks geblust zijnde, beginnen wij aan de prijsuitdeling, met een sterk gedunde harmonie en een aula met lege rijen. De reeks van de reeds vorig jaar in aantal sterk verminderde prijzen wordt ijlings afgelezen. Monseigneur houdt een korte doch ernstige toespraak, waarin hij ons aan het hart legt, dat wij een voorbeeld dienen te zijn; daarna een kort diner met weinig eetlust en veel ruw-hartelijke woorden tot afscheid en eindelijk zijn wij dan vrij! En hier zou de kroniek moeten eindigen, ware het niet dat reeds na twee dagen oud-studenten de plaatsen van de vakantiegangers hadden ingenomen, met oneindig meer verlangen, zich wederom „binnen d'oude muren" te bevinden dan zij ooit hebben gehad in hun studententijd.

18 juli. Daar zwermen ze aan, van alle zijden van het land; de meesten in auto's, wat zeg ik: in sleeën van wagens. Tegen elf uur vandaag raken alle beschikbare parkeerruimten vóór of naast het huis vol. Het prettige gezelschap varieert in leeftijd: naast de senioren van vóór de eerste wereldoorlog, treffen wij er aan jongeren van na de tweede. Het is een ontroerd en luidruchtig weerzien; men betreurt slechts dat de bekendmaking niet nog breder en verder reikend is geschied. Nu zijn er ongeveer 160 oud-leerlingen gekomen, die nog eens, ontwend weliswaar, maar ook al te graag, naar de bel luisteren, tezamen naar diverse lokalen trekken, schertslessen volgen of in de stichtende kerk eerbiedig neerknielen. En vooral: zich uitstekend amuseren met het ophalen van oude herinneringen, het tezamen klinken en drinken, deels om de hitte van de twee dagen baas te worden, deels om het geheugen aan te porren. En wij, ingezetenen van het hedendaagse, o zo verschillende Roda? Ook wij komen onder de indruk van het verleden en worden soms ook even sentimenteel. Maar als de laatste auto's de poort uitglijden, zijn wij weer in het heden; en het heden is vakantie! Wie de reünie wil zien, zoals onze gasten haar hebben gezien, kan het verslag lezen dat een van hen voor dit jaarboek heeft geschreven.

L. W. WIJNEN

IN MEMORIAM

Op die prille scheppingsdag, toen alles nog nieuwe was, zag Gods oog de wereld. Zij was mooi, want „God zag dat alles goed was".

Als men vanuit het vliegtuig de wereld ziet, is ze verrassend nieuw, vol onverwachte perspectieven en horizonten. De heuvels van Limburg hebben hun hoogte verloren en de mensen zijn kleine en onbeduidende wezens geworden.

Zou Gods oog ook zó de wereld zien? Hij heeft eens gezegd: „Ik zal bij U blijven". Dan moet echter zijn kijk op de wereld anders zijn. Voor Hem zijn de mensen groot en het landschap klein.

Hij is de enige die het hart van de mens kent en Hij is dichter bij ons dan wij zelfs in hoogste liefde kunnen bereiken.

Een jongen staat bij de goalpaal; hij kijkt dromerig en stil voor zich uit. We merken hem nauwelijks op onder al de jongens. Hij kan in de grote groep niet zo goed meedoen, hij is niet sterk. In zijn fantazie bouwt hij zich een wereld waarin hij iets betekent, een wereld, die wij, buitenstaanders, niet kennen. Alleen God kent zijn wereld, Hij is nooit buitenstaander! En Hij ziet dat alles goed is . . . .

Een jongen zit in de speelzaal van Klein-Rolduc. Hij hoort niets van het jongenslawaai om zich heen. Hij staart verbeten naar zijn schaakbord. Hier is hij een meester, hier overtreft hem niemand. Hier is zijn terrein,

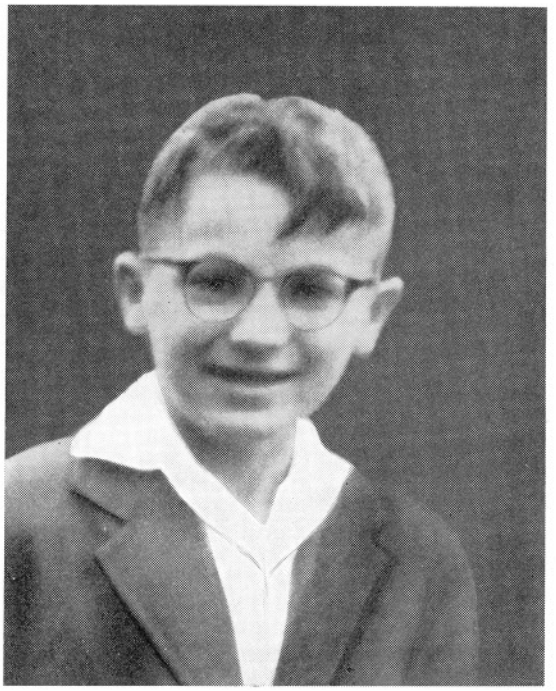

de kleine groep, waar hij verrassend snel manoeuvreert met de koning en de pingpongbal nog nét de tafel laat raken. Als hij in een hoek van de studiezaal zit te lezen, dan leeft hij in de wereld van Donald Duck en Pim Pandoer. Er ligt iets dromerigs in zijn ogen.

Piet heeft ook nog van andere dingen gedroomd, van priester worden. Het was in de tijd dat hij met zijn vader in de stille kerk van Stramproy bezig was het altaar te versieren en ook een beetje koster mocht zijn. Vaag zag hij zich zelf dan staan aan dat altaar, vol kloemen en kaarsen.

God was bij Zijn jongen en leidde hem met Zijn sterke hand. Piet kwam naar Rolduc. Lang is hij er niet geweest. Plotseling zien we hem niet meer. 's Avonds is hij naar de infirmerie gegaan en de volgende dag bij het middageten is hij er niet meer.

God vond dat het zo goed was .... Hij weet dat iemand zijn leven op Klein-Rolduc kan bekronen. Zo kan een jongen uit de speelzaal, de cour en de studiezaal God tegemoet gaan.

Het afscheid deed ons pijn. Nu eerst wisten we dat we van hem hielden.

Het blije antwoord op een roep van God zal hij nu volledig uitspreken heel dicht bij Hem. Piet stond aan het begin van het jongensleven dat de wereld van het kind begint te verlaten. Dit begin was beslissend voor hem: God vond zijn antwoord voldoende. Weten wij iets af van dat gesprek van een jongen met God? Hier moeten wij zwijgen, dit is Gods gebied! Dit echter weten we: Iedere dag, ieder uur ziet God de wereld en de mensen en altijd is het Zijn Hand die de mens leidt waarheen Hij wil. En dan is het altijd goed.

H. NOTERMANS

MEDIA VITA

Het was op een van die gewone donderdagen van het tweede trimester; studie, lessen, alles ging zijn gewone gang. We merkten nauwelijks zijn afwezigheid op; hij was er de laatste tijd vaker niet. Op deze gewone donderdag gebeurde datgene wat ons allen zo zou schokken: Piet Ament stierf plotseling. We hoorden het voor het diner van een zeer ontroerde prefekt.

De daaropvolgende dagen lag Piet opgebaard in de gewijde sfeer van de bibliotheek. Hij lag er mooi; velen gingen er een bezoek brengen en voor hem bidden. Op maandagmorgen deed de hele Rolducse gemeenschap hem uitgeleide. Het was een indrukwekkende plechtigheid, die wij allen niet licht zullen vergeten.

Heb je hem ooit gekend? Velen zullen neen moeten zeggen. Toch schokte het je, toen je van zijn overlijden hoorde, ondanks dat je hem niet kende. Waarom? Waarom schokte het je? Elke dag sterven er, even onverwacht, tientallen kinderen; je hoort er soms wel van, maar schokt het je? Je kent hen niet? Maar je kende hem ook niet! En toch schokte het je. Het bericht bezorgde je een rilling. De dood kwam hier, strekte zijn hand uit en rukte hem weg uit onze gemeenschap. Het was onverwacht; een onnozele ziekte, een onnozele spuit en toch ... hij vond er de dood door. God vond dat hij zijn levenstaak had volbracht, daarom riep hij hem bij zich. Dit lot had ons allen, compagnie- en klasgenoten, en ook u, andere Rolduciens, kunnen treffen.

Het leven gaat ondanks alles gewoon door. Ook nadat we uit de sleur der dagelijkse bezigheden even wakker waren geschud en ons de betekenis van het leven weer eens hadden gerealiseerd, sluimerden wij weer in, en de bizonderheden van het overlijden ebden langzaam weg uit ons geheugen. Toch heeft dat, heel even ons meer gezegd dan honderden woorden in preken of meditaties, zoals: „Weest gereed, want de dood komt als een dief in de nacht". „Hecht waarde aan het leven, maar verwacht het einde". Deze gebeurtenis maakte ze voor ons helder en duidelijk. Dit overlijden sprak tot ons hart; we kwamen meer in kontakt met het uiteindelijk doel van ons leven; het doel dat een eindpunt is, maar vooral een beginpunt.

WIM GOOSSENS Ia.

ONS ZANGKOOR

Wanneer men momenteel de taak van het zangkoor in de Seminarie-gemeenschap overziet, dan valt het meteen op, dat deze taak in de loop der laatste jaren aanmerkelijk is uitgebreid, zoals ook het aantal zangers steeds toeneemt.

Trad het zangkoor vroeger bijna uitsluitend op in de kerk bij de Liturgische Diensten en was zingen-in-de-aula een uitzondering, tegenwoordig is er duidelijk een accentverschuiving aan de gang van de kerk naar de aula en daardoor is ook het repertoire aan het veranderen. Een en ander hangt samen met de liturgische vernieuwingen, welke ook te Rolduc hebben plaats gevonden. Zo is met name het uitvoeren van een meerstemmige mis na het morgengebed veel moeilijker dan vroeger na het ontbijt. Ook het Gregoriaans zal aan glans inboeten, indien men uitsluitend volgens liturgische motieven te werk gaat. Het is niet zo eenvoudig een ideale samenwerking van de aestetische en de pastoreel-liturgische factor tot stand te brengen.

Ondanks de kort aangeduide koersverandering kan met tevredenheid worden teruggezien op de laatste jaren. Het aantal zangers is toegenomen tot ongeveer honderd. Blijkbaar wil men toch de kans benutten om zich bepaalde muziekstijlen van de vocale muziek eigen te maken; dit is op een Seminarie ook wel gewenst, wil men niet worden meegesleurd door de „goedkope" amusementsmuziek, welke via radio, televisie en eventueel gramofoon wordt beluisterd.

A. Liturgische muziek

Opvallend groot is de belangstelling voor het Gregoriaans; als positief goed valt dit zeer te waarderen, al schuilt er hier en daar het gevaar van een te strakke eenzijdigheid welke zweert bij uitsluitend Gregoriaans, polyfone kerkmuziek in de Palestrijnse stijl overbodig vindt en eigentijdse kerkmuziek van onze hedendaagse componisten niet voldoende weet te waarderen. Het spreekt vanzelf: In de kerkmuziek behoudt het Gregoriaans de eerste plaats, maar dit beginsel wordt niet aangetast, indien enige keren per jaar een meerstemmige miscompositie wordt uitgevoerd, mits deze liturgisch en aestetisch verantwoord is.

De lezer kan zelf oordelen aan de hand van de hier op te noemen missen van de laatste jaren: Missa Brevis van G. da Palestrina — Missa sine nomine van Ph. de Monte — Missa Cantate Domino van L. Refice en de Missa Secunda van Jaap Vranken.

Een experiment als zodanig was de uitvoering van de Messe Responsoriale van J. Gelineau — een experiment, omdat het volk in de meerstemmige compositie een eigen stem krijgt toebedeeld en dus zo actief mogelijk bij deze mis betrokken is.

Toch meen ik het hoogtepunt te mogen zoeken in de uitvoering van de Missa Secunda van Jaap Vranken. In deze tijd van zoeken naar nieuwe liturgische vormen past alleszins het werk van deze componist, die bewust zijn talenten in dienst heeft gesteld van

de kerkmuziek volgens de richtlijnen, door de kerk aangegeven voor de ware „gewijde meerstemmigheid". Deze mis ademt een gregoriaanse geest en is toch aangepast aan de harmonische verworvenheden van de modernere tijd.

Vooruitgang van de kerkmuziek kan men tenslotte niet alleen afstemmen op hetgeen de kerkgangers graag horen, al mag deze factor niet verwaarloosd worden. Een zangkoor heeft zeker een opvoedende taak in deze.

De meerstemmige muziek voor het Vastenlof biedt uiteraard minder variatie; niemand zou trouwens het Popule Meus van Palestrina willen missen; enige vernieuwing heeft intussen plaats gehad, zodat de tijd van Haller e.a. wel voorbij is. Een drietal koralen uit de Mattheus-Passion van Bach bevestigde de neiging tot vernieuwing. Overigens blijft de uitvoering van de Passie van Pothast een muzikale belevenis op de 1e Passiezondag.

B. Profane muziek

Uitgevoerd werden o. a. de volgende Opera-koren:

Het Jagerkoor uit de Opera der Freischütz; het Soldatenkoor uit de Opera Faust van Gounod; het Paaskoor uit de Opera Cavalleria Rusticana van P. Mascagni; het Slavenkoor uit Nabucco en het Triomfkoor uit Aida van G. Verdi; dit laatste werk werd twee maal uitgevoerd met begeleiding van de Harmonie. Een alleszins aangename en zeer gewaardeerde verrassing was de op het laatste moment ingelaste uitvoering van het Pilgerchor van Wagner. Het Mannenkoor kweet zich uitstekend van deze spoedopdracht ondanks de zeer korte voorbereidingstijd voor Halfvasten.

Van de Oratoriakoren bleven het Alleluia van Händel en Die Himmel erzählen van Haydn uit Die Schöpfung op het repertoire.

J. S. Bach was slechts vertegenwoordigd door de cantate „O Jesulein süss".

Niet alleen uit oogpunt van traditie maar ook en vooral van educatief standpunt bezien, zal de zang op een vormingsinstituut als een Seminarie slechts verantwoord zijn, indien deze met zich meebrengt een kennismaking met en waardering van de echte goede kunstmuziek. Bij gelegenheid van het 75-jarig bestaansfeest van de St. Gregoriusvereniging werd de boven reeds vermelde Missa Secunda van Jaap Vranken uitgevoerd te Amsterdam door het kathedrale koor van Haarlem; Rolduc had deze mis reeds eerder ontdekt, in 1951; ze kreeg een nieuwe uitvoering in 1957.

Bij het overzien van de lijst van de profane werken boven vermeld zal men tevreden kunnen zijn en hopen, dat op deze weg zal worden voortgegaan; dit kan, als de groeiende belangstelling voor het zangkoor blijft en ook in de komende jaren ongeveer een vierde van het totaal aantal leerlingen als zanger kan worden vermeld. In het begin van het schooljaar was het aantal zangers immers de 100 gepasseerd; nu, bij het einde van dit jaar ligt het aantal iets beneden de honderd. Echter niet alleen door dit grote aantal maar vooral door de kwaliteit van de uitgevoerde werken zal het zangkoor de muziekliefde in positieve zin kunnen bevorderen en velen enige muzikale ontwikkeling meegeven voor hun gehele leven.

H. SCHRIJEN

ONZE HARMONIE

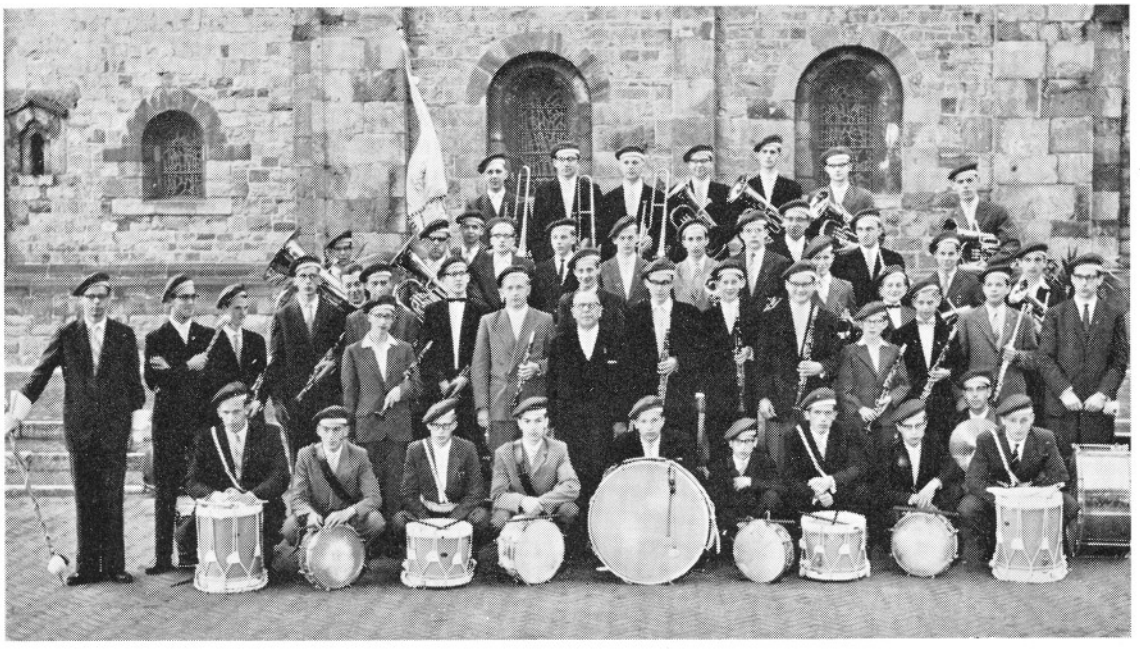

In het Rolducse Jaarboek van 1950 kan men de volgende passage lezen: „Onze harmonie gaf de laatste dag van het schooljaar haar eerste officiële concert. Moge dit concert een traditie worden".

Terwijl ik deze regels uit 1950 overschrijf, staat het intussen traditie geworden concert weer voor de deur. Toch is er wel enig verschil met negen jaren geleden: het concert van 15 juli, op Rolduc oneerbiedig „flatschconcert" genoemd, staat officieel geregistreerd in de bekendmakingen van de gemeente Kerkrade als: „tweede volksconcert van de harmonie St. Franciscus van Rolduc." In de loop van dit jaar immers is onze harmonie door de Kerkraadse Federatie van muziekgezelschappen als lid geaccepteerd, waaruit, naast de verplichting onzerzijds tot het geven van twee volksconcerten, ook de financiële steun van de gemeente voortvloeit.

Met deze mededeling zou ik eigenlijk dit

artikel over de harmonie kunnen besluiten. Immers, ieder jaar vindt de trouwe lezer van het Jaarboek dit corps meerdere malen vermeld in de kolommen van Roda's kronikus. Iets nieuws zult u dus in dit apart aan haar gewijd artikel niet gemakkelijk kunnen vinden.

Ieder Rolducien weet dat de harmonie allereerst werkelijk een gezelschap is. Alle leden, blazers en slagwerkers, jong en oud, en ieder met zijn eigen kakofonisch lawaai, vormen echt een korps, een gezellige groep. Het eerste plezier is: het samen musiceren. En ik geloof dat dit de grote kracht uitmaakt van de vereniging, dat daardoor de vriendschap ontstaat onder elkaar en met de dirigent.

Daarbij komt dan nog de oprechte vreugde over een geslaagde uitvoering, het blijde samenzijn daarna; maar dit alles toch pas op de tweede plaats.

Deze grote saamhorigheid, dit bewustzijn van iedereen dat het zonder hem toch eigenlijk niet gaat, deze vriendschapsband onder elkaar is ook de reden dat afwezigheid op de repetities uiterst zeldzaam voorkomt. De beide repetitietijden, donderdagavond en zondagmorgen, worden als vanzelfsprekend voor de harmonie gereserveerd.

Wat moet ik u verder nog over de harmonie vertellen?

Moet ik u gaan opsommen, wanneer en waar zij opgetreden is? De kronikus van het jaarboek heeft dit allemaal veel nauwkeuriger bijgehouden en zijn notities vindt u elders.

Moet ik u de samenstelling van het ruim 40 leden tellende korps mededelen? Iedere lezer kent de normale samenstelling van een harmoniekorps, en ieder kent in zijn eigen omgeving wel een „Sjef" die de klarinet blaast en een, meestal behoorlijk gezette „Sjeng" met de bombardon.

Wat moet ik dan? De geschiedenis van Roda's harmonie is lang — haar oprichting gaat minstens terug tot 1839 — en kort tegelijk — in haar tegenwoordige vorm bestaat ze pas sinds 1948.

De prestaties zijn bevredigend, zeker als men de zeer sterk wisselende bezetting in aanmerking neemt. Van het korps op een foto uit 1956 blijken na 3 jaar nog slechts 18 leden over te zijn.

En hier zitten we eigenlijk in het grote probleem van onze harmonie. Ieder jaar in september wordt de balans opgemaakt. Niet de financiële balans (die slaat toch altijd aan de verkeerde kant door), maar de balans van de restanten; en deze slaat ook steeds weer verkeerd door. Wat is er overgebleven van het korps dat in mei/juni zo dapper en zelfbewust kon optreden? En dan volgt telkens weer een onderduikperiode van enkele maanden: gestage oefening, geregelde repetities, opleiding onder elkaar of onder leiding van bevoegde krachten van „buiten", taaie energie van directeur en leden: dat alles te samen vormt de garantie dat de harmonie zich weer kan laten horen als ze in het volle licht van de zomermaanden opduikt.

Even raak ik hier de spil waar alles om draait: de directeur, mhr. Gerards. Deze strenge, maar gezellige en pittige musicus weet telkens opnieuw precies datgene uit zijn korps te halen wat nog net mogelijk is. Hij weet ook de sfeer op de regelmatige repetities zo te vormen dat iedereen vanzelf aanwezig is en dat iedereen de lastiger passages desnoods 20 keer overspeelt. En met gerechtvaardigde trots voert hij zijn legertje musikanten aan, zich opstellend midden tussen het daverende trommelkorps en de schetterende trombones.

Bij alle gebeurtenissen waarbij de harmonie betrokken is, is hij aanwezig: evenzeer bij de hulde aan een President die Bisschop geworden is, als bij een voetbalwedstrijd tussen harmonieleden en koorzangers. En zijn vreugde bij een overwinning op het voetbalveld is even groot als bij een geslaagd optreden van het musicerende korps.

Ten slotte moet ik nog wijzen op enkele hoogtepunten van dit jaar. Daar was allereerst de boven reeds vermelde aansluiting bij de Kerkraadse Federatie, die tevens de reden was van een goed volksconcert op de Markt in Kerkrade en van een actieve deelname aan de beide Koninginne-optochten. Daar was verder het optreden van het zangkoor in de „Triomfmars" uit de opera „Aida" van Verdi, begeleid door de harmonie. De eerste uitvoering hiervan met St. Katrien was een openbaring van vele tot nu toe ongebruikte mogelijkheden, de tweede op de Europa-dag overtrof alle verwachtingen van Rolduciens en andere Europeanen.

Wat moest ik u vertellen over de harmonie? Zo maar, notities makend, heb ik u toch enkele indrukken kunnen geven over het korps, dat bij iedere feestelijke gelegenheid present is, en dat aan elke bijzondere gebeurtenis een extra cachet geeft.

R. SALEMANS

VEERTIG JAAR MISSIE-VERENIGING

Op 23 maart van dit jaar was het veertig jaren geleden, dat de Rolducse Missievereniging werd opgericht. Voor ons was dit niet alleen aanleiding tot een gepaste en stijlvolle feestviering, maar we zijn naar aanleiding van dit jubileum ook eens gaan neuzen in de jaarverslagen van de verstreken acht lustra.

Het initiatief tot de oprichting is destijds uitgegaan van de Rolducse Mariacongregaties, die toendertijd geleid werden door de Heren Dr. A. Terstappen en Dr. A. Thywissen. Moderator van de nieuwe vereniging werd de Heer Drs. Patr. Cramer, enkele jaren geleden overleden als Pastoor van Pey.

De eerste jaargang van Rolducs Jaarboek geeft ons het verslag van de jaren 1919-1921. Als voorzitter van het verenigingsjaar 1920-1921 staat vermeld K. Roncken, de tegenwoordige Hoofdaalmoezenier van Sociale Werken en enthousiast leider van de jaarlijkse Rolducse Sociale Studieweek.

Doel van de vereniging was „het verleenen van steun aan de missiën, voornamelijk aan die in de Nederlandsche koloniën en aan de Nederlandsche missionarissen". Men kende liefst vier soorten van leden: ereleden, donateurs, propagandisten en bijdragende leden.

In die eerste jaren van het bestaan van de Missievereniging zat men echt niet stil. Ook de komische noot ontbrak niet, zeker niet voor ons, die nu, veertig jaar later, vanuit onze zo heel andere mentaliteit de oude verslagen nog eens doorlezen. Men schrok er niet voor terug om op de „propagandavergaderingen" liefst twee of drie monseigneurs of missionarissen het woord te laten voeren. In 1959 vindt men één speechje van hooguit drie kwartier al welletjes... Uit de propagandisten hadden zich, ter opluistering van de vergaderingen, een koortje en een strijkje gevormd. En Pantarei en Minor speelden tegen elkaar missiewedstrijden!

Vanaf het begin had men twee afdelingen. De eerste afdeling werd gevormd door de Studenten van de Philosophie, de tweede door de leerlingen van Gymnasium, H.B.S. en H.H.S. In het derde verenigingsjaar blijkt de belangstelling zelfs zo groot te zijn, dat men overgaat tot splitsing van de tweede afdeling in twee secties. Je zou onder de indruk raken van dit enthousiasme, als je niet in een later jaarverslag de klacht las, dat velen eigenlijk hoofdzakelijk lid waren, omdat ze op de afdelingsvergaderingen mochten roken! Af en toe kon men zelfs de rook snijden.

In die eerste jaren werd er op de avond voor de Kerstvacantie steeds een algemene vergadering gehouden, waarop dan een missionaris enkele van de lange uren moest vullen, die de jeugd nog scheidden van de vrijheid. Volgens de verslagen werd er met be-

langstelling naar de geachte inleider (soms inleiders!!) geluisterd. „Het rookzaaltje, boordevol, zag weldra blauw. De vice-voorzitter . . . opende met een forschen slag van een aschbakje. Een strijkje, uit propagandisten bestaande, trachtte zware muziek te spelen. De stemming was uitstekend." Hoe uitstekend de stemming wel was, blijkt uit het jaarverslag van 1925: „De lezing werd van het begin tot het einde met aandacht gevolgd. Gelukkig, deze keer waren alleen propagandisten toegelaten; een wijze maatregel, daar in vergaderingen van vorige jaren de vacantiestemming wat al te duidelijk tot uiting kwam." De arme sprekers-missionarissen van die vorige jaren hebben onze warme sympathie!!

Toch lieten de leden zich vaker van hun betere zijde kennen. Een collecte door Father Witlox tijdens een vergadering in 1922 bracht liefst *f* 450,— op, en in het welvarende jaar 1959 verbazen wij ons over de fantastische bedragen, die de vereniging in die beginperiode jaarlijks kon schenken aan tientallen missiebisschoppen en missionarissen. Wij willen de exactheid niet betwijfelen van de bedragen, die in de jaarverslagen genoemd worden. Maar de hoera-stemming, waarvan de verslagen in die eerste jaren zijn doortrokken, blijkt toch niet altijd helemaal gemotiveerd. Bij het bezoek van Mgr. Verstraelen in 1923 „ziet de aula er frisch en vroolijk (sic!) uit. Om half zes opent de Voorzitter de buitengewoon goed bezette vergadering." Maar de kroniekschrijver 1922-23 is iets eerlijker: „Als de bel van half zes gaat, is er vooral onder de grooteren een sterke aarzeling merkbaar. Waarheen? Naar studie of aula? Het „geweten" drijft velen naar de studie . . ., terwijl daarentegen wel niet juist de „Booze", maar dan toch de welkome afleiding naar de aula roept". Overigens, dat zij toegegeven, „volgen de meesten als Shakespeare's Lancelot den „Booze".

De latere kunstenaar verraadt zich reeds in de inzet van het jaarverslag, dat Secretaris René Smeets in 1924 neerschreef: „En wanneer met drie ruime pauzen de kinematograaf een jaar lang gewerkt heeft, dan staat aan het einde de verslaggever: wat eerst trillerend voortwervelde wordt vastgezet, wordt open en bloot gebrokt, tooneeltje voor tooneeltje, en inplaats van het levende bewegen komt het woord, . . . het doode." Ote, ote, boe!!

Toch schrijft hij „zonder vrees voor gewetenswroeging": „onze missievereeniging bloeit!" Men heeft een missieklas (wie gebruikte daar een ander woord?!?) met ruime kasten gekregen, met „centrale verwarming en electrisch licht". Die van 1959 zouden graag T.L.-verlichting hebben! Het aantal leden is gestegen. Van de leesbibliotheek wordt druk gebruik gemaakt. Wie wil weten, hoeveel boeken er elk jaar uitgeleend werden, hoeft de jaarverslagen maar na te slaan.

De verslaggever van 1925 lijkt ons iets eerlijker dan sommige voorgangers. De vergaderingen der tweede afdeling hebben „veel te wenschen overgelaten". Er wordt een verslapping geconstateerd. Maar . . . in hetzelfde jaar adopteert de Missievereniging dan toch maar een priesterstudent uit de missielanden en kan ze *f* 2000,— aan giften besteden!

Reeds in de eerste jaren worden af en toe lichtbeelden met toelichting gegeven, zoals men uit bovenstaand citaat van secretaris René Smeets trouwens al kon afleiden. Maar hèt evenement op dit gebied beleeft men met Vastenavond 1927. Dan „doet de bekende Missiefilm „Flores" op zijn triomftochten door Nederland ook Rolduc aan." De hooggespannen verwachtingen worden door dit „puikje der Missiefilms" nog overtroffen. Gelukkige tijd, waarin het probleem Missiefilm de bestuurderen der Missievereniging nog geen slapeloze nachten bezorgde. En waarin men met Carnaval (!!) zonder vrees voor relletjes en incidenten de jeugd met een Missiefilm kon zoethouden!!

Datzelfde jaar nam het bestuur het initiatief tot het houden van een algemene Missiedag voor de studerende Limburgse jeugd. In samenwerking met wat we tegenwoordig de Katholieke Limburgse Jongstudentenbond noemen wordt deze dag in Venlo en Steijl gehouden. Het succes was groot. Het congres had voor Rolduc tot resultaat, dat men een missiologische cursus ging organiseren, waarvoor grote belangstelling bestond. In een reeks van elf voordrachten werden de problemen der missionering besproken.

Ook de volgende jaarverslagen getuigen van grote bloei. Er zit leven in de Missievereniging. „In bloeienden staat" kon zij dan ook in 1929 haar tweede lustrum vieren. Het feest werd luister bijgezet door de aanwezigheid van Mgr. Hoogers, Heeroom van de toenmalige voorzitter P. Hoogers, de tegenwoordige Deken van Gronsveld.

In de loop der jaren is men ondertussen steeds meer overgegaan tot het houden van

lezingen door de leden zelf. De meest uiteenlopende missie-onderwerpen krijgen een behandeling. Het aantal algemene vergaderingen met sprekers „van buiten" is veel kleiner geworden. Het peil van het gebodene zal er zeker niet op vooruitgegaan zijn, maar dit nadeel blijkt voor de achtereenvolgende besturen niet op te wegen tegen het grote voordeel der zelfwerkzaamheid. Overigens constateert de secretaris van het verenigingsjaar 1930-31, dat de belangstelling in de tweede afdeling dat jaar gering was en dat de vergaderingen van de derde afdeling slecht bezet waren. Zou het peil der lezingen niet een beetje debet zijn geweest aan deze verslapping?
Het volgend jaar brengt een gedeeltelijke opleving. Men gaat sterker dan vroeger de nadruk leggen op het Apostolaat des Gebeds. Ook wordt er een missieprijsvraag uitgeschreven. Gevraagd wordt de zakelijke behandeling van een missieprobleem, waarbij men in elke afdeling kon kiezen uit vijf onderwerpen. Het resultaat was niet daverend: er kwamen in het geheel slechts negen antwoorden binnen.

In 1933 nam de Missievereniging de verzorging op zich van een missierubriek in „De Jonge Werkman". De eerste jaren is het enthousiasme groot. Later wordt het moeilijker, steeds voldoende copy bij elkaar te krijgen. Een nieuw actiepunt is ook het gratis afstaan aan missiehuizen van oude leerboeken, die op Rolduc geen dienst meer kunnen doen.

Vanaf de oprichting tot december 1933 was Drs. P. Cramer Moderator van de vereniging geweest. Bij zijn benoeming tot pastoor te Koningsbosch werd hij opgevolgd door R. D. J. Janssen.

Met grote luister wordt in 1934 het derde lustrum gevierd: schitterende feestrede van Father Dr. Ahaus, een missiewedstrijd Minor-Pantarei (2-4, na verlenging!), een Pontificaal Lof, opgedragen door Mgr. de Backere, en een slotvergadering op de cour.

Met trots vermeldt het jaarverslag van 1936, dat de vereniging heeft mogen meewerken aan de oprichting van missieclubs op enkele internaten. Het houden van goede lezingen door de leden zelf wordt gestimuleerd, door prijzen beschikbaar te stellen voor de beste lezingen. Op 1 april wordt het missietoneelstuk „Ferdinand Verbiest" van Cyriel Verschaeve opgevoerd. Men krijgt de beschikking over een nieuw vergaderlokaal, aangekleed en al, onder de watertoren (de tegenwoordige woonkamer van de Provisor).

Vanaf 1937 worden de jaarverslagen ingeleid met een meestal vrij uitvoerige en steeds zeer gedegen bespreking van allerlei problemen rond studenten-missieactie. In de vergaderingen blijkt veel belangstelling te bestaan voor de discussies over het interdiocesane studenten-missietijdschrift „Garde", waarvan opzet en inhoud zeer critisch worden bekeken. Men komt op een gegeven moment zelfs tot de conclusie, dat „onze vereniging in het vervolg niet meer als propagandiste kan optreden", als „Garde" op de ingeslagen weg blijft voortgaan. „Garde" blijft ook in de volgende jaren de gemoederen nog danig beroeren. In de eerste oorlogsjaren wordt er een soort „Godsvrede" met het blad gesloten. Het „conflict" heeft zich verder niet meer toegespitst, daar de Duitse bezetter door opheffing van het tijdschrift de konfliktstof uit de wereld hielp.

In 1937 wordt de derde afdeling (lagere klassen) „veeleer uit noodzaak dan wegens gebrek aan goede geest bij de leden" opgeheven. De Missievereniging opent een postrekening op het gironummer 269269. We vermelden dit zonder bijbedoelingen.

Het volgend jaar gaan Derde Orde, Maria-Congregaties en Missievereniging gezamenlijk een actie voeren „tegen de godloosheid in de hedendaagse wereld". Hieruit groeit een „Comité van Samenwerking", dat de geest van de Katholieke Actie wil propageren. Men begint dat jaar ook met de Altaarwacht voor de missie. De bijval van de leden is groot, maar de verslaggever van hetzelfde jaar betwijfelt al, of het aanvankelijk enthousiasme in de loop van het jaar wel heeft standgehouden. De Altaarwacht heeft haar bestaan moeizaam weten te rekken tot 1955, toen ze geruisloos verdween.

Bij gelegenheid van het 20-jarig bestaan in 1939 gaf de Missievereniging een gebedenboekje uit: „Adveniat Regnum Tuum", „Missiegebeden voor Studenten". Het boekje werd een groot succes. Het beleefde zelfs nog twee herdrukken. Met de restanten van de derde druk zit het tegenwoordige bestuur nog steeds te kijken!!

De feestrede bij de lustrumviering 1939 werd uitgesproken door President Dr. Féron. 's Avonds sprak Anton van Duinkerken in de aula over „Missie en Cultuur". Het was een schitterend feest. Maar het effect er van bleek minder groot te zijn dan men zich had voorgesteld. Het jaarverslag van 1940 wijst op enige „schaduwzijden"; gebrek aan acti-

viteit bij vele leden, leden die alleen naar de vergadering komen om de tijd op een of andere manier aangenaam door te brengen, het al te zeer opgaan van vele jongens in de activiteiten van allerlei andere Rolducse verenigingen. Daarom wordt het volgende verenigingsjaar ingezet met enkele reorganisatiemaatregelen, die er niet om liegen: uitschakeling als lid van minder goedwillenden, preventieve contrôle op onderwerp en behandelingswijze der lezingen en contrôle op de aandacht der leden in de vergadering. De maatregelen hadden een gunstige uitwerking.

Voor het eerst in de geschiedenis van de Missievereniging trad op Hemelvaartsdag 1941 een spreekster voor het voetlicht der Rolducse aula. Het was een evenement voor de jeugd, toen men op het affiche bij de zwarte plank kon lezen, dat Zuster Dr. Eleonore Lippits, Overste van Imstenrade, het woord zou voeren. Het werd een uitmuntende spreekbeurt, die „allerwegen bijval vond, zoals het applaus na afloop wel bewees".

Vanaf 1941 worden tengevolge van de oorlogsomstandigheden bepaalde activiteiten moeilijk of onmogelijk. Vanwege „papierschaarste" verdwijnt het ene missietijdschrift na het andere. Een belangrijke bron voor informatie en missiekennis valt uit. Men zoekt compensatie in een groter aantal spreekbeurten en lezingen. Maar in de tweede afdeling blijkt niet zoveel animo voor het houden van een lezing te bestaan en is ook de belangstelling der toehoorders niet groot. Het roken op de vergaderingen is immers afgeschaft. . . .

De oorlog maakte ook een luisterrijke viering van het zilveren jubileum onmogelijk. Wat men helaas aan uiterlijke glans moest missen (men kon geen eminent spreker krijgen, omdat in 1944 het reizen zelf ook al gevaarlijk begon te worden vanwege de beschietingen der treinen door de geallieerde luchtmacht), werd overigens goedgemaakt door een fundamentele bezinning op de plaats, die het Missiewerk in ons leven moet innemen. Een voortreffelijke opvoering van Ghéons „De Drievoudige Wijsheid van Vader Wang" onder regie van R.D. A. Timmermans vormde het einde van een toch nog goed geslaagd feest.

Na de bevrijding komt de Missievereniging weer vlot op gang. Vanzelf gaat de belangstelling heel speciaal uit naar de ondertussen actueel geworden Indonesische kwestie. Daarover spreekt o.a. het Lid der Tweede Kamer Max van Poll. Een experiment, dat schitterend slaagde, was de spreekbeurt in het Frans van Professor Levaux uit Luik over Père Lebbe. De belangstelling voor de afdelingsvergaderingen blijkt zo groot te zijn, dat men weer overgaat tot splitsing van de tweede afdeling in twee secties.

In september 1946 is Rolduc uitsluitend Klein-Seminarie geworden. Ook de Missievereniging past zich aan deze zo geheel nieuwe situatie aan. Het ledental stijgt zo sterk, dat men moet overgaan tot de vorming van liefst zes secties in de tweede afdeling met elk een eigen Moderator. Maar de belangstelling is aanvankelijk vooral „passief": men luistert aandachtig, doch men komt moeilijk tot het zelf maken van een lezing. Onder de stimulerende invloed der diverse Moderatoren verandert dit overigens vrij spoedig.

In 1948 klaagt het jaarverslag over een tekort aan vergadertijd. En voor het eerst wordt er ook een financiële klaagzang aangeheven, die voorlopig nog niet zal verstommen. De derde druk van „Adveniat Regnum Tuum" wil maar niet de deur uit. Het aantal donateurs loopt terug. Men ziet zich gedwongen om het aantal spreekbeurten door missionarissen te beperken. En men gaat een geldlening aan, „waarvan de laatste aflossing nog lang niet in zicht is". Om eventuele ongerustheid weg te nemen: de Missievereniging is op het moment weliswaar niet schatrijk (een hardnekkig Rolducs fabeltje!), maar ze heeft deze lening ondertussen al lang geheel afbetaald en is op het ogenblik vrij van schuld!

Ondanks deze financiële strubbelingen ziet men overigens toch nog kans een schitterend geslaagde Oosterse Dag te organiseren met Hoogmis in de Byzantijnse Ritus, gezongen door het Rolducse Kerkkoor onder leiding van R.D. H. Schrijen, en een boeiende lezing over het Herenigingswerk door Dom van Cauwelaert.

Dat de viering van het 6e lustrum op 19 maart 1949 de traditionele luister moest missen, was niet uitsluitend te wijten aan geldgebrek. De uitgenodigde feestredenaar, Mgr. Fèron, moest wegens ziekte verstek laten gaan. Over de film, die bij deze gelegenheid gedraaid werd, „De Maraboet van Hoggar" (Charles de Foucauld), liepen de meningen uiteen. Het publiek is op filmgebied ondertussen zeer critisch geworden!

In september 1949 draagt J. Janssen het moderatorschap over aan R.D. M. Berkels. De grote verdiensten van de scheidende Mode-

rator, die thans pastoor te Eckelrade is, worden geschetst in het jaarverslag 1949-1950. Het werk wordt voortgezet in zijn geest, maar aangepast aan de veranderde omstandigheden. De secties der tweede afdeling worden opgeheven. Daardoor komt het vergaderen in klasverband te vervallen. De nog steeds précaire financiële situatie dwingt tot zuinig omspringen met het beschikbare geld. Het verlenen van rechtstreekse geldelijke steun aan het missiewerk wordt naar het tweede plan verschoven. Het beschikbare geld zal allereerst besteed worden aan de bekostiging der eigen activiteiten.

De algemene vergaderingen worden groter in aantal dan vroeger door de opheffing der secties. Ze staan vooral in het teken van de gebeurtenissen in Indonesië. Tijdens de Pinksterdagen van 1950 wordt er een missietentoonstelling gehouden in de gymnastiekzaal. De afdeling Philosophie werkt op de oude voet verder en besteedt vooral aandacht aan nationalisme en aanpassingsproblemen.

In de volgende jaren wordt er meer werk gemaakt van de missietijdschriften. Er worden enkele uitstekende buitenlandse tijdschriften beschikbaar gesteld. Om de kas te ontzien en uit de schuld te raken wordt het aantal algemene vergaderingen beperkt, maar toch kan men luisteren naar b.v. Mr. Jan Derks, Pater Meuwese (ontdekker der Koningin Juliana-rivier) en andere eminente en prominente sprekers.

Op 25 maart 1954 wordt het 35-jarig bestaan gevierd. In de kruisgangen staat een gedeelte van de collectie Afrikaanse Kunst uit het Missiemuseum van Aalbeek opgesteld. Pater Drs. van Trigt verzorgt de rondleidingen . De missiefilm „Bizimana", die 's avonds het feest moet besluiten, wordt een volslagen fiasco ondanks een niet onwelwillende recensie in „Filmforum". Dùrft men missiefilms niet te kraken??

Op Missiezondag 1954 voert onze eigen Burgemeester Mr. Becht het woord over Indonesië, waar hij enkele jaren werkzaam was. In december krijgen we bezoek van de Medische Missiezusters van „Imstenrade", die „sedert langhe begherigh waeren het oude sticht te aanscouwen". Het bleek zo goed te bevallen, dat „sie hevige temptatie gevoelden aldaer te bliven".

Vanaf 1954 worden de jaarverslagen niet meer in extenso in het Jaarboek afgedrukt, maar zijn de verslagen opgenomen in de Kroniek van het Jaarboek. In 1955 wordt vermeld, dat men is overgegaan tot kernwerk: missiologische clubs (naast de gewone vergaderingen) bij de H.H. Philosophen en een kerngroep onder de zelateurs. De eerste bestaan nog steeds en blijken in het algemeen behoorlijk te gaan. Ze staan onder leiding van enkele priesterleraren, die er graag hun vrije tijd en hun kamer voor beschikbaar stellen.

Enkele uitstekende spreekbeurten over Nieuw-Guinea houden onze belangstelling voor dit te veel vergeten stukje Nederland levend. En nogmaals luisteren we naar onze Burgemeester Mr. Becht, als deze ons na het vervullen van een regeringsopdracht in Libanon iets over dit land en de problemen van het Midden-Oosten komt vertellen. In het Christelijke Oosten worden we met woord, beeld en muziek ingeleid door Dr. Theunissen. Op de vergaderingen der afdeling Philosophie worden meer dan voorheen sprekers van buiten geïntroduceerd en streeft men er vooral naar, om met deze mensen te komen tot een „gesprek".

Hoe onze Missievereniging dit jaar op stijlvolle wijze haar 40-jarig bestaan vierde, kan men lezen in de Kroniek van het afgelopen schooljaar.

Het is onmogelijk, na 40 jaar een volledige balans op te maken van wat bereikt werd. Dat was ook niet de bedoeling van deze terugblik. Maar wel menen wij, dat het niet vermetel is te veronderstellen, dat er in die 8 lustra van onze vereniging een heilzame invloed is uitgegaan.

Het eerste jaarverslag in Jaarboek 1921 omschreef het doel van onze vereniging als „het verleenen van steun aan de Missie voornamelijk aan die in de Nederlandsche koloniën en aan de Nederlandsche missionarissen". De zin van deze doelstelling is in de loop der jaren toch wel iets gewijzigd. En dan bedoelen we echt niet, dat het ouderwets is om te spreken van Nederlandsche koloniën of van koloniën in het algemeen. Wat we bedoelen, is dat men in later jaren het verlenen van steun aan het missiewerk steeds meer in geestelijke en steeds minder in materiële zin is gaan verstaan, en waarachtig niet enkel en alleen omdat de financiën, of beter het ontbreken van geld, daartoe dwong. Steun aan het missiewerk, door onze leden een grote liefde bij te brengen voor het Wereldapostolaat van de, van ònze Kerk. Dat was toch ook in eerste instantie het doel van de tientallen missiebisschoppen, de honderden „gewone" missionarissen en de vele apostolische

leken, die in de loop van al die jaren op Rolduc kwamen preken of „praten". Tot dàt doel ook stelde onze Missievereniging tijdschriften en boeken beschikbaar.

Onze vereniging kende, hoe kan het anders, jaren van bloei en jaren van slapte. Voor zelfvoldaanheid is er zeker geen reden. Maar wel is er reden tot dankbaarheid. Onze dankbaarheid tot God lieten wij op 26 april van dit jaar namens onszelf uitzingen door het weergaloze Byzantijns Koor van Utrecht tijdens die onvergetelijke Byzantijns-Slavische Liturgieviering.

Aan het einde van dit vluchtige en onvolledige verslag over 40 jaren Missievereniging op Rolduc willen wij ook nog al degenen danken, die in de loop van al die jaren onze vereniging, en daarmee de groei van de missiegedachte op Rolduc, zijn toegewijd geweest. Namen doen hier niet ter zake en zouden „odiosa" zijn.

Wij rekenen het ons tot een grote eer, te mogen voortbouwen op wat zij verwezenlijkten. Met Gods genade werken wij verder, opdat het gebed verhoord mag worden, dat wij zo vaak op de lippen hebben: „Adveniat Regnum Tuum".

M. BERKELS, Moderator.

H. LENDERS, Voorzitter.

Zij die ons deze gedichten met schroom afstonden, hebben daarmee niets willen pretenderen; en wij die ze in het jaarboek opnemen, hebben niet de pretentie deze kleine keuze uit de „dichtoefeningen" van de leerlingen als typerend voor de hele verzameling te poneren. Wij hebben de lichte toon en de fijne tekening laten prefereren boven de uitspraak van jeugdige gedachten en sentimenten. Spreekt u er geen oordeel over uit; de makers zouden beschaamd staan. Zij willen u enkel tot een glimlach van belangstelling verlokken. Gun hun die!

BLOEMEN UIT EIGEN TUIN

De avond rust
de morgen rijst
ik zie de late bus
die door de straten rijdt
ze is dageraadlicht
de mensen zitten voor de ramen
ze hebben allen een hel gezicht
alsof ze van de hemel kwamen
de regen valt
de wolken steigeren op
de straten zijn nat
de putten zuigen
er loopt een man en vrouw voorbij
ze prevelen eng uit hun geluk
hun armen knellen hij en zij
vaster bij elke windruk
een kind rent tegen de regen in
het heeft een zonnig rokje aan
het blijft stil voor mijn huisje staan
en huilt tegen de regen in
de tranen springen op de regensnaren
het wordt een melodie
de tranen trekken al de snaren
samen tot melancholie
daarna ik weet het zeker
moet ik ingeslapen zijn
nog vol van de trillende schijn
uit een verwijderd onweder.

ANDREAS

Door het open raam komt warmte
de avond is mooi
en de mensen in witte hemden lachen
totdat het licht vervliegt
en het lichaam rusten gaat
Een enkele ruwe lach
ebt weg in de zwoele nacht
en de voetstappen volgen hem
dan keert de stilte weer
en vraagt niets
geen woord
Zonder de geringste gedachte
krijgen alle problemen een hand
zonder een enkele beweging
een bloem zijn zonder steel
een drogend eikenblad
stervend een gouden dood
of een herkauwende koe
die niet weet dat de slaap
'n tunnel is naar morgen
wanneer ik weer als mens regeer
en niet als blad of koe.

DIEGO

BLOEMEN UIT EIGEN TUIN

Denken . . . denken . . .
ik kan niet slapen
obsessie van een wit gordijn
kleerkast handdoek en spiegel
aan de muur er tegenover
een rembrand van rhijn
de sneeuw straalt in gesloten stilheid
naar binnen
boven mijn hoofd tikt de verwarming
eentonig en koud
zijn waanzinkadans . . .
wanneer in de vroege morgen
ik verwonderd ontwaak
is de vlieg op de zijwand verdwenen.

N. U. TENAAR

De maestro heft zijn hypotiserende hand
— van het balkon dwarrelt een program naar beneden —
bevende vangt een viool te zinderen aan
en dwars door dit fluwelen veld
zoekt spiralend een fluittoon haar baan
De harpiste speelt haar verliefde spel met de snaren
de pauken kondigen donker en fel een naad'rende opstand aan
de dirigent maant de engelse hoorn tot bedaren
een tuba zoekt kontakt met een bas
en wil met een picolo uit zingen gaan
De contra bromt de stilte verstoren
en vormt het einde van het broze bestaan . . .
als van de maestro de hand weer gaat dalen
is ook de doodstrijd van de cello voorbij.

N. U. TENAAR

Als alle mensen weer naar de zon zullen kijken
trekken wij onze wollen sokken aan
en gaan wandelen op onze diep-doordachte voeten
we zullen het veer en de tunnel bezoeken
maar wat tussen haakjes staat laten we staan
We zullen de sterren en de maanvis bezoeken
en lauwe thee drinken in Santa Fé
de mensen die we ontmoeten blijven staan
en kijken ons met hun zwartomrande
kinderogen psycho-analyserend aan.
We zullen weer zingen van . . .
kom laten wij gaan . . .
het zand van de morgen zal ons wassen
we zullen diep-doorwinterd ontwaken
en zongeblakerd voorwaarts gaan
dan aan de einder het Teken ontmoeten.

N. U. TENAAR

BLOEMEN UIT EIGEN TUIN

Ik heb een man gezien
met een stok in zijn hand zat hij langs de
waterkant
de hengelaar had een hoed zonnebril en
sigaret
een thermosfles vol koude koffie
hij keek naar het water — naar het nylon dat
strak boven het water begon
de vijver was rustig juist als de man
die nu en dan trok aan de stok
de lucht was als een goudvissenkom en in
de bomen was het stom
de stok was meermalen opgedraaid
stijf en sterk sleepte het touw een vis mee
de visser trok de haak uit zijn bek en wierp
hem in het groene water weg
het plonste even
hij was een koude man
omdat hij zo maar voor zijn plezier vissen tot
zich nam
hun bleef de bloedende pijn en hij trok weer
aan de lijn.

ANDREAS

BLOEMEN UIT EIGEN TUIN

Zacht als de lichte nacht
naderde mijn hart
de mond van de engelenkoningin
al de sterren straalden
en heel de lucht was vol
mijn handen streelden ritmisch
de golvende notenvluchten
mijn oren dronken lachend
de zingende wijn
en heel mijn hart was vol.

DIEGO

Mr. Anthony Mertens

WAT ROLDUC ONS MEEGAF

een dankbaar memento

Juist vijf en twintig jaar geleden, bij het overgaan van juni naar juli 1934, deed ik eindexamen, en verliet ik Rolduc. Het is puur samenloop van huidig tijdstip en terugdenken aan toen, dat mij attent maakt op dit bescheiden jubileum, en dat mij zo goed als elk ander oud-gymnasiast de vraag opdringt: wat heb ik aan die tijd gehad, en wat heb ik er later mee gedaan? De gebeurtenis zou me niet eens zijn opgevallen wanneer de redactie van Rolduc's Jaarboek mij niet, ongetwijfeld even toevallig, juist dit seizoen verzocht had, nog eens een eindweegs het pad terug te lopen van la recherche du temps perdu.

Nu ik derhalve enkele van de oeverloze mijmeringen op papier zet, waaruit het afdalen in herinneringen bestaat, zie ik — nieuw toeval — vandaag in de Radiogids staan: zondag 5 juli 1959, 10 uur, plechtige hoogmis in de Kerk van het Klein-Seminarie te Rolduc. Celebrant zeereerwaarde heer A. Timmermans. Predikant zeereerwaarde heer Ch. Janssen. Het koor van het Klein-Seminarie zingt onder leiding van de zeereerwaarde heer H. Schrijen de wisselende gezangen van de zevende zondag na Pinksteren en de vaste gezangen uit de Missa Sine Nomine van Ph. de Monte. Credo I: volkszang. Organist Nico Zeyen. Uitzending in samenwerking met Radio Nederland Wereldomroep. — Tot slot, even verder op dezelfde gidspagina: 16 uur 30 tot 17 uur, Vespers van de zevende zondag na Pinksteren, met gedachtenis van sint Antonius Maria Zaccaria, in de kerk van het Klein-Seminarie te Rolduc.

Met deze vermelding in een programmablad dat achteloos in mijn hoofdstedelijke huiskamer ligt (de uitzending van de Rolducse vespers hoorden we overigens, de gloeiende zondagmiddag in een tuin doorbrengend, vanuit een autoradio) mét deze vermelding dus is eigenlijk alles te zeggen wat in een alumnus van het eerbiedwaardige Huis op kan komen. Ik ken van de docenten, die bij mis, preek en koorzang genoemd worden, er niet één (meer), en de organist herinner ik mij als een ijverige jongen die het hoofd een beetje schuin hield, meestal peinzend wandelde, een bril droeg met sterke glazen, en — voornaamste kwalificatie — zoon was van een bewonderde zij het moeilijk benaderbare vader: onze organist en pianoleraar Pierre Zeyen. Hoe de mis en de vespers zich op zulk een voorlaatste trimesterzondag in de zomer, gezien vanuit het koor, ontrolden en voortspeelden kan ik mij nog „lijfelijk" herinneren, als zangertje onder de hakige terreurgebaren van de veeleisende dirigent Henry Zuylen, en als pianoleerling en orgelassistent van Pierre Zeyen. Honderden malen heb ik later, bij het ondergaan van die onpeilbare wijding welke verzorgde religieuze muziek de mens oplegt (ook, en

juist, de chaotische, gesplitste moderne mens) teruggedacht aan de lessen, waarmee deze twee Rolducse leermeesters ons gemoed hebben ontsloten, niet alleen het mijne maar dat van honderden geest- en soortgenoten. Tot de meest zegenrijke karweitjes, ons in die tijd opgelegd, behoren de talloze repetities en oefeningen en lessen, die ergens in ons verleden een accu hebben opgeladen waaruit we nog steeds putten.

Over deze dingen hoef je eigenlijk niet uit te weiden in gezelschap van mensen die hetzelfde meemaakten, maar als je je naderhand er op poogt te bezinnen blijken de momenten van geconcentreerde ontroering, van intense inspiratie, van echte diepe vormkracht, voor ieders eigen leven toch weer op andere manier te zijn geschakeerd. Ik zou, als men mij vroeg wat ik aan de Rolducse jaren te danken heb, een hele reeks elementen en onderdelen van een vorming (ten goede of ten kwade, positieve of negatieve) kunnen catalogiseren om daarmee te trachten, buitenstaanders een beeld te geven dat de werkelijke „prijs" van zulke kostbare jaren benadert. Maar de buitenstaander, die er niet bij was — of er toen, in die tijd, niet zo bij was betrokken als wij allen — zal desondanks geen voorstelling krijgen van de bezieling, de energie, de wijdheid van religieus en geestelijk verkeer waarin je terecht kwam. Een jaar bestaat natuurlijk uit duizenden disparate momenten, die zich veelal herhalen. Vele ervan verdwijnen met de dag of de nacht, die voorbij is. Onze eigen geschiedenis wordt gevormd uit talloze van zulke, op zich loze en nietszeggende en nietswegende, ogenblikken waarin we sleurwerk doen met handen of gedachten of gevoelens. Maar tussen die miljoenen mechanische reacties ontstaat óók dat aparte weefsel van tijd en werkelijkheid, dat ons tot die specifieke mens maakt welke door de wereld buiten ons wordt herkend, de bijzondere mens die wijzelf in ons kunnen aanwijzen. Hij krijgt kleur en volume en relief door hoogte- en laagte-punten in zijn ontwikkeling, zijn gedrag, zijn spiritueel landschap. Welnu (om kort te zijn in deze ietwat nebuleuze autokritiek), ik voel mij gemodelleerd naar mijn Rolducse jaren, méér bijvoorbeeld dan later door de universiteit of door het zwervend beroepsbestaan, om de eenvoudige reden dat al wat later is bijgebouwd en opeengestapeld een basis had die werd gelegd in de aloude Europese driehoek Maastricht-Aken-Luik. Je wordt nu eenmaal gemaakt door plaats en herkomst, waar jezelf geen enkele rol in te spelen hebt behalve de passiefste. Das Dasein bestimmt der Bewusztsein, is een van de langst-naklinkende uitspraken van Karl Marx. Als je gelooft, weet je dat het een vorm van hulp en een opdracht is der Voorzienigheid, een privilege, een predilectie, een „menswaardige" taak waaraan je hebt te beantwoorden. Als je niet gelooft, of nog niet, of niet meer, dan meen je dat je op aarde bent geworpen als een gril van het toeval, als product van een ondoorzienbaar noodlot, als zin-loos „geval" dat zich aan wrede wetmatigheden van wat men Leven noemt tracht te ontworstelen (zie hoe die mensen zich, verlaten en verward maar fascinerend, staan kapot te praten in moderne toneelstukken van Beckett, Sartre, Joyce, Brecht). Zo zijn wij allen, gelovenden, hoezeer we ook te kort mogen schieten in het nakomen van wat we zeggen te geloven, ergens neergezet in dit leven — wij, dat zijn in dit geval de duizenden in West-Europa, Nederland, Limburg, die de laatste anderhalve eeuw terecht kwamen op Rolduc, en er zijn er onder ons die daar getekend werden. De dankbare ik bijvoorbeeld.

Het is merkwaardig, waarheen je het eenvoudig reflecteren op een paar programmaregels in een Radiogids brengen kan — namelijk tot de kern van dit gedenken van het verleden. Ergens in zijn „Conversations with Igor Stravinsky" van Igor Stravinsky en Robert Craft, vraagt de interviewer aan de grote Russisch-Amerikaanse componist en maestro, of deze meent dat je gelovig zijn moet („believer", staat in de tekst) om religieuze muziek te kunnen scheppen; u weet, een oud en onklaar probleem. Stravinsky antwoordt briesend: „En of! en niet alleen moet je geloven in symbolische figuren, maar in de Persoon van God de Heer, de Persoon van de Duivel, en de Mirakelen van de Kerk."

Wat een fantastische bekentenis, of beter, welk een drastische herinnering aan de grondwaarheden die je jeugd hebben geïllumineerd, maar die zo vaak in de droesem en sleur van het latere leven werden verduisterd ondanks de honderden boeken, preken, congressen, gesprekken en lessen die je erover werden verstrekt, en als viaticum meegegeven.

Gestalten, die zich in het wereldpanorama van eeuwen bewegen tussen de God en de demon, hier door de grote Rus opgeroepen, zijn reeds in onze Rolducse jeugd opgestaan toen wij voor het eerst in verzorgde lessen

en kunstuitingen te horen kregen over Shakespeare en Vondel, Dante en Racine, Bach en Schiller, Chesterton en Cézanne. De zondagse orgelconcerten, na de vespers, door Pierre Zeyen met enkele karige woorden van behoedzaam commentaar des zaterdags voor ons, een handvol muziekleerlingen, aangekondigd en toegelicht, brachten niet alleen klassieke meesterwerken maar ook Karg Elert, César Frank, Widor en Dupré, Andriessen en Nieland. Toen ik vele jaren later op een lome avond in een miserabele barak op de Evenaar naast het klavier zat waarop de zendeling-arts en Nobelprijswinnaar Albert Schweitzer vingeroefeningen speelde, vroeg de vinnige grijsaard me of ik graag iets bijzonders wilde horen, door hem uit te voeren, „maar ik waarschuw u erbij, zei hij, dat ik eigenlijk maar twee soorten muziek verdraag — Bach en Franck." Dat was meer dan voldoende om een eenzaam, stil en drukkend avond-uur in Afrika te vullen . . . en het verzoekprogram, door dr Schweitzer voor ons gespeeld, waren enkele fragmenten van Bach en Franck die ons voor het leven volgen sedert Pierre Zeyen hen instudeerde op het machtige kerkorgel van Rolduc. (Schweitzers piano had ook pedaaldispositie. Tussen haakjes, toen we na een koraal van Franck fluisterend tot de oude dokter zeiden: „En dan te bedenken dat de man die dit kon maken uit Luik stamt", keerde de grijsaard zich met zijn sarcastisch fonkelende ogen naar ons toe, op de pianobank waar we samen zaten, en riep: „Aber seine Mutter, die kam aus Köln!").

Genoeg echter over dat wonderlijk bindweefsel van verzorgde kerkmuziek en zang, koordienst en liturgie, avondgebed, congregatie en vastenoefeningen, dat in de beslotenheid van het internaatsbestaan een totaliteit gemaakt heeft van religieus leven voor ons, honderden jongeren, zoals wij die later helaas nergens meer aantroffen. Natuurlijk heeft ook een grote rol hierin gespeeld, dat men wist, in een entourage te leven — grond, gebouwen, kerk vooral, en landschap — die het centrum geweest was van eeuwenoude cultuur en civilisatie. Gemeenlijk vormen de kapellen van jongens- en meisjesinternaten wel ordelijke en verzorgde maar vaak smakeloze onderkomens der religieuze fantasie. Zou er één kostschool in onze Lage Landen, en daarbuiten, te vinden zijn, daarentegen, die beschikken kan over een abdijkerk met crypte als Rolduc? We hebben op latere reizen wel eens fameuze opvoedingsinstituten kunnen bezoeken en daar ook de kapel gezien — Ettal in Beieren, Feldkirch bij Bregenz, Sainte Geneviève in Versailles, het Benedictijnercollege van Sint Andries bij Brugge. Er zijn instituten bij met de macht en de charme van een uiterst bepaalde traditie, maar nergens troffen we een zo monumentaal decor der godsdienstige verbeelding aan als datgene, wat reeds eeuwen „the power and the glory" van het Rolducse bestaan vormt. Met een reeks van generaties moeten we de toenmalige bisschop van Luik, Cornelius Richardus Antonius van Bommel, erkentelijk blijven voor zijn stichting van de hervormde kloosterschool in de zomer van 1831, bakermat van het huidig Rolduc, dit „nuttig gestigt, te vestigen in de prachtige abdij van Hertogenrade gelegen zes uren van Maestricht, tien uren van Luik, tussen de twee provincieën Luik en Limburg in, maar aan de uiterste grenzen van het bisdom." — En toen die gemengde school in de zomer van 1946 door omstandigheden, en door het verloop van een bepaalde historische situatie, weer terug werd gebracht tot een ingedamd eenrichtingverkeer, moet dit besluit niet alleen in Limburg maar tot in verre dorpen van Friesland of Zeeuws-Vlaanderen innig betreurd zijn door oud-Rolduciens die er van opzagen.

Moet ik een ander, niet te miskennen, element aanduiden dat Rolduc tot mijn zegenrijkste jaren maakte, dan is dat vanzelfsprekend de prefectuur van mijn heeroom, Leonard Linssen, de latere Maastrichtse kunstpromotor van Jan van Eyck-academie en Toneelschool. Mijn gymnasiumjaren vielen immers van 1928 tot 1934, congruent met de jaren van zijn prefectschap, zodat ik zonder schroom mag getuigen (met dozijnen andere medeleerlingen natuurlijk) tot op zekere hoogte een geesteskind te zijn van deze uitzonderlijke opvoeder en „manager". Beter gezegd, prefect Linssen was de impressario onzer culturele vorming, zoals hij dat later ook geworden is van zoveel artistiek talent bij meer-begaafden. In het destijds nog heel wat rigoureuzer internaatsprogram was zijn beleid een onzware last, althans voor hen wier belangstelling elders lag dan alleen op voetbalveld en in rookzaal. Enkele jaren geleden, toen directeur Linssen in Maastricht als bestuurder van katholiek gymnasium en hbs zijn veertigjarig priesterfeest vierde, heb ik op verzoek van de redactie van het schoolblad aldaar een klein memento geschreven in een huldenummer, waarin ook de hoog-

leraren Cobbenhagen (Tilburg) en Sassen (Leiden) Rolducse herinneringen aan prefect Linssen plaatsten. Ik citeer hier twee bladzijden uit genoemd feestblad, omdat zij op hun plaats zijn in deze dankbare terugblik voor het Jaarboek:

„Het is immers niet te ontkennen, dat die jaren van onstuimige ontdekking van nieuwe geestelijke horizonten de basis gevormd hebben voor de latere „Lehr- und Wanderjahre" van menigeen uit onze klassen; en dat van een ongewoon team van merkwaardige, bijzondere leraren Prefect Linssen als stimulans van het geheel de diepste stempel gedrukt heeft op deze periode. Velen onzer hebben zich daar later spontaan over uitgelaten.

Rolduc trok in die jaren van Directeur Linssen's dagelijkse leiding (in een mode-term zou men hem de „Public Relations Officer" van die roemruchte uithoek van Zuid-Limburg hebben kunnen noemen) als het ware door het zenith van zijn culturele expansie. Een aantal docenten van faam werkten er: Dr. F. Sassen, Dr. P. Everts, Dr. R. Huysmans, Dr. M. Cobbenhagen, Dr. J. Boosten, Dr. P. Nagant, Dr. W. Burgers, Dr. W. Jacobs zijn enkele namen uit het lerarencorps dier dagen; Mhr. H. Reynen schreef er zijn voortreffelijke studies over Erasmus en Luther, de priester-schilder Jean Adams gaf „schöngeistig", aethetiserend kunstonderricht zoals geen enkel internaat in die tijd ontving; organist Pierre Zeyen verrichtte pionierswerk in het voordragen van zijn meesterlijke programma's van moderne kerkcomposities; koordirigent Henry Zuylen had een monumentale zang-schaar gesmeed die op de Hoogdagen onze grootse liturgische plechtigheden omgaf met het huiveringwekkende mysterie van haar cantiek. Waarlijk, het is niet overdreven, vast te stellen dat voor de bewust levende jongeman — in en ver buiten ons land — nergens een cultuur-paedagogisch brandpunt lag, zo intens, zo magnetisch, zo inspirerend, als dit Rolduc der dertiger jaren. Theater-opvoeringen, avantgardefilmavonden, tentoonstellingen, concerten, een gloednieuwe aula met voor die tijd fabuleuze geluidsprojectoren, trokken ook talloze gasten van buiten. De Sociale Studieweken in de zomervacanties, onder de sonore bezieling van Doctor Poels, begonnen tot landelijke evenementen uit te groeien. Kardinalen, ministers, prelaten en diplomaten bezochten het Huis, buitenlandse prominenten waren aan de orde van de dag. Nieuwe verschijnselen, nieuwe cultuurdragers waren er even welkom als in dierbare traditie vergrijsde veteranen. Sport en spel, missieclubs, congregaties, verkennerij en zelfs een geselecteerd militair peloton maakten van het eeuwenoude complex metterdaad een moderne, vitale, veel-omvattende „kleine republiek". Honderden jonge priesters, intellectuelen, zakenlieden, ambtenaren hebben het onuitwisbare zegel van dit kleine Imperium mee uitgedragen.

Zo raakte ik, door gunstige beschikking van een lot dat mij zowel verwantschappelijk als door gewekte interessen in de nabijheid van Prefect Linssen's dagelijkse activiteit bracht, op de hogere klassen in nauw contact met hem. En zo leerde ik ook op bijzondere wijze het onzelfzuchtige enthousiasme waarderen, dat hem als docent en bestuurder tot natuurlijk middelpunt dezer geweldige activiteit maakte. Vraagt men zich af, waarom deze priester, die toch bitter weinig moeite deed om zich op de voorgrond te dringen, om door éclatante hebbelijkheden furore te maken, om „aan de weg te timmeren", — waarom deze bescheiden, genoeglijke, op zijn tijd voor galgenhumor zeer ontvankelijke Prefect zo populair was in de kerkelijke en profane beau monde van geleerden, kunstenaars, journalisten, familiekringen van leerlingen, dan geloven wij dat zijn geheim juist ankerde in deze bescheiden onzelfzuchtigheid en zijn gevoelige spontaniteit, die moest balanceren tegen de natuurlijke teruggetrokkenheid van het eerder „moeizame" Noord-Limburgse ras waaruit hij stamde. Opgegroeid in degelijke, conservatieve, grondig „ouderwetse" familie (in de fijnzinnige betekenis, die men tegenwoordig bij zulk een qualificatie apart dient te benadrukken..), gevormd op de traditionele zuidelijke colleges en seminaria, bestudeerd in philologie en letterkunde aan de Amsterdamse universiteit, kwam hij als priester en mens tot volle uitbloei onder de machtige, dynamische hemel van het Zuid-Limburg dier jaren.

Temidden van vele experimenten, vele eenzijdigheden en extremen, bleef hij het evenwichtige rustpunt: gastheer en raadgever van oud en jong, kalme ontvankelijkheid en, bijna beschroomde, goedhartigheid maakten hem een stille weldoener van velen. Wat hij aan gastvrijheid bood, kon eenieder zien. Onmerkbaar bleef daarentegen voor velen, wat hij aan werk, zorg, bekommernis, troost en hulp verzette voor mensen in nood.

Dit aspect, zijn zielzorg, zijn (in de antieke zin des woords léttterlijk) „aalmoezeniersschap", was natuurlijk minder spectaculair, ook al omdat de functie van opzichtig maecenas deze vrome, fijnzinnige helper-vanzovelen volstrekt niet lag.

Zijn vele occupaties met de culturele buitendienst, op Rolduc begonnen, beletten hem nochtans niet in een conscientieuze reeks literatuurlessen onze geest (en zelfs de meer door voetbaluitslagen dan door verzen bewogen geesten van sommige licht-levers) te vangen, te richten en te vormen. De letterkunde was voor hem allerminst een schools domein. Heel de cultuurgeschiedenis, de dramaturgie, de beeldende kunst, de nieuwe film, openluchtspelen, krantendebatten, oratoria, reizen en tentoonstellingen, werden door deze enthousiaste leermeester ter sprake gebracht, zodat wij vaak de gietvormen van latere dromen in zijn — helaas te korte en vluchtige — lessen konden opdoen. Menigmaal bracht hij op Maandagochtend in de klas mee een vermaarde gast die het weekend bij hem had doorgebracht: regisseurs, acteurs, dichters, schilders hadden bij hem immer entrée, en voor ons was het een ongehoord staaltje van fijnproeverij — voor die tijd bovendien een unicum op „kostschool" — om de Vondel-, Shakespeare-, Schiller-lessen opgeluisterd te krijgen door een geïmproviseerd college van Eduard Verkade, Albert van Dalsum, Charlotte Köhler, Wies Moens; of onderhouden te worden over Franse kathedralen door Matthieu Wiegman, over Lenin en Ghandi door Willem Nieuwenhuis, over Gezelle, Ariëns, Schaepman, Henriëtte Roland Holst door welsprekende bezoekers als Anton van Duinkerken, Bernard Verhoeven, Gerard Brom. Zichtbaar en glunderend genoot onze leraar, fors, gebruind, monter, doch bescheiden achter op een bank in de klas weggekropen, als Verkade in zijn onsterfelijk verfijnd pathos naast de katheder een grote monoloog uit „Hamlet" of „Macbeth" ten beste gaf, waarbij wij — ademloze rakkers — van pure emotie de bladzijden onzer schoolse tekstboekjes zaten te verkreukelen. Ook de opstellen, welke wij onder leiding van leraar Linssen te verwerken kregen, leverden immer nieuwe inspiratie en inzichten op, mede door de beminnelijke stijlkundige vivisectie, waaraan hij hen wist te onderwerpen, hen vergelijkend met wat vroegere (prominente) leerlingen uit zijn klassen eertijds gepresteerd hadden: goed herinner ik mij, hoe hij vaak uit een jeugdopstel citeerde van de huidige Indonesische cultuur-expert Prof. Dr. Piet Zoetmulder S.J. te Djokja, een figuur welke hij ons telkens weer als een signaal op de horizon schilderde.

Ook heb ik vaak teruggedacht aan het hóe en wáárom men als jeugdig, onbezonnen, ongeslepen brein opengespleten wordt door de hefboom, soms het mes, der artistieke ontroering. Dan keer ik terug tot de periode waarin Heeroom Linssen mij de eerste „echte" boeken te lezen gaf uit zijn omvangrijke bibliotheek: van jongensverhalen werd ik in een nieuwe wereld gevoerd, en nooit vergeet ik de emotie waarmee dat andere land werd ontdekt, op klas III en IV van het gymnasium. De eerste van een lange — en thans nog immer niet uitgeputte — reeks boekontdekkingen waren René Bazin's Charles de Foucauldbiografie, Albert Helman's „Zuid-Zuid-West" en Kees Meekel's „Van Cowboys en Pioniers". Hij zal destijds nauwelijks hebben kunnen beseffen, welke olie hij met het verschaffen van zulke lees-boeken gestort heeft op de smeulende geesten van mij en menig ander knaap."

Het eindexamen gymnasium B dus, dat ik aflegde in de laatse dagen van juni 1934, was een avontuur zonder grote schokken zodat ik mij er niet veel bijzonderheden van herinner, behalve dat voor ondergetekende het vak natuurlijke historie en biologie „zero" was, en dat een der gecommiteerden professor Van der Waals heette, de natuurkundige waar thans een straat in mijn woonbuurt naar gedoopt is. Onze gymnasium VI en V-groep, de twee hoogste klassen van die leergang dus, telden — als ik mij wel herinner — collega's die thans als priester en leek tot de rijkelijk volwassenen mogen worden gerekend (hoezeer je dat, in de optiek van het toenmalige schoolleven, ook blijft verbazen): Victor Hermens, thans eerbiedwaardig schrander filosofieprofessor, Arthur Begheyn, lector notariaat Nijmegen, Sylvester Osse (is hij nog scheeps- of bedrijfsarts?), Henri van den Hombergh, dokter in Venray, Sef Benders en Peter Smeets, psychologen in de mijnstreek, Willem Claus, reclameadviseur bij Brenninkmeyer, Gerard Gelissen, theoloog te Maastricht, Theo Bours, missioloog in Roermond, Hans Weterman, studentenpastoor in Utrecht, Guus Verstraelen, arts in Heel, Aimé Wijffels, psychiater in Heiloo, Jan Hinskens, advocaat in Geleen, Emiel Vallen, legeraalmoezenier, Emmanuel Jaspers, neuroloog te Venlo, Pierre Paulussen, rechter in Maastricht, Piet Coe-

nen, collegedirecteur in Roermond. Op de filosofie zaten toen Jacques Frijns, nu een volumineus en nijver bouwpastoor bij Heerlen — ik ontmoette hem in de pinksterweek van dit jaar nog te Ars bij Lyon, op bedevaart —, André Tummers, thans directeur van het Gelderlander-krantencomplex, Piet Boymans, sportprelaat, de kapitale en vreeswekkende voetballer Johan Heuschen (ik neem aan dat ook hij in de sport-zielzorg terecht gekomen is!), Louis Slangen, kapelaan te Maastricht, en de veelbelezen, kritische Willem Janssen, de enige inwoner van het lieflijke dorp Vijlen die ik ooit ontmoet heb, en die ik, 25 jaar na datum meen ik, vorig jaar toevallig op Civitas Dei tegen het lijf liep tijdens de Brusselse Wereldtentoonstelling; Jo Cals, de huidige minister; en vele anderen.

Sindsdien, sinds die zomer van 1934, is niet alleen voor onze eindexamenklas maar voor tientallen miljoenen medemensen, het leven grondig veranderd: Revoluties en burgeroorlogen in Europa en Azië, een Wereldoorlog waarvan de gruwelen en misvattingen nog immer hun spoor trekken door ons bewustzijn, en uitbreiding van de Russische Revolutie van 1917 totdat zij nu een miljard mensen, een derde van de bevolking onzer aarde, bestrijkt in haar greep. De twee grootste en gevaarlijkste dwaalleren van onze eeuw zagen we als knapen met luchthartige onverschilligheid opkomen: de bolsjewistische, omdat de gruwelijke vervolgingen, in boek en toespraak geschetst, voor ons (nog) te ver weg geschiedden, en de Nazi-Duitse omdat die zichzelf, naar ons scheen, door eigen belachelijkheid doodde. De eerste nationaalsocialisten zagen we immers, op wandeling door Herzogenrath en het Wormdal, als potsierlijke aanstellers, in bruine hemden over bierbuiken, marsjeren achter een lelijke bloedvlag. Dat was 1932, 1933, toen het katholieke Rijnlandse uithoekje rond Aken nog durfde terug te sputteren, en negeren kon wat later — uitgegroeid tot een Groot-Germaanse nachtmerrie die miljoenen het leven kostte — niet meer kón worden miskend. Heel scherp herinner ik mij wel, dat iets van het dictatuurgevaar voor ons begon te schemeren toen de grote doctor Poels, in onze jeugd de incarnatie van sociale apostel en pionier vaker op een avond in onze refter verscheen met een statig, fors priester in civiel aan de arm, een man met grijze acteurskop, strenge ogen, en een tonitruante stem. Hij werd door monseigneur Poels ingeleid met enkele rauwe volzinnen, beklom toen een stoel, en begon een rhetorisch vuurwerk af te steken in het Duits, waarbij ons nu en dan het bloed in de aderen bevroor. De redenaar greep een andere stoel, zwaaide daarmee boven zijn machtig hoofd, en riep: „Zo hebben ze mij bedreigd in zalen en bioscopen, toen ik hen de waarheid in het gezicht slingerde." Die „zij" waren de nazi's en roden, in het Roergebied en Silezië. En de redenaarsgezel van Poels was natuurlijk niemand anders dan de geëmigreerde jezuiet Friedrich Muckermann, die een jaar of tien later, langs heel andere vluchtwegen, nog eens met Henri Poels in Zwitserse ballingschap het einde van de geprofeteerde Wereldoorlog zou dialogeren in een beklemmende, boeiende briefwisseling. Als ik nu vaak terugdenk aan de nonchalance, waarmee in deze eeuw het vrije en verwende Europa bloedige dictaturen heeft laten ontstaan en voortwoekeren, zie ik steeds weer de stormkoppen van Poels en Muckermann voor me, met hun ruige waarschuwingen en bezweringen, in eetzaal en aula en rookzaal van Rolduc.

In de twee laatste dagen en nachten van mijn officieel studentenbestaan op Rolduc, de examendagen dus, speelde zich in München en Berlijn de „nacht der lange messen" af, het zogenaamde Roehmcomplot, waarbij Hitler en Goering een paar honderd tegenstanders en rivalen lieten liquideren. Toen we de examenuitslag ontvingen, stonden onze leraren in groepjes te praten met een „Maasbode" in de hand, die groot over de frontpagina vroeg of in Duitsland opstand uitgebroken was. Wás hij toen maar losgebroken. De loop der wereldgeschiedenis zou ingrijpend zijn gewijzigd, ten goede. Het was zaterdagmiddag 30 juni 1934, maar wij waren destijds te jong, te onbezonnen (en zojuist geslaagd) om de historische ernst van die mislukte putschdag in te zien. Drie weken later werd Dollfusz, de dappere christelijke kanselier van Oostenrijk, vermoord, ook op een zaterdagmiddag. Maar we hadden toen echt „grote" vacantie na het eindexamen. De Rolducse tijd eindigde met een reeks hartelijke handdrukken. Buiten bij de portier Sjang stonden mijn vader, met een Indische oom die op verlof was en meekwam, om mij af te halen. Koffers en tassen en boeken werden in de auto geladen, en wij vertrokken naar het stille, paradijselijke dorpje in mijn land van herkomst. Dat was juni-juli 1934, blijkens de geschiedenisboeken een

keerpunt in Europa's bestaan. Het zei me weinig of niets helaas.

Later heb ik nog enkele vluchtige bezoeken aan Rolduc gebracht, en in juli 1952 de reunie bijgewoond ter ere van portier Sjangs gouden jubileum. In een journalistiek feuilleton heb ik er naderhand de indruk van opgetekend, waaraan ik ontleen:

„Het feestmaal in de refter duurde van 15 tot 18 uur, en daar het rijkelijk besproeid werd met een meer dan 15 jaar oude Pauillac, prefereerden een aantal gasten een korte siësta boven de van oudsher gebruikelijke „wandeling in de omgeving onder leiding van de Prefect". Het reglement, voor deze dag in het program afgedrukt, vermeldde: „Zij die van de slaapzaal gebruik maken, worden verzocht daar niet te roken. Dit verzoek is een strikt verbod".

Terwijl we dus een uurtje slaap zochten op een — per lange lijst via „de zwarte plank" aangewezen — chambret, met als buurlieden een chirurg uit Eindhoven, een arts uit Geldrop en de propagandaleider der KVP (die ongewijfeld het mééste recht op wat ontspanning kon doen gelden) bleef de motor der herinnering doordraaien. Inplaats van sterkende sluimer werd het verleden weer over ons vaardig, de jaren welke we hier in vorming en ontspanning mochten doorbrengen, en de leeftocht, opgedaan naar historie, eredienst en cultuur. In het schemerige slaaphokje moest ik terugdenken aan wat de edele, fijnzinnige patriciër Mr. François Erens, afkomstig van de herenhoeve „Op de Kamp" bij Schaesberg, in zijn jeugdherinneringen schreef over het leven op Rolduc. Met hun tweeën, hij en een zekere De Haes uit Zwolle, moesten zij toelatingsexamen komen doen voor het gymnasium. Het werd afgenomen door de toenmalige Directeur Mgr. Everts himself, en bestond uit de volgende vraag: — Kennen jullie Frans? — O ja, zei de kleine Erens, — al heel wat. Maar het knaapje De Haes stamelde: — Niet veel. — Dan vertaal het woord „anderhalf" eens in het Frans, gelastte de Directeur.

Beiden spanden hun bolle hoofdjes in, Erens werd rood van zenuwen. De Haes bleek van schrik. Er kwam geen woord uit. Na enkele ogenblikken zei Monseigneur vaderlijk: — Jij bent geslaagd, Erens, maar De Haes moet nog een jaartje wachten.

En toen Frans Erens later in de hogere klassen zat, en het vale olielicht van de studiezaal en in de nachtschemering van de slaapzaal zijn leeshonger tegenwerkte, stond hij vaak in het holst van de nacht op om op een gang onder de lamp Goethe en Vondel te gaan bestuderen — zonder dat deze inbreuk ontdekt werd. Daar stond hij dan op kille, vroege, wintermorgens met de overjas aan over zijn nachtgewaad en zijn pet op, verkleumd „Faust" te verslinden.

Zulke verhalen weet de oude generatie, de Latijns-Franse, bij gehele boeketten tegelijk te vertellen, in de late avond onder nevelplafonds van rook, terwijl we allen in de speelzaal zitten. De senioren der reunie, Mgr. van Gils (83) en de 82 jaar oude Engelse leraar emeritus-pastoor J. H. Wismans (wiens „A Literary Reader" en „A Concise English Grammar" door scharen van scholieren over heel het land in vele herdrukken benut werden) zijn onuitputtelijke verhalers, en ook de tweede garnituur weert zich geducht: de professoren Cobbenhagen en Hermesdorf, en de kalme, populaire Mgr. Nolet die we door een oud-gediende van het personeel eerbiedig hoorden betitelen als „de pastoor van geheel Amsterdam". De verbaasde man kreeg toegelicht, dat onze hoofdstad circa 35 pastoors telt, dat professor Nolet echter wel de populairste is.

Tot ver in de nacht — velen van ons worden in groepjes „op de fles gevraagd" bij de huidige seminarieprofessoren — klinken de legenden. Waar men elkaar al ontmoet heeft, en in welke bizarre omstandigheden vaak: in de Far West, in de jungle van Sumatra, in een zwembad op Curaçao, in een Duits typhuskamp. Een gedenksteen, ergens in een corridor aangebracht, onthult ook lijden en dood van enkele dozijnen oud-leerlingen in slagvelden en kampen van Europa en Azië tussen 1940 en 1950, en velen van ons merken nu pas voor het eerst, wie er niet meer is, en waarom. De oude portier Sjang, die vijf directeuren diende (Mgr. Corten, Mgr. Geurts, Mgr. Schrijnen, Mgr. van de Venne en thans Mgr. von der Mühlen) heeft hèn dubbel overleefd, onze gestorven makkers."

In deze maand juli 1959 hoop ik nòg eens zulk een reunie te kunnen bezoeken, om vast te mogen houden wat tijd en herinnering, meedogenloos, steeds verder achter de horizon dringen. Als ik nu aan mijn kleine zonen moet uitleggen, waarom ik het weekend weg ga naar dat drukke en rustieke zuidpuntje van Limburg, weet ik eigenlijk niet te beschrijven wat Rolduc is, en wat de episode

„Rolduc" voor zovelen van ons betekend heeft. Mijn tienjarige oudste, een bloemrijke blonde barbaar die leeft van zijn kleurige striptijdschriftjes met raketten en piraten en racewagens, en van de burleske fantasieën die zijn tekenstift besturen, vraagt me: „Hoe heb je het zes jaar op een internaat kunnen uithouden, een gevangenis, een kazerne, opstaan om half zes en direct naar de vroegmis, slapen op een zaal met kotten, altijd hetzelfde eten, en geen vrij?" — Och, probeer ik te omschrijven, we hebben er toch ook heerlijke jaren gehad, met veel tekenen en lezen op sneeuwerige wintermiddagen, en verre wandelingen langs heuvels en dalen, bedevaarten naar Aken en Maastricht en Meerssen en Schaesberg (houten kannen rose limonade), en wij hadden toen toch óók Jules Verne en Karl May en Hendrik Conscience en Ernest Claes. We hebben een keer een Zeppelin over het voetbalveld zien vliegen, en een grote mijnramp bij Alsdorf meegemaakt, en we kregen destijds Russische films te zien waar nu nog alleen fijnproevers op af komen. Dat was toch heel wat, in die tijd."

Meer kunnen we hem (nog) niet expliceren. Misschien leest hij later ooit deze gebrekkige herinnering in Rolduc's Jaarboek, uit nieuwsgierig mee-denken. Ik zou hem dan willen zeggen, met de vrolijk-bittere Schotse romancier Bruce Marshall in A Thread of Scarlet, dat de enige geconcentreerde structuur die ons bestaan op aarde overeind houden kan, het ijzer in ons gewapend beton, dat dat de Kerk van Christus is, „die ontzaglijke smeltpot van gedoopten die naar weten verlangen en er voor terugschrikken. Want de Kerk is de rode draad, scharlakenrood. Zij is de opgeheven spiegel. Zij is Gods tent op aarde. En de Kerk is ook op haar donkerste plaatsen en uithoeken gestempeld en gelegitimeerd. Zij draagt het Zegel." (Marshall, sprekend door de mond van zijn romanfiguur kardinaal Donald Campbell). Die Kerk is in en om mij geplaatst in de jaren van Rolduc, en hoe recht of slecht ik het er in dit leven ook af moge brengen, ik kom niet meer onder haar uit.

Is dat niet genoeg, voor een school des levens?

Amsterdam, zomer 1959.

Het eerste fragment hierboven is ontleend aan het maandblad „Stroom Op", Maastricht, mei 1953; het tweede aan een sterk verhaal „De Jubilaris", in het weekblad „De Linie" Amsterdam, 25 juli 1952.

OÙ SONT LES NEIGES D'ANTAN!

Het wordt een leraar Frans wat wee te moede wanneer hij, oude archieven en Jaarboeken doorsnuffelend, bevindt hoe eertijds de taal van cultuur en cuisine ook de taal van het beschaafde en eetgrage Roda was. Tegenwoordig is het op Rolduc even moeiliik als elders om het in deze tot vak verworden kunst tot een bescheiden voldoende te brengen.

Zeker, deftige Nederlandse kostscholen maakten er in de vorige eeuw een eigenaardige gewoonte van, de moederspraak te verloochenen voor wat men terecht beschouwde als het civilisatiemiddel bij uitstek. Toen Rolduc in 1843 zijn poorten opende voor ieder die er beschaving wenste op te doen, moest het zich wel, uit zelfrespect, bij deze gewoonte aansluiten, temeer omdat er uit de Luikse tijd een uitgesproken Franse traditie achtergebleven was.

Deze onderdompeling in de Franse cultuur was overigens niet voor iedereen een grondige reiniging: sommige dialectvlekken bleven zo hardnekkig, dat het vermaarde notensysteem er herhaaldelijk aan te pas moest komen. Wie de uit menig jaar bewaarde „listes des bonnes notes perdues" doorbladert, vindt op haast iedere bladzijde vermeld: „n'ont pas parlé français", of „ont parlé allemand", „ont parlé hollandais", of nog erger, „ont parlé patois". Dit is begrijpelijk, het bloed kruipt immers waar het niet gaan kan, maar wat te zeggen van degenen die „ont fait avec négligence leur devoir français", „ne sont jamais en règle pour leur devoir français", savent rarement leur leçon française"? Het niet spreken van de Franse taal werd gestraft met het zogenaamde signestelsel. Met het „signe", een klein boekje, in zijn zak, diende de betrapte leerling op te letten of iemand in zijn omgeving wellicht Nederlands, Duits of dialect sprak. Deze was dan verplicht het „signe" over te nemen en toe te zien of hij het op zijn beurt kon kwijtraken aan een niet Frans sprekende kameraad. Zo dikwijls als men met het „signe" in aanraking kwam, moest men één cent betalen. Eenmaal per jaar werden de gezamenlijke signe-boeten, ergens in een herberg in Kerkrade of Herzogenrath, in klasverband uitgegeven: het potverteren geschiedde onder aanvoering van de klasseleraar, die er gewoonlijk nog een extra-bijdrage bij deed. Later werd het signe-systeem ook voor andere overtredingen toegepast. Van Deyssel spreekt van „boete-stuivers" [1]). De Duitse discipelen moet deze toestand welhaast tegennatuurlijk geleken hebben, want Pothast schrijft ergens in zijn autobiografie, dat de Germanenzonen het doorgaans nog geen twee jaar op Rolduc uithielden, zodat aan gene zijde van de grens ons onderwijsinstituut de naam van „Strafanstalt" ontving [2]). En dat terwijl zij, tot lering van de anderen, kennelijk een dag of meer in de week hun Duitse hart konden ophalen: een veelgegeven noot was ook: „n'ont pas parlé la langue du jour" — Frans of Duits, later ook Engels [3]).

Pothast zelf was een ijverig Franssprekер.

---

[1]) Emile Coenders, Herinnering „Rolduc", Feuilleton in Utrechts Dagblad, 1899-1900. Hierover meer in het artikel „Luim en Ernst van vóór 100 jaar" elders in dit Jaarboek. Zie ook L. van Deyssel, De Kleine Republiek, Amsterdam [2], z.j., p. 278-279.

[2]) Pothast, Autobiographie (onuitgegeven), p. 46.

[3]) Prospectus van omstreeks 1900: „Het Fransch is de gewone omgangstaal in het gesticht; voor meer gevorderde leerlingen wordt, op bepaalde dagen in de week, ook het onderhoud in de Hoogduitsche en Engelsche taal toegestaan en aanbevolen."

Ofschoon leraar Duits, moest hij eens van directeur Peters vernemen: „vous devez devenir une spécialité en fait de français" [4]). Elders lezen wij dat hij zich zozeer aan het spreken en schrijven van het Frans had gewijd, dat hij zowaar zijn Nederlands niet behoorlijk meer kende! [5]) Een prijzenswaardige uitzondering, deze Pothast, lijkt ons: op bladzijde 22 en 32 van zijn autobiografie zegt hij over een bepaalde leraar, dat deze „prononce très mal le français", en wij wagen te veronderstellen, dat er zo wel meer geweest zullen zijn.

Hoe dan ook, het Frans nam op Rolduc van de vorige eeuw een centrale plaats in. Dat zijn beschavende invloed op menigeen faalde, moge blijken uit noten als: „a brisé sa tasse en la jetant à terre", „ont passé par les fenêtres après la prière du soir", „a lancé de la bière(!) à la figure d'un autre", enz. Of laten wij liever aannemen, dat deze buitensporigheden de kwaaltjes waren, waarmee ieder opvoedingssysteem te maken heeft: de jeugd van alle tijden heeft er nu eenmaal enkele jaren voor nodig om zich van zijn bolster te ontdoen.

Het blootleggen van de pure kern geschiedde met name in de klas, met behulp van de zoetstgevooisde der talen. In de klas was de voertaal Frans, en het Latijn werd bij voorkeur in het Frans vertaald [6]). Over het onderricht in de Franse taal zelf vertelt ons een schoolprogram uit de 50-er jaren het een en ander. Op de eerste klas van het gymnasium werd Frans gesproken (dialogues) en in de tweede klas reeds oefende men zich in het schrijven van Franse brieven. De derde en vierde klas legden zich toe op de kunst van het Franse opstel, terwijl de vijfde en de zesde poëzie in het Frans pleegden. Op de hogere klassen bestond het onderwijs in de letterkunde hoofdzakelijk uit een grondige explicatie van het klassieke toneel: Racine, Corneille, enz. Ook schrijvers als Boileau, Lamartine stonden op het programma [7]).

De contemporaine literatuur was minder in trek. Wel stond Louis Veuillot in de jaren 60-65 in hoge ere: in de refter werden zijn „Pélérinages de Suisse" en „Rome et Lorette" voorgelezen, en verschillende heren hadden het fel-polemische „L'Univers" tot lijfblad [8]). Verlaine echter werd zelfs rond 1900 nog niet zo erg gewaardeerd, als men tenminste Mr. van Haastert geloven mag, die vertelt, dat zijn leraar-Frans de dichter van „Sagesse" maar een rijmelaar vond, hetgeen overigens Mr. van Haastert niet belette, wekenlang rond te lopen met in zijn oren de zoete muziek van „Il pleure dans mon coeur"! [9]).

De vruchten van deze bestendige confrontatie met de Franse letterkunde konden uiteraard niet uitblijven. Wij hebben het genoegen de lezer bekend te maken met enige in de archieven gevonden „Pièces de poésie, composées par les élèves à l'occasion de la distribution des prix solennelle", lopende over de jaren 1857 tot en met 1868.

In R. J. 1926 schrijft Pater J. Alberdingk Thijm S.J. over een gedeelte van deze gedichten, de zogenaamde „bouquets", zo geheten omdat zij de begeleiding vormden van een tuiltje bloemen, dat door de jongste der leerlingen aan de presiderende bisschop of bisschoppen werd aangeboden. Pater Thijm stelt de „bouquets", wij nemen aan op goede gronden, op naam van de rhetorica-leraar, de latere Rolducse directeur, W. Everts. Een tiental jaren lang (1858-1868) werden deze literaire ruikertjes, tegelijk met de overige prijsuitdelingspoëzie, opgenomen in een bundeltje, dat telken jare aan de bezoekers van de prijsuitdeling werd uitgereikt [10]). De „bouquets" munten uit door charme, eenvoud, gratie; zij treffen door een ongedwongen toon, een onbevangen natuurlijkheid. De maker liet zich gaarne inspireren door La Fontaine: een gedichtje als „Le Chêne et la Fleur" (1860), bij voorbeeld, zou de grote fabeldichter geen oneer aandoen [11]).

De andere op de dag der prijsuitdeling voorgedragen gedichten, niet alleen in het Frans, maar ook in het Nederlands, het Duits, het Latijn en zelfs in het Grieks, halen het niet bij de hartverwarmende eenvoud van de „bouquets". Zij missen een persoonlijk karakter, gaan mank aan schoolse imitatie, weten niet altijd holle woordenpraal te vermij-

---

4) Pothast, o.c., p. 39.
5) Idem, p. 13.
6) Coenders, o.c.
7) Wij stellen ons voor in een volgende aflevering dieper op het onderwijs in de Franse taal- en letterkunde in te gaan.
8) R.J. 1923, p. 63.
9) R.J. 1922, p. 59. Mr. H. van Haastert was leerling van Rolduc 1899-1905.
10) Als Pater Thijm veronderstelt, R.J. 1926, p. 87, dat deze bouquets met Dr. Everts' literaire prestaties èn ontstaan èn voorgoed verdwenen zijn, heeft hij het o.i. bij het rechte eind: in de archieven troffen wij over andere jaren geen exemplaren aan, met uitzondering van 1891.
11) Zie R.J. 1926, p. 88, waar „Le Chêne et la Fleur", tegelijk met enige andere bouquets van Dr. W. Everts, volledig staat afgedrukt.

den en getuigen vaak van een vroomheid die de onze niet meer is. Niettemin bevinden er zich meerdere zeer geslaagde verzen onder — alexandrijnen, octosyllaben, sonnetten — met het enige gebrek, dat de invloed van klassicisme en romantiek te duidelijk aanwijsbaar is. De lezer oordele zelf. De gedichten zijn te lang van adem (een teken des tijds!) om ze in hun geheel af te drukken. Hier volgen enkele grepen:

Uit „La Veille des Vacances" (1858):

„J'aime, ô bosquet, ton frais feuillage,
Tes grands chênes, tes verts ormeaux,
Tes fauvettes au doux ramage
Retentissant au bord des eaux.

J'aime l'antique Sanctuaire,
Où nos accords mélodieux
Avec l'encens et la prière
Montent confondus vers les cieux.

Mais de ce bonheur sans alarmes
Que de fois mon coeur filial,
Hélas! oublia les doux charmes,
Pour ne penser qu'au toit natal!" [12])

Een heel andere geest ademt „Adieux à Rolduc" (1859):

„Faut-il donc te quitter, Rolduc sainte demeure?
De mon triste départ, oui, j'entends sonner l'heure;
Ah! pour le plus heureux c'est l'heure du plaisir!
Amis, je dois mêler à vos chants d'allégresse
Mes pleurs et ces accents, qu'arrache la tristesse:
Adieu, Rolduc! il faut partir!

Et je ne verrai plus ni ce charmant bocage,
Où nous chantions gaîment, étendus sous l'ombrage;
Ni ces lacs, dont les bords nous voyaient folâtrer!
Non, je n'entendrai plus, ldans l'ombre et le silence,
Le rossignol plaintif soupirer sa romance,
Qu'il m'était si doux d'écouter!" [13])

In ieder geval leggen deze werkstukjes getuigenis af van een ongekende vaardigheid in de Franse taal: wel een bewijs dat het onderricht in de spraak van Boileau — een onderricht dat veelvuldig belangrijke passages van de grootste auteurs van buiten liet leren — van diep-ingrijpende betekenis was [14]).

Het is jammer, dat na 1868 het bundeltje slechts sporadisch verscheen: alleen bij buitengewone gelegenheden, als in 1891 en 1893; in 1891 bij gelegenheid van het 40-jarig priesterfeest van directeur Everts (van wiens hand zijn de „bouquets" ter ere van Mgr. Aristide Rinaldini, apostolisch internuntius te Den Haag, Mgr. Boermans en Mgr. Everts?) en in 1893 naar aanleiding van het vijftigjarig bestaan van het „nieuwe" Rolduc. In beide bundels is het Frans naar een bescheiden plaatsje verdrongen: behalve de middelmatige „bouquets" bevat de recueil van 1891 geen enkel Frans gedicht, en die van 1893 beperkt zich tot een loflied op de Vijftigjarige — in Frans proza!

Wel werd op 13 juli 1908 (800 jaar na de aankomst van Ailbertus te Rolduc) een historisch spel opgevoerd, „Le vénérable Prêtre Ailbert" [15]). Het stuk, dat zich baseert op de Annales Rodenses, toont ons Ailbertus in de woelige omstandigheden van zijn tijd. In bewogen stijl, niet zonder grootse allure, met enkele dichterlijke vrijheden ten aanzien van de historische werkelijkheid, worden de gebeurtenissen geschilderd, die voor de lotgevallen van Rolduc van zo immense betekenis zouden zijn. Het geheel eindigt met een profetische (terug)blik in de toekomst, die het Ailbertus mogelijk maakt, in een lange monoloog, de verdere historie van ons huis te verhalen: „Les siècles passeront. La face de la terre sera changée, mais ta race, o noble comte, ne sera pas éteinte et l'amour envers

---

[12]) Men lette op de duidelijk aanwijsbare invloed van de Franse romantiek, met name van Lamartine, die volgens het schoolprogram uit de 50-er jaren veel gelezen werd in de klas.

[13]) De woordkeuze van de eerste strofe duidt op sterke klassicistische invloed: demeure, j'entends sonner l'heure (Racine), les pleurs, qu'arrache la tristesse, terwijl de tweede strofe eerder op de romantiek is geïnspireerd: lacs, l'ombre et le silence, le rossignol plaintif, soupirer.

[14]) Het schoolprogram van omstreeks 1850 vermeldt in een voetnoot: „On exerce constamment la mémoire des élèves. Dans toutes les classes les élèves sont obligés d'apprendre par coeur les morceaux les plus remarquables des autres expliqués."

[15]) „Le vénérable Prêtre Ailbert, Fondateur de Rolduc, Scènes historiques 1107-1108". Dit spel is in verschillende exemplaren in het archief van Rolduc aanwezig.

cette maison restera vivant dans leur coeur(...) Qui te consolera, o fille de Sion? Tes gardiens sont dispersés! couverte de haillons, tu tends la main à quiconque passe à côté de toi. N'y a-t-il personne? Ah, voilà que sur le trône de saint Lambert se lève un de tes successeurs, o noble Evêque! Son coeur bat d'amour pour la jeunesse. O généreux pasteur du trompeau du Christ, o allez, allez à elle, prenez-la en pitié, pansez ses plaies hideuses. Il y a va, et Rolduc, mère d'une nombreuse jeunesse, reprend ses habits de joie et autour d'elle résonnent les chants d'allégresse . . ."

Het spel van 1908 bevat een strofe van het „Adieu Rolduc", die afwijkt van de gangbare. De vier eerste regels zijn ons welbekend: „Adieu Rolduc, séjour de mon enfance", enz., maar dan volgt:

„Il faut quitter ce sanctuaire,
Adieu, riant séjour des bois!
Bénis Rolduc, c'est ma prière,
Grand Dieu, bénis-le mille fois."

Deze aan het spel aangepaste versie lijkt ons beter te klinken dan het vreemde: „Je pars pour consoler un père", waarop de onpoëtische en onmuzikale variant bestaat: „Je pars pour le grand séminaire"! [16]). Pothast verzekert ons, dat het „Adieu Rolduc" teruggaat tot 1844 en gedicht werd door directeur Peters, op de wijs van een oud Frans volksliedje: op de prijsuitdeling van 1844 werd het voor het eerst ten gehore gebracht [17]).

Omtrent ons „Lève Rolduc" bestaat niet zoveel zekerheid. In de archieven valt hierover geen spoor te bekennen, zodat wij haast gedwongen zijn aan te nemen dat het van recente datum is. Persoonlijk opperen wij graag de veronderstelling, dat het misschien geschreven is bij gelegenheid van de uitvoering van het hierboven genoemde historische Ailbertus-spel, in 1908. Dit is tenminste het eerste document, waarin „Lève Rolduc" wordt aangetroffen. In Deel II, Scène III staat de volgende tekst:

„Lève Rolduc, ton front radieux
Dieu te bénit du haut des cieux,
Ils sont à toi, tes fils nombreux,
Sainte Cité, reçois nos voeux."

Met uitzondering van regel drie zijn dit de woorden van ons lijflied. In de feestprogramma's van 1911 en 1913 ontdekten wij de variant: „Vous près de toi tes fils nombreux." (Werd de hymne herhaaldelijk afgedrukt omdat de leerlingen er nog niet voldoende mee vertrouwd waren? Dit zou er dan op kunnen duiden, dat zij in deze tijd is ontstaan).

Op velerlei wijze beijverde men zich dus om de jeugd van Roda in de tale Frankrijks wijs te maken. Dat daarbij ook de preken op zon- en feestdagen gedeeltelijk in het Frans gehouden werden, zal nu geen verwondering meer wekken. Het genre der welsprekendheid werd trouwens met verve beoefend. Zo zijn er nog meerdere „oraisons funèbres" bewaard, met name van de hand van de directeuren Everts en Corten. Deze lijkreden zijn van een eloquentie, die men thans tevergeefs zou zoeken. Karakteristiek voor de retorische stijl van die dagen is wel, dat een verhandeling over Rolduc's geschiedenis, onder de dorre titel van „Notice historique sur l'Abbaye de Rolduc", van de geleerde filosofieprofessor Neujean, de vorm aannam van een redevoering. Het in 1868 gepubliceerde geschrift rechtvaardigt zichzelf met de opmerking: „La forme oratoire nous semblant la plus convenable pour l'occasion (. . .), ce travail devint naturellement un discours".

Directeur Corten schreef een 500 pagina's tellend gebedenboek, „L'élève chrétien sanctifié dans sa vie et dans ses études, Recueil de prières et d'exhortations pieuses, dédié aux élèves de Rolduc", dat in 1904 een derde uitgave beleefde bij N. Alberts, Kerkrade [18]). In 1889 was verschenen „Confession et Communion, Exhortations et Prières à l'usage de la jeunesse, par R(enier) C(orten)". Nog ouder (1863) is de „Recueil de Prières journalières à l'usage du Petit Séminaire de Rolduc". En welke oud-Rolducien herinnert zich niet de „Kerkelijke Gezangen ten gebruike der Studenten van Rolduc", ondanks hun Nederlandse titel een bundel vol vele schone Franse liederen voor de grote feesten van het kerkelijk jaar en de verschillende dagen van de week: „Qu'ils sont aimés", „Venez, divin Messie", „C'est le mois de Marie", enz. Nog in de tijd van het kleinseminarie zijn deze liederen helaas afgeschaft alleen het onsterfelijke „Donne-nous un beau jour" heeft zich, voor de jaarlijkse mei-pelgrimage naar Schaesberg, weten te handhaven.

Aan alle geschapenheden komt een einde:

---

16) Naar het in het archief van Rolduc bewaarde concept van directeur Peters.

17) Pothast, Annales de Rolduc (onuitgegeven), p. 17.

18) Wanneer de eerste uitgave van dit gebedenboek verscheen, was niet meer te achterhalen.

ook aan het Frans op Rolduc kwam een, min of meer smadelijk, einde. De lijkrede op de in 1909 overleden francofiele directeur Corten werd, o ironie, in het Nederlands gehouden! Onder januari 1912 vermeldt het diarium van J. Raven, dat „vanaf heden het spreken van de Franse taal enkel nog verplicht is tijdens het ontbijt; voor het overige wordt het alleen aangeraden". De aantekening geeft te verstaan, dat vooral de zorgeloosheid der jongere leraren als oorzaak van het in onbruik geraken van het Frans moet worden beschouwd! [19]). Met ingang van het nieuwe schooljaar werden ook de gebeden in het Nederlands gezegd [20]).

Als voertaal in de klas was het Frans al veel eerder verdwenen. In de tijd van de leerling Julius Bachem 1858-1863) werden Latijn en Grieks uit Franse leerboeken gedoceerd, maar wiskunde werd toen reeds in het Nederlands onderwezen [21]). Toen Ariëns op Rolduc kwam, ging, aldus Brom, het onderwijs juist helemaal Nederlands worden [22]). De omschakeling schijnt in Ariëns' tijd (1870-1878) geheel tot stand te zijn gekomen en samen te hangen met de aanpassing van het schoolprogram aan de staatseisen: in 1872 werd immers een officieel begin gemaakt met de vijfjarige H.B.S. en in 1876 werd, door de Hoger-Onderwijs-Wet, de voorbereiding tot de universiteit wettelijk geregeld.

Zo ging het Frans ten onder. Helemaal ten onder? Toch niet. Het kon wel niet anders of in de Rolducse groepstaal moesten sporen achterblijven. De maaltijden zijn tot op de dag van heden nog alle in het Frans: diner, goûter, souper, met uitzondering van het déjeuner, dat tegenwoordig ontbijt heet. De slaapzaal draagt nog het uitdagend opschrift „dortoir", maar het woord is praktisch uit de omgangstaal verdwenen, ofschoon het chambrette nog immer bestaat. Men speelt op de cour, en ook wel eens op de speelplaats, en 's zomers in het bosquet, de ijzeren weg (herinnering aan chemin de fer?) is een geliefkoosde wandelroute, die men, al of niet in compagnie-verband, afsleurt, en op de bassecour mogen alleen filosofen komen. Het carré (groot zowel als klein) wordt thans door de serre-club bijgehouden. Als er congé is, stelt iedereen zo'n vrije middag op hoge prijs, en ook met de jour des jeux vermaakt men zich uitstekend. Wie de ziekenzuster moet hebben, dient zich op de infirmerie te vervoegen. En de filosofie bestaat verkeerdelijk uit philosophie inférieur en philosophie supérieur, maar dat zal wel een gevolg zijn van het feit, dat men vroeger van cours inférieur en cours supérieur sprak. Van de gesprekken op Treize heeft de huidige jeugd, precies als die uit de tijden van weleer, een allerzonderlingste voorstelling, zelfs nu deze gevoerd worden in een ruimte, die het nummer 46 draagt. Behoren de woorden surveillance en surveillant in Nederland waarschijnlijk tot het algemene (kost)schooljargon, de prix général, in de jeugdige monden verbasterd tot klasseprix of dé prix zonder meer, is typisch thuis op Rolduc, ook al wordt hij niet per se aan iedere klas toegekend.

Vóór de oorlog sprak men nog van lecture, lavoirs, promenade, corridor, infirmier, jubé, en was de journalier-surveillance een vervelend karwei. Tot 1940 ook werden de noten in het Frans voorgelezen, waarvan alleen brokstukken tot de aan het Frans ontwende jeugd doordrongen: „absentés des autres", „jeux de mains", „trop tard". En het moet eveneens omtrent die tijd zijn geweest, dat de heren met monsieur werden aangesproken. Dat zij nu door de volksmond nog steeds hardnekkig professor worden geheten, hangt tenslotte ook samen met het Frans, maar heeft niets te maken met de reden, die de hooggeleerde Brom suggereert: „Het onderwijs dreef (. . .) op de persoonlijkheid van de leeraren, die hun volslagen gemis aan vakopleiding bedekten met de Franse titel van professor"! [23]).

---

[19]) Diarium aug. 1909 - aug. 1926 (onuitgegeven), p. 35: „Abhinc lingua gallica est obligatoria tantum durante prandio; secus est de consilio. Dolendum valde quod, labente in hoc puncto paulatim disciplina, incuria praesertim professorum juniorum, usus linguae gallicae in nostro Seminario tantum defecerit."

[20]) o.c., p. 40: „Inde a 13 sept. preces communes: Matutinae, Vespertinae, ante et post studia et scholas, ante et post mensam, dicuntur lingua vernacula. Quae omnia triste mihi desiderium reliquerunt np. usum linguae gallicae sic interire et vestigia Seminarii evanescere."

[21]) Julius Bachem, Lose Blätter aus meinem Leben, Freiburg 1910, p. 5-6.

[22]) Gerard Brom, Alfons Ariëns, Amsterdam 1941, dl I, p. 23.

[23]) Gerard Brom, o.c., p. 22.

Dit artikel heeft niet meer willen zijn dan een voorlopige verkenning door een gebied, dat interessant genoeg is om voor verdere exploratie in aanmerking te komen. Graag willen wij een volgend jaar wat nader op een en ander ingaan en met name het Franse onderwijs aan een onderzoek onderwerpen. Mochten er lezers zijn die zich hieromtrent lezenswaardige bijzonderheden herinneren, dan verzoeken wij hen zo vriendelijk te willen zijn ons deze te doen toekomen.

C. Damen O.S.B.

SINT GERLACH VAN HOUTHEM EN ROLDUC

In het laatstverschenen deel van de PUBLICATIONS is een studie verschenen over Sint Gerlach van Houthem, waarin ik heb nagegaan wat er over het leven van deze heilige bekend is. Daarbij is ook de relatie ter sprake gekomen die er heeft bestaan tussen de heilige kluizenaar en de abdij Kloosterrade, en het leek mij de moeite waard daar in het Jaarboek wat uitvoeriger op terug te komen. Omwille van de duidelijkheid vat ik eerst de algemene konklusies over Sint Gerlach samen.

Sint Gerlach werd geboren in de streek tussen Valkenburg en Maastricht op het einde der elfde of in het begin van de twaalfde eeuw. Na een woelig ridderleven bekeerde hij zich, opgeschrikt door de plotselinge dood van zijn echtgenote. Vele jaren zwierf hij als pelgrim van de ene bedevaartplaats naar de andere en vestigde zich tenslotte op zijn eigen bezit aan de Geul tussen Valkenburg en Houthem, kort vóór het jaar 1160. Tot aan zijn dood leidde hij daar een leven van strenge boete en gebed. Dagelijks ging hij te voet naar Sint Servaes om daar te bidden en Mis te horen; zaterdags daarentegen toog hij, eveneens te voet, naar het munster te Aken om er aan zijn devotie voor O.L. Vrouw te voldoen. Laster en vervolging ontbraken hem niet, doch evenmin de steun en vriendschap van invloedrijke personen, zoals de bisschop van Luik, vrouwe Oda van Heinsberg en vooral Sinte Hildegard van Bingen, de grote profetes van de twaalfde eeuw. Gerlach overleed op 5 januari 1164 of 1165. Als men het leven van deze heilige boeteling overziet, krijgt men het beeld van wat wij in onze dagen een „echte middeleeuwer" noemen. Op Gerlachs graf geschiedden vele wonderen, zodat van heinde en verre, maar vooral uit Zuid-Limburg velen naar zijn graf kwamen om er te bidden en geestelijke en tijdelijke gunsten te vragen. In 1202 werd bij dit graf een klooster gesticht, aanvankelijk een dubbelklooster, maar spoedig alleen bestemd voor zusters. Deze priorij, bewoond door adellijke Norbertinessen, is in 1784 door keizer Joseph II opgeheven. De kerk en de gebouwen staan thans nog overeind.

En nu de relaties met Rolduc.

Tengevolge van zijn opvallende leefwijze ondervond Gerlach nogal wat moeilijkheden van de kant van de kanunniken van Meerssen in wier parochie hij woonde. Om daaraan een einde te maken onttrok de bisschop van Luik hem geheel aan hun gezag en stelde hem onder de geestelijke macht van de abt van Rolduc. De oude tekst spreekt hier van Borno. In bovengenoemde studie echter heb ik aangetoond dat Borno (overleden in 1137) niet in aanmerking kan komen en dat er alleen maar gedacht kan worden aan Borno's tweede opvolger, de Maastrichtenaar Erpo (1141-1178), omdat de gebeurtenis omstreeks 1160 of kort daarna moet hebben plaats gehad.

Erg intiem zijn de relaties van Rolduc met Gerlach niet geweetst. Uit de oudste Annalen weten we dat Rolduc in die tijd goederen in Houthem bezat en misschien kunnen we het nog het beste zo verklaren dat, als er een of twee heren van Rolduc naar Houthem gingen, zij tegelijk hun goe-

deren èn Sint Gerlach bezochten. Misschien lazen ze dan zelfs bij hem de Mis. Meer is er uit de tekst van Gerlachs levensbeschrijving niet op te maken. Uit niets blijkt dat Gerlach ooit in Rolduc geweest is. Het is helemaal niet onwaarschijnlijk, maar positieve aanwijzingen zijn er niet voor. Het is dus een vroom verzinsel uit later tijd, dat hij elke week op zijn tocht naar Aken een omweg over Rolduc gemaakt zou hebben om bij abt Erpo zijn biecht te spreken. De oude tekst laat een dergelijke interpretatie niet toe. Aan deze legende dankt nochtans een klein venster in de krypte van Rolduc zijn voorstelling. Men ziet daar Erpo en Gerlach bijeen. Gerlach knielt in gebogen houding voor de abt. Deze zit op een zetel en strekt zegenend de hand over Gerlach uit.

Nog een ander punt kunnen wij ter sprake brengen, maar ook dit slechts om het af te wijzen. In navolging van Pater Stracke heeft Dr. Boeren namelijk gesuggereerd dat Rolduc de schakel zou kunnen zijn in de relaties tussen Gerlach en Sinte Hildegard. De „relatie" tussen Sinte Hildegard en Rolduc gaat evenwel over zoveel omwegen, dat er van een relatie niet meer gesproken kan worden. Er is trouwens een veel eenvoudiger oplossing voor de betrekkingen tussen beide heiligen, waarbij Rolduc in het geheel niet in het geding komt. Maar wij zouden van ons onderwerp afdwalen als wij daar nu op in zouden gaan [1]).

En alsof dit alles nog niet genoeg was, moeten we er aan toevoegen dat men in Rolduc reeds spoedig de hele relatie met Sint Gerlach vergeten is. In de oude Rolducse bronnen vinden we van de heilige geen enkel spoor. De oudste Annalen zijn zo goed als zeker pas na Gerlachs dood geschreven en zij lopen slechts tot het jaar 1157, dus de tijd dat Gerlach nog niet in Houthem terug was of althans nog niet officieel met Rolduc in verbinding stond. Dan bezitten we nog een oude kataloog van de bibliotheek van Rolduc uit de eerste helft van de dertiende eeuw, dus toch niet veel meer dan 50 à 75 jaar na Gerlachs dood. In deze kataloog nu staan wel een serie heiligenlevens, maar de enige regionale heilige die vertegenwoordigd is, is Sint Servaes met een „duplex vita". Van Gerlach echter wordt niets vermeld [2]). Dit mag ons wel iets verwonderen, want juist in die jaren werd het leven van Gerlach geschreven en men zou mogen veronderstellen dat de biograaf, zo nauwkeurig in zijn vele gegevens, ook eens in Rolduc is gaan informeren. Het blijft echter een raadsel dat hij de naam van de abt dan niet juist heeft weergegeven.

Op het eerste gezicht lijkt dit alles wat teleurstellend. Wij willen altijd graag alle omstandigheden kennen en een volledig beeld voor ogen hebben. Dit wordt ons echter maar zelden gegeven. Het voornaamste hebben we tòch: de zekerheid dat er een heilige met Rolduc in verbinding gestaan heeft. Dat is een hele eer en het is de hoofdzaak.

Pas in de zeventiende eeuw heeft een kanunnik van Rolduc het verhaal over Sint Gerlach en de abdij weer ontdekt, niet uit oude Rolducse bronnen maar langs een omweg. Voordat we daar op ingaan kunnen we ons nog even wenden tot de oude levensbeschrijving van Sint Gerlach.

Deze „vita", zoals de ouden dat noemden, is omstreeks 1220-'25 geschreven door een priester-norbertijn die in Zuid-Limburg geboren moet zijn en die dienst deed in de kerk te Sint-Gerlach. Zij is opgebouwd volgens het vaste schema: één boek dat de daden van de heilige verhaalt, en een tweede dat de vele wonderen bevat die er op het graf van Gerlach of op zijn voorspraak zijn geschied. Het oorspronkelijke handschrift is na 1600 verloren gegaan. Copieën hebben er waarschijnlijk niet van bestaan. De tekst is in 1600 uitgegeven door de toenmalige proost van Sint-Gerlach en een halve eeuw later zonder meer overgenomen door de Bollandisten in de ACTA SANCTORUM.

In het eerste boek wordt de abdij van RODA of RHODE (zowel de latijnse als de dietse vorm komt voor) ter sprake gebracht naar aanleiding van de bovengemelde feiten. In het tweede boek is er tweemaal sprake van het CASTRUM RODENSE, dat wil zeggen de stad 's-Hertogenrade of Herzogenrath.

In het negende hoofdstuk wordt namelijk verhaald dat er een Cisterciënsermonnik uit BEERDA (Eberbach?) in Houthem op bezoek kwam en met veel aandacht de ex-voto's in de kerk bekeek. De dienstdoende priester

---

[1]) Voor het tot hiertoe verhaalde verwijs ik naar mijn **Studie over Sint Gerlach van Houthem** in de Publications t. 96-97 (1956/57), Maastricht, 1958, blz. 49-113; voor Rolduc speciaal blz. 73 en volg., alwaar ook de beide genoemde opinies besproken worden. Voor het gemak van de lezer volgen hier de referenties: D. A. Stracke S.J., Uit het leven van den H. Gerlach, Tijdschrift voor Taal en Letteren 15 (1927), blz. 98; Dr. P. C. Boeren, Rodenzia 3, blz. 124-125, en De Abdij Rolduc, blz. 44.

[2]) F. SASSEN, De middeleeuwse bibliotheek der abdij Kloosterrade, in Ned. Archief voor kerkgeschiedenis, N.S. XXIX (1937), blz. 19-76.

(geen ander dan Gerlachs biograaf) vroeg hem toen wat hij zo naarstig zocht en de monnik antwoordde dat zijn moeder Elarma genaamd en afkomstig uit het CASTRUM RODENSE vroeger zes jaar lang aan zware hoofdpijn geleden had en daarvan, naar haar eigen zeggen, op voorspraak van Sint Gerlach genezen was. Bij wijze van ex-voto had zij daarom een lok van haar hoofdhaar naar Houthem gebracht en in de kerk bij de andere ex-voto's laten ophangen. De monnik keek nu of hij hem kon terugvinden.

In het daarop volgend hoofdstukje wordt verhaald dat er in SUBURBIO RODENSIS CASTRI, dat wil hier zeggen in de direkte omgeving van 's-Hertogenrade, een echtpaar leefde Nicolaus en Megtildis, van hetwelk de laatste aan vele akelige ziekten leed, maar na aanroepen van Sint Gerlach een „volmaakte gezondheid" verwierf [3]).

Na een periode van bloei kende de abdij Kloosterrade ook een periode van neergang. Dat hoeft niet noodzakelijk een verval te betekenen, maar van enige beoefening van wetenschap of literatuur is er dan geen sprake meer. De schaarse dokumenten die ons nog resten uit die tijd handelen voornamelijk over het materiële bezit. De abdij moest echter nog door groter beproevingen. In de zestiende eeuw werd zij meerdere malen verwoest en in 1656 ging een groot deel van het archief dat in Aken berustte door brand verloren. Tengevolge van deze rampen zijn veel oude dokumenten die ons zouden hebben kunnen inlichten, verloren gegaan. Toen de abdij eindelijk weer hersteld was, kostte het zeer veel moeite haar te hervormen. Wij zijn uitvoerig ingelicht over de talloze moeilijkheden die abt Johan Bock (1683-1712) te verwerken kreeg bij het geestelijk en tijdelijk herstel van zijn klooster. Zijn moeiten en zorgen zijn niet te vergeefs geweest. Het geestelijk leven bloeide weer onder deze abt. Een persoonlijk door hem geschreven gebedenboekje wordt thans nog bewaard in de bibliotheek van de abdij Sint-Benediktusberg te Mamelis bij Vaals. Maar als het geestelijk leven bloeit, dan komt ook weer de liefde voor de studie. En het is nu juist in deze tijd dat Rolduc zijn eerste moderne geschiedschrijver kreeg in kanunnik Nicolaas Heyendal.

Over de persoon van deze abt is reeds veel geschreven. Wij beperken ons daarom tot het noodzakelijke. Hij werd geboren in Walhorn in het oude hertogdom Limburg. In de jaren 1685-94 heeft hij de verspreide charters der abdij verzameld en bijeen geschreven. Dat werk gaf hem een overzicht van de geschiedenis der abdij en zo is hij er toe gekomen de oude ANNALES die in 1157 afbraken, weer voort te zetten. Later werd hij pastoor in Eupen en daarna professor in Rolduc. In 1712 volgde hij Johan Bock op in de waardigheid van abt en dit ambt bekleedde hij tot aan zijn dood op 5 mei 1733. Van zijn werken is de voortzetting der ANNALES het belangrijkste. Nog andere historische werken van zijn hand zijn bekend, onder andere een LEVEN VAN SINT GERLACH dat hij voor de Bolandisten heeft opgesteld [4]). De tekst hiervan is mij niet bekend. Er zijn echter gegronde redenen om aan te nemen dat het weinig of niet veel verschilt van de tekst die nu volgen gaat.

Er is namelijk nog een tweede tekst van Heyendal over Sint Gerlach, en wel in de voortgezette ANNALES RODENSES. Deze continuatie die loopt tot het jaar 1700 is in verschillende handschriften overgeleverd. De uitgave in het zevende deel van Ernst, HISTOIRE DU LIMBOURG is verzorgd door Ed. Lavalleye, naar een handschrift dat thans op het Rijksarchief te Maastricht berust. In Rolduc bevindt zich echter een later handschrift dat vele verbeteringen en aanvullingen bevat, en het interessante daarvan is dat het van de hand van Heyendal zelf is. Het is dus een soort verbeterde editie van zijn eigen werk. Als men nu dit handschrift met de uitgave van Lavalleye vergelijkt, blijken er nog al wat verschillen te zijn, de meeste echter van taalkundige aard. Zij zullen dan ook vooral de paleograaf interesseren. Wat betreft de inhoud is er weinig verschil. De nu volgende vertaling is gemaakt naar het Rolducse handschrift. Dit handschrift is een grote gebonden foliant waarvan 264 bladzijden beschreven zijn; de rest van het deel is nog onbeschreven. Op bladzijde 1 tot en met 58 vindt men de tekst van de oude ANNALES. Daarna volgt, nog op dezelfde bladzijde, de voortzetting van Heyendal. De passage over Sint Gerlach staat op bladzijde 59, onder het jaar 1158. De letters die ik hier in de tekst geplaatst heb, verwijzen naar de opmerkingen aan de voet van de bladzijde.

---

[3]) **Vita Gerlaci,** II, cap. 11 en 12, Acta Sanctorum Jan. I (3e ed.) 316-7.

[4]) Vermeld door Dr. P. S. EVERTS, De Annales Rodenses en de bouw der abdijkerk van Rolduc, in Publications t. 85 (1949) blz. 94 noot 12.

„Rond deze tijden leefde de H. Gerlach die van legeroverste kluizenaar geworden, een bewonderenswaardig leven leidde dat ge beschreven zult vinden bij Rosweide (**a**); daaruit heeft slechts dit op onze zaken betrekking dat — toen de heilige man door de Proost en de Reguliere Kanunniken (**b**) van Merschen bij de bisschop van Luik uit afgunst beschuldigd was, als zou hij in de holle eik, die hij zich tot woonstee verkozen had, onder de hoop stenen waarop hij placht te slapen, een geweldige massa geld opgestapeld en verborgen hebben — de bisschop lichtgelovig zijn eik liet omhakken. Maar toen hij, omdat er geen geld gevonden werd, de laster der beschuldigers en zijn eigen vergissing had ingezien, ontsloeg hij, om het onrecht de heilige man aangedaan te herstellen, hem van alle onderhorigheid en gehoorzaamheid die hij aan genoemde proost verschuldigd was, en na hem een kapelletje en een celletje gebouwd te hebben, wees hij dezelfde den abt van Rolduc, die toen aan het hoofd van dit klooster stond, als leidsman toe. Hoewel nu in het leven van dezelfde heilige dat in de legende van Rosweide staat, beweerd wordt dat die abt Bruno of Borno geweest is, die in het jaar 1141 gestorven is (**c**), wordt toch duidelijk bewezen dat het geen ander dan Erpo geweest kan zijn uit déze omstandigheid, dat S. Gerlach zich bekeerde onder Adriaan IV die in het jaar 1155 tot paus gekozen is en onder keizer Frederik I die in datzelfde jaar gekroond is (**d**). Daar Gerlach nu gedurende zeven volle jaar na zijn bekering te Jerusalem verbleef, kan het gezegde niet vóór ongeveer het jaar 1163, '64 of '65 hebben plaatsgehad (**e**). In die dagen nu en later nog stond aan het hoofd van dit klooster Erpo, die nog in het jaar des Heren 1178 in leven bevonden wordt. Wat echter het gezegde betreft in het leven van S. Gerlach dat het omhakken van de eik geschied is door toedoen van bisschop Obert van Luik, dit is een kennelijke vergissing in de naam, daar deze gestorven is in het jaar 1121 (**f**). Ook moet in genoemde Legende verbeterd worden dat Gerlachs dood geplaatst wordt in het jaar 1155 (**g**), ik houd het voor dichter bij de waarheid (wat ik elders gelezen heb) dat hij gestorven is in het jaar 1175 (**h**)."

In de uitgave van Lavallye volgt na de behandeling van Erpo's abbatiaat een samenvatting, waarvan het tweede deel in het Rolducse handschrift niet meer voorkomt. Het luidt:

„Een zeer geprezen man voorzeker, tot wiens lof dit éne zou kunnen volstaan dat hij, zoals gezegd, verdiend heeft de leidsman van de allerheiligste man Gerlach te zijn. De leidslieden van heiligen immers zijn òf zelf heilig òf ze worden het vooral door het voorbeeld der heiligen".

Als we nu de tekst in zijn geheel overzien, dan vinden we daarin eigenlijk geen nieuws in vergelijking met wat de oude en authentieke tekst ons biedt. Uit Heyendals betoog blijkt dat hij deze oude latijnse tekst niet gekend heeft. Met behulp daarvan zou hij nog menige fout hebben kunnen verbeteren. Maar in vergelijking met het verhaal van Rosweyde is het weer een stap voorwaarts. Deze passage uit de ANNALES RODENSES blijft dan ook interessant, omdat eruit blijkt dat men de oude relatie met Sint Gerlach weer ontdekt heeft en het de moeite waard geacht heeft er weer de aandacht op te vestigen. Interessant ook, omdat de schrijver blijk geeft van een kritische zin en ondanks zijn beperkte inlichtingen en hulpmiddelen de voornaamste fouten van zijn zegsman heeft weten te ontdekken.

(**a**) Bedoeld is de **Generale Legende der Heylighe** een toen veel verspreide verzameling van heiligenlevens, in het diets en ook in het latijn. Zij was uitgegeven door de Jezuïet Heribert Rosweyde (+ 1629) en is ook na zijn dood nog meermalen herdrukt. In Heyendals dagen verscheen de zevende editie (1711) en op bladzijde 100 van het eerste deel vindt men het verhaal over Sint Gerlach. Vergeleken met de oude **vita** is dit verhaal eigenlijk een stap terug.

(**b**) In het handschrift van Rolduc is hier in de tekst een sterretje geplaatst en aan de voet geeft H. een uitwijding over Meerssen die voor ons onderwerp niet van belang is.

(**c**) Het bezwaar tegen Borno is juist; maar deze stierf in 1137; daarna kwam abt Joannes die overleed in 1141 en werd opgevolgd door Erpo, 1141-78.

(**d**) Gerlachs bekering zal men omstreeks het jaar 1150 moeten stellen en paus Adriaan IV werd eerst gekozen op 4 dec. 1154. Hij overleed op 1 sept. 1159. Gerlach bezocht deze paus eerst nà zijn Jerusalemvaart. Frederik Barbarossa werd in juni 1155 gekroond.

(**e**) Wij hebben hogerop reeds gezien dat deze geschiedenis in of kort na 1160 moet hebben plaatsgehad.

(**f**) In de tekst is een sterretje voor het jaartal geplaatst en in de margo staat 1119, hetgeen de juiste datum is. In de editie van Lavalleye vindt men dezelfde fout.

(**g**) Dat staat in Rosweyde in de margo aan het begin van het verhaal.

(**h**) Mogelijk bij de Jesuïet Fisen, **Flores ecclesiae Leodiensis,** een latijnse verzameling heiligenlevens van heiligen uit het toenmalige bisdom Luik, uit dezelfde tijd als Rosweyde. Hij geeft dit jaar op. Gerlach stierf op 5 januari 1164 of 1165.

L. W. Wijnen

LUIM EN ERNST VAN VÓÓR 100 JAAR

Onze kennis van het Rolduc der negentiende eeuw beperkt zich meestal tot wat de geschiedenis aan publieke feiten en persoonlijkheden bewaard heeft. Met betrekking tot de huiselijke omstandigheden, tot wat ik zou willen noemen de kleine geschiedenis van het grote gezin, staan ons minder bronnen ten dienste. Ik bedoel hier: de dagorde, traditionele gebruiken, feestelijkheden en hun verloop, het peil van muziek- en zanguitvoeringen, bijna een eeuw lang onder de directie van de bij gerucht bekend gebleven Pothast [1]); aard van opvoeding en onderwijs, optreden van personen e.d. Hiervoor zijn wij aangewezen op de toch ook teleurstellende notenboeken en kronieken van genoemde Pothast; uit het andere kamp op de herinneringen van oud-leerlingen. In vroegere delen van het jaarboek vindt men ze sparsim. Men kan te rade gaan bij de Kleine Republiek van Lodewijk van Deyssel; menigeen zal zich daartoe niet aangetrokken voelen; enerzijds vanwege de overladen stijl waarin het feitenrelaas verdrinkt, anderzijds omdat dit boek nog altijd het odium aankleeft, van te zijn geschreven in een rancune die objektieve waarheid uitsluit. Verleden jaar hebben wij in het Jaarboek aangetoond dat de gegevens betreffende topografie, gebruiken en personen betrouwbaar zijn [2]).

Een merkwaardig dokument over de tijd omstreeks 1865 willen wij hier aan een korte bespreking onderwerpen en bij gedeelten voor de lezers aanhalen. Het is een feuilleton, die op de laatste dagen van het jaar 1899 en de eerste van 1900 verscheen in het Utrechtsch Dagblad, onder de titel Herinnering, „Rolduc". Bizonderheden over de krant zijn ons onbekend. Misschien putte zij het verhaal uit een boek van dezelfde auteur: Herinneringen, dat in Rolduc's Jaarboek 9 (1929) op pagina 58 wordt vermeld; nasporingen van Prof. Sassen bij de universiteitsbibliotheken hebben het boek niet aan het licht gebracht. Hoe het mogelijk heeft kunnen zijn dat iets van zo persoonlijke aard als dit relaas over een leven op een regionale studieinrichting — nog in opkomst en niettegenstaande het feit dat zij meer en meer studenten uit den gansen lande aantrok, zeer excentrisch gelegen — als feuilleton in een Bovenmoerdijks, welhaast zeker Katholiek, dagblad is verschenen, blijft ons een raadsel. Bestond er enige relatie tussen de auteur en de krant?

---

[1]) Op Rolduc van 1843 tot 1898; hoewel de laatste 8 jaren als emeritus.

[2]) R.J. 38 (1958) pag. 46-68. Van Deyssel is het pseudoniem van Karel Alb. Thijm, student te Rolduc van 1875-1878.

Schrijver is Emile Coenders, geboren te Maastricht; zijn ouders verhuisden echter naar Gulpen. Dit zal hem op het idee gebracht hebben zijn dubbelganger in het verhaal als v. G. te doen optreden. Hij was student op Rolduc van 1864-1868; op het ogenblik dat de interessante vertellingen uit zijn Rolducse tijd in de krant verschenen, moet hij ongeveer 45 jaar zijn geweest. Wie was hij, die, nog zo jong, reeds herinneringen uit zijn leven publiceerde? Wij weten het niet. Buiten de gegevens die het verhaal zelf ons verschaft, hebben wij tot het vaststellen van zijn identiteit slechts onvoldoende aanwijzingen: hij had een één jaar oudere broer op de kostschool [3]); hij werd leerling van de eerste gymnasium, de sixième latine zoals dat toen heette, bevorderd tot de tweede klas, maar omdat hij met de oude talen op zeer gespannen voet stond, zwaaide hij na het tweede jaar af naar de école d'industrie, het Instituut [4]). Noch hij noch zijn broer hebben hun studies voltooid.

Een hommage van een oud-student aan Rolduc? Ondanks de dithyrambische ontboezemingen aan het adres van zijn vroeger tehuis, menen we toch dat dit niet de eerste bedoeling is geweest. Daarvoor is het persoonlijke element te sterk en overheerst het incidentele te veel. Een pogen op literair gebied dan? Nemen we de term niet te nauw en zetten we de poorten van de muzentempel ook open naar deszelfs voorhoven, dan menen we te moeten geloven dat de auteur uit liefhebberij „aan literatuur doet", en in bewogen herdenken van eigen jeugd deze in kleurige, levendige taal heeft willen schilderen. Voorzeker een voortzetting van een speciale jeugdliefde:

> Van leeren, studeeren kwam niets meer; ik was in werkelijkheid geworden, wat professor Th. mij noemde na de eerste drie weken: een archi-paresseux. Schijnbaar, voor mijn leeraren en mede-leerlingen. Inderdaad echter, werkte ik voortdurend, dag in, dag uit, schreef geheele cahiers van duimdikte vol met dramatische verzen, lag er 's nachts over te mijmeren in bed; zelfs onze spelen werden nu georganiseerd naar mijne dramatische invallen.
> Natuurlijk bleef die passie niet verborgen; professor Th. poogde ze mij af te leeren met straffen, mauvaises notes, standjes, strafwerk in 't openbaar te schrijven voor zijn kamerdeur, of later, nog erger, op den gang, op de vensterbank voor de middag-koffiezaal der leeraren (no. 66 meen ik). Niets baatte. Mijn broeder leed er onder, schaamde zich, zelf ijverig student, over mijn onkunde en luiheid; elke brief van huis bevatte de strengste vermaningen van mijne lieve moeder. Maar de natuur bleek sterker dan alles. Ik schreef voort, 't eene drama na 't andere. Zelfs Sint Nicolaas kwam mijn hartstocht ter oore. Op den vijfden 's avonds stuurde hij altijd zijn knecht tijdens het souper, en die nam mij in de maling wegens mijn toneelschrijverij. Maar de heilige bisschop zelf, die op Sinterklaas-dag tijdens 't diner verscheen, wist mijne woede beter te waardeeren; hij schonk mij een reusachtige pen van peperkoek, om de „oeuvres dramatiques" te schrijven, die mijn naam bij alle nageslachten zoude „rendre immortel".
> Een daverend spotgelach en bravo-geroep steeg op uit 300 keelen, zelfs de direkteur lachte tranen en klapte bravo! En ik . . . ik at, straks ongezien, de peperkoeken-pen op — en begon 'n nieuw dramatisch monstergewrocht in 'n tiental ellen-lange bedrijven.

De verhaaltrant is levendig en toont talent voor vertellen; de badinerende toon verhoogt nog zijn aantrekkelijkheid. Niet ontbreekt de gevoelige ontroering, welke we vaker aantreffen bij auteurs die zich over eigen leven buigen, en een modern lezer zal soms de retorische toon mishagen. De Kleine Republiek reeds leerde ons dat met deze literaire bedoeling de historische juistheid niet hoeft in strijd te zijn. Van Deijssels boek is een rijker mijn voor bizonderheden over het Rolduc van de vorige eeuw; in zekere zin is het ook meer waar, juist vanwege de bedoeling, nauwkeurige en aanschouwelijke beschrijvingen van het kostschoolleven te geven; waar hij echter zondigt door het weglaten van wezenlijke aspekten en alzo het kostschoolleven ontzenuwt, daar kleurt Coenders alle verhalen met het eendere warme rood van zijn erkentelijkheid en liefde. In het algemeen kan men vertrouwen hebben in de feiten die worden genoemd; hier en

---

[3]) Felix zat op het gymnasium, was een goed student, herhaaldelijk vinden wij hem vermeld in de prijslijsten. Een bizondere gunsteling van Pothast, vanwege zijn mooie trefzekere mezzo-sopraanstem. Tot aan zijn jonge dood in 1887 heeft hij relaties met zijn vroegere dirigent onderhouden.

[4]) Driejarige opleiding, ook Ecole Bourgeoise supérieure genoemd, door direkteur Everts tot h.b.s. uitgebouwd.

daar zullen we een restrictie moeten maken, een andermaal moeten erkennen dat ons de dokumentatie tot staving van een feit ontbreekt.

Een van de aardigste passages is gewijd aan des auteurs eerste stappen op het gebied van toneel en declamatie. Hij vertelt hierover het volgende:

Het was bij gelegenheid van een onzer in heel Rolduc bekende ridder- en rooverspelen, dat het oog van professor M. op ons viel. Langen tijd had hij ons met aandacht staan gade slaan. Plotseling trad hij op ons toe en beval mij den volgenden dag op zijne kamer te komen.

Daar gaf hij mij 'n boek in de hand, 'n bloemlezing van Fransche gedichten, en beval mij, er een voor te dragen. „Doe nu precies, alsof er niemand bij tegenwoordig is."

Hier en daar verbeterde hij stembuiging, gebaar, enz., daarna vroeg hij: „Zou je 't wel durven voordragen in 't publiek, in de aula, voor alle professoren en studenten?" Ik geloofde van wel. „Nu, leer 't dan goed van buiten en wij zullen zien."

Ik herinner mij het gedicht nog heel goed, het behandelde het treurige einde van twee arme weesjes, die, in een kouden winternacht, op de trappen eener kerk doodvroren: „Malheur aux pauvres sans „demeure, comme les eaux, alors tous les „coeurs sont glacés"! Dat was het culminatiepunt, waarin ik alle beschikbare oratorische kracht en verontwaardiging uitgalmde.

Ik was in de wolken; zoo, daar staan op 't tooneel, vóór 't gesloten gordijn in de aula en dan declameren, hoe heerlijk! Wij repeteerden nog een paar maal en eindelijk kwam de verwachte en gevreesde avond. Ik had groot succes, want den volgenden dag, toen ik voor 't bord stond 'n som te verknoeien op allerakeligste manier, zei professor Th.: ja, als je zoo knap was in alles, als in 't declameeren, dan was je gerust no. 1 van de sizième, maar nou ben je no. 0 van heel Rolduc.

Zijn talent in het voordragen mogen bewijzen de prijslijsten: op het Instituut ontving hij twee keer de prijs voor deklamatie, één keer tezamen met Van Deijssels tweede broer Frank.

Mijn succes als déclamator van 10 jaren had een gewichtig gevolg tevens. Professor I...., de inscenator onzer tooneelvoorstellingen, was er zoo van gecharmeerd, dat hij mij de kinderrol aanbood in „Thomas Morus le martyre", welk geweldig vijfactig treurspel moest gegeven worden op St. Catharina (25 November) de h. patrones der studenten (en artilleristen). Dat was de allereerste tooneelvoorstelling tiidens mijn verblijf te Rolduc. Mijne rol was niet groot, maar „importante" zei prof. I. Ik had vier acten te zwijgen achter de coulissen, en eerst in de laatste op te treden, om afscheid te nemen van mijn vader Morus, wanneer hij op de markt aankomt op weg naar het schavot. Bij de eerste repetities ging dit tooneel al bitter slecht. Herhaaldelijk moest ik met papa Morus (een student der filozofie, met een beroemden Nederlandschen naam, thans eveneens professor-jesuit) dat afscheid extra repeteeren, maar 't wilde niet lukken; ik kon maar niet bedroefd doen. Professor I. had mij de situatie goed uitgelegd: 't afscheid van een eenig kind van zijn ter dood veroordeelden grijzen vader; 't ging niet, 't wilde niet, want 't kwam mij zoo erg onnatuurlijk voor. Ik voelde niets geen kinderlijke genegenheid voor dien jongen man van 18 jaren. Op de voorlaatste generale repetitie was de professor radeloos, die prachtige scène moest geheel in 't water vallen, spoorloos voorbijgaan, misschien aanleiding geven tot den bekenden sprong du sublime au ridicule, als ik niet beter speelde. Toen kwam, daags voor St. Catharina, de laatste algemeene repetitie met décors en costumes en 't afscheid ging, boven alle verwachting, heel goed. De grijze professor, een juweel van een mensch, drukte mij de hand: nóg bedroefder zijn, nog erger snikken en 't zou 'n prachtig slot worden. De avond kwam: op m'n chambrette hielp de professor mij zelf bij 't aankleeden, een zwart fluweelen costuumpje, witte kousen, een zwart fluweelen baretje, 'n kanten kraag, ik zag er fameus uit. Hij leidde mij naar 't toneel in de Aula en droeg mij op het stuk, van achter de coulissen, goed, met gespannen aandacht te volgen. Hoe geheel anders werkte de Thomas Morus nu bij 't tooneellicht, aangekleed en gecostumeerd; ik beleefde het geheele drama, de aanklacht, de sombere gerechtszitting — ik kreeg 'n groot respect en 'n nog grooter medelijden met mijn papa, die er zoo eerbiedwaardig uitzag in zijn zwart gewaad en den langen witten baard. Zoo verging de eene acte na de andere. No. 5 was begonnen, in zenuw-

achtige opgewondenheid en vreeselijkste onrust stond ik in den coulissengang te wachten, de souffleerende professor naast mij. Alles was gereed, de trouwe knecht mijns vaders, die mij naar de markt geleiden moest, hield mij nu al bij de hand vast. „Courage, courage, mon enfant", fluisterde professor I., mij een glas roodwijn met ei vermengd, te drinken reikende.

„Pensez-y, tout l'effet final dépend de vous!" Mijn Stichwort viel — hij schoof me 't tooneel op. Daar stond mijn vader, tusschen de gerechtsdienaars, zijwaarts de beul in 'n langen, vreeselijken mantel. Rondom de rechters, vrienden, volk, dat den verrader Morus nog eens wilde zien. Hij sprak, betuigde nogmaals zijne onschuld, bad God zijnen vijanden hunne gerechtelijke misdaad te vergeven, bad, dat zijn onschuldig vergoten bloed niet zou komen op 't hoofd der lasteraars, der omgekochte partijdige rechters, niet verpletterend zoude nedervallen op de ziel van zijnen misleiden, en nog steeds aangebeden koning.... „Et, maintenant, je suis prêt à mourir". Hij wendde zich om, ontwaarde zijnen trouwen dienstknecht, zijn eenig kind. „O, mon fils!" — „Mon père, mon père!! Snikkend lag ik aan zijne borst, mijne geheele verdere rol had ik vergeten, was ik kwijt in dit supreme ogenblik, ik snikte, snikte altijd luider, dat de tranen zijn gelaat bevochtigden, en daar ik maar bleef zwijgen en steeds hartstochtelijker doorsnikte, was hij zelf zoo aangedaan, dat hij met tranen in de keel zijn afscheid sprak. Rechters, volk, alles was onder den indruk, en beneden in de zaal zat alles, groot en klein, zich de oogen af te vegen.... Het was waarlijk 'n grandieus slot. De waardige professor had zelf nog tranen in de oogen, toen hij mij, na afloop, achter de coulissen omarmde en aan zijn hart drukte. Van alle kanten ontving ik gelukwenschen met mijn „mooi spel!"

Niemand, behalve de professor en papa Morus, vermoedden dat spel en rol jammerlijk waren verongelukt in de werkelijke, echte droefheid, die mijn kinderhart in dit oogenblik had overweldigd.

Het lijkt ons wel zeker dat met prof. M. hier bedoeld wordt E. Menten, sinds 1859 op Rolduc, bekend als declamator en als orateur célèbre, soms ook vinnig schrijver [5]). De toneelvader is ongetwijfeld Jan Alb. Thijm, broer van de latere schrijver, van 1859 tot 1865 student, later S.J. Dat genoemd stuk werkelijk is opgevoerd, daarvoor vonden wij geen bewijs. Elders noemt C. als stukken waarin hij de kinderrol vervulde: David et Goliath (ons onbekend), Joseph, le serviteur fidèle; dit is opgevoerd op 2 juli 1868, bij gelegenheid van het eerste feest van direkteur Everts; l'Expiation; hier vergist hij zich, dit is een koorwerk van Pothast, in 1867 gekomponeerd en misschien op Rolduc uitgevoerd (C. spelt Potharst, en bij de vermelding van de naam voegt hij, prijzend, maar misschien ietwat vermetel, het oordeel: „een zeer talentvol musicus en componist, wiens bescheidenheid alleen schuld draagt, dat zijne werken niet algemeen bekend werden in heel Nederland"). Bij prof. I. denkt men aan J. Janssen, die zo juist het ambt van prefekt had neergelegd. Later wordt hij de vriend van Van Deyssel [6]). Emile woonde reeds vóór zijn komst hier de prijsuitdeling bij op 17 augustus 1864. Hij hoorde daar zijn broer voor verschillende vakken vernoemen en zag hem het podium bestijgen, om uit de handen van titulair-bisschop Mgr. Laurent of van bisschop Paredis de prijsboeken in ontvangst te nemen. De prijsuitdeling had toen als manifestatie van het kunnen der studenten een veel ruimere betekenis dan in latere tijd Verschillende leerlingen droegen voor, veelal eigen gedichten, door eigen vlijt of in eendrachtig samenwerken van alle leerlingen van een klas tot stand gekomen. Een filosoof gaf blijk van zijn wetenschappelijke scholing door een discours philosophique voor te lezen (zo sprak in 1865 Jan Alb. Thijm over l'Encyclique du 8 Déc. 1864 et le Progrès de la Philosophie). Het orkest speelde, het koor zong, solisten onder de heren of de jongens vulden de pauzen van het toneelstuk dat werd opgevoerd. Over genoemde 17de augustus van het jaar 1864 schrijft Coenders als volgt:

> Mijne eerste ontmoeting met mijn later kameraadje, was bij de prijsuitdeling, die ik met mijn vader bijwoonde, om getuige te zijn van den schoolroem van mijn oudsten broeder, en mij zelf aan mijne toekomstige leeraren voor te stellen.
>
> Het feest in het met vlaggen en guirlandes versierde refectorium, maar vooral de plechtigheid in de Aula, maakten op ons grooten indruk, wij stonden hier voor een

---

[5]) Over hem en zijn optreden in de Kleine Republiek zie men de korte aantekeningen in R.J. 38 (1958), 63.

[6]) Zie R.J. 38 (1958), 62.

geheim, wiens raadselen ons heele volgend leven zouden bezig houden: het tooneelspel „Le trompeur trompé", voorafgegaan door eene ouverture van Gevaert „Le Lion de Flandre", en eene cantate van den leeraar Potharst „Der Erlkönig".

Ook op die dag musiceerde dus het orkest (wel niet de ouverture die hier wordt vermeld), zong het koor (wel niet der Erlkönig, al is die in die jaren vaak gezongen) en men speelde de Middeleeuwse Franse Klucht l'Advocat Patelin, die naar de inhoud voorzeker kan genoemd worden Le trompeur trompé.

Twee auteurs hebben voor ons beschreven de kerstviering op het oude Rolduc. Van Deyssel, die een tiental jaren na onze schrijver op Rolduc student was, heeft getracht de emoties van zijn alter ego Willem Thissen in de heilige nacht weer te geven; hij slaagde er echter niet in, de juiste toon te treffen, omdat in de minutieuze beschrijving van het uiterlijke alle religieuze emotie smoorde. Coenders doet het veel eenvoudiger, maar warm en enthousiast, bewogen door de wijding van het heilige gebeuren in de krypte.

De h. diensten werden te Rolduc, op de hoogtijden, Kerstmis, Paschen, Pinksteren, enz. en in de h. week, met 'n plechtigheid gevierd, wier weerga ik sedert nergens, zelfs in munsters en kathedralen, niet meer heb ontmoet. De vele priesters in prachtige ornaten, de groote stoet van bedienende koorjongens, met wierooksvaten, kaarsen, enz., aangevoerd door een professor in wit koorhemd, in de hand den zwarten staf, waarop de h. maagd in zilver op gouden wereldbol, dan de heerlijke muziek onder directie van professor P., den talentvollen musicus, alles te zamen vormde in 't kader der majestueus-eenvoudige kerk een aangrijpend geheel. Maar 't is vooral de nachtdienst in den Kerstnacht, waarvan de herinnering mij altijd bijzonder is bijgebleven.

Deze was de eenige welke in de eeuwenoude onderaardse kerk, de crypta, werd gevierd.

In 't holst van den nacht luidde de bel tot 't „lever", en begaven wij ons, na 't ochtendgebed in de studiezalen, in diepste stilte in lange rijen door de spaarzaam verlichte kruisgangen naar den tempel. Daar daalden wij langs den trap, links van het koor, in de diepte der lage crypta, een, naar deskundigen beweren, zeldzaam kunstgewrocht van middeleeuwschen kerkbouw. De onderaardsche ruimte was voor deze gelegenheid voorzien van banken en een klein hoogaltaar, badende in 't licht van talrijke kaarsen. En achter ons was 'n harmonium geplaatst, waaromheen het koor stond geschaard. De Directeur zelf deed den heiligen dienst, geassisteerd door verschillende priesters, allen in 't stralende ornaat der feestvierende kerk, witte zijde met zilver. Weldra zweefden de wierooksluiers om de kapiteelen der lage zuilen, die 't gewelf steunen, en zonken altijd dieper op onze hoofden neder.

De akkoorden van 't harmonium bruischten en galmden met bevende toonen om ons heen; 'n zeldzaam plechtige stonde in deze oud-eenvoudige ruimte onder de aarde, 'n eeredienst van verheven mystieke wijding. En de directeur bad en zong: zijn Introïte klonk als jubel, zijn Confiteor als 'n roerende aanklacht. — Dan, nadat het koor het feestelijke Kyrie had doen opgalmen tegen de lage gewelven, juichte hij uit het Gloria in excelsis. In dezen nacht had het gloria 'n dubbele beteekenis, heden was 't niet de gewone lof, heden was 't de juichkreet der vrome christen- en priesterziel, begroetende uit 't diepst zijns wezens de herinnering aan de komst van zijnen God en Heiland.

En weder ruischten de orgelklanken, galmde de koorzang in statig-plechtige harmoniën en daarna zong de directeur van 't altaar in het Credo, zijne martelaars-blijde geloofsbekentenis.

Maar niets evenaarde zijn Pater noster qui est in coelis", het klonk als 'n stil geween van stijgenden ootmoed en roerende godsvrucht, om halffluisterend weg te sterven in de slotwoorden: „et ne nos inducas in tentationem".... Dat gebed, gezongen door dezen heilige, het kon mij toen tot tranen roeren en nog heden klinkt 't mij als 'n troost in de ooren.

Dan naderde het verheven ogenblik, dat de geheele school, in breede rijen ging nederknielen aan de communie-tafel, om uit zijne hand het H. avondmaal te ontvangen. De oogen gesloten, konden wij hem niet gadeslaan, maar wij hoorden hem de gewijde woorden prevelen, neen, bidden, smeeken, weenen als 't ware, van geluk en ontroering, dat hij onze jeugdige harten, aan zijne zorg en liefde toevertrouwd, met het brood des levens mocht spijzigen.

Nu was de heilige dienst afgeloopen — het harmonium bruischte met volle, open registers, en uit driehonderd monden galmde het latijnsche Kerstlied, het heerlijke, nooit meer vergeten lied, met het refrein der Engelen-boodschap: Gloria, Gloria in excelsis Deo!
Maar even vóór dit refrein, zweeg plotseling het harmonium, — alles zweeg, verwonderd, getroffen,.... en.... luister, ...daar uit de hoogte, ver, verre weg, als uit 'n mystieke schemering boven crypta, boven kerk en gebouwen en torens, als uit den strak-blauwen winterhemel buiten, ...daalt het neder op vleugelslag op gelui van zilveren klokjes, aangeheven door teêre stemmetjes van engeltjes: Gloria, Gloria in excelsis Deo!"
Ik twijfelde geen oogenblik, het was immers Kerstnacht, de engelen zwevende op den glans hunner sneeuwwitte vleugels, neêrdalende in den zilverstroom van 't maanlicht van dezen heiligen nacht, zij zelf, de engelen hadden hun „Gloria in excelsis" aangeheven, boven de Salvaterra van Rolduc", als toenmaals boven de heilige oûwen rondom Bethlehem! —
Toen wij uit de crypta naar boven stegen in de kerk, zag ik op 't „oxaal" bij 't groote orgel een viertal knapen staan, onze beroemde sopraanzangers. Toen begreep ik het. Ik had misschien wel mijn eerste illusie verloren.

De herinneringen van de schrijver verwijlen vooral bij het kattekwaad. Met aandoenlijke overdrijving tekent hij zichzelf als een onverbeterlijke deugniet, die de leraren en vooral de goede direkteur heel wat zorgen gaf. Men voelt zich altijd een beetje vertederd, als men leest van de studentenstreken van lang geleden; er niet zo heel veel verschil met de tijd dat men zelf intern was; misschien wel met de allerlaatste jaren, nu nieuwe pedagogische inzichten en inrichtingen de jeugd heel wat wapens tegen de ordebewakers uit de handen hebben geslagen. Tussen het vindingrijke brein van een knaap uit de jaren zestig der vorige eeuw en dat van de 75 jaar later geborenen is slechts weinig verschil; de overmatig lange notenlijsten uit die dagen bewijzen dat men te allen tijde persoonlijk initiatief en karakter heeft willen handhaven tegen de egaliserende invloed der omgeving. Laat ik u noemen hoe dit voor honderd jaar geschiedde: men kweekte jonge vogeltjes in de studielessenaar, brandde kaarsjes op dezelfde plaats tijdens de avondstudie of las stiekem.

Als de kachel snorde in de studiezalen en men zoo kwansuis ijverig zat te studeren in de Latijnse grammatica, het hoofd gesteund op beide ellebogen, dan kon men zoo lekker indutten, na de vermoeienis van 'n sneeuwgevecht, insoezen veeleer, wegzwevend in dien toestand van halfwakker zijn, altijd au qui vive van den heen en weêr glurenden surveillant; men kon dan zoo heerlijk droomen, droomen vol glans van fantasie, niet gansch droom, niet gansch werkelijkheid, gesuggereerde beelden van stralend half-bewustzijn. Verrukkelijk!
Of wel, een ridder-verhaal, een roovers-geschiedenis, de nooit vergeten Beatuskluis, of Andreas de Beeldhouwer, de Zwa-

nenridder, ja, horribile dictu! de Bokkenrijders in 't land van Valkenburg — huichelachtig verborgen onder Grammatiek of Chrestomatie — ze lieten zich zoo genotvol lezen in die warme soezerige studiezalen, onder de groene lampenkappen, zoo dubbel genotvol, wegens 't eeuwig dreigend gevaar van 't gesnapt worden!

Men organiseerde belegeringen en batailles en dat niet enkel na zware sneeuwval; het is merkwaardig dat de auteur nog geen melding maakt van de heroïsche sneeuwstrijd Limburgers-Hollanders. Zijn gevechten zijn van heel andere aard:

Tusschen de ongeveer 60 Duitse jongens en de overmacht der Hollanders heerschte een eeuwigdurende vete, maar daaraan mochten de jongeren niet meedoen en daarom voerden wij — de Limburgsche boerenjongens met de Maastrichtenaars — oorlog op eigen hand en gelegenheid.

De mobilisatie was al lang gereed: slingers, puntig gesneden linealen, koffersleutels, boksijzers, enz. ieder eenig wapen in den zak of onder den kiel verborgen.

De krijg was door mij als heraut aan de aanvoerders der Maastrichtsche strijdkrachten, den „kapitein" en de „rat", (twee aarts-vechtersbazen) in optima forma schriftelijk verklaard, 't was nu maar zaak 'n geschikte gelegenheid te vinden de vijandelijkheden te openen.

Dag en uur was bepaald; des middags op de speelplaats in de schietbanen, maar dat plan viel, om eene of andere reden, waarschijnlijk door de waakzaamheid der surveilleerende leeraren, in duigen.

Wat menigeen op een koude wintermorgen wel eens heeft gehoopt, gebeurde toen:

O, op die dortoirs gebeurden soms vermakelijke dingen. Eens op 'n wintermorgen luidde de bel niet, die boven in den grooten trap hing voor den ingang der beide groote dortoirs. Algemeene verlating en verwarring. Onderzoek. Ja, hoe kon die bel ook luiden tot opstaan? De arme klepel zat goed en warmpjes ingehuld in 'n paar dikke wintersokken.

Is het roken-buiten-de-daartoe-aangewezen-tijd niet altijd dé stunt geweest van de Rolducien?

De dortoirs waren ook de schuilplaatsen der clandestiene rookers. Op 't rooken, behalve op de z.g. „promenades à vapeur", stonden de zwaarste straffen. Dat er niettegenstaande, of liever juist daarom, gerookt werd, spreekt van zelf.

De leerlingen der Sizième mochten trouwens nooit rooken, ook niet op de rookpromenades, 't geen niet belette dat ik in 't „bosquet" met mijn kameraadjes altijd heerlijk zat te dampen. Een kuiltje in de grond, dichtgedekt met een moszode, verborg de brandende sigaren, telkens als de toga van een professor in de nabijheid opdook. Bij zulke eerste gelegenheid rookte ik, gedreven door de zenuwachtige angst voor 't „snappen", in 2 uur tijd zeven sigaren en moest half bewusteloos worden naar bed gebracht, waar ik wel twee dagen ziek bleef liggen, tot de vergiftiging had uitgewerkt.

Een andere rookgelegenheid waren de chambrettes die met kleine venstertjes van nauwelijks twee voet in 't vierkant, uitkwamen op tuin of plaats. Daar verzamelden zich 's nachts vier, vijf kornuiten, 't raampje werd geopend en de sigaren aangestoken, dan alle hoofden 't venster uit en gedampt. Zoo staken dan drie, vier, vijf hoofden, vast als 'n muur in 't raam; er moest gerookt worden, op gevaar af te stikken.

Maar juist die nachtelijke geheimzinnigheid in de uitoefening van 't verboden kwaad, dat was immers de echte, ware „Hochgenuss".

Men krijgt een goede kijk op de liefelijke zucht tot overdrijving van de schrijver in het volgende, alle schrik ten spijt idyllische verhaal. Voor ons is het ook nog interessant, omdat hier genoemd wordt de leraar J. Thissen (op Rolduc van 1863 tot 1883), die toen aan het begin van zijn loopbaan stond en zich in de loop der jaren door zelfstudie zozeer in de Klassieken zou bekwamen, dat Frans Erens later in Vervlogen Jaren kan verklaren, aan niemand zoveel te danken te hebben gehad voor de vorming van zijn literaire smaak als aan deze professor.

Maar na de mis van den heiligen geest, begon het wintersemester: Latijn! — Au! Wat een schandelijk-martelende uitvinding! de hersens van 10-jarigen te kwellen met zoo'n barbaarsche, nog wel dooie taal? En de professor Th. was niet de man om die saaie akeligheden smakelijk te maken. De eerwaarde heer, groot en vierkant in zijn glimmende luster-toga, met zijn git-zwarte lange lokken en fonkelende brillenglazen. — Ik schrok altijd bij de gedachte, hoe dit gelaat mij zou aanstaren, als den volgenden dag het latijnsche pensum moest worden opgehaald en 't mijne, slordig, vol fouten en Fransche stopwoorden voor ech-

te-romeinsche, onmiddellijk weer met 0 zoude worden gemerkt. Al heel spoedig hing mij 't latijn zoo te zeggen, de keel uit, en ik nam mij kordaat voor, mij eenvoudig met amo, amas, amat, amamus, niet meer bezig te houden.
Dat ging zoo een paar weken — maar toen!
„Votre pensum?"
Ik trok de schouders op.
„Paresseux, archi-paresseux; allez donc dire à mr. le Directeur que vous êtes un paresseux, et faites bien attention à ce qu'il vous répondra."
Ik ging, met lood in de schoenen, schoorvoetend, de trap op en klopte aan de eikenhouten deur van het bureau van mr. le Directeur.
„Entrez" klonk een zachte, melodieuse stem.
O, zijt gij dat? — En, wat is er? — Nu wat is er?"
Mijnheer — ik kom — namens mijnheer den professor Th., u — zeggen — dat ik een — luiaard ben.
Een luiaard?.... Hoe zoo. — Komaan, vertel maar eens wat is er gebeurd? —
Ik heb mijn Latijnsch pensum niet gemaakt.
Eén keer? —
Neen mijnheer, al — meermalen niet.
Meermalen? Kom, hoe dikwijls is dat dan wel? —
Al de — heele week.
Hm, de heele week. — En de vorige?
Ook — niet.
O, o — de vorige ook al niet — en dan de voorverleden week?
Toen — wel.
Is dat zeker? —
Jawel, ik geloof — ik weet het niet zeker.
Dus niet zeker — genoeg — ga terug naar uwe klasse, en kom nooit meer hier met zulke boodschappen.
Ik was er best afgekomen. Ja, de directeur was 'n beste man, maar zoo'n goede afloop had ik mij van mijn eerste bezoek toch niet voorgesteld. Een réprimande très-sevère was al 't minste dat ik verwacht had.
Den volgenden dag, had ik mijn Latijnsch werk — niet gemaakt.
„Allez-dire à mr. le Directeur, que enz."
De zaak werd bedenkelijk. Hoe kon ik nu alweêr voor den Directeur verschijnen?
Ne revenez plus, had hij gewaarschuwd, en nauwelijks vier en twintig uur later stond ik al weder voor zijne deur.
„Entréz. — Ah, c'est encore vous! Eh, voyons qu'y at-il? dites votre commission, vous devez bien la connaitre par coeur. oui par coeur, puisque hier encore vous l'avez recitée? —
Ik kom namens den heer professor Th. u zeggen.... „Que vous êtes un paresseux. C'est trèsbien, ça".
„Attendez, je vais vous apprendre à o u b l i e r votre commission, et à ne plus, comme ça, revenir me la dire.
En terwijl ik, sidderende, tegen de deur leende te wachten, ging de waardige man naar een achter een groen gordijn verborgen kapstok, haalde daar een echten boerenpastoorstok voor den dag, zoo'n dikken, met 'n beenen appel als handvat en een ijzeren punt als beslag, en hield mij dien voor den neus.
„Vous voyez? — Vous avez-bien vu? — ça vous suffira? — Allez, et ne revenez plus, car je serais obligé de vous tuer avec cette Tuer? — zeker liefst daarboven met dien canne."
ijzeren punt? Neen, bevende beloofde ik mij zelven dat het Latijnsche werk, al ware 't nog zoo akelig, netjes en goed zou worden afgewerkt.
En den volgenden morgen had ik 't dan ook wel degelijk — weer niet gemaakt.
Professor Th. bleef doodkalm: Allez dire à mr. le Directeur, enz. Hoe ik er gekomen ben? — Genoeg, ik kwam er, klopte, trad binnen. De directeur vroeg niets, zeide niets. Hij stond doodbedaard op uit zijn bureaustoel en trad op mij toe, keek mij aan met een langen medelijdenden blik, en opende eindelijk den mond met een donderend: „à genoux!"
Ik zakte in mekaar, viel, in de letterlijke beteekenis, op de knieën en zag sidderend en bevend, hoe hij naar den kapstok schreed, den vreeselijken pastoorstok in de rechterhand nam en mij weder naderde.
„Priez", gebood hij. Onwillekeurig vouwde ik de handen, de stok ging omhoog. 't Is gedaan met je, dacht ik, en sloot de oogen....
Was ik geslagen? vermoord? was ik dood? — Toen ik de oogen weer waagde te openen, stond de directeur nog voor me, zonder stok. —
„Ne revenez plus!" hoorde ik hem nog zeggen, en 't was nauwelijks gezegd, of ik was al weg, de kamer uit, de trap af.
En den volgenden dag had ik mijn Latijnsch pensum werkelijk — af.
Een bizondere waardering, verering bijna, heeft onze schrijver voor de toenmalige di-

rekteur Antonius L. Jansen [7]). Oordeelt men naar de feiten, die in iedere geschiedbeschouwing een overwegende plaats innemen, of zelfs naar de onderscheidingen, meestal met de eerstgenoemde nauw samenhangend, dan staat zijn regeringsperiode van negen jaar verre ten achter bij die van zijn grote voorganger of krachtige opvolger. Men kan hem een overgangsfiguur noemen tussen dir. Peters, die het tweede Rolduc in het leven riep, en dir. Everts, die het tot volle wasdom bracht. Van de weeromstuit is over hem dan ook veel minder geschreven; enige korte passages in oude jaarboeken en spaarzame gegevens in het archief staan ons ten dienste. Het beeld dat Coenders van de direkteur geeft, wijkt niet af van wat wij uit genoemde bronnen reeds wisten. Twee trekken van zijn karakter hebben op de jonge student vooral indruk gemaakt: zijn vaderlijke goedheid voor de leerlingen en zijn grote vroomheid.

Wij willen hier enkel aanhalen het verhaal van zijn dood en plechtige uitvaart, waarmee de feuilleton Herinneringen sluit. De feiten zijn de volgende. Op woensdag in de Goede Week (1868) was de direkteur „bienportant et joyeux" op vakantie gegaan en via Roermond gearriveerd in Haelen bij zijn vriend kapelaan H. Jacobs, „tout le temps de bonne humeur". In de nacht op Paaszaterdag vlak na twaalf uur wordt deze plotseling gewekt door luide kreten uit de kamer van de gast; hij vindt hem in een zware hartaanval en kan hem nog juist de absolutie geven voor hij sterft, „le directeur ne faisant que répéter. Jésus, je vous aime". Het is 11 april. Drie dagen later heeft in de kathedraal te Roermond de uitvaartdienst plaats; in de namiddag wordt het lijk naar Rolduc vervoerd. „Au passage par Kerkraede, vers 9 heures du soir, les maisons s'éclairent et les cloches sonnent" [8]). Dezelfde avond wordt hij bijgezet in de rechterarm van het transept der kerk. Reeds vier dagen later is de opvolger bekend, dir. Everts, die bij de terugkeer van de leerlingen al in functie is. 13 mei wordt in onze kerk een plechtige lijkdienst gehouden die alle leerlingen en leraren, tezamen met veel priesters uit de omgeving bijwonen; bij die gelegenheid heeft men aan een Akens schilder, Schmitz, opdracht gegeven voor de rouwbekleding van het priesterkoor te zorgen; de leraar J. Deutz spreekt de oraison funèbre, een pronkstuk dat zeventien bladzijden druks beslaat. Wij geven nu de beschrijving van de leerling die deze plechtigheid bijwoonde; ieder zal zien dat de verschillen slechts miniem zijn.

't Was op een Zaterdagavond der groote vacantie, dat ik thuis de treurige mededeeling vernam van zijn plotseling bezwijken. Op bezoek bij een pastoor, ergens in 't noorden van het toenmalige hertogdom, had zijne kwaal, binnen enkele ogenblikken, een einde gemaakt aan dit verhevene, aan den dienst van goedheid en vroomheid gewijde leven. Hij stierf zooals hij geleefd had, als een heilige. Zoodra hij zich van den doodelijken aanval zijner ziekte bewust was, had hij nog slechts een enkel, altijd herhaalde, woord op de lippen: „Jésus, je vous aime".

Los nu van alle zorg en beslommering van zijn zware, verantwoordelijke ambt, richtte al de liefde van deze edele ziel zich op haren God en Heiland.

Nu was zijn geheele wezen nog slechts en geheel vervuld van het innige, rotsvaste geloof, het onwrikbare fondament van zijn vrome priesterleven, een leven van liefde, zelfverloochening en kinderlijk vertrouwen. Ja, het hart van dezen heilige was het hart van een vader geweest voor ons, voor de honderden en duizenden die aan zijne zorgen waren toevertrouwd geweest, maar van een vader die niets wist van de dingen der wereld buiten Rolduc. Rolduc was zijne wereld, was zijn één en alles, en te midden der kinderen om hem heen, die hij bewaakte dag en nacht met liefdevolle zorg, was hij zelf een kind gebleven.

Nu klopte dat edele hart allengs zachter en stiller; nog slechts als een gefluister klonk voortdurend van zijne lippen het „Jésus, je vous aime", en eindelijk stierf ook dit vrome kinderlijk gebed van liefde in den laatsten zucht: „Jésus, je vous aime."

De brave directeur werd in alle stilte, in tegenwoordigheid van slechts enkele leeraren, begraven in den grafkelder, in het rechterschip der eeuwenoude kerk, die hij zoo liefhad, had verzorgd en gekoesterd, waar hij ons dagelijks de mis had gelezen, waar hij ons op de hoogtijden de H. Communie had toegediend met van ontroering bevende handen. Maar na de groote vacantie werd zijne uitvaart gevierd, met waarlijk vorstelijke praal en plechtigheid. Zoo eenvoudig zijn eigen leven geweest

[7]) Weertenaar van geboorte (1817, tweede direkteur van Rolduc (1856-1865).

[8]) Pothast, Autobiographie (onuitgegeven).

was, zoo schitterend was deze ceremonie, waarmede geheel Rolduc, zijn koninkrijk, hem laatste hulde bracht.
De geheele kerk was veranderd in eene Chapelle ardente. Van uit het hooge koorgewelf, daalden, in breede golvingen, de zware, zwarte rouwsluiers, waarop zilveren tranen als spangen schitterden, op den hoogen katafalk neder. Ook deze was geheel in zwarten rouw met zilveren franjes, bekleed, en op de vier slippen die breed uitlagen op de blauwe zerken, lichtten de woorden van zijn laatste gebed, van zijne laatste, eenige gedachte: „Jésus, je vous aime".
Het was 'n heerlijk zonnig-warme September-morgen. De zon zond schuine stralenbundels door de hooge ramen van het koor, waarin stofwolkjes op en neêr zweefden, maar weldra trokken de wierookwolken ze omhoog, omzoomden met gouden zonneglans, wiegden ze daar heen en weder boven den zwarten katafalk. De priesters intoneerden hunne sombere, eentonige gezangen, de koren ruischten van daarboven neder onder de gewelven, gedragen op de bevende orgelklanken, bruischende als 'n waterval van droeve akkoorden; daarboven uit jammerden de fijne stemmen der kleine sopraanzangers: het „Dies irae" weende, aangeheven door drie honderd van ontroering en wee sidderende stemmen; maar vroolijk scheen de zon in 't koor, met blijden feestelijken glans op de met zilver bestikte zwart fluweelen gewaden der talrijke priesterschaar, op de sneeuwwitte koorhemden der misdienaars, op de flikkerende wierookvaten, deed de vlammetjes der ontelbare gele kaarsen bevende verbleken voor haar machtige goudstralen en schoof hare stralenbundels altijd vooruit, altijd nader naar den katafalk.
De dienst der uitvaart liep ten einde. De priesters stonden in breeden kring om den katafalk geschaard, in geluidlooze stilte, waaruit alleen enkele woorden van de door den nieuwen Directeur gefluisterde gebeden opstegen.
„Pater noster" bad hij luide — dan weêr diepe stilte. Begeleid door twee priesters, die van weerszijden zijn koormantel vasthielden, schreed hij rondom den katafalk, dezen met 't gewijde water inzegenende... De kettingen van het zilveren wierooksvat rinkelden — ten tweeden male schreed hij rondom den katafalk, wolken van wierook op dezen neder golvende . . .
„Et ne nos inducas in tentationem" . . .
Met half dichtgesnoerde keel antwoordden wij allen „Sed libera nos a malo . . ."
„Requiscat in pace" klonk het nog . . .
Dan daalde de geheele stoet, 't kruis voorop, den trap af van het koor, schreed langzaam, plechtig, met gebed en treurzangen door de gangen van den ouden tempel en trad binnen in den grafkelder.
Een laatste gebed — een laatste koorzang — een laatste „Requiescat". — Nu had de warme herfstzon den katafalk daar boven op het stille geheel verlaten koor eindelijk bereikt. — Een gouden stralenbundel, waarin de laatste wierooksluiers bevende opwaarts zweefden naar het hooge geopende kruisraam, naar buiten, opwaarts naar den blauwen hemel, — een gouden stralenbundel gleed over den katafalk en kuste met warmen lichtschijn de in teêren zilverglans opflikkerende letters: „Jésus, je vous aime."

En hiermee zijn wij bij een volgend stadium in de ontwikkelingsgang van Rolduc: het opvoedings- en onderwijsgesticht onder direkteur W. Everts. Maar dit is een ander verhaal.

Prof. Dr. C. de Clercq

TWEE ROLDUCIENS TE PARIJS (1675-1677)

De vier hoofdpersonen van dit verhaal zijn Petrus van der Steghe, abt van Rolduc, zijn broer Renier, religieus en provisor van dezelfde abdij, zijn neef Petrus Jansen, en Lambertus Soons.

Op dinsdag 12 maart 1675 stuurt Renier een brief aan de abt, die zich op dat ogenblik te Brussel bevindt; daarin schrijft hij dat Soons uit Valkenburg, die reeds vroeger was aangenomen, zijn intrede als postulant te Rolduc heeft gedaan, en dat Jansen, die reeds geprofest was, naar Luik is gegaan om de heilige wijdingen te ontvangen [1]). In mei wordt Soons samen met Daniel Daniels, ofschoon deze lijdend is aan het linkeroog (oculus canonis), ingekleed, welke gebeurtenis de gelegenheid biedt om een groot feestmaal met vele genodigden te houden [2]).

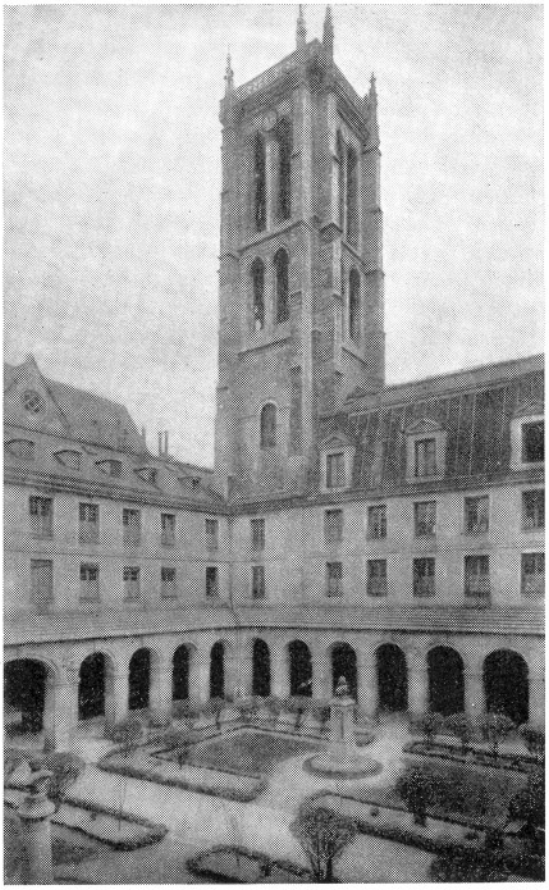

Toren van de vroegere abdijkerk Sainte Geneviève te Parijs. De abdij droeg de namen van de HH. Petrus en Paulus; Clovis zou er begraven zijn (vandaar de naam „Tour Clovis"), ook het lichaam van de H. Genoveva werd daar bijgezet en haar relieken kwamen in zo'n verering dat zij haar naam aan de abdij gaf. De abdij werd bewoond door Reguliere Kanunniken van de H. Augustinus en was de zetel van het generalaat voor de Franse federatie of congregatie van augustijner kanunniken-abdijen, opgericht in 1622.

[1]) „Le fils Soons a fait son entrée dimanche, il a esté accompagné de son père, frère, Prévost de Merssen, Seigneur d'Aldenfalckenbourg et de l'Advocat Winants qui sont retourné hier après midy . . . H. Jansen et Pangh allant aux ordres ont esté à Sinnich". Quatertemperzaterdag, de gewone dag voor de wijdingen, viel in de vasten 1675 op 9 maart. De brieven van Renier van der Steghe aan zijn broer de abt, gaande van 4 februari 1674 tot 26 mei 1679, en van de abt Petrus van der Steghe aan Renier van der Steghe, gaande van 26 mei 1674 tot 31 januari 1678, zijn in het seminarie-archief te Rolduc bewaard.

[2]) Renier van der Steghe aan de abt op 9 april 1765: „J'ay demandé à notre candidat Daniels combien de vin vous aviez en charge à son père pour le iour de son habillement ,et il me dit de luy sembler d'avoir entendu d'une demy aime, ce qui serat trop peu, il faut pour le moins une aime entier pour un iour. Pour aultres viandes il faudrat aussi de chaque candidat deux moutons et 2 veaux, 50 lb de boeur et de volailles à l'advenant et autre chair fraiche. Le père de Daniels vous viendrat parler auiourd'hui." De abt was waarschijnlijk toen te Aken, de volgende brief van Renier aan zijn broer is van 21 juni 1675, hetgeen schijnt aan te wijzen dat intussen de abt te Rolduc verbleef.

In mei 1672 was de koning van Frankrijk, Lodewijk XIV, over Luiks gebied Holland binnengevallen, maar hij werd door de waterlinie tegengehouden. Maastricht kapituleerde op 2 juli 1673. In augustus verenigden zich de Hollandse Republiek, het Duitse Keizerrijk, Spanje, Lotharingen en Denemarken tegen de Fransen. Dezen namen de stad Limburg in op 21 juni 1675; het overige deel van het hertogdom bleef een der centra van de oorlogsoperaties.

In Rolduc werd in september 1675 voor Jansen een belangrijke beslissing genomen. De abdij was bevriend met de familie van Bongart. Baron Ferdinand van Bongart, heer van Heyden — bij Kerkrade op Guliks gebied — was in 1664 gestorven; zijn vrouw Maria, barones van Nesselrode, huwde weer in 1674 en daardoor kreeg de minderjarige zoon Karel uit haar eerste huwelijk de heerlijkheid, onder toezicht van voogden. Deze wilden hem naar Parijs sturen om aan de Academie [3]) te studeren en tevens de Franse wellevendheid te leren; zij wisten te verkrijgen dat Petrus Jansen hem zou begeleiden. In de ogen van abt van der Steghe was dit tevens een gunstige gelegenheid voor zijn neef, om zich op de hoogte te stellen van de levenswijze van de reguliere kanunniken van Sainte-Geneviève te Parys, de hoofdzetel van de Congregatie, waartoe sedert 1667 ook de abdij Val des Écoliers te Luik behoorde [4]). Ook bood het de gelegenheid, om iets van de oorlogsplannen van Frankrijk te weten te komen en om zo nodig bescherming voor de abdij te krijgen.

De jonge baron, zijn knecht en Jansen vertrokken begin oktober; de 7de zijn zij te Brussel en nemen hun intrek „à l'Ange, sur la place de Louvain" [5]). Te Parijs logeren zij op kamers. Jansen schrijft aan de abt via de bisschop van Straatsburg en neemt weldra de gevaarlijke taak van oorlogsreporter op zich. Reeds op 30 januari 1676 [6]) meldt onze journalist dat de Fransen grote militaire voorbereidingen treffen. Als hij hoort dat de campagne werkelijkheid gaat worden, gaat hij zelf naar Saint-Germain, waar koning Lodewijk XIV resideert. Hij ziet („je vis", schrijft hij op 18 april [7]) en dit schijnt wel in de letterlijke zin genomen te moeten worden), hoe bagage en hofdienaars op 15 april Saint-Germain verlaten en hoe de koning zelf op de 16de vertrekt; de 17de is de koning te Roye en vandaar gaat hij naar Péronne, waar al de troepen verzameld zijn. De stad Condé of Cambrai zal het eerst worden aangevallen. Maarschalk de la Feuillade [8]) zal de oorlogsoperaties tussen Maas en Rijn leiden. Het toeval wil dat hij als „écuyer" heeft de zoon van „Monsieur Coulon, chef de cette Académie". Jansen heeft dan ook aan deze de belangen van de abdij aanbevolen, zoals ook aan de mede-officieren, voor het geval dat Coulon gewond of ziek zou worden. Op 20 april schrijft hij dat maarschalk de l'Orge de stad Condé aanvalt langs de moerassige westkant van de stad „avec des batteaux et autres inventions" en dat maarschalk de Créquy de stad Valenciennes wil omsingelen: „si l'on réussit à Valenciennes, on coupe la gorge à Cambrai". Ook de koning is op het oorlogsterrein. „J'ai deux ou trois correspondents à l'armée", voegt Jansen er trots bij [9]). Condé werd „l'épée à la main" op 25 april ingenomen, doch de troepen hebben de omgeving van Valenciennes verlaten en de omsingelingspogingen zijn stopgezet [10]); Bouchain echter, gelegen aan de Schelde tussen

---

[3]) De „Académie royale de peinture et de sculpture" bestond te Parijs sedert 1648, de „Académie royale d'architecture" sedert 1671.

[4]) P. Feret, **L'abbaye de Sainte Geneviève et la Congrégation de France**, II, Parijs, 1883, 96, 97, 125 n. 3; **Monasticon belge**, II 3, Luik, 1955, 323-346.

[5]) Brief van Jansen, van die dag, aan Renier van der Steghe, bewaard in het archief te Rolduc.

[6]) Dit is de eerste van de talrijke brieven die door Jansen uit Parijs zijn gestuurd en nu in het archief te Rolduc bewaard worden. Sommige zijn aan de abt, andere aan Renier van der Steghe gericht. Soms krijgen beide een brief, dezelfde dag geschreven en dikwijls hetzelfde herhalend. Jansen schrijft:

„Monsieur le Prince de Condé doit commander en Flandre et le Maréchal de Momorency en Alsace. Je ne manquerai pas de vous envoyer de bonheur quelque adresse pour en cas de nécessité pouvoir aboucher quelques officiers pour prendre soin aux interests de la maison autant qu'il serat possible". Louis II, prince de Condé, of **le Grand Condé**, geboren te Parijs in 1621, was de grote generaal van koning Lodewijk XIV, hij stierf te Fontainebleau in 1686; François-Henri de Montmorency-Bouteville, duc de Luxembourg, geboren te Parijs in 1628, was maarschalk sedert 1675, hij stierf te Versailles in 1695.

[7]) „Je vis aussy en suitte le 16me que le Roy sortant du conseil tenu avec Mons. le Prince de Condé et quelques autres entendit la messe à la chapelle ordinaire et se mît luy seul dans son carosse accompagné de 20 gardes bien montez et partit ainsi de St. Germain en toute vitesse environ le midy."

[8]) François, vicomte d'Aubusson, duc de la Feuillade, geboren in 1625, maarschalk in 1675, gestorven te Parijs in 1691.

[9]) Brief van 21 april 1676.

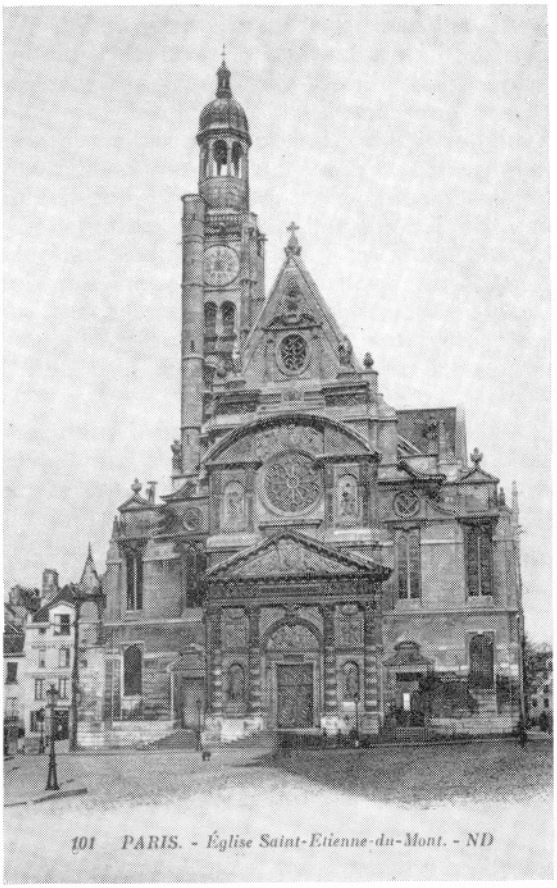

Voorgevel van de kerk Saint-Etienne-du-Mont te Parijs, naast de Sainte-Geneviève abdij. Kanunniken uit de abdij bedienden deze parochiekerk. In 1491 begon men met de bouw en in 1626 werd de kerk geconsacreerd. Hier hielpen twee Rolducianen, Jansen en Soons, in 1676-1677 mee aan de luister van de eredienst. Zij verbleven in het aangrenzende seminarie, dat in 1672 was opgericht voor candidaatpriesters die niet tot de congregatie van Sainte-Geneviève behoorden. Niets is er van dit gebouw overgebleven. — De relieken van de H. Genoveva worden thans in deze kerk bewaard.

Valenciennes en Cambrai, valt midden mei in de handen van de Fransen.

In Parijs volgt Jansen verschillende lessen in het kerkelijk recht aan de Sorbonne. Hij woont bij de jonge baron. Op 9 juni schrijft hij hoe hij, met baron Karel „et quelques autres académistes", Chantilly, waar de Prince de Condé zijn kasteel heeft — wegens de oorlogsoperaties is hij afwezig — gaat bezichtigen. Hij verhaalt verder hoe de Fransen tot Ninove gevorderd zijn en de Hollanders te Aalst kamperen, zonder dat zij elkaar bevechten [11]). Vanuit Rolduc heeft hij vernomen, dat wanneer Soons de professie heeft afgelegd, ook deze te Parijs wil gaan studeren; hij zoekt nu voor hem een geschikte verblijfplaats.

De reguliere kanunniken van Sainte-Geneviève bedienden ook de naburige parochiekerk Saint-Étienne-du-Mont. Paul Beurrier [12]), pastoor sedert 1653, had er een internaat opgericht voor geestelijken van stand, die tijdens hun studietijd er woonden en hem in de H. Diensten bijstonden. De aartsbisschop van Parijs had op 24 april 1672 de statuten van dit seminarie goedgekeurd [13]). Beurrier werd in 1675 generaal van de Congregatie, Menestrier volgde hem als pastoor op. Jansen schrijft in zijn brief van 9 juni, dat de geeste-

[10]) „Tous les païsans de Picardie avec leurs pêles et instruments à remuer la terre commandez pour detourner la rivière qui passe à Valencienne sont congédiez et renvoyez chez eux". Brief van einde april 1676 (dag niet meer leesbaar).

[11]) „Les nouvelles que nous receûmes par la dernière poste de l'armée nous apprirent que l'armée du Roy estoit toujours campée à Ninoven, et celle du Prince d'Orange à Alost, et que de part et d'autre l'on fouragoit à la porte de deux armées, sans se donner la moindre jalousie, quoy qu'un détachement françois ait fait un grandissime dégât, et ravagé par tous les quartiers de Brugge avec un butin fort considérable, et une si prodigieuse quantité de toile qu'elle est à vendre à très bon prix parmy les soldats." Die passus staat in twee brieven van Jansen, d.d. 9 juni, waarschijnlijk werd er een gericht aan Renier van der Steghe, en de andere er bijgevoegd voor de abt. — Ninove en Aalst liggen in het tegenwoordige belgisch Oost-Vlaanderen, Brugge in West-Vlaanderen.

[12]) Geboren te Chartres in 1608.

[13]) De universitaire bibliotheek Sainte-Geneviève te Parijs bezit een groot deel van de handschriften en boeken van de oude abdij. Handschrift 1886 is een oude autobiografie van Beurrier; in deel III, fol. 31 r⁰, verhaalt hij hoe hij als pastoor van Saint-Etienne heeft willen stichten een „communauté où les personnes de condition puissent vivre honestement selon les canons de l'Eglise, sans contrainte, mais par amour et par la raison fortifiée et élevée par la foy, selon les maximes évangéliques et la règle des premiers clercs de l'Eglise"; fol. 31 v⁰ — 34 v⁰ vindt men de dagorde van het seminarie, fol. 517 r⁰ — 525 r⁰ de „règles générales du séminaire et de la communauté de Saint-Estienne", en fol. 525 v⁰ — 527 v⁰ de „Règlement pour les clercs de Saint-Estienne du Mont", met na ieder de goedkeuring door de aartsbisschop van Parijs op 24 april 1672.

lijken van het seminarie 25 à 30 in getal zijn. Omdat Rolduc niet geaggregeerd is met Sainte-Geneviève kan Soons niet in de abdij, maar wel in het seminarie logeren tegen betaling. Hij komt via Reims op 18 juni te Parijs aan. Jansen heeft van Beurrier 25% korting op het pensiongeld weten te bedingen voor zijn confrater. Hij helpt deze tevens bij zijn studieprogram [14]).

Karel van Bongart leed aan een vallende ziekte en dacht er over, Parijs te verlaten; Jansen vraagt nu aan de abt of hij zich ook in het seminarie Saint-Étienne mag vestigen, om nog door te studeren. Hij hoopt dat zijn ouders in het pensiongeld zullen bijspringen. De abt geeft niet alleen toestemming, maar belooft ook, indien de ouders niet zullen steunen, volledig in het onderhoud van Jansen te voorzien. Deze verhaalt aan de abt hoe hij in augustus met Soons de verlichting in Versailles is gaan zien en hoe dezelfde nacht Lodewijk XIV aldaar de inname van Aire-sur-Lys door zijn troepen heeft vernomen, dat na een hevig bombardement bij de daaropvolgende stormaanval is veroverd [15]). Hij geeft ook bijzonderheden over de belegering van Philippsburg bij de Rijn door de geconfedereerden, dat moeilijk door de Fransen kon behouden worden: maarschalk de Montmorency heeft een oorlogsmachine laten vervaardigen, waarmee hij eerst in schijn de brug over de Rijn wilde vernietigen; toen de aandacht van de geconfedereerden op die kant werd gevestigd, liet hij langs een andere kant 600 man versterking in de stad brengen. Hij beschrijft ook de vreugde te Parijs bij het bericht dat prins Willem III zijn troepen voor Maastricht heeft moeten terugtrekken, dank zij de Spanjaard Frans de Calvo, officier in Franse dienst en dank zij de moed van zijn soldaten, aan wie hij grote extra-soldij betaalde.

Jansen en Soons gaan op 21 augustus aan pater Beurrier een aanbevelingsbrief van abt van de Steghe aanbieden; Beurrier wijst hun een zijner religieuzen als geestelijke leider aan en belooft zich iedere dag een uurtje met de Rolduciens bezig te houden, mits hij niet door ambtsbezigheden verhinderd is [16]).

De hitte in Parijs wordt steeds groter, de jonge baron is nog niet vertrokken, zijn knecht sterft, hij zelf en ook Soons worden ziek. Jansen laat een Duitse dokter komen en daarna zelfs de arts van de prins de Condé. Hij laat Soons bij particulieren onderbrengen en waakt dag en nacht bij hem. Begin october herstelt Soons. Dan neemt Jansen een dagje rust om zich bij het gevolg van de nuntius aan te sluiten en de hoven van Versailles te gaan bezoeken [17]). Hij schrijft over de verzoeken van de nieuwe paus aan de staatshoofden om een algemene vrede [18]), maar voegt er bij dat de verschillende legers hun winterkwartieren hebben betrokken en reeds voorbereidselen voor de volgende lente treffen.

Karel van Bongart verlaat Parijs op 15 november, om naar huis terug te keren. Jansen neemt zijn intrek in het seminarie Saint-Étienne, Soons blijft nog op het particuliere adres. De jonge baron wordt onderweg ziek en keert naar Parijs terug, waar hij in een herberg gaat logeren. In het midden van december keert Soons terug in het seminarie. De twee Rolduciens houden nu dagelijks contact met de eigenlijke abdij Sainte-Gene-

---

[14]) Sprekende van Soons, schrijft Jansen aan de abt op 23 juni: „Je luy ay conseillé, sous votre correction, de prendre pour le matin une leçon du droit canonique quy est **in titulum de jurisdictione episcoporum,** et ensuitte **in titulum de regularibus et exemptis** pour luy donner par là une légère idée de notre état, et comme on avoit trois ou quatre iours devant son arrivée commencé le traité du mariage et de l'extrême-onction au Collège de Navarre, j'ai crû que ces deux leçons quy l'occupent pendant deux heures luy seront fort utiles . . .; il pourra . . . pendant les vaccances . . . s'apliquer aux fondements de la langue et à la politesse de l'ortographe." De bedoelde taal is het Frans. — Het Collège de Navarre, gesticht in 1304, was een der beroemdste van de Parijse universiteit.

[15]) Brief van 4 augustus 1676 aan de abt: „. . . la réjouissance à Versailles où nous fusmes samedy par curiosité et vîsmes ce divertissement royal, quy consistoit dans des illuminations d'une infinité des machines rangées tout au long d'un canal quy est d'une longueur bien considérable, et leurs Maiestez avec toute la court se promenoyent au milieu en batteaux à la récréation d'une simphonie agréable . . . Cette réjouissance fust suivie d'une autre par l'arrivée du Chevalier de Nosjean en courrier, environs les trois heures du matin, quy surprît Sa M. mais fort agréablement dans le sommeil et luy porta la prise d'Air qui se rendît samedi environ les sept heures du matin . . . (Les) assiégants . . . avancèrent jusqu'à l'avant-fossé, et l'ayant sondé ils trouvèrent qu'il ny avoit que trois pieds d'eau, ce quy les fît avancer par l'avantage de fort peu des fascines dans le fossés pour monter à l'assaut à la faveur du canon et des bombes quy avoyent mis en feu la ville dans trois endroits, ce quy obligea la garnison estante toute estourdie et épouvantée du bruit que les habitans faisoient par dedans et les assiégants par dehors de se rendre."

viève. Jansen brengt met Nieuwjaar aan Beurrier de wensen over van abt van der Steghe en ontvangt van hem een exemplaar van de nieuwjaars-circulaire, door Beurrier aan al de leden van de Congregatie gestuurd, welk voorbeeld later ook te Rolduc zal gevolgd worden [19]). Jansen bezoekt ook meermalen pater de Molinet, secretaris van de Congregatie en een goed canonist. De problemen van inwendige aard betreffende Rolduc nemen nu een plaats in in de briefwisseling tussen Jansen, zijn abt en diens broer: de exemptie van Rolduc tegenover het bisschoppelijk gezag, de oprichting van een broederschap te Rolduc ter ere van de H. Lucia — de breve voor de oprichting er van werd te Rome aangevraagd door de procureur van de Congregatie van Sainte-Geneviève te Rome. Weldra komt een delicater kwestie ter sprake: abt van der Steghe wil nog een bloedverwant als kanunnik te Rolduc aannemen, Petrus Beye; een aantal kanunniken buiten en binnen de abdij, o.a. Goswin Dautzenberg, proost te Limburg, verzet zich daartegen. Jansen raadpleegt daarover verschillende doctoren aan de Sorbonne en professoren in het kerkelijk recht. Hij doet zijn verslag aan Renier van der Steghe op 2 februari 1677: de enige opwerping die men zou kunnen maken, is dat bloedverwanten elkander bij de abtskeuze om zuivere familieredenen zouden steunen; maar dit bezwaar valt weg door het feit dat de eigenlijke abtsbenoeming in de Oostenrijkse Nederlanden geschiedt door de regering, die volledig vrij tegenover de gedane stemming staat.

Abt van der Steghe koestert verder plannen om een algemene hervorming te Rolduc door te voeren, maar zou daarom als prior willen hebben Joannes Bock, die pas een jaar geleden met zijn goedkeuring tot pastoor te Henri-Chapelle is benoemd; hem terugroepen brengt juridische moeilijkheden mee, waarover Jansen de beroemde casuïst Jacques de Sainte-Beuve, doctor aan de Sorbonne, leraar in de godgeleerdheid aan het Collège de France [20]), gaat raadplegen. Jansen had werkelijk hoge relaties. Sainte-Beuve geeft een schriftelijk advies, dat Jansen op 23 februari aan de abt opstuurt. Hij zelf raadt de abt aan, eerst door goedheid en overreding — zonder het woord „hervorming" te gebruiken — nieuwe en strengere constituties door te voeren en deze dan door de H. Stoel te laten goedkeuren; indien sommigen voor de nieuwe constituties niet te vinden zijn, kan bepaald worden dat alleen zij die niet hoeven te volgen. Toch laat Jansen via de procureur van Sainte-Geneviève te Rome reeds de nodige stappen doen om de dispensatie voor Bock te verkrijgen, zodanig dat hij zich in zijn parochie tijdelijk door een vicarius substitutus kan laten vervangen om dan prior te kunnen zijn te Rolduc. Bock wenste zijn inkomsten als pastoor te blijven behouden, om zijn oude moeder financieel te kunnen bijstaan.

Op 16 maart schrijft Jansen aan de abt over de bulle voor de broederschap: een zekere tussenkomst van de Ordinarius loci kan niet vermeden worden, daar de broederschap ook leken van elders onder haar leden zal tellen; doch er zal voor gezorgd worden dat de abdij vermeld wordt als „sine medio Sedi Apostolicae sujecta".

De komst van de lente is het teken dat de oorlogsbedrijvigheid gaat hervat worden, en Jansen laat weten dat koning Lodewijk XIV zich op 28 februari naar de troepen in het noorden van Frankrijk heeft begeven [21]) en dat hij op 4 maart vóór Valenciennes aange-

---

16) Brief van 22 augustus 1676 aan de abt: „Je fus hier avec le Sieur Soons rendre la lettre au Révérendissime Père général qu'il vous a pleû m'envoyer; quy nous témoigna affectueusement toute sorte d'accueils, et nous accorda d'abord avec beaucoup de civilité pour nos exercices spirituels un directeur le plus exemplair de toute sa communauté. Il nous offrît même que tous les iours qu'il ne seroit pas occupé par la foule ordinaire des affaires de toute la congrégation, il nous entretiendra luy même et nous donnera son heur de repos . . ."

17) Brief aan de abt d.d. 17 oktober 1676.

18) Brief aan de abt d.d. 27 oktober 1676: „Sa Sainteté notre père le Pape porté à une paix générale, qui a pour ce dessein dépêché quatres légats Cardinaux le premier en cette cour, le second en Espagne, le troisième à Vienne, le quatrième à la République de Venise, avec des instances et prières tout à fait pressantes, afin qu'ils veuillent conioinctement séconder son zèle pour la conclusion d'une paix générale."

19) Brief van Jansen aan abt van der Steghe d.d. 12 januari 1677.

20) Geboren te Parijs in 1613, aldaar nog in 1677 gestorven.

21) Brief van Jansen d.d. 2 maart 1677: „l'on coniecture avec fondement que le Roy a dessein de surprendre quelques-unes des villes qu'il a tenu bridées et comme investies pendant tout l'hiver sans que l'on puisse déterminer si c'est Mons, ou St. Guelein, Valenciene, St. Omair ou Cambray, puisque toutes ces places sont également menacées."

komen is [22]). Het is Soons die op 20 maart schrijft dat de stad de 17de gevallen is, Jansen stuurt enkele bijzonderheden op 31 maart: toen de eerste Fransen de stad binnendrongen, maakten zij zich eerst op de citadel meester van het enige kanon van de stad en richtten het dan op de Spaanse ruiterij die in slagorde op de markt (de thans nog bestaande place d'Armes) het gevecht afwachtte! Na de overgave van de stad is Lodewijk XIV op 22 maart Cambrai gaan belegeren met 21 kanonnen, terwijl de Spanjaarden er slechts vijf hebben; de stad kapituleert op 8 april [23]), de koning zorgt voor de veiligheid van de 1200 Spaanse vrouwen van de officieren en soldaten, die zich in de citadel hebben teruggetrokken [24]); de citadel valt op haar beurt de 17de [25]); de graaf van Orléans [26]) neemt de 19de Saint-Omer in.

Te Rolduc is de toestand in mei zo gespannen dat de abt zich gaat vestigen in het refugiehuis te Aken. Hij blijft in kontakt met de abdij door een briefwisseling met zijn broer Renier. Te Aken ontvangt hij talrijke en hoge gasten aan zijn tafel en hij vraagt voortdurend dat de abdij overvloedig etenswaren — boter, vlees, gevogelte — zou laten brengen. Jansen koopt reeksen architecturele tekeningen voor Rolduc — waarschijnlijk met

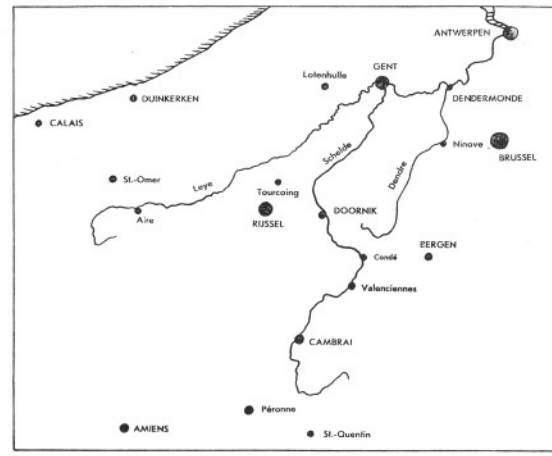

Het toneel van de strijd,
in de Zuidelijke Nederlanden en Noord-Frankrijk.

het oog op de verbouwingen en de nieuwbouw aldaar — en geeft in een brief van 18 mei aan Renier een reeks titels van boeken die hij voor de abdijbibliotheek zou willen aankopen: de commentaren van Jansenius, bisschop van Ieper, op de Pentateuch en het Evangelie [27]), „l'histoire de l'Ancien Testament, tirée de l'hébreu et du grecq et traduit dans le plus beau françois qui ait paru jusqu'à présent par Mons. Arnaud le plus bel esprit de France" — waarschijnlijk is hier bedoeld de vertaling van het Oude Testament door le Maitre de Sacy, Antoine Arnauld en anderen, die pas begon te verschijnen —; de werken van Tertullianus; commentaren op het Decretum Gratiani en de Decretalen, het kerkelijk recht van toen, en speciale boeken over het recht der religieuzen.

Het hervormingsplan van abt van der Steghe houdt ook in, dat er iemand van buiten zal komen, om in de abdij de theologische lessen te geven en als biechtvader van de religieuzen op te treden. Jansen moet in september te Rolduc terug zijn; met Soons zal hij vertrekken en reizen over Leuven, om

---

22) Brief van 6 maart 1677: „Sa M. y arriva le 4me avec bien de la peine par les iniures du temp, qui furent cause qui rompit trois carosses, et qu'à la fin il fut obligé de monter à cheval pour achever son chemin. L'on écrit du camp qu'il y a jusques à quatre vint pièces de canons deressées pour battre la ville... le Roy a formé le dessein de briser toutes les maisons par des machines nouvellement inventées... leur principal effet c'est de mettre le feu par tout où elles seront iettées sans qu'on les puisse si aisément éteindre que les bombes..."

Brief van 16 maart: „on a eu toutes les peines du monde de faire arriver les canons par les difficultés des chemins, l'on ouvrit premièrement la tranchée tout de bon la nuit du neufième au dixième de trois côtés, quoy que les lignes de ces circonvallation et contrevallation fussent déjà achevées quelques iours auparavant."

23) In zijn brief van 25 april 1677 geeft Jansen een afschrift van een brief d.d. 2 april van een militair die aan de belegering van Cambrai deelneemt. E. Bouly, **Histoire de Cambrai et du Cambraisis**, II, Cambrai, 1842, 186-222 geeft een kort verhaal van het beleg en de volledige tekst van de capitulatie-overeenkomst; A. Devrieux, **Récit du siège et de la prise de Cambrai par Louis XIV**, Cambrai, 1877.

24) Artikel 37 van de overeenkomst.

25) De Fransen gebruiken tegen de citadel „douze mortiers à bombes, et une autre à ietter des pieres ui est une invention faite à l'imitation des Turcs dans le siège de Candie." Brief van 10 april.

26) Philippe, duc d'Orléans, zoon van Lodewijk XIII, geboren te Saint-Germain in 1640, gestorven te Saint-Cloud in 1701.

27) De eerste uitgaven verschenen te Leuven in 1639: Pentateuchus sive Commentarius in quinque liberos Moysis, Tetrateuchus sive Commentarius in sancta Iesu Christi Evangelia; er verschenen talrijke herdrukken.

de voortzetting van de studiën voor Soons aan de universiteit aldaar te regelen. Tevens wordt hij er mee belast, in Leuven de gewenste lector en biechtvader te zoeken. Jansen weet te bewerken dat hij en Soons reeds midden juli Parijs mogen verlaten, om zes weken in Leuven te kunnen blijven. Hij raadt de abt aan, geen novicen meer aan te nemen, voordat de hervorming ingevoerd of tenminste vastgesteld is. De abt stuurt hem het eerste deel van nieuw geredigeerde constituties, Jansen vindt ze te algemeen. De jonge baron van Bongart verlaat Parijs om op eigen gelegenheid naar huis terug te keren, Jansen en Soons geven er de voorkeur aan, naar Duinkerken te reizen om daar op 17 juli [28]) een schip te nemen. Zij bereiken Antwerpen en gaan vandaar ook per schip naar Brussel, waar zij op 22 juli aankomen [29]). De volgende dag vertrekken ze naar Leuven. In september is Jansen bij de abt te Aken; misschien hebben de weerspannige religieuzen dat vernomen en vermoeden zij dat Jansen de abt in zijn hervormingsplannen zal steunen, want zij verscherpen hun weerstand en willen aan Beye alle toegang tot zijn cel binnen de communiteit ontzeggen en hem in het gastenkwartier doen wonen [30]). Op 4 oktober vertrekt de abt naar Keulen, om de nuntius te spreken. Deze beveelt dat heel de kwestie van de opname van Beye in de communiteit van Rolduc opnieuw moet onderzocht worden en dat Beye voorlopig toegang tot zijn cel heeft (restitutio in integrum) [31]). Einde oktober kwam Jansen te Rolduc terug, de abt verbleef nog meestal te Aken.

De pauselijke breve tot oprichting van de broederschap van de H. Lucia was te Rome op 12 juni 1677 uitgevaardigd en kwam begin november in de abdij aan [32]). De abdij wordt daarin genoemd „nobis et sedi apostolicae immediate subjecta"; bij de opsomming der aflaten wordt bepaald dat de leden der broederschap extra-aflaten kunnen verdienen op vier dagen in het jaar; deze nader te bepalen dagen moeten goedgekeurd worden door de Ordinarius. Jansen ging eind januari 1678 naar Luik om die zaak te regelen, wat dan ook zonder moeilijkheden gebeurde. Deze breve was een stilzwijgende erkenning van Rolduc's exemptie [33]).

In de lente van dat jaar meende de abt toch Beye te moeten wegsturen, waardoor aan deze kwestie een einde kwam [34]). Op internationaal gebied werd de oorlog beëindigd door de vrede van Nijmegen op 10 augustus 1678. Renier van der Steghe stierf op 14 augustus 1679. Jansen volgde hem op als provisor der abdij. Een nieuwe pastoor werd benoemd te Henri-Chapelle, Pieter Maes, kanunnik van Rolduc, zodat Bock naar de abdij terugkwam. Op 14 september vertrok Bock naar Lotharingen, om met behulp van de aldaar bestaande Augustijner kanunniken de hervorming van Rolduc te verwezenlijken, maar de besprekingen bleven zonder gevolg. Men keerde terug tot de vroegere sympathie voor Sainte-Geneviève, en stuurde in augustus 1680 de nieuwe novicen onder leiding van Bock naar de Val-des-Écoliers te Luik. Beurrier had n.l. in de lente van 1680 een bezoek gebracht te Luik; men mag aannemen dat hij met de Luikse abt, Thomas de Paris de Branscourt, over Rolduc heeft gesproken en hem aangezet heeft de Limburgse hervorming te steunen. In mei 1681 ontmoette hij te Brussel Jansen [35]) en in zijn autobiografie schreef hij later de lof van de Rolducse hervormers: van der Steghe,

---

[28]) Brief van Jansen aan Renier van der Steghe, te Rolduc bewaard.

[29]) Brief van Jansen aan Renier van der Steghe, te Rolduc bewaard.

[30]) Brief van Jansen aan Renier van der Steghe, geschreven op 19 september 1677 vanuit Aken en te Rolduc bewaard.

[31]) Brief van de abt aan zijn broer, geschreven vanuit Aken op 29 oktober 1677 en te Rolduc bewaard.

[32]) Item, op 9 november 1677 geschreven en te Rolduc bewaard.

[33]) Jansen vergezelde eerst de abt naar Sinnich. Deze schrijft aan zijn broer Renier op 30 januari 1678: „H. Jansen s'en est allé de Sinnich à Liège pour l'approbation de l'indulgence pour la Confrairie de Sainte Lucie". De Luikse vicaris generaal, Jan Ernest Chokier, baron de Surlet, schreef onder de breve op 1 februari 1768: „Placet, Publicentur ad maiorem Dei gloriam, Stae Luciae honorem et animarum salutem: ad quem effectum sequentes quattuor festos nos approbamus scilicet Dominicam Quinquagesimae, primum festum Pentecostes, festum Sanctae Annae et Dominicam ante festum Nativitatis B.M.V." — De brief en de breve worden te Rolduc bewaard.

[34]) Dit blijkt uit een brief van Renier Burscheidt, augustijner eremiet, aan abt van der Steghe, geschreven vanuit Keulen op 17 mei 1678 en thans nog te Rolduc bewaard.

[35]) Jansen schrijft aan abt van der Steghe uit Brussel op 5 mei 1681: „. . . père général m'a dit que le révérend père Paris étoit partit de Paris pour venir à Aix. Je crois qu'il sera dans huit ou dix iours chez nous, c'est assurément un home qui ne passe pas seulement pour le plus bel esprit de la congrégation mais bien pour un des plus solide de la France." Deze pater Paris schijnt de schrijver, P. Anselme

Jansen en Bock [36]). Zij waren de enigen van de oude religieuzen die op 15 juli 1681 de nieuwe constituties ondertekenden, waarin grotendeels de tekst van de constituties van Sainte-Geneviève wordt overgenomen [37]). Soons daarentegen was een van de heftige tegenstanders van de hervorming. Toen hij in Leuven studeerde in het Baius-College onder leiding van Joannes Hennebel nam hij onder invloed van een Capucijn het kleed van die orde aan op 19 november 1684. Maar om gezondheidsredenen kon hij er niet blijven en moest het Rolducse kleed weer aannemen. Hij stierf op 31 januari 1690 bij zijn vader in Valkenburg, bijgestaan door zijn oud-studiegenoot Petrus Jansen.

---

de Paris, te zijn. In mei 1681 werd te Luik door Beurrier een kapittel gehouden van het Belgische Val-des-Ecoliers, dat met de congregatie van Sainte Geneviève geagregeerd was. — De brief van Jansen wordt te Rolduc bewaard.

36) Autobiografie, IV, fol. 59 r⁰: „L'abbé régulier des chanoines réguliers de Rolduc dans le Limbourg, ayant rendu visite à nos pères de Liège fut si édifié de l'exacte observance qu'il vit pratiquer en leur maison, qu'estant retourné chez luy, il résolut avec son prieur (Bock), son procureur (Jansen) et quelques autres bien intentionnés de prendre nos constitutions et de les faire garder dans son monastère et vint avec lesdits Religieux passer trois mois dans la ditte abbaye de Liège pour se former à ces saintes pratiques comme dans un novitiat, s'en estant retourné tous ensemble et ayant rassemblé son chapitre il voulut qu'un chacun les pratiquast, mais ayant trouvé de l'opposition de la part de ceux qui ne vouloient point de réforme, l'affaire fut portée jusqu'à Rome, où le Pape avec son conseil des cardinaux at favorisé les desseins de ce bon Abbé en approuvant nos constitutions pour estre gardées en sa maison." Beurrier trad nog in 1681 af als generaal, werd eerste assistent van zijn opvolger en stierf in 1689.

37) Beide constituties hebben evenveel hoofdstukken, die ook dezelfde titels dragen; in het eerste en in het twintigste of laatste hoofdstuk zijn de teksten enigszins verschillend, in de andere hoofdstukken zijn de afwijkingen van minieme aard. Abt van der Steghe schrijft aan bisschop Cools op 18 november 1681: „Ut autem sciat Illustrissima Vestra Dominatio, quid sit de Statutis quae cum Recommendatiis Eiusdem ad Eminentissimum D. Cardinalem Respigliosi ante aliquot menses Romam misi, Eandem plenius informabo. Timebam ne Regulamentum (het voorlopig reglement door Cools opgelegd) ob Proemium quod de seculari Potestate mentionem facit repulsam pateret. Idcirco misi illuc Constitutiones omni ex parte completas, et a S. Sede iam approbatas pro Congregatione Canonicorum Regularium S. Genevefae Parisiensis, accomodatas nihilominus huic monasterio, iuxta quas etiam Novitii nostri usque huc instructi fuerunt, et earum confirmationem pro hoc monasterio a Sancta Sede postulavi, in quo D. Jacquet ut literae monstrant strenue laborat." Brief in het archief van het seminarie Rolduc bewaard.

C. H. J. M. Sprokel

REUNIE 1959

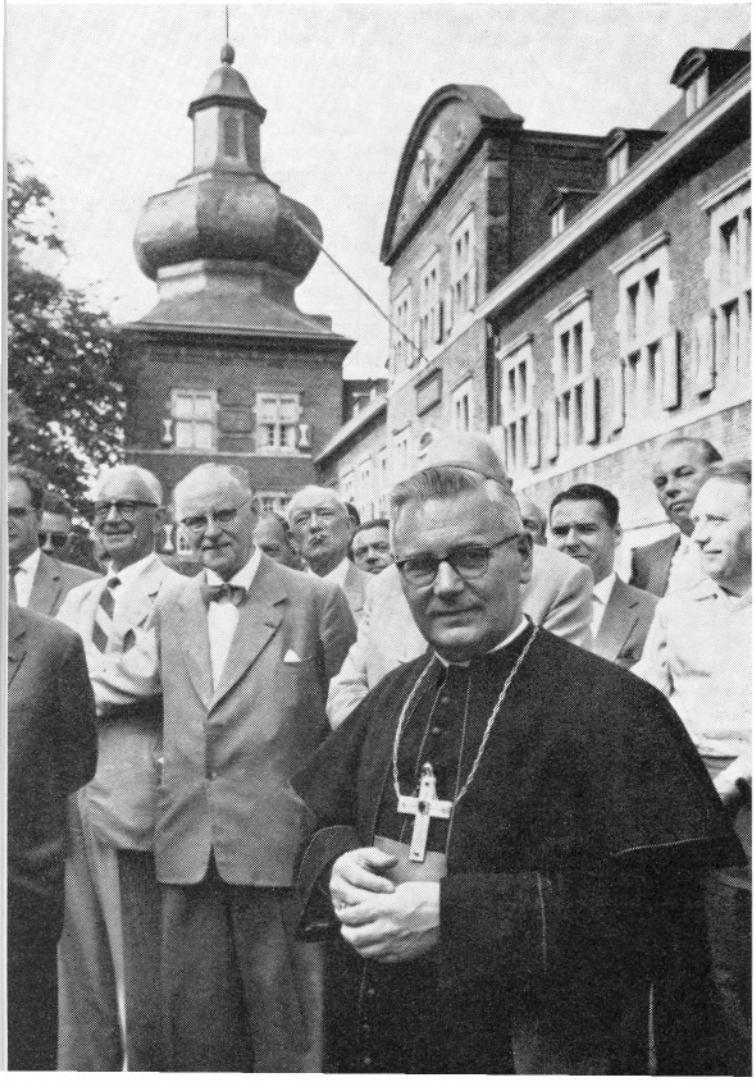

Op St. Luciadag, 13 december 1958, werd het feit herdacht — stil en bescheiden! —, dat 850 jaren tevoren de crypte van Kloosterrade werd ingewijd en door Bisschop Obbertus de kerkelijke en door Graaf Adalbert van Saffenberg de wereldlijke immuniteit aan de kloostergemeenschap werd verleend.

Voor het Comité, van Rodaklokken-Comité uitgegroeid tot Reunie-Comité, was er gerede aanleiding in bovengenoemd herdenken, om — na zeven jaren — de tweede na-oorlogse Reunie Rolduc voor te bereiden.

Rond 200 oud-Rolduciëns bleken in eerste instantie aan de reunie te willen deelnemen: ruim 150 waren op zaterdag 18 juli 1959 present: zij kwamen als mannen met studie, al of niet gegradueerd, mannen met eruditie, mannen met positie, ambt of rang, of reeds „in otio" grijze haren als bewijs van „dignitas" vertonend. — Ze hadden allen heimwee naar het „Séjour de mon enfance".

Er waren ouderlingen uit de negentiger jaren en jongelui, die in het begin van de tweede helft der twintigste eeuw nog Rolduciën waren.

Een tijdvak van zestig jaren — 1892-1953 — omvatte deze allen, oud-philosophen, oud-gymnasiasten, oud-studenten van Hogere Burgerschool en Hogere Handelschool. In Roda Aeterna waren ze één als Rolduciën.

Het Reunie-programma gaf op de voorpagina de photo van het bovengedeelte van

de toren der abdijkerk, in 1678 door Abt Petrus Melchior van der Steghe verbouwd.

Langs Kruis en torenbouw wuiven de bladeren van de bomen, die bij Ailbertus' beeld bewijs geven van het natuurlijk leven, dat 't gezond behoud van het oorspronkelijke en constante en 't weelderig uitgroeien uit oude stam en takken een fijne eenheid doet zijn.

Zo Rolduc zelf. Kloosterrade bleef de eeuwen door Centrum van opvoeding en vorming van een zich telkens vernieuwende Roda-gemeenschap.

Bij de deur, waarboven het wapen met de drie sterren en het doorboorde hart laat peinzen over 't welbekende: „Per aspera ad astra", begroette de nieuwe President van het Klein-Seminarie, de Hoogeerwaarde Heer H. L. W. J. Jochems, de binnen-komende Oud-Rolduciëns als kinderen aan huis!

Als bijzondere attentie waardeerden allen het, dat oud-President Mgr. Drs. H. J. van der Mühlen de reunisten kwam bezoeken.

Zonnelicht bestraalde kruis en toren, bomen en bloemen en de glorie van het Rodahuis, — Trinitati dicata! En 't zonnetje van de oud-studenten — ons aller Sjang — deed vriendelijk aan: Voor allen was Sjang toch alles!

In de speelzaal werden 't vreugdevol begroeten van oude bekenden en 't blijvol kennismaken met nieuwe vrienden geanimeerd door: grote rookzaal met borrel!

Daar gaat de bel!

„Menu à la Rolduc" — zo vermeldde het program. 't Zaterdagdiner: Waar bleef het „Slabbermoes"? — Had Rolduc 't welbeproefd recept verloren?

Provisor Houben had er wat beters op gevonden en 't smaakte uitstekend!

Voorzitter Dassen gaf tijdens het keurig verzorgde maal aan de „studenten" de nodige aanwijzingen, hoe zij zich in huis, gang, kerk, aula, bosquet en dortoir hadden te gedragen! Ze mochten na 't eten siësta houden, sport plegen, op promenade gaan of de kleurenfilm, door de heer Inspecteur Bel. Mr. W. J. Pluijmakers gemaakt over het Wereldmuziekconcours Kerkrade 1958, in de aula gaan beschouwen.

Velen verkozen aula boven promenade of sport. Al had de Sonneur niet gebeld, — de weg naar de eetzaal voor het goûter vonden de oud-Rolduciëns best terug!

Dan volgde het moment der ontmoeting van Bisschop en Reunisten op het plein voor de kerk, waar de Harmonie „St. Pancratius" Nulland-Kerkrade zich paraat gesteld had.

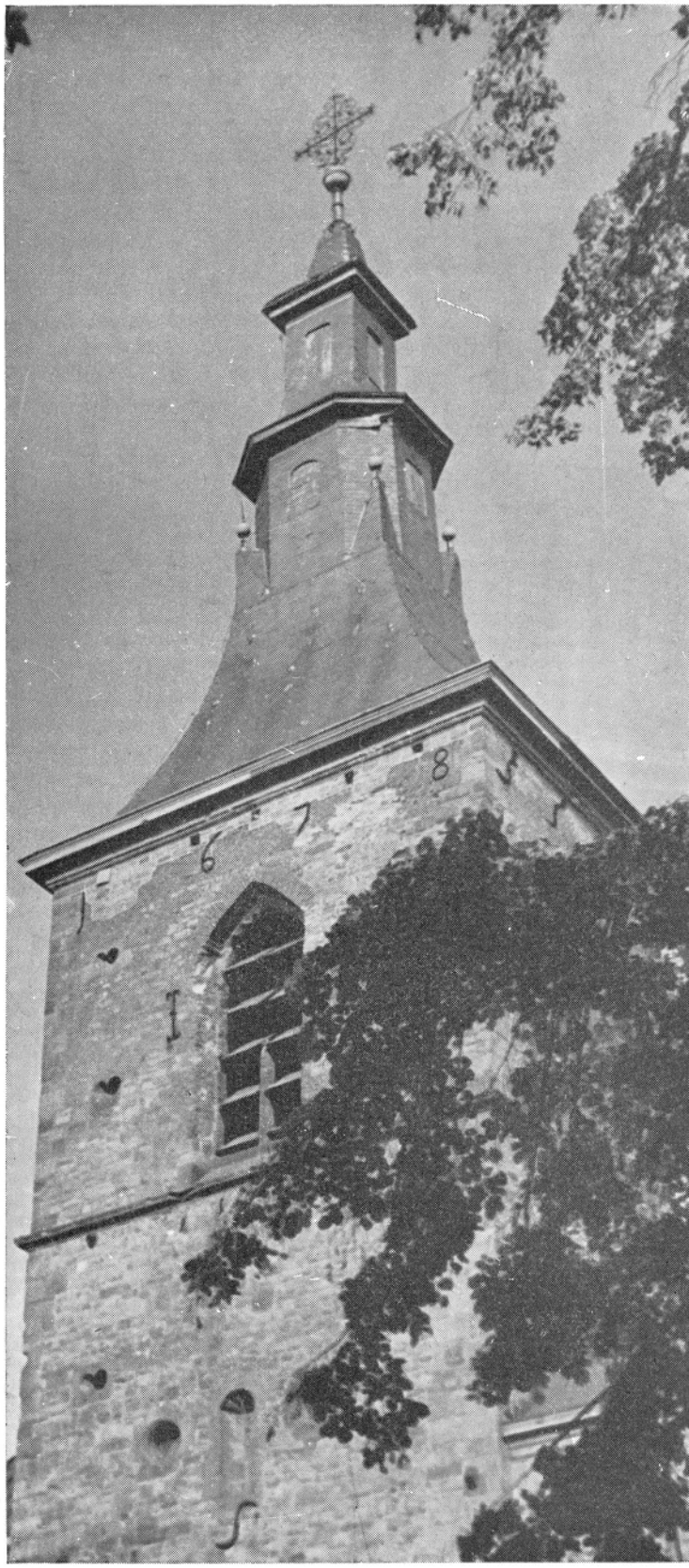

Z. H. E. Mgr. P. Moors, oud-President van het Klein Seminarie Rolduc, werd begroet door de H. E. President Jochems — en door de jongste van de aanwezige oud-Rolduciëns de heer A. J. G. Schoenmaeckers (Maarheeze), die in de eerste na-oorlogsjaren Rolduciën was en als irrealis uitsprak, dat, — ware het in zo'n kort tijdsbestek, als de Reunie omvatte, mogelijk —, Monseigneur zeker een congé zou hebben willen geven!

Monseigneur gaf iets veel mooiers: de van persoon tot persoon doorvoelde genegenheid van de Bisschop, die de oud-Rolduciëns prees om hun trouw aan, hun aanhankelijkheid jegens en hun dankbaarheid voor Rolduc.

In het plechtig Lof, dat Monseigneur celebreerde, gaven de goede Zusters getuigenis van haar fijn aanvoelen van Jesus' Presentie in het Allerheiligste Sacrament. Ze zongen het Lof en de oud-Rolduciëns namen spoedig de welbekende gezangen over: één van ziel in Gods Kerk in het kerkgebouw, waar duizenden eer brachten en brengen aan de Drieëne God en aan de Onbevlekte Patrones van Rodaland.

Terwijl orgelspel nog in de kerk klonk, werd het op de Cour een leuk gedoe: tafeltjes met utensilia voor of tegen de dorst werden centra van groepen heren in hemdsmouwen in afwisseling met paars en zwart getoogden. De Sint Pancratius-harmonie concerteede: Rolduc apprecieerde 't en applaudisseerde.

Lang duurde 't na het souper, eer de Rolduciëns het van zich konden verkrijgen, de speelzaal binnen te komen ter afwerking van het programmapunt: „Gezellige avond met Rolducse herinneringen in de speelzaal van Groot-Rolduc".

De negen sprekers citeren, vergt teveel van de verslaggever, die beperking opgelegd kreeg.

Waarom klonk na een der spreekbeurten spontaan het „Lève Rolduc" op? — Hij, die in Rolduc zijn eerste H. Communie had gedaan, gaf een prachtige beschrijving van de voorbereiding en de festiviteit, die hem voor heel zijn leven Rolduc van 't Ancien Regime dankbaar deden zijn. Hij spoorde aan, om, voorzover mogelijk, de goede tradities van Rolduc te eerbiedigen en ze traditie te laten blijven.

Oud-Leraren werden herdacht en menige anecdote gaf aanleiding tot lachsalvo's.

Geestig gaf de man, die in de avond linea recta van Tricht naar Rolduc tufte, z'n indruk weer over de geraamten voor nieuwe woningen in de velden voor Rolduc, ze typerend als de „Hunnebedden van de moderne beschaving".

Professor, Notaris, Koopman, Leraar, Ambtenaar — ze stelden allen vast, dat zij aan Rolduc de prachtige vorming danken, die in en voor hun leven van de grootste betekenis was en is.

O.30 uur. Silentium.

Wat is papier geduldig!

De lichten waren al gedoofd.... Zij, die rusten wilden, hoorden plotseling de woorden: ....„Daar heeft die Gelissen 't electrisch licht meegenomen!"

Nog later een nieuw geluid: ....Waar is dan toch mijn chambrette? ....Eindelijk, ik ben er. ....Maar waar is nou m'n tas?.... Eja — en nu moet ik nog m'n jasje uittrekken en mijn schoenen en mijn broek! — Wel te rusten!"

Zondag 19 juli 1959 was 'n fijne zonnige dag. Om 8.30 uur opstaan. De Sonneur belde „voor alle voorzichtigheid" tweemaal.

Naar onze Lieve Heer! sommeerde de bel tegen 9.15 uur.

De H. E. Heer President droeg een plechtige Hoogmis op voor de levende en overleden oud-Rolduciëns. Wat geeft het memento voor de overledenen veel stof tot overdenken van veel leven!

Het leven gaat verder — ook op Rolduc.

Na 't ontbijt en de onontbeerlijke recreatie kwamen de lessen aan de beurt. —

Oud-Leraar L. W. Linssen, Em. Directeur van de R.K. Hogere Burgerschool en Gymnasium te Maastricht, richtte de aandacht naar het Cultuurwerk van Rolduc, de bijdrage van Rolduc aan de culturele vorming der alumni en het ideaal, dat de Rolduciëns mogen vinden in hun bevorderen van de ware Cultuur.

Oud-Leraar Dr. Win. Roukens, Lector R.K. Universiteit te Nijmegen, liet uit de schat der taalkunde de schoonheid van het woord schitteren en wees op typische dialectverschijnselen in verband met het Rolducse leven.

Recreatie! 't Was een goede voorbereiding op het feestdiner, dat in optima forma werd opgediend en genoten.

Daar een feestdiner ook feestredenaars behoort te hebben, voerden het woord de heer Drs. E. H. B. à Campo, Technische Hogeschool Eindhoven, en de Z.E. Heer Dr. A. L. J. Deumens, oud-Leraar van Rolduc.

Deze deed een positief voorstel: de Reunie permanent te maken en periodiek om de 5 jaren te houden. De oud-Rolduciëns, waarvan er enigen tijdens de avondbijeenkomst reeds hadden gewezen op constant-maken van de reunie, applaudisseerden met de kracht van oud-Rolduc! Dus werd besloten!

Voorzitter Dassen had 't gemakkelijk: dat besluit was het Comité tot richtlijn. Critiek op het feit, dat niet alle oud-Rolduciëns kennis hadden gekregen, was alleen weg te werken, als allen voor de volgende reunie medewerkten. Een Zuid-Limburgse aangelegenheid was het Reunie-Comité niet. Het wordt aangevuld met de heren Drs. E. H. B. à Campo, Eindhoven, en H. M. Schoemaker Haarlem.

Het Reunie-Comité is derhalve thans samengesteld als volgt:

H. M. J. Dassen, Burgemeester van Sittard, Voorzitter.

P. H. Bischoff, Kerkrade, Secretaris,

H. M. J. Thomassen, Kerkrade, Penningmeester.

Drs. E. H. B. à Campo, Eindhoven,
L. M. J. H. Reinards, Maastricht,
Dr. Win. Roukens, Nijmegen,
Dr. Ir. L. Rüland, Schaesberg,
Mgr. Prof. Dr. F. L. R. Sassen, 's-Gravenhage,
H. M. Schoemaker, Haarlem,
C. H. J. M. Sprokel, Kerkrade,
J. W. van de Weijer, Kerkrade,
} Leden.

De Voorzitter van het Reunie-Comité bracht in zijn slotwoord dank aan de Hoogeerw. Heer President, aan de Zeereerw. Heren Provisor en Leraren van Rolduc, de Eerw. Zusters, de Dienaren — eertijds eerzaam „Sjengs" geheten — de Secretaris Bischoff en de Penningmeester Thomassen en allen, die medewerking gaven aan het welslagen van de Reunie, heel bijzonder natuurlijk aan de Reunisten zelf.

Bij monde van de oudste oud-Rolduciën, de heer Ir. F. B. J. M. Moubis, oud-Hoofdingenieur Directeur van de Volksgezondheid Maastricht, werd aan de Voorzitter van het Comité dank gebracht.

President Jochems heeft ten slotte aan allen de verzekering gegeven van Rolduc's blijdschap om de grote belangstelling, die de oud-Rolduciëns Rolduc betonen. In grote vriendschap mogen allen elkander genegen blijven!

Rolduc antwoordt met een machtig gezang: Lève Rolduc ton front radieux — Dieu te bénisse du haut des cieux!

En dan repeteren de oud-Rolduciëns het lied, dat ze zongen, toen ze voor 't eerst werkelijk Rolduc verlieten voor 't leven: Adieu Rolduc!

Voor wat Rolduc ons gaf in de jaren van onze jeugd en in de dagen van de reunie 1959, hartelijk dank!

Roda, 23 juli 1959.

LERARENCORPS

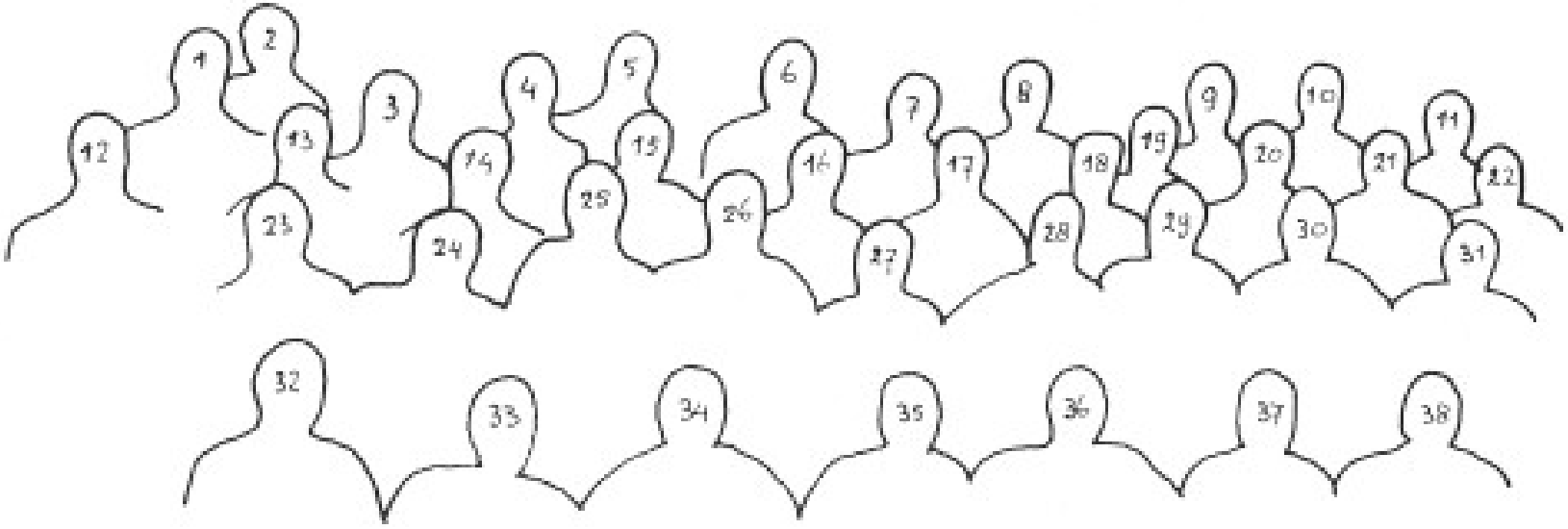

1. Poulssen 2. Tagage 3. Van Wersch 4. Engels 5. Zeyen 6. Augustus 7. Notermans 8. Smeets 9. Stenten 10. Lemmens

11. Stassen 12. Meertens 13. Rouwet 14. Schins 15. Lenders 16. Van Loo 17. Salemans 18. Penders 19. Lemmen 20. Vogels 21 Bosch 22. Wijnen 23 Schrijen 24. Janssen Ch. 25. Berkels 26. Buck 27. Gerards 28. Senden 29. Timmermans 30. Slangen 31. Heijnen 32. Van der Heyden 33. Hermens 34. Stroux 35. Moors 36. Houben 37. Pop 38. Hommes

I. Priesterleraren.

Jochems Drs H. L. W. J. 1959. President.
Stroux Drs F. A. A. 1923.
Pop Dr L. J. J. 1926.
Vogels Drs J. A. H. 1935.
Senden Drs J. F. J. E. 1936.
Houben P. J. 1937.
Heynen Drs P. J. H. 1938.
Schrijen J. H. 1938.
Janssen Ch. A. I. 1942.
Hermens Drs V. J. H. 1946.
Meertens Drs A. H. Chr. 1941.
Wijnen L. W. 1946.
Lemmens Drs H. H. 1942.
Timmermans A. B. J. 1942.
Hommes G. P. 1944.
Berkels M. H. 1945.
Augustus F. L. 1946.
Bosch Dr J. W. 1949.
Penders F. J. 1946.
Rouwet Drs J. P. H. M. 1946.
Slangen P. M. 1946.
Tagage Drs J. M. B. 1946.
Salemans R. B. H. 1947.
Stassen J. J. 1947.
Lenders Drs J. A. C. 1949.
Lemmen Drs M. M. W. 1954.
Buck Dr M. J. 1952.
Notermans H. G. H. 1954.
Notermans J. H. 1955.
Poulssen G. W. A. 1956.
Lemmen W. M. 1957.

II. Lekenleraren.

van Loo E. M. 1939.
van Wersch L. 1955.
Engels Drs L. J. 1957.
Schins Ir H. E. J. 1957.
Stenten Drs F. L. G. 1957.

III. Onderwijzers Voorb. School.

Smeets J. 1955 (Hoofd).
Scheepers H. 1958.

IV. Muziekleraren.

Zeyen N. 1953.
Gerards E. 1955.
Steijns M. 1958.

LEERLINGEN

PHILOSOPHIE SUPERIEURE

PHILOSOPHIE

Supérieure

Bergh Jean, Broeksittard.
Bogers Harrie, Heerlerheide.
Bosch Pierre, Bunde.
van Brandenburg Wout, Vaals
Ewals Piet, Tegelen.
Geraets Jan, Nieuwenhagerheide.
Geurts Serafien, Bingelrade.
Groetelaars Henk, Sevenum.
Hameleers Harrie, Maastricht.
Hafmans Martin, Sevenum.
Houben Jacques, Sevenum.
Hutschemakers Harrie, Banholt.
Janssen Harrie, Nuth.
Kessels Stephan, Heijthuysen.
Knops Leo, Azenray.
Latour Jan, Ubach o. Worms.
Lenders Henk, Meijel.
van Lier Willie, Heibloem.
Maes Theo, Castenray.
Nohlmans Willy, Geleen.
van Osch Gerrit, Venray-Heide.
Reijnders Jan, Schinveld.
Schreurs Jos, Grathem.
Sips Ton, Heerlen.
Smeets Willie, Wessem.
Tacken Martin, Horst.
Versleyen Nol, Tienray.
Voncken Hub, Voerendaal.
Willems Bèr, Maastricht.
Willems Gerrie, Ottersum.
Schins H. E. J. ir. Simpelveld. (auditor).

Inférieure

van den Bergh Gerard, Dieteren.
Bovend'eerdt Hub, Sittard.
Brands Lambert, Passart.
Broekhoven Jo, Einighausen.
Corten Rein, Stein.
Creemers Jos, Obbicht.
Cybulski Gerard, Heerlerheide.
Diederen Jo, Valkenburg.
Eijgelshoven Jan, Reijmerstok.
Franssen Naud, Venray.
Heffels Bert, Buchten.
Hendriks Jan, Weert.
Jacobs Piet, Nuth.
Kock Jo, Molenberg.
Leunissen Jan, Heerlen.
van de Loo Hub, Blerick.
Meijers Herman, Posterholt.
Moonen Jan, Margraten.
Peeters Pierre, Venlo.
Rijs Harrie, Baarlo.
Robroeks Matthieu, Maastricht.
Rouwet Josef, Bunde.
Salemans Bert, Hunsel.
Schunck Jan, Valkenburg.
Seuren * Piet, Roggel.
Spitz * Joep, Maastricht.
Tielen Willie, Sevenum.
Veugelers * Wim, Borgharen.
Wiermans Chris, Roermond.
Wijnen Leo, Horst.
Wolfs Fiel, Maastricht.

SEMINARIE-GYMNASIUM

6de Klas, Afd. A.

Ament Jacques, Stramproy.
Boers Frits, Schinnen.
Bongaerts Giel, Beegden.
Boumans Frans, Ubachsberg.
Bour Hub, Schaesberg.
van Caldenborgh Gerrie, Heer.
Franssen André, Gulpen.
Geelen Gerard, Haelen.

* Nieuwe leerlingen van dit schooljaar.

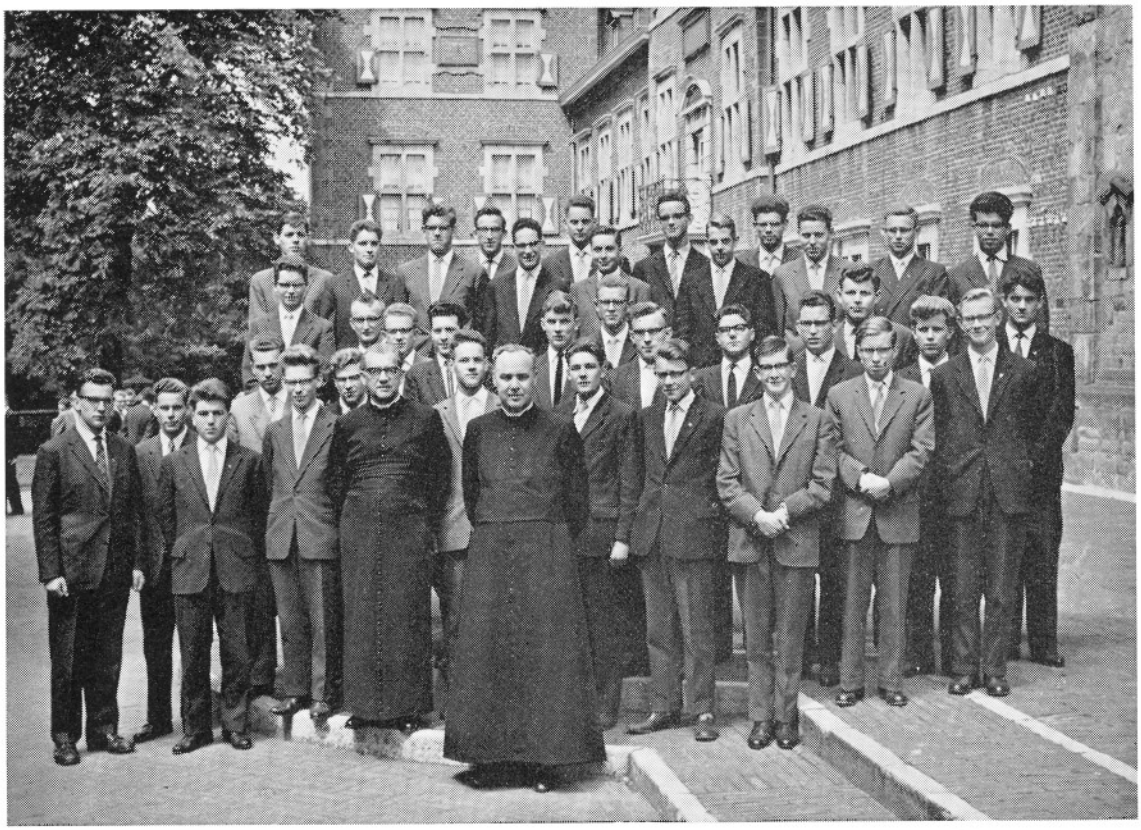

Hensels Jan, Keent.
Houtackers Jan, Maasniel.
Kelleter Josef, Bleijerheide.
Kuijpers André, Velden.
Peters Theo, Sevenum.
Philippens Paul, Schimmert.
Poell Jan, Nederweert.
Pouwels Gerrit *, Venray-Heide.
van Sloun Jacques, Buchten.
Snijders Frits, Stramproy.
Stevens Willy, Belfeld.
Thijssen Jean, Horst.
Ummelen Jo, Heerlen.
Veugelers Herman, Obbicht.

6de Klas, Afd. B.

Aussems Johnnie, Bunde.
Benders Piet-Hein, Eijgelshoven.
Cöp Piet, Ottersum.
Couwenbergh Jo, Geleen.
Grootjans Jos, Schaesberg.
Hofman Jean, Maastricht.
Kirkels Michel, Nederweert.
Lenaers Jan, Stramproy.
van Lieshout Hub, Hoensbroek.
Salden Jan, Kerensheide.
Selen Piet, Kessel-Eik.
Snijders Wim, Ubachsberg.
Steinbusch Harrie, Ubachsberg.
Swinkels Matthieu, Castenray.
Valkenburg Harrie, Heerlen.
Vogten Martin, Hoensbroek.
Wouters Peter, Maastricht.

5de Klas, 1ste Afd. A.

Bemelmans Colla, Nuth.
Claessens Jacques, Oirlo.
Creemers Bert, Roermond.
Crutzen Hub, Wylré.
Ewals Joep, Tegelen.
Feron Frans, Geleen.
Heijnen Pierre, Spaubeek.
Hendrikx Jan, Beegden.
Hinskens Josef, Waubach.
Horsmans Wim, Ulestraten.
Huijts Willie, Voerendaal.
Jacobs Willie, Grathem.
Jaspers Matthieu, Siebengewald.
Kleuskens Wim, Venray-Heide.
Malherbe Piet, Heerlerheide.
Ploum Jo, Brunssum.
Simons Antoine, Roermond.
van Wersch Jef, Eijs-Wittem.

5de Klas, 2de Afd. A.

Aendekerk Hub, Stramproy.
Backbier Hub, Geleen.
Bormans Matthieu, Merkelbeek.
Coppus Jan, Horst.
Elissen Toine, Eckelrade.
Grand Guido, Bleijerheide.
Janssen Leo, Horst.
Knaapen Ad, St. Geertruid.
Noten Jean, Tegelen.
Pasing Hein, Brunssum.
Postma Ivo, Heer.
Raassens Matthieu, Horst.
Rouwet Jean, Bunde.
Smeets Guy, Gronsveld.
Steinbusch Matthieu, Ubachsberg.
Tielen Henk, Meterik.
Waltmans Rob, Brunssum.
Willems Cor, Ottersum.
Willemssen Theo, Sevenum.

5de Klas, Afd. B.

Coenen Ton, Banholt.
Damen Lambert, Tegelen.
Gerards Jeu, Wellerlooi.
Hermkens Piet, Grubbenvorst.
Hilak, Michel, Schaesberg.
Jakobs Toon, Horst.
Luijpers Pierre, Well.
Peters Jan, Horn.
Thielen Henk, Horst.
Vaessen Jan, Maasbree.
Wetzelaer Frans, Passart.

4de Kas, 1ste Afd.

Aerts Theo, Swolgen.
Backbier Leo, Geleen.
Boots Jan, Maasbree.
Broekhoven Gerrit, Einighausen.
Buskens Hub, Spaubeek.
Claessens Leo, Mechelen.
Clerx Constant, Neerbeek.
Coenen Jan, Blerick.
Cöp Willie, Ottersum.
Dohmen Jos, Brunssum.
Frissen Giel, Houthem.
Gorissen Ben, Maastricht.
Halderit Theo, Geleen.
van Heel Jo, Dieteren.
van Heur Frans, Roggel.
van Horen Herman, Beringen.
Kleijnen Hub, Noorbeek.
Lucassen Frank, Horst.
Maassen Jan, Echt.
Nagels Marius, Blerick.
Peeters Thijs, Kessel.
Sleutels Jo, Roggel.
Theunissen Matthieu, Haelen.
Vogten No, Gulpen.
Wijnhoven Ton, Velden.
Wilms Thijs, Panningen.
Zitzen Hub, Rimburg.

4de Klas, 2de Afd.

Beckers Wim, Echt.
Biemans Harrie, Heijthuysen.
Borghans Arnold, Schaesberg.
Claessens Wim, Oirlo.
Cootjans Jan, Baarlo.
Cordewener Louis, Hoensbroek.
Custers Harrie, Oostrum.
van Dijck Pierre, Meerssen.
Frenken Toon, Bergen.
Frijns Henk, Schimmert.
Geraedts Herman, Swalmen.
de Groot Pie, Maastricht.
Hermans Ed, Sweikhuizen.
Hoenen Henk, Brunssum.
Janssen Frans, Spaubeek.
Jenniskens Jan, Meterik.
Joosten Piet, Heerlerheide.
Kessels Jan, Pey (Echt).
Lenders Tom, Meijel.
Meertens Arthur, Margraten.
Reynen Michel, Blitterswijk.
Roggen Jos, Blerick.
Schlenter Ambroos, Epen.
Smeets Leo, Horn.
Vestjens Jacques, Egchel-Helden.
Wiertz Frans, Kerkrade.

3de Klas, 1ste Afd.

Boesten Jos, Brunssum.
Claassen Toon, Koningsbosch.
Cleven Hub, Horst.
Coenjaerts Hennie, Amstenrade.
Crompvoets Jan, Haelen.
Eijssen Denis, Schimmert.
Gielkens Thieu, Brunssum.
Gulikers Hub, Meerssen.
Hanssen Leo, Maasbracht.
Heijenrath Jacques, Simpelveld.
Houben Jean, Kerensheide.
Huijnen Sef, Heerlerbaan.
Janssen Jo, Helden.
van Kessel Tonnie, Kessel.
Kleijnen Lud *, Maastricht.
Kohl Leo, Simpelveld.
Kuijpers Martin, Castenray.
van der Linden Jos, Swalmen.
Niesten Hub, Vaals.
Peeters Silvester, Kessel.
Quaedackers John, Hoensbroek.
Seuren Gerard, Lottum.
Spierts Norbert, Terwinselen.

3de Klas, 2de Afd.

Aggenbach René, Brunssum.
Ament Bert, Leveroy.
Ament Wim, Leveroy.
Beusmans George, Noorbeek.
Brunenberg Josef, Schaesberg.
van Eijk Jan, Nederweert.
Engels Lou, Velden.
Genders Charles, Kerkrade.
Gorissen Ton, Maastricht.
Hanssen Jan, Broekhuizenvorst.
Herpers Thijs, Kerkrade.
Janssen Hans, Gennep.
Kerkhoffs Hein, Beek-Genhout.
Kuijpers Henk, Schimmert.
Lipsch Frans, Ransdaal.
Maes Jan, Weert.
Op 't Root Gert, Roermond.
L'Ortije Hub, Wylré.
Peeters Theo, Neer.
Slangen Frans, Roermond.
Sleijpen Jean, Broekhem.
Vaessen Hub, Simpelveld.
de Warrimont Fred, Noorbeek.

3de Klas, 3de Afd.

Gielen Wim, Nederweert.
van Horen Jan, Buchten.
Jacobs Leo, Keent.
Jaegers Don, Simpelveld.
Janssen Hub, Ulestraten.
Pluimakers Wim, Limbricht.
Riga Frans, Sweijkhuizen.
van der Schaft Johnnie, Brunssum.
Schnackers Jo, Gulpen.
Schoffelen Piet, Klimmen.
Seegers Jan, Grubbenvorst.
Slabbers Wiel, Beesel.
Snijders Pierre, Wijnandsrade.
Soons Josef, Schimmert.
van der Stegen Gerrit, Meerssen.
Thelen Matthieu, Chèvremont.
Timmermans Alfons, Horn.
van Tulden Tinus, Nederweert.
Vertommen Jo, Maastricht.
Vleugels Jan, Voerendaal.
van der Wallen Jan, Lauradorp.
Willems Hub, Sittard.

2de Klas, 1ste Afd.

Beerens Pieter, Hoensbroek.
Benders Raymond, Treebeek.
Berden Jos, Blerick.
Bloemen Hub, Nieuwenhagerheide.
van de Boom Jo, Brunssum.
Boonen Wim, Reuver.
Brauer Jan, Broekhuizenvorst.
Coenen Jan, Montfort.
Creusen René, Vaals.
Crijns Jan, Simpelveld.
Decker Ferdie, Beek.
Deckers Jan, Heijthuisen.
Dullens Louis, Broeksittard.
Ebus San, Venlo.
Feijen Tjeu, Brunssum.
Frissen Ed, Schimmert.
Geelen Jan, Haelen.
Geurts Joos, Veulen.
Gielkens Frans, Brunssum.
Gommans André, Tegelen.
Hanraets Arno, Tegelen.
Hautvast Pierre, Schinnen.
Hendriks Matthieu, Nuth.
Höngens Jacques, Einighausen.
Houben Theo, Sevenum.
Nijsten Hub, Schimmert.

2de Klas, 2de Afd.

Duisings Jo, Schimmert.
Hunnekens Loek, Grashoek.
Keijsers Josef, Bunde.
Klein Frans, Schandelen.
Kunnen Frans, Horst.
Lambrichts Henk, Keent.
Lemmens Loeki, Chèvremont.
Lodewick Gerrie, Houthem.
Maas Pierre, Eijsden.
Mevis Martin, Nuth.
Moonen Hub, Margraten.
Pasing Theo, Brunssum.
Peeters Jacques, Kessel.
Riga Albert, Sweijkhuizen.
Schoenmakers Jan, Nuth.
Schreurs Louis, Grathem.
Smeets Matthieu, Meerssen.
Smits Gerrie, Ottersum.
Soons Dries, Schimmert.
Stammen Jan, Helden.
Steijns Hub, Kunrade.
Vaessen André, Simpelveld.
van de Ven Peter, Geleen.
Willems Pierre, Ottersum.
Winthagen Jos, Ransdaal.

2de Klas, 3de Afd.

Beelen Josef, Horst.
Custers Willie, Baexem.
Dieteren Martin, Hoensbroek.
van den Esker Max, Geleen.
van Gastel Harrie, Meijel.
Gubbels Matthieu, Noorbeek.
Hassink Jules, Maastricht.
Jakobs Jos, Horst.
Janssen Guus, Heerlen.
Keijbets Hub, Voerendaal.
Kempen Jos, Blerick.
Lacroix Willie, Noorbeek.
van der Linden René, Eys-Wittem.
Niesen Jan, Belfeld.
Paquay Gerrie, Eijsden.
Rademakers Arno, Heerlerheide.
Reijnen André, Echt.
Seeverens Pieter *, Heerlen.
Simons Jean, Melick.
Stevens Leo, Belfeld.
Strous Gerrie, Haelen.
Thijssen Piet, Baarlo.
Velemans Jan, Gennep.
Zuketto Jo, Heerlen.

1ste Klas, 1ste Afd.

Ament Piet *, Stramproy.
Arets Nico, Terwinselen.
Backus Leo *, Venray.
Bartholomeus Joop *, Geleen.
Benders Paul *, Eijgelshoven.
Blezer Caspar, Trintelen.
Boijens Piet *, Schinnen.
Bors Pierre, Tegelen.
Bruijnen Piet *, Baarlo.
Coopmans Leo, Baarlo.
Cordewener Paul *, Hoensbroek.
Delahaye Frans *, Geleen.
Dieteren Tjeu *, Hoensbroek.
Dorren Leo *, Valkenburg.
Dijkstra Wim *, Beek.
Drummen John *, Heerlen.
Goossens Wim, Tegelen.
Erens Bert, Valkenburg.
Grooten Go, Holtum.
Hendrix Pierre *, Wanssum.
Hermans Pierre, Schinnen.
Hofman Robbie *, Maastricht.
Janssen Toni *, Spekholzerheide.
Jeukens Willie *, Eijsden.
Kleijkers Giel, Heerlerheide.
Kock Ton *, Heerlen.
Koenraad Tonnie *, Roermond.
Koonen Peter *, Heerlerheide.

1ste Klas, 2de Afd.

Boumans Pierre *, Kunrade.
Miessen Berti *, Maastricht.
Moonen Pierre *, Voerendaal.
van Oeffelt Toon *, Spekholzerheide
van Oosterbosch Bert *, Spaubeek.
Peeters Ton, Baarlo.
Philippens Arnold *, Eijsden.
Ramakers Pierre *, Echt.
Reubzaet Henk *, Brunssum.
Reynen Herman *, Blitterswijk.
Sala Dick *, Venray.
Savelsberg Jasques *, Heerlen.
Schwachöfer Marcel *, Venray.
Smeets Jan *, Bunde.
Smets Raymond, Swalmen.
Stassen Josef, Amby.
Stultiens Paul *, Blerick.
Truijen Joos, Venray.
Turnsek Frank *,, Hoensbroek.
Urselman Leo *, Heijen-Bergen.
Vestjens Harrie, Egchel-Helden.
Willems Hub *, Blitterswijk.
Willemssen Wim *, Sevenum.
Wilms Frans *, Helden.

1ste Klas, 3de Afd.

Benders Frans, Heerlen.
van de Beuken Matthieu, Horst.
Bock Sjef, Schin op Geul.
van de Bongard Jo, Kerkrade.
Boumans Hub, Ubachsberg.
Dautzenberg Jo, Schaesberg.
Dierks Peter, Schaesberg.
Dircks Hans, Montfort.
Franck Johnnie, Schaesberg.
Geurts Wim, Bingelrade.
Hoppers Wim, Brunssum.
Horsmans Paul, Ulestraten.
Janssen Gerrie, Meerlo.
Kloth Wim, Echt.
Kusters Herman, Spaubeek.
Lahaye Bert, Valkenburg.
Leunissen Lou, Wijlre.
Meertens Piet, Haanrade.
Muris Piet, Stein.
Nauts Hub, Brunssum.
Niesten Rob, Vaals.
Pierik Henk, Brunssum.
Prompers Wil, St. Geertruid.
van Rens Herman, Hegelsom.
Reul Theo, Spekholzerheide.
Schobben Ferd, Brunssum.
Sluijsmans Alex, Simpelveld.
Tielen Jan, Sevenum.
Vaassen Jo, Stein.
Zitzen Harrie, Rimburg.

VOORBEREIDENDE KLAS

1ste Afd.

Berden Jan *, Blerick.
Op den Camp Louis *, Spaubeek.
Dieteren Tjeu *, Hoensbroek.
Dorren Leo *, Valkenburg.
Driessen Gerard *, Sevenum.
Driessen Wim *, Meers-Elsloo.
Druisings Hub *, Beek.
Ebberink Henk *, Venray.
van Enckevort Hub *, Sevenum.
Gabriël Jo *, Spaubeek.
Geurts Jan *, Ottersum.
Haffmans Matthieu *, Sevenum.
Heusschen Hub *, Margraten.
Hubers Martin *, IJsselstein.
Nabben Jan *, Horst.
Rijs Herman *, Neer.
Schnackers Hub *, Bocholtz.
Schwinkels Pierre *, Blitterswijk.

2de Afd.

Bormans Ben *, Merkelbeek.
Derikx Piet *, Neer.
Janssen Ton *, Echt.
van Kan Giel *, Berg en Terblijt.
Laeven Hub *, Ransdaal.
Louvenberg Jo *, Kerkrade.
Moederscheim Willy *, Voerendaal.
Moonen Huub *, Voerendaal.
Peeters Jan *, Meterik.
Pouwels Jan *, Horst-America.
van Rens Johan *, Venray-Heide.
Scheeren Werner *, Kerkrade.
Slangen Piet *, Beek-Genhout.
VandeBerg John *, Kerkrade.
Van der Velden Hub *, Tegelen.
Wolters Jo *, Pey-Echt.
Wijnhoven Laurens *, Baarlo.

PERSONALIA

De Heilige Priesterwijding ontvingen:

Hub Aendekerk	Stramproy.
Piet Alofs	Puth.
Paul Bruynzeels	Maastricht.
Guill. Coumans	Munstergeleen.
Hub Dols	Munstergeleen.
Willie van Dijck	Weert.
Hub Hartmann	Oost-Maarland.
Leo Hausmans	Pey-Echt.
Jac Heymans	Stramproy.
Frits Janssen	Baarlo.
Theo Janssen	Baarlo.
Fons Kessels	Grathem.
Ferd Konings	Baarlo.
Jan Linke	Voerendaal.
Ton Naus	Nunhem.
Theo Neefs	Roermond.
Jo Recker	Maastricht.
Jos Schreurs	Nuth.
Geert Vullings	Well.

Allen van het bisdom Roermond.

Nic. Sprokel, Kerkrade, Sociëteit van Jezus.

Rudy Huysmans, Wassenaar, bisdom Rotterdam.

Bert van den Hoven, Hoensbroek, bisdom Den Bosch.

Jan Aerts, Grubbenvorst, Congregatie van Mariannhill.

Hans Smeets, Nederweert, Fathers van Mill Hill.

Frans Kessels, Leveroy, Fathers van Mill Hill.

HEBBEN MET GOED GEVOLG AFGELEGD:

I. Het eindexamen van het Gymnasium Afd. A.:

Boers Frits, van Schinnen.
Boumans Frans, van Ubachsberg.
Bour Hub, van Schaesberg.
van Caldenborg Gerrie, van Heer.
Franssen André, van Gulpen.
Geelen Gerard, van Haelen.
Hensels Jan, van Keent.
Houtackers Jan, van Maasniel.
Kelleter Jozef, van Bleijerheide.
Kuijpers André, van Velden.
Poell Jan, van Nederweert.
van Sloun Jacques, van Buchten.
Stevens Willie, van Belfeld.
Thijssen Jean, van Horst.
Ummelen Jo, van Heerlen.

II. Het eindexamen Gymnasium Afd. B.:

Aussems Johnnie, van Bunde.
Benders Piet-Hein, van Eijgelshoven.
Cöp Piet, van Ottersum.
Grootjans Jos, van Schaesberg.
Kirkels Michel, van Nederweert.
van Lieshout Hub, van Hoensbroek.
Snijders Wim, van Ubachsberg.
Swinkels Matthieu, van Castenray.
Valkenburg Harry, van Heerlen.
Vogten Martin, van Hoensbroek.
Wouters Peter, van Maastricht.

III. Het toelatingsexamen tot de Filosofie:

Peters Theo, van Sevenum.
Pouwels Gerrit, van Venray-Heide.
Philippens Paul, van Schimmert.
Snijders Frits, van Stramproy.
Veugelers Herman, van Obbicht.

Algemene Prijzen

V GYMNASIUM,	1ste afd. A.:	Heijnen Pierre, van Spaubeek.
	2de afd. A.:	Willemssen Theo, van Sevenum.
	afd. B.:	Hilak Michel, van Schaesberg.
IV GYMNASIUM,	1ste afd.:	Nagels Marius, van Blerick.
	2de afd.:	Roggen Jos, van Blerick.
III GYMNASIUM,	1ste afd.:	Hanssen Leo, van Maasbracht. Huynen Sef, van Heerlerbaan. Kohl Leo, van Simpelveld.
	2de afd.:	Ament Bert, van Leveroy.
	3de afd.:	niet toegekend.
II GYMNASIUM,	1ste afd.:	Coenen Jan, van Montfort.
	2de afd.:	Soons Dries, van Schimmert.
	3de afd.:	Gubbels Matthieu, van Noorbeek.
I GYMNASIUM,	1ste afd.:	Dijkstra Wim, van Beek. Goossens Wim, van Tegelen.
	2de afd.:	Ramakers Pierre, van Echt.
	3de afd.:	van Rens Herman, van Hegelsom.
VOORBEREIDENDE KLAS,	1ste afd.:	van Enckevort Hub, van Sevenum.
	2de afd.:	Pouwels Jan, van Horst-America.

V Gymnasium, 1ste afd.

Heynen Pierre, van Spaubeek, alg. pr., pr. gr., pr. lat., pr. moderne t.

Huijts Willie, van Voerendaal, pr. ned., 1e verm. d., 1e verm. aardrk., 1e verm. cult. gesch., 2e verm. gr., 2e verm. fr.

Ploum Jo, van Brunssum, pr. alg. vorm. v., 1e verm. fr., 1e verm. eng.

Jaspers Matthieu, van Siebengewald, 2e verm. eng., 2e verm. aardrk., 2e verm. cult. gesch.

Bemelmans Colla, van Nuth, 2e verm. ned., 2e verm. d.

Kleuskens Wim, van Venray-Heide, 1e verm. gr.

van Wersch Jef, van Eijs-Wittem, 1e verm. ned.

Feron Frans, van Geleen, verm. gesch.

Ewals Joep, van Tegelen, verm. gesch.

V Gymnasium, 2de afd.

Willemsen Theo, van Sevenum, alg. pr., pr. gr., pr. lat., pr. alg. vorm. v., 1e verm. fr., 1e verm. wis- en nat.k.

Postma Ivo, van Heer, pr. moderne t., 2e verm. ned.

Smeets Guy, van Gronsveld, pr. wis- en natuurk., 1e verm. gr., 2e verm. gesch., 2e verm. fr.

Rouwet Jean, van Bunde, 1e verm. ned., 1e verm. cult. gesch., 2e verm. wis- en natuurk.

Elissen Toine, van Eckelrade, 1e verm. gesch., 2e verm. gr., 2e verm. cult. gesch.

Coppus, Jan, van Horst, 1e verm. eng., 2e verm. aardrk.

Tielen Henk, van Meterik, 2e verm. eng., 2e verm. aardrk.

Bormans Matthieu, van Merkelbeek, 1e verm. lat.

Backbier Hub, van Geleen, 2e verm. lat.

Knaapen Ad., van St. Geertruid, 2e verm. wisk.

V Gymnasium, afd. B.

Hilak Michel, van Schaesberg, alg. pr., pr. gr., pr. lat., pr. moderne t., pr. wisk., pr. natuurw., pr. alg. vorm. v.

Damen Lambert, van Tegelen, pr. ned., 1e verm. fr., 1e verm. eng., 1e verm. gesch., 2e verm. gr., 2e verm. d., 2e verm. nat. hist.

Peters Jan, van Horn, 1e verm. lat., 1e verm. d., 1e cerm. natuurk., 1e verm. scheik., 1e verm. nat. hist., 2e verm. ned., 2e verm. fr., 2e verm. eng., 2e verm. wisk., 2e verm. aardrk.

Hermkens Piet, van Grubbenvorst ,1e verm. gr., 1e verm. wisk., 1e verm. gesch., 2e verm. natuurk., 2e verm. scheik.

Jakobs Toon, van Horst, 1e verm. ned., 1e verm. aardrk.

IV Gmnasium, 1ste afd.

Nagels Marius, van Blerick, alg. pr., pr. gr., pr. lat., pr. moderne t., pr. wisk., 1e verm. ned., 1e verm. gesch., 1e verm. natuurk.

Boots Jan, van Maasbree, pr ned., pr. alg. vorm. v., pr. natuurwet., 2e verm.wisk.

Kleynen Hub, van Noorbeek, pr. tek., 2e verm. natuurk.

Frissen Giel, van Houthem, 1e verm. d., 2e verm. lat., 2e verm. ned., 2e verm. fr., 2e verm. gesch.

Theunissen Matthieu, van Haelen, 1e verm. gr., 1e verm. fr., 1e verm. eng.

Cöp Willie, van Ottersum, 2e verm. eng., 2e verm. aardrk.

Buskens Hub, van Spaubeek, 1e verm. wisk.

Coenen Jan, van Blerick, 1e verm. aardrk

van Heur Frans, van Roggel, 2e verm. eng.

Peeters Thijs, van Kessel, 2e verm. wisk.

Lucassen Frank, van Horst, 2e verm. aardrk.

IV Gymnasium, 2de afd.

Roggen Jos, van Blerick, alg. pr., pr. gr., pr. lat., pr. ned., pr. moderne t., pr. wisk., pr. natuurw., pr. alg. vorm. v., 2e verm. tek.

de Groot Pie, van Maastricht, pr. godsd., 1e verm. lat., 1e verm. natuurw., 1e verm. gesch., 2e verm. aardrk., 2e verm. fr., 2e verm. d.

Wiertz Frans, van Kerkrade, pr. ned., 1e verm. godsd., 2e verm. aardrk.

Jenniskens Jan, van Meterik, pr. tek.

Custers Harrie, van Oostrum, 1e verm. gr., 1e verm. fr., 1e verm. eng., 2e verm. lat.

Smeets Leo, van Horn, 1e verm. d., 2e verm. gr., 2e verm. gesch.

Kessels Jan, van Pey, 1e verm. wisk., 2e verm. eng.

Frijns Henk, van Schimmert, 1e verm. aardrk., 2e verm. natuurw.

Claessens Wim, van Oirlo, 2e verm. wisk., 2e verm. gesch.

Biemans Harrie, van Heijthuysen, 1e verm. ned.

Lenders Tom, van Meijel, 1e verm. tek.

Schlenter Ambroos, van Epen, 2e verm. godsd.

III Gymnasium, 1ste afd.

Hanssen Leo, van Maasbracht, alg. pr., pr. alg. vorm. v., 1e verm. gr., 1e verm. fr., 1e verm. natuurk., 2e verm. lat., 2e verm. eng., 2e verm. wisk.

Huijnen Sef, van Heerlerbaan, alg. pr., pr. ned., pr. pos. v., 1e verm. aardrk., 2e verm. tek., 2e verm. fr., 2e verm. d.

Kohl Leo, van Simpelveld, pr. gr., pr. lat., pr. mod. t. 1e verm. wisk., 1e verm. aardrk., 2e verm. ned., 2e verm. natuurk.

Peeters Silvester, van Kessel, pr. pos. v., 2e verm. aardrk.

Houben Jean, van Kerensheide, pr. tek., 1e verm. ned.

Niesten Hub, van Vaals, 1e verm. lat,. 1e verm. gesch., 2e verm. gr., 1e verm. d.

Crompvoets Jan, van Haelen, 1e verm. tek.

Boesten Jos, van Brunssum, 1e verm. eng., 2e verm. gesch.

Janssen Jo, van Helden, 2e verm. aardrk.

III Gymnasium, 2de afd.

Ament Bert, van Leveroy, alg. pr., pr. gr., pr. lat., pr. moderne t., pr. pos. v., 1e verm. tek., 2e verm. ned., 2e verm. aardrk.

Engels Lou, van Velden, pr. alg.vorm. v., 1e verm. gr., 1e verm. wisk., 1e verm. d., 1e verm. eng., 2e verm. lat.

Herpers Thijs, van Kerkrade, pr. ned., 2e verm. gr.

Maes Jan, van Weert, pr. tek., 2e verm. eng.

Brunenberg Jo, van Schaesberg, 1e verm. gesch., 1e verm. aardrk., 2e verm. ned.

Beusmans George, van Noorbeek, 1e verm. natuurk., 2e verm. fr., 2e verm. gesch.

Ament Wim, van Leveroy, 1e verm. wisk.

Vaessen Hub, van Simpelveld, 2e verm. natuurk.

de Warrimont Fred, van Noorbeek, 2e verm. tek.

III Gymnasium, 3de afd.

Gielen Wim, van Nederweert, pr. lat., 1e verm. wisk., 1e verm. aardrk., 2e verm. gr., 2e verm. ned. 2e verm. tek.

van Tulden Tinus, van Nederweert, pr. moderne t., 1e verm. gr.

Pluimakers Wim, van Limbricht, pr. gr.

van der Stegen Gerrit, van Meerssen, pr. wis- en nat.k.

Soons Josef, van Schimmert, pr. alg. vorm. v.

Slabbers Willy, van Beesel, pr. tek., 2e verm. d.

Seegers Jan, van Grubbenvorst, 1e verm. d., 1e verm. eng.

Schoffelen Piet, van Klimmen, 2e verm. eng., 2e verm. wis- en nat.k.

van der Schaft John, van Brunssum, 1e verm. tek., 2e verm. aardrk.

Thelen Matthieu, van Chèvremont, 1e verm. ned.

van der Wallen Jan, van Lauradorp, 1e verm. gesch.

Jaegers Donné, van Simpelveld, 2e verm. gesch.

II Gymnasium, 1ste afd.

Coenen Jan, van Montfort, alg. pr., pr. lat., pr. mod. t., 1e verm. gr., 1e verm. nat. hist., 2e verm. wisk., 2e verm. gesch.

Nijsten Hub, van Schimmert, pr. godsd., pr. tek.

Hendriks Matthieu, van Nuth, pr. wisk., 1e verm. aardrk.

Creusen René, van Vaals, pr. alg. vorm. v., 1e verm. aardrk., 1e verm. ned., 1e verm. fr., 2e verm. lat.

Hanraets Arno, van Tegelen, 1e verm. godsd., 1e verm. lat.

van de Boom Jo, van Brunssum, 1e verm. wisk., 2e verm. aardrk.

Geurts Joos, van Veulen, 1e verm. gr.

Crijns Jan, van Simpelveld, 1e verm. gesch.

Houben Theo, van Sevenum, 1e verm. tek.

Geelen Jan, van Haelen, 2e verm. godsd., 2e verm. eng.

Bloemen Hub, van Nieuwenhagerheide, 2e verm. tek.

Dullens Louis, van Broeksittard, 2e verm. ned., 2e verm. fr.

Frissen Ed., van Schimmert, 1e verm. eng.

II Gymnasium, 2de afd.

Soons Dries, van Schimmert, alg. pr., pr. gr., pr. lat., pr. wisk., pr. alg. vorm. v., pr. moderne t.

Vaessen André, van Simpelveld, pr. godsd.

Lemmens Loeki, van Chèvremont, pr. tek.

Steijns Hub, van Kunrade, 1e verm, gr., 1e verm. aardrk., 2e verm. gesch., verm. ned., verm. fr., verm. eng.

Mevis Martin, van Nuth, 1e verm. gesch., 2e verm. fr.

Pasing Theo, van Brunssum, 1e verm. godsd.

Smeets Matthieu, van Meerssen, 2e verm. aardrk., 2e verm. ned., 2e verm. nat. hist., 2e verm. tek.

Duisings Jo, van Schimmert, 1e verm. wisk.

Moonen Hub, van Margraten, 1e verm. nat. hist.

Schoenmakers Jan, van Nuth, 1e verm. tek.

van de Ven Peter, van Geleen, 2e verm. eng.

II Gymnasium, 3de afd.

Gubbels Matthieu, van Noorbeek, alg. pr., pr. gr., pr. lat., pr. alg. vorm. v., 1e verm. godsd., 1e verm. wisk., 2e verm. tek., 1e verm. ned., 1e verm. fr.

Jakobs Jos, van Horst, pr. wisk., 1e verm. aardrk., 1e verm. nat. hist., 2e verm. ned., 2e verm. fr., 2e verm. godsd.

Thijssen Piet, van Baarlo, pr. godsd., 2e verm. gr., 2e verm. wisk.

Lacroix Willie, van Noorbeek, pr. mod. talen, 1e verm. gr., 1e verm. lat., 2e verm. gesch.

Seeverens Piet, van Heerlen, pr. tek.

Velemans Jan, van Gennep, 1e verm. gesch.

Keijbets Hub, van Voerendaal, 2e verm. lat., 2e verm. eng.

Janssen Guus, van Heerlen, 2e verm. aardrk.

Stevens Leo, van Belfeld, 2e verm. nat. hist.

Niesen Jan, van Belfeld, 1e verm. eng.

I Gymnasium, 1ste afd.

Dijkstra Wim, van Beek, alg. pr., pr. lat., pr. moderne talen, pr. alg. vorm. v.

Goossens Wim, van Tegelen, alg. pr., pr. tek., pr. wisk., 1e verm. fr., 1e verm. aardrk., 2e verm. lat.

Coopmans Leo, van Baarlo, 1e verm. ned., 2e verm. aardrk.

Bors Piet, van Tegelen, 2e verm. ned., 2e verm. fr.

Blezer Caspar, van Trintelen, 1e verm. lat., 2e verm. wisk.

Benders Paul, van Eijgelshoven, 1e verm. gesch.

Kock Ton, van Heerlen, 1e verm. tek.

Hermans Pierre, van Schinnen, 2e verm. lat.

Boijens Piet, van Schinnen, 2e verm. gesch.

Hofman Robbie, van Maastricht, 2e verm. tek.

Bartholomeus Joop, van Geleen, 1e verm. wisk.

I Gymnasium, 2de afd.

Ramakers Pierre, van Echt, alg. pr., pr. lat., pr. moderne talen, pr. wisk., 1e verm. aardrk.

Moonen Pierre, van Voerendaal, pr. alg. vom. v., 2e verm. lat., 2e verm. fr.

Reubzaet Henk, van Hoensbroek, pr. tek.

Smets Raymond, van Swalmen, 1e verm. lat., 1e verm. ned., 2e verm. aardr.

Stassen Jozef, van Amby, 1e verm. fr., 2e verm. aardrk.

Stultiens Paul, van Blerick, 1e verm. gesch., 1e verm. tek.

Schwachöfer Marcel, van Venray, 1e verm. lat.

Turnsek Frank, van Hoensbroek, 2e verm. ned.

Smeets Jan, van Bunde, 2e verm. gesch.

Miessen Bert, van Maastricht, 2e verm. tek., 2e verm. wisk.

Peeters Ton, van Baarlo, 1e verm. wisk.

I Gymnasium, 3de afd.

van Rens Herman, van Hegelsom, alg. pr., pr. lat., pr. moderne talen, pr. alg. vorm. v., 1e pr. wisk., 2e verm. tek.

Franck John, van Schaesberg, 1e pr tek., 2e verm. aardrk.

Reul Theo, van Spekholzerheide, 1e verm. lat., 1e verm. fr., 2e verm. gesch.

Geurts Wim, van Bingelrade, 1e verm. ned., 2e verm. lat., 1e verm. wisk.

Dautzenberg Jo, van Schaesberg, 1e verm. gesch., 1e verm. aardrk.

van de Bongard Jo ,van Kerkrade, 1e verm. tek.

Pierik Henk, van Brunssum, 2e verm. ned.

Boumans Huub, van Ubachsberg, 2e verm. fr.

Horsmans Paul, van Ulestraten, 2e verm. wisk.

Voorbereidende klas, 1ste afd.

van Enckevort Hub, van Sevenum, alg. pr., 1e pr. rek., pr. gecomb. vakken, 1e verm. ned., 1e verm. fr., 1e verm. tek.

Duisings Hub, van Beek, 1e pr. ned, 1e pr. fr.

Dieteren Tjeu, van Hoensbroek, 1e pr. tek.

Driessen Wim, van Meers-Elsloo, 1e verm. rek., 2e verm. fr., 2e verm. ned.

Gabriël Jo, van Spaubeek, 1e verm. aardrk., 2e verm. rek.

Rijs Herman, van Neer, 1e verm. gesch.

Heusschen Hub, van Margraten, 2e verm. gesch.

Voorbereidende klas, 2de afd.

Pouwels Jan, van Horst-America, alg. pr., 1e pr. gecomb. vakken, 1e pr. ned., 1e pr. rek., 1e pr. fr.

Janssen Ton, van Echt, 1e pr. gecomb. vakken, 1e pr. tek.

Moederscheim Willie, van Voerendaal, 1e pr. gecomb. vakken, 1e verm. ned., 1e verm. fr., 2e verm. tek.

Laeven Hub, van Ransdaal, 1e verm. aardrk., 2e verm. ned., 2e verm. fr., 2e verm. gesch., 2e verm. natuurk.

Wijnhoven Laurens, van Baarlo, 1e verm. rek., 1e verm. tek., 1e verm. gesch., 2e verm. natuurk

van Kan Giel, van Berg en Terblijt, 2e verm. rek.

Vandeberg John, van Kerkrade, 2e verm. aardrk.

PERSONALIA

De Heilige Priesterwijding ontvingen:

Hub Aendekerk	Stramproy.
Piet Alofs	Puth.
Paul Bruynzeels	Maastricht.
Guill. Coumans	Munstergeleen.
Hub Dols	Munstergeleen.
Willie van Dijck	Weert.
Hub Hartmann	Oost-Maarland.
Leo Hausmans	Pey-Echt.
Jac Heymans	Stramproy.
Frits Janssen	Baarlo.
Theo Janssen	Baarlo.
Fons Kessels	Grathem.
Ferd Konings	Baarlo.
Jan Linke	Voerendaal.
Ton Naus	Nunhem.
Theo Neefs	Roermond.
Jo Recker	Maastricht.
Jos Schreurs	Nuth.
Geert Vullings	Well.

Allen van het bisdom Roermond.

Nic. Sprokel, Kerkrade, Sociëteit van Jezus.
Rudy Huysmans, Wassenaar, bisdom Rotterdam.
Bert van den Hoven, Hoensbroek, bisdom Den Bosch.
Jan Aerts, Grubbenvorst, Congregatie van Mariannhill.
Hans Smeets, Nederweert, Fathers van Mill Hill.
Frans Kessels, Leveroy, Fathers van Mill Hill.

Werden Benoemd:

P. J. A. Moors, president van het Klein Seminarie Rolduc, tot Bisschop van Roermond.

Drs. H. L. W. J. Jochems, direkteur van het Bisschoppelijk College te Roermond, tot President van het Klein Seminarie Rolduc.

Mgr. Drs. P. J. van Odijk, tot Vicaris-Generaal van het Bisdom Roermond.

Dr. P. Teeuwen, Professor aan het Groot Seminarie, tot President aldaar.

Drs. P. Coenen, leraar aan het Bisschoppelijk College te Sittard, tot Direkteur van het Bisschoppelijk College te Roermond.

Mgr. A. E. H. Terstappen, plebaan-deken van Roermond, tot Kapittel-Vicaris van het bisdom Roermond.

J. M. J. Waterval, leraar te Rolduc, tot Pastoor te Reijmerstok.

Dr. P. S. Everts, emeritus-leraar van Rolduc, tot Erekanunnik van het Kathedrale Kapittel te Roermond.

Mr. L. J. M. Nouwen, Den Haag, tot Buitengewoon Hoogleraar in de Faculteit der Rechtsgeleerdheid aan de Universiteit te Nijmegen (Rolduc 1920-1922).

H. M. J. Dassen, landdrost van het Drostambt Tudderen en burgemeester van Schaesberg, tot Burgemeester van Sittard (Rolduc 1922-1932).

Dr. H. Neijens, tot Geneesheer-Direkteur te Haarlem, Mariastichting, (Rolduc 1925-1932).

Werden onderscheiden:

Mgr. Mr. Fr. Op de Coul, direkteur van het Centraal Bureau voor Onderwijs en Opvoeding, Den Haag, tot Protonotarius Apostolicus (Rolduc 1912-1914).

Mgr. K. Roncken, hoofdaalmoezenier van de arbeid in het bisdom Limburg, tot Chapelain Honorair de Notre Dame de Lourdes (Rolduc 1917-1921).

Prof. Dr. F. L. R. Sassen, hoogleraar te Leiden tot doctor honoris causa aan de universiteit Laval te Quebec (Canada).

Idem, tot Commandeur in het Legioen van Eer van Frankrijk.

Dr. W. H. Beuken, rector aan het Carolus Borromeus-college te Helmond, tot Ridder in de orde van de H. Gregorius (Rolduc 1911-1915).

H. M. J. Dassen, burgemeester te Schaesberg, tot Ridder in de orde van de H. Gregorius (Rolduc 1922-1932).

Ir. J. Th. Everts, secretaris van de Aartsdiocesane Boeren- en Tuindersbond tot Ridder in de orde van de H. Gregorius (Rolduc 1909-1915).

Dr. A. J. P. Hoogeveen, Delft, tot Ridder in de Orde van de H. Gregorius (Rolduc 1918-1921).

Lt. Kol. Vlieger R. J. E. M. van Zinnicq Bergmann, hofmaarschalk en adjudant van H. M. de Koningin, tot Groot-Officier in de Homayan-orde van Iran (Rolduc 1934-1937).

Idem, tot Grootofficier in de orde van de Belgische Kroon.

Dr. Ir. J. S. A. M. van Aken, Direkteur der Staatsmijnen te Geleen, tot Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw (Rolduc 1916-1920).

Ir. J. P. M. van Waes, chef der chemische bedrijven der Staatsmijnen te Geleen, tot Officier in de orde van Oranje Nassau (Rolduc 1917-1922).

Mr. I. C. Debrot, lid van de Staten der Nederlandse Antillen te Willemstad (Curaçao), tot Officier in de orde van Oranje Nassau (Rolduc 1932-1934).

Mgr. A. E. H. Terstappen, plebaan-deken te Roermond, tot Officier in de Orde van Oranje Nassau (Rolduc 1909-1911).

Ir. F. P. J. Peutz, architekt te Heerlen, tot Officier in de orde van Oranje Nassau (Rolduc 1910-1914).

J. H. Kessels, pastoor te Nederweert, tot Ridder in de orde van Oranje Nassau (Rolduc 1913-1915).

J. P. Schreven, burgemeester te Veghel, tot Ridder in de orde van Oranje Nassau (Rolduc 1918-1923).

J. Klinkenberg, direkteur der kwekerijen te Loosduinen, tot Ridder in de orde van Oranje Nassau (Rolduc 1910-1912).

A. L. H. M. Kessen, burgemeester te Heer, tot Ridder in de orde van de Belgische Kroon (Rolduc 1933-1934).

Legden een examen af:

Dr. H. J. Gelissen, promotie tot doctor in de Geneeskunde aan de universiteit van Leiden.

J. H. Gelissen, behaalde de titel Master of Science, aan de universiteit van New Hampshire (U.S.A.).

Dr. J. Buck, leraar te Rolduc, promotie in S. Theologia te Rome.

Dr. Fr. J. Heggen, priester van het bisdom, promotie in S. Theologia te Rome.

Dr. P. Wolfs O.P. te Nijmegen, promotie Duits c.l. te Nijmegen.

Dr. J. W. Schneiders S.J., uit Hengelo, promotie in de Rechtsgeleerdheid te Amsterdam.

Dr. P. J. Willems, Kerkrade, Promotie in de Psychologie te Nijmegen.

M. Spierts, priester van het bisdom, doctoraal examen Geschiedenis c.l. te Nijmegen.

H. Notermans, priester van het bisdom, doctoraal examen in S. Theologia te Rome.

P. van der Horst, Roermond, doctoraal Rechten te Nijmegen.

M. Philips, Valkenburg, kandidaatsexamen Rechten te Utrecht.

J. Dols, Oirsbeek, kandidaatsexamen Economische Wetenschappen te Tilburg.

L. J. J. van Els, Wanssum, kandidaatsexamen Klassieken.

H. J. Drenth, Kerkrade, Kandidaatsexamen Geneeskunde dl. 2, te Nijmegen.

N. Mooren, priester van het bisdom, Baccalaureaat in S. Theologia c.l. te Leuven.

P. Veugelers, priester van het bisdom, Baccalaureaat in S. Theologia c.l. te Leuven.

Overleden:

F. A. L. Welters, pastoor te Welten (Rolduc 1902-1911).

A. J. Rohs, pastoor te Herkenbosch (Rolduc 1914-1923).

J. Schrijnen pr., rector te Colon, Panama (Rolduc 1915-1917).

M. H. J. Lücker pr., direkteur van de Levensscholen te Maastricht (Rolduc 1942-1945).

F. J. van de Weyer, kapelaan te Peij-Echt (Rolduc 1937-1939).

Fr. X. H. Welters, oud-notaris te Weert (Rolduc 1896-1900).

J. Jaspar, arts te Heythuyzen (Rolduc 1925-1928).

Alb. Goulmy, te Haren, Groningen (Rolduc 1921-1926).

INHOUD

Monseigneur P. J. A. Moors (V. Hermens) 3
President-Bisschop (Jan Peters) 4
Hij kwam en hij ging (Mathieu Thelen) 5
Kroniek, schooljaar 1958-1959 (L. Wijnen) 7
Rolduc zoals het reilt en zeilt 35
In memoriam (H. Notermans) 35
Media Vita (Wim Goossens) 36
Ons Zangkoor (H. Schrijen) 37
Onze Harmonie (R. Salemans) 39
Veertig Jaar Missievereniging (M. Berkels en H. Lenders) 41
Bloemen uit eigen tuin 47
Wat Rolduc ons meegaf (Mr. Anthony Mertens) 51
Où sont les neiges d'antan? (J. Lenders en L. Augustus) 59
Sint Gerlach van Houthem en Rolduc (C. Damen O.S.B.) 64
Luim en ernst van vóór 100 jaar (L. W. Wijnen) 68
Twee Rolduciens te Parijs, 1675-1677 (Prof. Dr. C. de Clercq) 78
Reunie 1959 (C. H. J. M. Sprokel) 86
Lerarencorps 90
Leerlingen 92
Prijsuitdeling 1958-1959 100
Personalia 107